

2

22

10

36

Engir hveitibrauðsdagar

Kjöttmjöl notað til áburðar

Samstarf háskóla skapar tækifæri

Óhemju orka sem mætti beisla

Bændablaðið

8. tölublað 2024 • Miðvikudagur 24. apríl • Blað nr. 655 • 30 árg. • Upplag 33.000 • Vefur: bbl.is

Eiríkur Jónsson. Mynd / smh

Afurðamestu sauðfjárbúin

Í niðurstöðum skýrsluhalds í sauðfjárrækt fyrir síðasta ár, sem eru birtar hér í blaðinu, kemur fram að enn og aftur trónir Gýgjarhólskot í Biskupstungum efst á listanum yfir afurðamestu bú landsins eftir hverja fullorðna á. Í umfjöllun Eyjólf Inga Bjarnasonar, ráðunautar hjá RML, kemur fram að á síðasta ári hafi sjö bú náð meira en 40 kílóum eftir hverja á. Langefst standi Gýgjarhólskot með 47,1 kíló, en búin hafi verið efst á þessum lista frá árinu 2015 og alltaf náð meira en 40 kílóum eftir ána.

Bæirnir í öðru og þriðja sæti hafa sætaskipti frá 2022. Nú skipa Efrí-Fitjar í Fitjárdal annað sætið með 44 kíló eftir hverja á og Kiðafell í Kjós það þriðja með 43,9 kíló. Í annað sinn birtir RML lista yfir mestar afurðir eftir allar ær, veturgamlar og fullorðnar, og er Gýgjarhólskot einnig efst á þeim lista með 43,7 kíló eftir hverja á. „Fullorðnu ærnar eru 285 en þær veturgömlu eru 69 og eru þetta algerlega frábærar afurðir eftir hjörðina,“ segir Eyjólfur Ingvi í sinni umfjöllun.

– Sjá nánar á bls. 4 og 44.

Brynjólfur Áspórrson, sauðfjábóndi í Fjárborg í Reykjavík, heldur hér á svartbotnóttum lambakóngi sem var ekki orðinn sólarhringsgamall þegar ljósmyndara bar að garði. Hruturinn kom í heiminn að kvöldi 22. apríl og telur bóndinn að hér sé um að ræða fyrsta lamb vorsins í Reykjavík. Hjá honum bera 20 ær og gerir hann ráð fyrir að sauðburðinum ljúki um miðjan maí. Í sumar verður féð rekið á beit á Hengilssvæðið og þar í kring.

Mynd / Ástvaldur Lárusson

Svínarækt:

SS segir of flókið að upprunamerkja

Sláturfélag Suðurlands (SS) sér ekki hag í að upprunamerkja svínakjöt frá Korngrís í Laxárdal þrátt fyrir að framleiðandinn sé eini fasti svínainnleggjandi hjá fyrirtækinu.

Petrína Þórunn Jónsdóttir, svínabóndi í Laxárdal, segir forsvarsmenn SS setja fyrir sig flækjustig í vinnslunni. „Ég hef boðið þeim að taka upp merkið okkar, Korngrís frá Laxárdal, en þeir sýna því lítinn áhuga, því miður. Þar sem við erum einu föstu innleggjendur svína í SS ætti að vera hægt að aðgreina þetta kjöt.“

Hingað til hafi hins vegar fengist þau svör frá SS að ekki væri markaður fyrir sérmerktar vörur frá Korngrís. Þessu er Petrína afar ósammála. „Neytendur eru orðnir miklu meðvitaðri en áður um uppruna matvæla og hafa kallað eftir betri merkingum. Neytendur

vilja vita hvaðan maturinn þeirra kemur, hvort sem það er íslensk vara eða erlend. Það vantar bara viljann,“ segir Petrína.

Í Laxárdal í Skeiða- og Gnúpverjahreppi eru tvö hundruð gyltur og er meirihluti grísa alinn þar upp í sláturstærð. Aðstaðan þar uppfyllir allar nýjustu aðbúnaðarreglugerðir og eru svínin alin á innlendu korni sem bændurnir rækta sjálfir.

„Ég tek undir að það er rekið mikið fyrirmyndarbú í Laxárdal. Varðandi umbúðamerkingar okkar þá vorum við til skamms tíma einnig með innlegg frá Haga og svo er töluvert og vaxandi innlegg frá Stjórnugrís. Það flækir hlutina verulega ef halda á unnu svínakjöti frá tveimur svínabúum aðskildu í framleiðsluferlunum og vera með

tvær útgáfur af umbúðamerkingum eftir því hvaða kjöt er í hverri lotu,“ segir Steinþór Skúlason, forstjóri SS, innur eftir ástæðu þess að fyrirtækið kjósi ekki að sérmerkja vörur frá Laxárdal. Petrína gefur ekki mikið fyrir þessar ástæður.

„Það er skylda að lotumerkja slátrunina, sem er alltaf aðskilin frá öðrum framleiðendum. Fyrirtækið gæti alveg merkt ákveðnar vörur, svo sem steikur og hryggi.“

Nýjar gotdeildir voru teknar í notkun í Laxárdal árið 2021 en vegna húsnæðisskorts hafa bændurnir selt frá sér fráfarugrís til uppeldis á öðru bú.

„Ef við hefðum tök á að byggja uppeldishús þá gætum við alið alla okkar grísi. Ekki nóg með það heldur gæti SS eingöngu tekið grísi

frá okkur því þá værum við að svara mest allri eftirspurn eftir svínakjöti hjá afurðastöðinni. SS gæti keypt það litla sem upp á vantaði hjá Stjórnugrís og þyrfti þá ekki að flytja inn svínakjöt og yrði þá eina afurðastöðin sem eingöngu væri með íslenskt svínakjöt,“ segir Petrína. Hún var nýverið kosin í stjórn Bændasamtaka Íslands og ætlar meðal annars að beita sér fyrir betri merkingum matvæla.

Hún telur að matvælafyrirtæki nýti sér gloppur í merkingarreglugerðum til að blekkja neytendur og vill að stóru afurðastöðvagnar svari kalli neytenda og taki frumkvæði í innleiðingu á upprunamerkingunni Íslenskt staðfest, bændum til hagsbóta. /ghp

– Sjá nánar viðtal á síðu 32.

ÆVINTÝRIN BÍÐA ÞÍN

TOYOTA RAV4

TOYOTA RAV4 Hybrid verð frá: 8.150.000 kr.
TOYOTA RAV4 Plug-in Hybrid verð frá: 10.450.000 kr.

KINTO ONE langtímaleiga

TOYOTA RAV4 Hybrid, verð frá: 202.000 kr. á mán.
TOYOTA RAV4 Plug-in Hybrid, verð frá: 237.000 kr. á mán.

TOYOTA FÖRUM LENGRA

Toyota Kaupúni
Kaupúni 6
570 5070

Toyota Akureyri
Baldursnesi 1
460 4300

Toyota Reykjanesbæ
Njarðarbraut 19
420 6600

Toyota Selfossi
Fossnesi 14
480 8000

UMHVERFISVERBÁLAUN ATVINNULÍFSINS
UMHVERFISFYRIRTÆKI ÁRSINS

Bíllinn í þessari auglýsingu endurspeglar ekki endilega það verð og þann búnað sem kann að vera tilgreindur. Fyrirvari við 7 ára ábyrgð: Ökutækinu skal viðhaldið samkvæmt vörulýsingu og leiðbeiningum framleiðandans og ber eigandi kostnaðinn við slíkt viðhald. Sé það ekki gert getur það valdið ógildingu ábyrgðar varðandi hluti sem þarfnast viðhalds. 7 ára ábyrgð gildir eingöngu um bíla sem fluttir eru inn af Toyota á Íslandi ehf. 12 mánaða vegaaðstoð fylgir öllum nýjum Toyota bílum. Birt með fyrirvara um villur.

Gýgjarhólskot í Biskupstungum:

Afurðahæsta sauðfjárbúið í nýu skipti á síðustu tíu árum

Sigurður Már Harðarson
smh@bondi.is

Gýgjarhólskot í Biskupstungum var útnefnt ræktunarbú síðasta árs á fagfundi sauðfjárræktarinnar fyrir skemmstu, en búið hefur í nýu ár af síðustu tíu verið það afurðamesta á landinu.

Hjónin Ólína Þóra Friðriksdóttir og Eiríkur Jónsson veittu Halldórsskildinum viðtöku af því tilefni, sem kenndur er við Halldór Pálsson, fyrrverandi búnaðarmálastjóra.

Eiríkur segir að viðurkenningin hafi að vissu leyti komið á óvart. „Já, þannig séð. Ég hafði í raun ekkert spáð í hvernig þetta væri metið.“

Heildarmat kynbótamats

Eyþór Einarsson, ráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (RML), kynnti val fagræðs í sauðfjárrækt þar sem fram kom að búið hefði trónað efið á þeim lista búa sem hafi uppfyllt skilyrði í valinu. Valið grundvallist á heildarmati kynbótamats, þar sem reiknuð er meðaleinkunn fyrir hvert bú fyrir ær fæddar á tímabilinu frá 2013 til 2022. Til þess að búið komi til álita þurfi það að uppfylla ýmsar kröfur, meðal annars um afurðir í takt við núgildandi ræktunarmarkmið og komast inn á lista yfir úrvalsbú sem tekinn er saman af RML ár hvert.

Nálgast ræktunina mjög tölulega

„Við hljótum að vera að gera eitthvað rétt,“ segir Eiríkur spurður frekar um viðurkenninguna. „Við höfum nálgast ræktunina mjög tölulega. Við setjum til dæmis mikið

Hjónin Ólína Þóra Friðriksdóttir og Eiríkur Jónsson í fjárhúsum í Gýgjarhólskoti.

Myndir / smh

á eftir útreiknuðu kynbótamati og veljum sæðingahrúta mikið eftir kynbótamatinu á þeim. Við horfum ekkert sérstaklega á myndina af þeim, látum ekki glepfast af útlitinu. Við búum til formúlur, tökum mið af kynbótamati fyrir alla eiginleika sem við setjum tiltekið vægi á, sem og ómmælingu og stigun.

Út úr þessu fáum við svo einhverja meðaleinkunn sem við röðum eftir, en gerum ráð fyrir einhverjum örlitlum sveigjanleika í þessu. Ég hugsa að við séum miklu meira í þessari tölulegu nákvæmni heldur en flestir aðrir sauðfjárbændur. Til dæmis hef ég ekki það næmi sem þarf til að þukla hrúta og svoleiðis

– og ekkert þjáfað mig í því. Ég læt ráðunautana um það og nota svo tölurnar sem koma út úr því. Annars er ég reyndar nánast hættur að fá að ráða nokkru,“ segir Eiríkur og vísar þar til þess að helmingur búsin er nú kominn í hendur á systurdóttur hans, Maríu Þórunni Jónsdóttur, og hennar manni, Mads Stub Jörgensen, sem búi á Gýgjarhóli. Þá hafi sonur hans, Jón Hjalti, lektor við Landbúnaðarháskóla Íslands, komið af krafti inn í ræktunarstarfið á síðustu árum með mikla þekkingu.

Væn lömb í samanburði við landsmeðaltal

Að sögn Eiríks var framan af lögð mikil áhersla á ræktun gegn fitunni. „Kannski gengum við lengra í því en mjög margir. Lömbin hér hafa gjarnan verið væn í samanburði við landsmeðaltalið. En með nýjum áherslum í ræktun gegn riðu þá hafa komið hingað hrútar sem eru ekki eins fitulitlir og þeir sem við höfum haft, þannig að við förum aðeins til baka í því og nálgumst landsmeðaltalið í þeim eiginleika aftur. Það er í góðu lagi, af því að við vorum komin það langt áður.

Við lögðum líka sérstaka áherslu á frjósemi framan af, en það er farið að minnka núna. Það er komin alveg næg frjósemi í hjörðina.“

Tilfelli af Nor98

Í Gýgjarhólskoti var skorðið niður vegna riðutilfellis árið 2004. Það var vegna afbrigðisins Nor98, en í þá daga voru viðbrögðin hin sömu og við hefðbundnu riðutilfelli, að allri hjörðinni var fargað. Í dag er hins vegar viðurkennt á alþjóðavísu að þetta afbrigði smitast ekki á

„Ég hugsa að við séum miklu meira í þessari tölulegu nákvæmni heldur en flestir aðrir sauðfjárbændur ...“

milli kinda þannig að viðbrögð við slíkum tilfellum er að auka eftirlit með bænum og taka sýni úr öllum fullorðnum kindum sem lógað er eða slátrað í fimm ár á eftir.

„Við förum svo í fjárskipti eftir niðurskurð og það kemur nýtt fé hingað árið 2006. Við fengum ágætis fé og það gekk nokkuð hratt að byggja upp nýja hjörð. Ég fékk nú eiginlega seljendurna bara til að velja féð fyrir mig. Mest kom það af Ströndunum, Hólmavíkurreppi; einum sjö bæjum á svæðinu.

Spurður út í hvernig hann hugsi sér nánustu framtíð í Gýgjarhólskoti, segir Eiríkur að ekki standi annað til en að halda bara sínu striki. „Við höfum lengi verið með ásett hér sama fjölda og dagar eru í árinu. En um tíma var þó færra hér fyrir margt löngu og fór niður í 300 í kringum 1990 – en fór svo upp í það sem áður var þegar slakað var á varðandi framleiðslutakmarkanir.“

Áhersla á afurðasamt fé

Í máli Eyþórs Einarssonar á fagfundinum kom fram að afurðirnar í Gýgjarhólskoti væru gríðarlega miklar í samanburði við landsmeðaltal, voru á síðasta ári 47,1 kíló eftir hverja á en landsmeðaltalið

um 28 kíló. Eiríkur segir að auðvitað hafi verið lögð áhersla á afurðasamt fé. „Síðan skiptir máli að það hafi góða beit og haustbötun. Við sendum lömbin líka mjög seint til slátrunar, þetta flokkast ágætlega hjá okkur orðið þannig að við fáum ásættanlega greitt fyrir okkar afurðir miðað við allt.

Það er mikilvægt að það sé á góðri beit alveg til enda. Sérstaklega með hrútlömbin, að það komi ekki hrútabragð til dæmis sem hætta væri á ef beitin myndi minnka,“ segir Eiríkur.

Framleiðslurúttina vegna endurræktunarmála

Hann segist beita fénu á haustin á land þar sem hann sé með tún í endurræktun og hann sé með kál á því landi. „Það er mikið grjótt í túnnum hérna, þannig að við þurfum að taka nokkur ár í endurræktun þeirra. Á fyrsta ári stendur grjótt upp úr öllum og þá er ekkert hægt að slétta það að neinu ráði en lömbin geta alveg bitað í kringum steinana. Við förum í raun út í þessa framleiðslurúttina vegna þessara endurræktunarmála.

Á fyrsta ári plægi ég þetta og fer kannski með herfi yfir eða ekki og sái svo bara káli í þetta. Næsta ár er þá kannski bara herfað og sáð aftur káli í. Á þriðja árinu er plægt aftur og þá er torfið eða grasróttin orðin svo fúin að ég get rakað saman grjóti án þess að raka torfi saman við það líka. Svo er gott að nýta skitinn í flögin, til að flýta fyrir því að þeim sé lokað.“

Kállömbin eru dýrindis hráefni

Eftir réttir eru lömbin sem fyrr segir sett á kál til áframhaldandi bötnunar. „Það er talsvert af fólki sem trúir því að kjöt af káli sé eitthvað verra en annað kjöt,“ segir Eiríkur.

„Ég veit ekki til þess að þetta hafi verið rannsakað sérstaklega, sumsé munurinn á bragðgæðunum. Vafalaust er einhver munur á eiginleikum en það er ekki okkar reynsla að þetta sé eitthvað verra kjöt. Ég hef stundum bent á að jafnvel fólk borðar kál og þykir gott. Menn tengdu slíka beit líka við fitusöfnun, en við erum með féð á göðum haga og það er í raun ótrúlega lítil fitusöfnun sem verður í þessari bötnun miðað við hvað skrokkarnir eru orðnir stórir.“

Ólína skýtur inn í samræðurnar að hún hafi flutt í Kotið árið 2018 full af fordómum um „kállömbin í Kotinu“. Hún hafi hins vegar þurft að éta þá ofan í sig, því þetta hafi reynst vera hinn besti matur.

„Við tökum heim, látum velja fyrir okkur í slátrhúsinu ákveðinn flokk og svo fáum við bara þverskurðinn af því sem við erum að selja. Við borðum þetta allan ársins hring með bestu lyst og ég elda þetta á allan mögulegan máta. Þetta er mikið dýrindis hráefni.“

FÓÐURBLANDAN

Gæði fyrir dýrin og þig!

FÓÐURBLANDAN

FB Reykjavík
Kornagarðar 12
570 9800

FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvolsvöllur
Duftþakabraut 1
570 9850

www.fodur.is
fodur@fodur.is

VORTILBOÐ 2024

FÆST Í VEFVERSLUN

VANTAR ÞIG PLÁSS?

Það er gott að eiga stað fyrir sláttuvélina, grillið, hrífuna og dekkinn...

NÝTT

EYRI - 15 fm

25%
afsláttur

~~1.193.000 kr.~~

895.000 kr.

Hugmyndir af útfærslum

Verkfærageymsla

Hobby herbergi

Sauna

Skrifstofa

**OPIÐ FYRIR
PANTANIR**

**SENDUM HVERT Á
LAND SEM ER**

STAPI - 14,98 fm

25%
afsláttur

~~1.100.000 kr.~~

825.000 kr.

NAUST - 14,44 fm

30%
afsláttur

~~850.000 kr.~~

595.000 kr.

NÝTT

HLÍÐ - 10 fm

25%
afsláttur

~~732.000 kr.~~

549.000 kr.

BREKKA 34 - 9 fm

25%
afsláttur

~~692.000 kr.~~

519.000 kr.

Leiðbeiningar og teikningar af undirstöðum eru á vefnum okkar **kofaroghus.is**

Hægt er að bæta við auka bjálkaröðum í öll húsin ef óskað er eftir meiri lofthæð

KOFAR OG HÚS

Síðan 2012

www.kofaroghus.is - Sími 553 1545

Bændablaðið

Bændablaðið kemur út 23 sinnum á ári. Upplýsingar um dreifingarstaði er að finna á vef Bændablaðsins: www.bbl.is Lesendur geta einnig gerst áskrifendur að blaðinu og fengið það sent heim í pósti gegn greiðslu burðargjalds. Árgangurinn (23. tölublað) kostar kr. 17.500 með vsk. Ársáskrift fyrir eldri borgara og öryrkja kostar kr. 13.900 með vsk.

Heimilisfang: Bændablaðið, Borgartún 25, 4. hæð - 105 Reykjavík.
Sími: 563 0300 – Kt: 631294-2279
Útgefandi: Bændasamtök Íslands.

Ritstjóri: Guðrún Hulda Pálsdóttir (ábm.) guðrunhulda@bondi.is – Sími: 563 0300 – Blaðamenn: – Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is – Hulda Finnsdóttir hulda@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is

Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855

Netfang auglýsinga: thordis@bondi.is – Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Ómar Örn Sigurðsson – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: 33.000 – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Sérmerktar svínavörur

Svínaeldi er búgrein sem liggur oft undir gagnrýni. Upp úr síðustu aldamótum urðu nokkur þáttaskil í svínarækt á Íslandi.

Umfangsmiklir framleiðendur komu sér fyrir á markaðnum og ýttu út smærri svínabúum. Björgvin Þór Harðarson, svínabóndi í Laxárdal, lýsir því sem svo að markaðurinn hafi þá þanist út og afurðaverð hrapað. Nýir stórfraðendur hafi boðið svínakjöt á lágu verði. Afurðastöð tók við því kjöti og afþakkaði þá afurðir frá smærri svínabúum. Stóðu þá bændur frammi fyrir því að geta ekki sent grísi í sláturhús. Leiddi það til þess að allmargir þeirra lögðu upp laupana og sé það m.a. ástæða þess að svo fáir svínabændur eru starfandi hér á landi.

Meðan afurðaverð var með allra lægsta móti brugðu hjónin í Laxárdal, fyrrnefndur Björgvin og Petrína Þórunn Jónsdóttir, á það ráð að finna sér aðrar tekjuleiðir samhliða svínabúskapnum. Um vegferð þeirra er fjallað hér í blaðinu og, að öðrum óstöðum, má segja að svínabúð í Laxárdal sé til mikillar eftirbreytni þegar kemur að góðum búrekstri, dýravelferð og sjálfbærni. Svínin eru alin á korni sem Björgvin ræktar. Aðbúnaður svína er með besta móti, þeim er sinnt af alúð og elju sem sýnir sig í gæðaafurðum Korngrís frá Laxárdal. Þegar neikvæðar umræður um svínabúskap ber á góma er rakið að nefna þetta fyrirmyndarþú sem dæmi um það sem er vel gert innan þessarar búgreinar.

“Neytendur vilja jafnvel borga meira fyrir vörur sem lúta gildum ...“

Bændurnir í Laxárdal eru einu föstu innleggjendur svínakjöts til Sláturfélags Suðurlands og því er íslenskt svínakjöt undir vörumerkjum SS líklega alið af fjölskyldunni í Laxárdal, framleiðendum

sem afurðafyrirtækið getur verið stolt af.

Neytendur eru alltaf að verða meðvitaðri og ábyrgari við vöruval. Þó að verðmiðinn stjórni enn miklu um ákvörðunina um hvaða matvöru eigi að kaupa, eru gildi á borð við framleiðsluáferðir og umhverfisáhrif farin að snúa neytendum í átt að vörum sem sannanlega fylgja nútímakröfum.

Í því samhengi er sennilegt að kaupendur svínakjöts vilji, ef til vill, hafa möguleikann á að geta valið á milli kjöts af svínunum öldum á íslensku korni á fjölskyldubúu, kjöts af svínunum á Kjalarnesi öldum á innfluttu föðri og innfluttu svínakjöti. Neytendur vilja jafnvel borga meira fyrir vörur sem lúta gildum þeirra. Þannig væri mögulega hægt að markaðssetja Korngrís frá Laxárdal sem lúxusvöru á hærri verði ef svo ber undir.

En einhverra hluta vegna hefur SS ekki séð sér fært að kanna þann möguleika í samstarfi við framleiðendurna. Flækjustigi við vinnslu er kennt um eins og fram kemur hér í tölublaðinu. Bændurnir í Laxárdal hafa reynt að eiga samræður við afurðafyrirtækið sitt en ekki haft erindi sem erfiði.

Í minni afurðafyrirtækjum hér á landi hefur verið tekið upp rektanleikakerfi sem tengir kjötvörur við bæjarnúmer, hvar neytendur geta jafnvel aflað sér upplýsinga um hvers kyns haga búfénu er beitt á. Lotumerkingar eru skylda og kerfin eru til. Tækifærið til eftirbreytni er borðleggjandi.

Guðrún Hulda Pálsdóttir
ritstjóri.

Ólafur Wernersson, framkvæmdastjóri Orkugerðarinnar, bindur vonir við að í nánustu framtíð muni bændur nýta kjötmjölið í meira mæli til áburðar – til að mynda með því að blanda það saman við kúamykju sem nýlegar rannsóknir hafi sýnt fram á að geti verið jafngóður áburður og sá tilbúni innflutti.

Myndir / smh

Kjötmjöl verði skilgreint sem áburður en ekki aukaafurð dýra

– Skilyrði að blandað verði kalki eða kalksaltpétri í mjölið

Sigurður Már
Harðarson
smh@bondi.is

Orkugerðin ehf. í Flóanum stefnir að því innan fárra mánaða að breyta framleiðsluferlinu í verksmiðjunni þannig að kalki eða kalksaltpétri verður blandað saman við kjötmjölið sem á að gera það betur hæft til áburðarnotkunar í landbúnaði á Íslandi.

Í dag er kjötmjöl framleitt í verksmiðjunni úr dýraleifum og sláturúrgangi, sem mest er notað til landgræðslu.

Ekki lengur aukaafurð dýra

Ólafur Wernersson, framkvæmdastjóri Orkugerðarinnar, segir að fyrirhugaðar séu breytingar á reglugerð þar sem gert sé ráð fyrir að leyfilegt verði að skilgreina kjötmjöl sem áburð með tilteknum skilyrðum um slíka íblöndun. Þannig hættir mjölið að vera flokkað sem aukaafurð dýra og uppfyllir skilyrði um að teljast til áburðar.

Hann segir hliðarafurð framleiðslunnar vera fitu sem nýtist sem orkugjafi í rekstri verksmiðjunnar auk þess sem hluti hennar sé seldur frá verksmiðjunni til lífdísilsframleiðslu. Hann segir að uppi séu stækkunarform með það í huga að einnig verði hægt að vinna úr áhættuúrgangi í verksmiðjunni. Í dag er ekki heimilt að taka á móti heilum skrokkum af jörturdýrum.

Kvöðum aflétt af notkunarmöguleikum mjölsins

Hugmyndin er að gera vöruna að raunhæfum valkosti fyrir bændur,

Í Orkugerðinni í Flóanum er framleitt kjötmjöl.

en með slíkri íblöndun verður aflétt þeim kvöðum sem nú hvíla á notkun á kjötmjölinu; að því verði að dreifa á ræktarlönd í síðasta lagi 1. desember ár hvert sé ætlunin að nýta þau næsta vor til beitar eða til föðurframleiðslu.

Úrgangsmál í landbúnaði eru ofarlega á baugi þessi misseri en stjórnvöld hafa látið óátalið að dýraleifar séu urðaðar þrátt fyrir að slíkt sé bannað með lögum. Ólafur segir að kostnaðurinn við urðun dýraleifa og sláturúrgangs sé á bilinu 13 til 15 krónur á kílóíð en hjá þeim kosti slík förgun 25 krónur á kílóíð. Að mestu leyti kemur úrgangurinn sem berst Orkugerðinni frá kjötafurðastöðvum og kjötvinnslum á Suðurlandi sem eiga verksmiðjuna og hefur framleiðslan aukist talsvert á undanförmum árum vegna aukinna viðskipta við fleiri sláturhús og kjötvinnslur.

Á von á framleiðsluaukningu

Ólafur á von á því að magnið sem berst þeim til förgunar muni aukast

“Hugmyndin er að gera vöruna að raunhæfum valkosti fyrir bændur, en með slíkri íblöndun verður aflétt þeim kvöðum sem nú hvíla á notkun á kjötmjölinu ...“

jafnt og þétt eftir því sem stjórnvöld herði eftirlitið með förguninni og framfylgi þannig lögum.

Ólafur bindur vonir við að í nánustu framtíð muni bændur nýta kjötmjölið í meira mæli til áburðar – til að mynda með því að blanda það saman við kúamykju sem nýlegar rannsóknir hafi sýnt fram á að geti verið jafngóður áburður og sá tilbúni innflutti.

/smh

Úrval af
sáðvöru

Pantaðu á bustolpi.is

Nú eru nokkrar kindur bornar á Hákonarstöðum á Jökuldal. Hér glímir óvæntur þrilembingur við slappleika og þá er eitt ráðið að hlýja honum með hárblásara. Mynd / Halla Eiríksdóttir

Á Hvanneyri er hafin vinna við að dreifa lífrænum áburði á tún og engi. Mynd / Egill Gunnarsson

Sumardagurinn fyrsti

Samkvæmt dagatalinu kemur sumarið 25. apríl. Bændablaðið leitaði því til lesenda og bað um myndir sem sýna vorkomuna.

Eins og sést þá er gæðunum ekki dreift jafnt um landið þar sem mörg tún eru auð á Suðurlandi en norðan heiða er víða allt þakið snjó.

Kindurnar láta sér ekki segjast og er sauðburður víða byrjaður eða í startholunum. Bændablaðið vonast til að vetur konungur sleppi fljótt tókunum og óskar bændum góðs gengis í komandi vorverkum.

Gleðilegt sumar.

/ál

Í Árnesi í Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði brast á með norðan skafrenningi þegar stóð til að keyra út skít. Mynd / Arnar Már Sigurðarson

Á Reykjum á Skeiðum eru bændur farnir að bera skít á völinn. Hér er unnið með tveimur skítadreifurum til að ná sem mestum afköstum. Mynd / Bjarni Rúnarsson

Ekki voru mikil merki um vorkomu í Víðidalstungu í Vestur-Húnavatnssýslu fyrir nokkrum dögum. Mynd / Sigríður Ólafsdóttir

Í Botni í Súgandafirði eru enn háir skaflar og gott færi til að fara á vélsleða. Mynd / Helga Guðný Kristjánsdóttir

Vorið virðist vera á næsta leiti á Presthólum í Norður-Þingeyjarsýslu. Hér fylgist fjölskyldan með þjálfun smalahunds. Mynd / Alda Jónsdóttir

Á Reykjum í Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði heldur þessi holdakýr, ásamt nokkrum kálfum, ótrauð áfram sinni beit þrátt fyrir hráslagalegt veður. Mynd / Dagur Torfason

Á Halldórsstöðum í Eyjafjarðarsveit eru 600 kindur komnar að burði. Hér skoða Kristján Hreinn og Rósa Guðrún Ragnarsbörn lambakóngana sem mættu á undan áætlun. Mynd / Bjamey Guðbjörnsdóttir

Vísnahornið

Það er svo með **Guðmund Valtýsson** á Eiríksstöðum í Svartárdal að fáir eða engir hafa verið betri vísnaafnarar. Hér eru gangnavísar eftir kallinn.

Alltaf Skjóni bestur brokkar, bröttu leiðina.

Þegar glaðir gangnaflokkar, ganga heiðina.

Í góðum gleðskap við Svartá segir karl:

Ekki'er Bakkus lengi' að laga, lífsins kuldavott.

Ég er fullur flesta daga og finnst það býsna gott.

Boðinn í veislu til Tungnamanna á Hveravöllum.

Lífsins amstur ljúflingsspili, líkjast tekur senn.

Ef ég hitti' á köldum Kili, káta gangnamenn.

Margt lærði undirritaður í fjallaferðum með Tungnamönnum og sungið var flest í eftirsafni. Meðal annars eftir Guðna á Kjaransstöðum eins og þessar þó um sumt sé deilt:

Látum fákinn fara' á skeið, fjalla yfir salinn, uns vér komumst alla leið, inn í Þjófadalin.

Brattar fjalls um brúnir hér, blása vindar svalir.

Þar sem hist nú höfum vér, heita Þjófadalir.

Vindar svalir suðri frá, sveima um kalinn völinn.

Þó skal smala þokugrá, Þjófadalafljöllin.

Fram undan Þjófadalakjafstínum rennur Fúlakvísl. **Hjörmundur frá Hjálmsstöðum** mun hafa ort:

Fúlakvísl er leið og ljót, lemur hún blá steina.

Þar ei henta fúnun fót, fimleik sinn að reyna.

Hann mun hafa ort líka:

Fjalla bliknar fífill senn, fýkur lauf af böllum.

Tungnakallar sópa senn, sauðum fram úr dölum.

Aldrei verða ofsungnar vísar **Þórðar Kárasonar** frá Litla-Fljóti. Hann var lengi fyrirlíði í eftirsafni.

Nóttin vart mun verða löng, vex mér hjartastyrkur.

Inni er hjart við yl og söng, úti svartamyrkur.

Guðjón á Tjörn var lengi fyrirlíði Tungnamanna, hann orti um góðan hest.

Besti hestur Bleikur minn, bæði knár og fljótur.

Hann er eins og eigandinn, ákaflega ljótur.

Umsjón: Magnús Halldórsson
mhalldorsson0610@gmail.com

Samkeppniseftirlit:

Sjónarmiðin samrýmast ekki

Ísteka telur að Samkeppniseftirlitið hefði átt að óska eftir uppfærðum upplýsingum um starfsemi fyrirtækisins áður en stofnunin lauk athugun sinni á háttsemi Ísteka á blóðtökumarkaði.

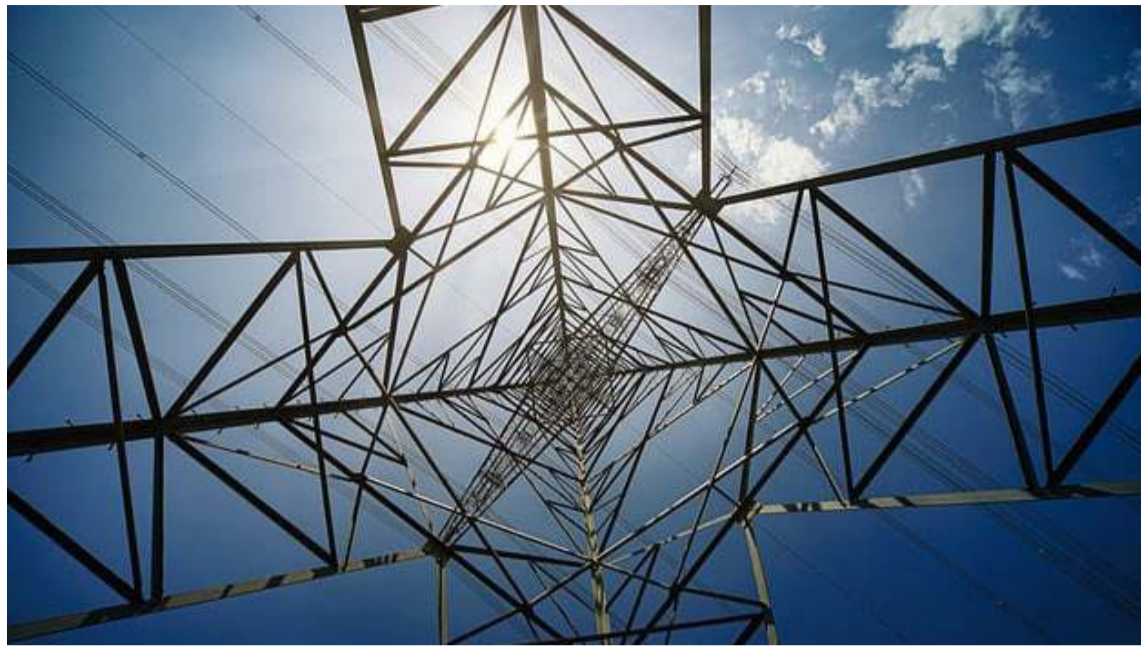
Í bréfi sem lögmáður Ísteka sendi Samkeppniseftirlitinu kemur fram að fyrirtækið sé fullkomlega meðvitað um sterka stöðu sína á þessum markaði og hafi lagt sig fram um að haga starfsemi sinni eftir því. Samkeppniseftirlitið kvartaði meðal annars yfir ónógri upplýsingagjöf til bænda. Ísteka hafi hins vegar breytt framsetningu verðskrárinnar árið 2022 á þann hátt að bændur sjái hvernig nýtjar einstakra hryssa eru.

Þá er því haldið fram í bréfi Ísteka að fyrirtækið muni fella niður án tafar ákvæði í samningum um einkasölu í þeirri mynd sem þau eru. Bændum hafi staðið til boða að hætta viðskiptum við fyrirtækið án skilyrða. Ísteka finnst þó ekki ásættanlegt að bændur hætti viðskiptum á söfnunartímabili eftir að búið er að kosta til mælinga á blóðinu.

Samkeppniseftirlitið setti út á að Ísteka sé eina fyrirtækið

sem kaupir merablóð á Íslandi, en stundi samhliða því blóðtöku úr eigin hryssum í samkeppni við blóðbændur. Þar með sé fyrirtækið þátttakandi í öllum hlekkjum virðisreðjunnar, sem mætti skilgreina sem lóðréttu samþættingu. Í bréfi Ísteka segir að til grundvallar hryssuhaldi Ísteka lægju rök um bættu búskaparhætti, en ekki samkeppnisrekstur við bændur, og sé um að ræða lítið magn miðað við heildina. Ísteka er stærsti einstaki hrossaiegandinn hérlandis. /ál

Fyrsti skipulegi raforkumarkaður landsins var opnaður um miðjan mánuð undir merkjum Vonarskarðs ehf.

Mynd / J.Plenio

Orkumál:

Fyrsti skipulegi raforkumarkaður landsins

– Öll orkufyrirtækin með í byrjun nema Landsvirkjun

Opnuð hefur verið íslensk raforkukauphöll, sú fyrsta á Íslandi og með það að markmiði að auka gagnsæi í raforkuviðskiptum.

Raforkukauphöllin, fyrsti skipulegi raforkumarkaður landsins, var opnuð fyrir í mánuðinum. Sér Vonarskarð ehf. um rekstur hennar sem á sér allnokkurn aðdraganda en fékk leyfi umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytisins til starfsemi skömmu fyrir sl. áramót. Níu aðilar eru í kauphöllinni í byrjun. Orkustofnun hefur eftirlit með því að fyrirtækið fullnægi þeim lagaskilyrðum sem gilda

um rekstur raforkumarkaðarinnar. Framkvæmdastjóri Vonarskarðs er Björgvin Skúli Sigurðsson.

Landsvirkjun er ekki þátttakandi í raforkukauphöllinni að sinni, þrátt fyrir að framleiða um 70% allrar íslenskrar raforku, og segir Landsvirkjun það vera vegna slæmrar vatnsstöðu á hálendinu og verði möguleg þátttaka endurmetin í maí. Önnur orkufyrirtæki landsins eru þátttakendur á markaðnum frá upphafi, að sögn forsvarsmanns Vonarskarðs.

Ekki aðeins eigi raforkukauphöllin að auka gagnsæi heldur jafnframt

á einfalda innkaup á rafmagn, sérstaklega fyrir opinber fyrirtæki og stofnanir sem hafi hingað til þurft að bjóða út raforkukaup sín til að uppfylla kröfur laga. Með tilkomu raforkumarkaðarinnar geti þessir aðilar keypt rafmagn af markaðnum í staðinn.

Segir Vonarskarð raforkukauphöll vera eðlilega þróun á raforkumarkaði og raunar löngu tímabært að Ísland stökkvi á þann vagn. Gegnsærra verði hvert sé verð raforku hverju sinni og áhætta færð milli aðila með skýrari hætti en áður tengt raforkusölu fram í tímann. /sá

FORSETAKOSNINGAR
ÍSLANDS 2024

REYNSLA OG ÞEKKING
— Í ÞÁGU ÞJÓÐAR

HELGA²⁴

HELGATHORISDOTTIR.IS

MÚFFUR
EFTIR
MALI

LUCIA Í HLÍÐ

sérsmíðnar múffur við sérhvert tilefni. Skapaðar eftir breidd, lengd og ummáli sérhvers viðskiptavinar

pantanir í síma: 6596678

Vöruflutningar:

Vetnisknúin skip í smíðum

Smíði er hafin á tveimur vetnisknúin skipum á vegum Samskipa. Áætlað er að þeim verði hleypt af stokkunum og þau tekin í notkun á siglingaleiðum innan Evrópu eftir um tvö ár.

Vetnisskipin verða meðal hinna fyrstu sinnar tegundar í heiminum og boðberi nýrra tíma í útblásturslausum skipaflutningum, að sögn talsmanna Samskipa.

Um er að ræða tvö vetnisknúin flutningaskip sem sigla munu á skemmri siglingaleiðum í Evrópu. Gert er ráð fyrir að smíði skipanna taki tvö ár en að baki er fimm ára langt hönnunarferli. Hönnun skipanna er unnin í samstarfi við Naval Dynamics AS í Noregi.

Skipin verða 135 metra löng og búa 3,2 MW vetnisefnarafal og dísilvél til vara. Þau geta hvort um sig borið 500 gámaeiningar (TEU). Samskip segja þetta fyrstu skip heims í þessum stærðarflokki.

Fyrsta stálið í skipin var skorið hjá Cochín-skipasmíðastöðinni í Kochi á Indlandi fyrir skemmstu.

Stefnt að kolefnishlutleysi fyrir árið 2040

„Sjálfbærni er samofin kjarnastefnu Samskipa sem hefur markmið sín í þeim efnum að leiðarljósi hvarvetna í starfseminni,“ segir Ágústa Hrund Steinarsdóttir, forstöðumaður markaðs- og samskiptadeildar Samskipa.

Með smíði Seashuttle-flutningaskipanna færir Samskip sig í átt að útblásturlausum

Svona munu vetnisknúinu gámaflutningaskipin, sem Samskip er að láta smíða á Indlandi, líta út.

Mynd / Samskip

skipaflutningum, en fyrirtækið hafi sett markmið á kolefnishlutleysi fyrir árið 2040. „Samskip hófu þessa vegferð með skipum sem ganga fyrir jarðgasi, eða LNG. Á lengri siglingaleiðum, eins og til Íslands, ætla Samskip líka að vera í fararbroddi og stefna að upptöku nýjustu og bestu tækni um leið og hægt er,“ segir Ágústa.

Samskip tóku árið 2017 við rekstri skipanna Kvitnos og Kvitbjörn sem brenna fljótandi jarðgasi. Skipin voru smíðuð 2015. Skipin losa ekki köfnunarefnisoxíð, lágmarka brennisteinsdíoxíð og eru sögð losa um 70 prósent minni koltvísýring á hvert flutt tonn.

Are Gråthen, sem fer fyrir starfsemi Samskipa í Svíþjóð og Noregi og hefur haldið utan um SeaShuttle-vetnisskipaverkefnið, hefur sagt skipin ekki verða alsjálfvirk, því tæknin sé ekki komin þangað, hvorki hvað varðar sjálfkeyrandi skip né bíla, en

þau verði þó gerð tilbúin undir sjálfvirkni.

Sigla milli Noregs og Hollands

Vetnisknúinu flutningaskipin munu flytja vörur milli Noregs og Hollands, um 700 sjómílna leið, og verða meðal fyrstu gámaflutningaskipa heims á skemmri flutningsleiðum sem ganga á grænu vetni án mengandi útblásturs, að sögn fyrirtækisins. Áætlað sé að með notkun vetnisins sparist hjá hvoru skipi útblástur sem nemi um 25.000 tonnum CO₂. Þá verði skipin útblásturslaus í viðkomuhöfn með notkun grænnar landorku.

Smíði skipanna er hluti af brautryðjendaverkefninu Seashuttle, unnið í samstarfi við græna fjármögnunaráætlun norskra stjórnvalda sem miðar að útblásturslausum flutningum með notkun nýrra sjálfbærra tæknilausna. /sá

Bændablaðið

kemur næst út 16. maí

can-am®

FJÖLBREYTTASTA ÚRVAL LANDSINS AF FJÓR- OG SEXHJÓLUM

©2024 Can-Am og BRP merkin eru vörumerki Bombardier Recreational Products eða tengdra félaga þess.

ELLINGSEN

Vínlandsleið 1, 113 Reykjavík / 415-8500 / www.brp.is

A BRP BRAND

Drómasýki, sem stundum er kölluð svefnýski, er arfgengur sjúkdómur þar sem arfhreinir einstaklingar hengja haus og slangra óstöðugum fótum eins og þeir hafi fengið góðan skammt af deyfilyfi hjá dýralækni. Mynd / Skjáskot

Drómasýki í hrossum

Drómasýki er vaxandi vandamál í íslenskri hrossarækt. Til stendur að stofna starfshóp sem afla á upplýsinga og finna rannsóknnum á drómasýki farsælan farveg.

Á deildarfundum hrossabænda var samþykkt tillaga þess efnis að stofnaður yrði starfshópur sem tæki saman stöðu rannsókna á drómasýki í íslenskum hrossum.

Sonja Línadal, dýralæknir og hrossaræktandi á Lækjarmóti, bar fram tillöguna á fundinum og hefur stjórn hrossabændadeildar þegar beðið hana að fara fyrir starfshópnum. „Vandamálið er vaxandi. Grípa þarf í taumana svo hægt verði að rækta kvillann úr stofninum enda er oft og tíðum um gríðarlegt fjárhagslegt tjón að ræða fyrir hrossaræktendur,“ segir hún en í tillögunni segir að margir dýralæknar og hrossaræktendur telji að drómasýki sé að aukast í hinum ræktaða hrossastofni.

Óstöðug og hengja haus

Drómasýki, sem stundum er kölluð svefnýski, er að sögn Sonju arfgengur sjúkdómur þar sem arfhreinir einstaklingar hengja haus og slangra óstöðugum fótum eins og þeir hafi fengið góðan skammt af deyfilyfi hjá dýralækni. „Þess á milli er allt eðlilegt að sjá. Einkennin

Sonja Línadal dýralæknir.

eru mismikil á milli einstaklinga en í flestum tilfellum eru þessir einstaklingar felldir þar sem þeir eru óöruggir til reiðar og óskynsamlegt að nota til undaneldis. Arfberar sjúkdómsins sýna ekki einkenni,“ segir Sonja.

Vilja opinbera arfbera

Starfshóp um drómasýki er ætlað að greiða götur rannsókna sem Freyja lmsland erfðafræðingur hefur unnið um sjúkdóminn auk þess að skoða möguleika á styrkjum og frekari rannsóknum um sjúkdóminn.

„Það verður vonandi til þess að upplýsingar um arfbera sjúkdómsins yrðu gerðar opinberar,“ segir Sonja. /ghp

EINSTÖK UPPLIFUN

MF 6S 135-200 HP

EINSTÖK VÉL TIL AFKASTA OG HAGRÆÐINGAR

ÓVIÐJAFNANLEG LIPURÐ

Leiðandi í sínum flokki hvað varðar snúningsradius- aðeins 4,75 m

EINSTÖK UPPSKRIFT HVAD VARÐAR AFL Á MÓTI ÞYNGD

Eyðslugrannur en eldsprækur 4,9 Ltr 4 strokka mótör og 500 kg léttari heildarþyngd

STYRKUR MEÐ STÖÐULEIKA

Mikil burðar- og dráttargeta með 2,67m milli öxla

BÚVÉLAR

Gagnheiði 35, Selfossi | Sími 4800080 | www.buvelar.is

Jarðræktarmiðstöð:

Samstarf háskóla skapar tækifæri

Jarðræktarmiðstöð Lbhí er fjármögnuð með skilyrðum um samvinnu við aðrar menntastofnanir. Árangurstengd fjármögnun á að gera háskólum kleift að sækja fram í takt við þróun samfélagsins. Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir, háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra, umbunar þeim háskólum sem starfa saman og sameinast.

Jarðræktarmiðstöð við Landbúnaðarháskóla Íslands (Lbhí) á Hvanneyri er fjármögnuð í nýrri fjármálaáætlun, með tveggja ára framlagi, með alls 600 m.kr., og mun bygging hennar hefjast árið 2025, að því er fram kemur í nýrri tillögu til þingsályktunar um fjármálaáætlun fyrir árin 2025–2029.

Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir, háskóla-, nýsköpunar- og iðnaðarráðherra, segir mikilvægt að miðstöðin verði nýtt af fleiri háskólum en eingöngu Lbhí. Skólinn geti gert betur og náð meiri árangri með auknu samstarfi og samvinnu við aðra háskóla.

Styður við uppbyggingu á Hólum

„Ég hef ýtt undir aukið samstarf háskóla og sett á hvata til þess að skólarnir vinni meira saman, þannig nýtum við fjármuni betur og náum meiri árangri í háskólastarfi. Skólarnir hafa sjálfir tekið forskot í því að ræða sameiningar en ég hefði viljað sjá Landbúnaðarháskólann taka virkari þátt í samtalinu. Ég hef stutt rækilega við að Háskólinn á Bifröst og Háskólinn á Akureyri sameinist en einnig við uppbyggingu sjálfstæðrar sterkrar háskólaeiningar á Hólustað sem með samstarfi nýtir sér stærð og styrkleika Háskóla Íslands. Það starf er leitt á forsendum Háskólans á Hólum en í Skagafirði eru gríðarleg uppbyggingartækifæri á námi sem tengjast atvinnulífinu, hvort sem við horfum til fiskeldis, ferðaþjónustu eða hestamennsku. Með samvinnu Hólaskóla og HÍ var auðveldara að styðja við og byggja

Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir, háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra. Mynd / ghp

upp húsnæði og aðstöðu á svæðinu.“

Landbúnaðarháskólinn hafi hins vegar ekki sótt um stuðning til þess að ráðast í uppbyggingu á grundvelli sameininga eða samstöðu. „En ég trúi því að það felist gríðarleg tækifæri til stóraukins samstarfs eða sameiningar til að byggja meira upp á Hvanneyri og bjóða þar upp á fjölbreyttara nám,“ segir Áslaug Arna.

Gildi landbúnaðarmenntunar

Hún hefur fundað með háskólaráði Lbhí en uppbygging Jarðræktarmiðstöðvarinnar hefur verið þar forgangsmál um allnokkurt skeið. Með fjárveitingu í gegnum nýja fjármálaáætlun er ljóst að af byggingunni verður. Áslaug Arna segist hafa skynjað mikla jákvæðni gagnvart samstarfi Lbhí og HÍ við notkun á nýrri jarðræktarmiðstöð. „Það þykir mér mjög gott og ég er ánægð með sóknina sem ég heyrði í háskólaráði yfir tækifærunum sem í þessu gæti falist.“

Gildi landbúnaðarmenntunar á háskólastigi hefur, að sögn Áslaugar Örnú, sjaldan verið mikilvægara. „Í

því liggja tækifærin á bak við sókn í matvælaframleiðslu, enda krefst hún menntunar í takt við þá framþróun sem er að verða í heiminum öllum. Ég held að framsækni í rannsóknum á þessu sviði sé gríðarlega mikil. Við höfum verið að leitast við að bæta bæði innviði og aðstöðu til landbúnaðarmenntunar og þar hefur Landbúnaðarháskólinn verið leiðandi.“

Hún vitnar í nýlega könnun Alþjóðaeftirspurningsráðsins sem leiddi í ljós nauðsyn þess að sækja fram í tækni og nýsköpun á sviði landbúnaðar. „Ég vil sjá landbúnað á Íslandi í enn meiri sókn. Við þurfum að styrkja bændur til að breyta störfum sínum í takt við nýjar áskoranir og nýta þau gríðarlegu tækifæri sem fyrir honum liggja. Við höfum allt til þess, þekkinguna, metnaðinn, reynsluna og endalaust af frábæru fólki í faginu. Landbúnaður er viðtækur og fjölbreyttur og samofinn svo mörgum öðrum áskorunum. Við höfum ótrúlega góða sögu að segja þegar kemur að sjálfbærni í matvælaframleiðslu og ég trúi því einlæggt að við getum gert enn betur.“ /ghp

Torfæra til styrktar björgunarsveitinni

Laugardaginn 11. maí fer hin árlega Sindratorfæra fram við Gunnarsholtsveg rétt hjá Hellu.

Torfærukeppnin, í umsjón Flugbjörgunarsveitarinnar á Hellu, er stærsti torfæruviðburður ársins en búist er við að um 5-6 þúsund manns mæti til að berja tryllitækin augum. Annar eins fjöldi horfir svo á í beinni útsendingu á Youtube.

„Sindratorfæran er aðalfröflun Flugbjörgunarsveitarinnar og hefur verið það frá árinu 1973 og er því gríðarlega mikilvæg fyrir okkur. Margir félagar sveitarinnar hafa komið að keppnishaldinu í 30 til 50 ár og eru alltaf jafnspenntir fyrir þessum viðburði okkar, en um 100 sjálfbodaliðar koma að keppninni á einn eða annan hátt,“ segir Helga Þóra Steinsdóttir hjá Flugbjörgunarsveitinni á Hellu.

Keppendur í torfærunni verði um þrjátíu talsins í ár. Keppt verður í sérútbúnum flokki og sérútbúnum götubílaflokki, sem eru aðeins minna breyttir bílar á dekkjum sem hafa ekki

eins mikið grip og þau sem notuð eru í sérútbúna flokknum. Keppnin hefst klukkan 11.

En hver verður hápunktur keppinnar? „Það er alltaf áin og mýrin en það er tver síðustu brautirnar þar sem bílarnir reyna við tæplega 200 metra fleytingu og

reyna svo fyrir sér í mýrinni þar sem auðvelt er að gera mistök og sitja fastur,“ segir Helga Þóra, um leið og hún hvetur fólk til að finna viðburðinn á Facebook, „Sindratorfæran 11.maí 2024“. Þar eru allar upplýsingar en aðgöngumiðar fást á vefnum www.midix.is. /mhh

Að baki hverjum bolla býr sérfræðipækking og þjónusta

Mörg okkar stærstu og bestu fyrirtækja í verslunar-, hótél- og veitingageiranum treysta á öruggan vélbúnað og framúrskarandi viðhald og þjónustu sérfræðinga okkar hjá Expert.

EXPERT

VINNUM MEÐ ÞEIM BESTU

Höfðabakki 7, 110 Reykjavík | expert.is

Mývatnssveit:

Jarðgerð á lagernum

Krambúðin í Mývatnssveit er nú með jarðgerðarvél fyrir lífrænan úrgang í versluninni og er hún staðsett á lager.

Jarðgerðarvélin breytir lífrænum úrgangi í jarðvegsúrgang á aðeins einum sólarhring og allur jarðvegurinn sem kemur úr vélinni verður nýttur í nærumhverfinu. Gengið hefur verið frá samkomulagi við skóla- og leikskólasvið Reykjahlíðar um að nemendur á svæðinu nýti jarðveginn í ræktun á grænmeti og til uppgræðslu á sínu nærumhverfi.

Í fréttatilkynningu frá Samkaupum segir að leikskólinn Ylur í Mývatnssveit muni nýta jarðveginn til ræktunar grænmetis og á grænu svæðin í kringum skólann eða þar sem þörf þyki. Í leikskólanum séu 19 börn á aldrinum 1-5 ára og umhverfisvitund og útikennsla séu stór hluti af skólastarfi nemenda. Því falli verkefnið einkar vel inn í þá vinnu.

Segir jafnframt að fyrirtækið hafi einblínt á þau svið sjálfbærni sem skilað gætu mestum árangri og matarsóun sé þar ein af stærstu áskorunum matvöruverslana. Samkaup sporni með ýmsum hætti gegn matarsóun með því að selja vörur á síðasta söluþegi á lægra verði og með samstarfsverkefnum, þar sem matvælum, í góðu standi

Jarðgerðarvélin var sett upp á lagernum í Krambúðinni.

Mynd / Samkaup

en á síðasta snúningi, sé komið t.d. til Hjalpræðishersins og í frískápa, frekar en að honum sé hent.

Þetta er fyrsta jarðgerðarvélin sem sett er upp við verslun Samkaupa, en hugmyndin er að fleiri vélar verði settar upp við verslanir fyrirtækisins um land allt og þannig tryggð betri hringrásarmýting matvæla. /sá

Verulegur rekstrarbati hjá Norðlenska Kjarnafæði er meðal annars rakinn til sameiningar Kjarnafæðis og Norðlenska, aðhalds í rekstri og hagræðingaraðgerða.

Mynd / mpp

Rekstrarbati hjá Norðlenska Kjarnafæði

– Hagræði af samstarfi og sameiningum skili sér til bænda

Hagnaður Kjarnafæðis Norðlenska var 385,5 milljónir króna á síðasta ári fyrir skatta, sem er 154 milljónum meiri hagnaður en var árið 2022.

Í tilkynningu frá félaginu segir að afkoman sé í samræmi við áætlanir, þrátt fyrir krefjandi aðstæður á árinu. Fjármagnskostnaður hafi verið samstæðunni íþyngjandi í því háa vaxtaumhverfi sem einkenndi árið 2023 en aðhald í rekstri og hagræðingaraðgerðir vegna samruna Kjarnafæðis og Norðlenska hafi skilað verulegum rekstrarbata.

Fram kemur einnig að árið 2023 hafi verið annað heila rekstrarárið eftir sameiningu Kjarnafæðis og Norðlenska og

fyrsta heila rekstrarárið þar sem áhrif sameiningarinnar komi að verulegu leyti fram.

Haft er eftir Ágústi Torfa Haukssyni, forstjóra félagsins, að nýsamþykkt lög sem heimila verkaskiptingu, samvinnu og sameiningu afurðastöðva, sem teljast til framleiðendafélaga, muni væntanlega hafa áhrif á starfsemi félagsins á árinu 2024. „Kjarnafæði Norðlenska uppfyllir kröfur sem gerðar eru til framleiðendafélaga og ljóst að veruleg tækifæri eru til lækkunar á rekstrarkostnaði og fjárbindingu í greininni lánist aðilum í greininni að nýta þær heimildir sem í lögnum felast.

Það hagræði sem af slíku

samstarfi eða sameiningum getur hlotist verður að skila sér að nær öllu leyti í tvennt; hækkar til bænda og í að halda aftur af verðhækkunum á markaði til að vinna að lækkun verðbólgu í hagkerfinu.

Hagsmunir Kjarnafæðis Norðlenska eru mjög miklir hvað þetta varðar, lækkun verðbólgu og þar af leiðandi vaxta hefði afar jákvæð áhrif á félagið og viðskiptavinum þess. Svo er minnkandi framleiðsluvilji bænda orðin ein helsta ógnun við rekstur afurðastöðva og því mikilvægt að hægt verði að bæta kjör bænda og stuðla þannig að eðlilegum rekstrarskilyrðum og nauðsynlegri nýliðun í landbúnaði,“ segir Ágúst Torfi. /smh

Sumarkomunni fagnað

Að venju verður opið hús í Garðyrkjuskólanum á Reykjum á sumardaginn fyrsta, fimmtudaginn 25. apríl kl. 10-17.

„Sumarið byrjar í garðskálanum og gróðurhúsunum þar sem gróðurinn blómstrar og fyrsta uppskeran af fersku grænmeti er tilbúin. Grænmetis- og plöntumarkaðurinn verður í garðskálanum og í ár verður hægt að kaupa heimaræktað íslenskt kaffi á meðan birgdir endast. Glæsileg túlípanasýning verður einnig í garðskálanum. Verkefni nemenda verða til sýnis og hægt að fræðast um námið í skólanum,“ segir í tilkynningu frá skólanum.

Hátíðardagskrá hefst kl. 13 en þá afhendir forseti Íslands, Guðni Th. Jóhannesson, garðyrkjuverðlaun ársins og umhverfisverðlaun Hveragerðisbæjar. Veitingasala verður á svæðinu allan daginn. /ghp

TYM á Íslandi

Margra ára góð reynsla við krefjandi aðstæður.

Fáanlegir í mörgum útfærslum:

- ✓ Ámoksturstækni
- ✓ Sláttuborð
- ✓ Einangrað hús
- ✓ 19 – 55 hestöfl
- ✓ 2ja ára ábyrgð

Kynningarverð frá 1.590.000,- + vsk.

TRAUSTUR SAMSTARFSADILI

Garðabæ | Akureyri | Selfossi
sími 480-0000 | www.aflvelar.is

Búnaðarsamband Eyjafjarðar:

Norðlenskir bændur verðlaunaðir

Bændur á þremur bæjum voru verðlaunaðir á aðalfundi Búnaðarsambands Eyjafjarðar á dögunum. Í ályktun fundarins er nýgerðum breytingum á búvörulögum fagnað.

Þau Agnar Þór Magnússon og Birna Tryggvadóttir Thorlacius hlutu hvatningarverðlaun BSE fyrir fádæma dugnað og myndarlega uppbyggingu á bújörðinni í Garðshorni á Þelamörk. Í umsögn segir að þau Agnar og Birna séu með óþrjótandi framkvæmdaglegði, hafi bætt og breytt húsakosti jarðarinnar og vinnuástöðu. Í Garðshorni stunda þau hrossa- og sauðfjárrækt. Búið hefur nú sinnum verið tilnefnt sem hrossaræktunarbú ársins og hross frá bænum hlotið allmörg verðlaun. Sauðfjárræktin er enn fremur til fyrirmyndar skv. umsögn þar sem þau hafa sýnt fram á stöðugar og góðar framfarir bæði í gerð og þunga.

Sigtún hlaut nautgripærktarverðlaun

Bændurnir á Sigtúnum í Eyjafjarðarsveit, þau Kristbjörn H. Steinarsson og Aðalbjörg Þórólfsdóttir, ásamt börnunum sínum og tengdadóttur, hlutu nautgripærktarverðlaun BSE fyrir góðan árangur og afurðasemi í mjólkurframleiðslu. Kristbjörn og fjölskylda tóku við Sigtúnum árið 2020 en bærinn hefur um langt árabil skilað góðum afurðum. Á síðasta ári var búið þriðja afurðahæsta bú Eyjafjarðar og kýrin Lísá undan Seið 14040 var þriðja nythæsta kýr héraðsins.

Atli Þór Friðriksson og Guðrún Magnúsdóttir, sauðfjárbændur á Koti í Svarfaðardal, hlutu sauðfjárræktarverðlaun. Með þeim á mynd er Birgir Heiðmann Arason, formaður BSE.

Mynd/ Aðsend

Sauðfjárræktarverðlaun búnaðarsambandsins í ár hlutu Atli Þór Friðriksson og Guðrún Magnúsdóttir á Koti í Svarfaðardal. Í umsögn segir að afurðir fjárens séu til fyrirmyndar, vaxtarhraði lamba með því mesta sem gerist og fallþunginn eftir því. Guðrún er frá Koti en Atli Þór frá Grund en þau tóku við rekstri föður Guðrúnar árið 2015.

Fögnuðu breytingum á búvörulögum

Aðalfundur BSE ályktaði um nýgerðar breytingar á búvörulögum. Í ályktuninni er lagabreytingunum fagnað. Í greinargerð með ályktuninni er bent á mikinn vinnslukostnað afurðastöðva í kjöti vegna smæðar

markaðarins og takmarkaðrar nýtingar sauðfjársláturhúsa. Meiri hagræðing á grunni samvinnu sé mikilvægur þáttur til að lækka vinnslukostnað.

„Tollasamningar sem Ísland hefur gert við önnur ríki og ríkjabandalög, auk breytinga á fyrirkomulagi við útboð tollkvóta hefur sett mikinn þrýsting til lækkunar á afurðaverði til bænda. Við því er nauðsynlegt að bregðast með breytingum á starfsumhverfi landbúnaðarins eins og gert var með framangreindum breytingum á búvörulögum,“ segir jafnframt í greinargerð með ályktuninni.

Aðalfundurinn var haldinn í Hlíðarþæ þann 27. mars síðastliðinn. /ghp

Við fjármögnum landbúnaðartæki

Í samstarfi við Reykjavíkurborg starfrækir Garðyrkjufélag Íslands tvo grenndargarða í Reykjavík. Hér má sjá þann í Elliðaárdalnum. Myndir / Aðsendar

Embla Katrín Jónatansdóttir, var alsæl með fallega kartöfluupskeru úr nytjagarði í Smálöndum.

Ræktun:

Grenndargarðar bæta lýðheilsu

– Hnykkt á mikilvægi nytjagarða fyrir almenning

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Grenndargarðar í borgum, bæjum og þorpum njóta vaxandi vinsælda í kjölfar aukinnar umhverfisvitundar víða um lönd.

Finna má þó nokkra íslenska grenndargarða, ýmist á vegum sveitarfélaga, stofnana eða félagasamtaka, fyrir almenning eða tiltekna hópa. Má sem dæmi nefna skólagarða víða um land og matjurtagarða sem leigja má í mörgum byggðakjörnum landsins.

Lilja Sigrún Jónsdóttir hefur ræktað eigið grænmeti um þriggja áratuga skeið og lengi haft áhuga á grenndargörðum sem samfélagsverkefni. Hún segist stundum kalla þetta samfélagslækningar. Lýðheilsuvinna hafi ætíð höfðað til hennar og grenndargarðar séu angí af slíku.

Lilja er heimilislæknir og hefur auk þess unnið við verkefnastjórnun og rannsóknir. Einnig er hún

formaður stjórnar Urtagarðsins í Nesi og formaður Íbúasamtaka Laugardals. Ræktun kynntist hún fyrst í skólagörðum og er með skika í grenndargarðinum Smálöndum í Elliðaárdal í Reykjavík. Hún heldur auk þess tengslum við almenningsræktun í gegnum t.d. fræsafn í samstarfi við Borgarbókasafnið í Sólheimum.

Óreyndir nyttu leiðsagnar

Lilja útskýrir grenndargarð sem ræktunarsvæði þar sem megi fá reiti til útleigu til matjurtaræktunar. Þeir séu gjarnan 20–25 m² að stærð og megi vísa til sem skika eða nytjagarða. Leigjendur skika geti haft sama garð til leigu ár eftir ár og garðarnir séu ekki plægðir í heild. Ávinningur af þessu sé að leigjendur geti lagst í endurbætur á jarðvegi, e.t.v. sett niður gróðurramma/vermireiti og ræktað fjölarar jurtir án þess að þær skemmist á milli ára.

Lilja hefur áður hvatt opinberlega, m.a. með blaðaskrifum 2008, til þess að sveitarfélög byðu fram svæði til

Lilja Sigrún Jónsdóttir.

matjurtaræktunar fyrir almenning; annars vegar skika fyrir reynt fólk í matjurtaræktun og hins vegar úrlausn fyrir óreyndara fólk með leiðsögn og stuðningi. Hún benti jafnframt á fyrirmyndir erlendis frá, m.a. Norðurlöndum og víðar (þekktast í Danmörku sem koloniehæve) og Bretlandi (e. allotment).

Færðust á jadarinn

Spurð um aðdraganda fyrstu grenndargarða hér á landi svarar Lilja að löng hefð sé fyrir skólagörðum á Íslandi og í Reykjavík hafi fyrir miðja 20. öld verið töluvert af kálgörðum, m.a. í Kringlumýri og Vatnsmýri. Um tíma hafi verið garðar nálægt Korpu og síðar í Skammadal.

„Árið 2008 buðu þegar nokkur sveitarfélög íbúum upp á að fá skika til ræktunar í matjurtagörðum, oftast til eins árs í senn, og sá sveitarfélagið þá um að plægja garðana og úthluta á hverju vori. Ýmsir nýttu sér þetta en framkvæmd var misjöfn eftir sveitarfélögum. Of víða hafði þessi landnýting vikið fyrir byggð og flust í útjadar sveitarfélaga í nokkrum skrefum,“ segir hún.

Lilja leiddi á þessum tíma óformlegan hóp áhugafólks um nytjaræktun í þéttbýli. „Við funduðum með garðyrkjustjóra Reykjavíkur, Þórólfi Jónssyni, til að ræða hvar mætti mögulega setja niður garða sem leigðir væru út á öðrum forsendum en þeim sem þegar voru í boði þá. Í framhaldi fór ég með erindi fyrir stjórn Garðyrkjufélags Íslands (GÍ). Vilhjálmur Lúðvíksson formaður tók mér vel og félagið gerði samkomulag við Reykjavíkurborg um að útvega land undir slíka ræktun. Það hafðist vorið 2009 og var sem tilraunaverkefni sumarlangt,“ segir hún. Í þessari vinnu hafi vantað hugtak fyrir garðlönd til langtímaleigu og lagði Lilja til yfirheitið grenndargarður fyrir svæðið allt og innan þess væru skíkar eða nytjagarðar til útleigu.

Verkefnið gekk vel og sumarið 2010 var bætt við fleiri grenndargörðum. Urðu þeir mest þrír í Reykjavík og einn í Kópavogi en rekstur þeirra

reyndist áhugamannafélagi of erfíður og því var dregið saman. Lilja segir GÍ enn vera með tvo grenndargarða í rekstri á sömu forsendum og áður.

„Samkomulagið við Reykjavíkurborg kveður á um einfaldan rekstur: borgin útvegar rennandi kalt vatn á staðnum og öllum Reykvíkungum stendur til boða að leigja þar skika. Í vor hefst því sextánda rekstrarárið í Smálöndum og í Grafarvogi, það fimmtánda frá því að gert var fast samkomulag um grenndargarða,“ segir Lilja.

Í dag leigir Reykjavíkurborg út um 600 matjurtagarða á sex stöðum í borgarlandinu sem og í Skammadal í Mosfellsbæ. Önnur sveitarfélög höfuðborgarsvæðisins, og Akureyri, bjóða einnig upp á matjurtagarða til leigu, sem og önnur sveitarfélög víða um land.

Gagnsemi, virkni og betra fæði

Í Evrópu er, að sögn Lilju, löng hefð fyrir gördum bæði af svipuðum toga og einnig svokölluðum kotgörðum, eða koloniehæve, sem eru ívið stærri um sig (100–200 m² land með smáhýsi) og það alþekkt að margra ára bið sé eftir að komast að. Hún segir að áhugavert væri að koma á fót slíkum gördum hér á landi. Í Bandaríkjunum hafi garðar verið stofnsettir sem samfélagsverkefni í hverfum þar sem íbúar eru félagslega illa settir og hafi það sýnt sig í að gera gagn, auka virkni íbúa og auka neyslu grænmetis.

„Í grenndargarði er samfélag fólks sem þekktist ekki fyrir en ætlar að njóta þess að vera í samfélagi og hjálpast að við sameiginleg verkefni,“ segir Lilja og heldur áfram: „Verkefni, þar sem kynslóðir geta starfað saman, fjölskylda og eða vinir geta sameinast í að skapa, rækta og njóta uppskeru saman, eru ómetanleg. Dásendarstundir á vorin verða ógleymanlegar þegar beð eru hreinsuð og spakir þrestir koma að vitja um orma. Það hefur heyrst að það að reyta arfa sé á við bestu núvítund.“

Árangur í rekstri grenndargarðs verður að metast af upplifun og uppskeru ræktenda, hvort fólk heldur í garðinn til lengri tíma eða skemmri og hvort séu einhverjar áskoranir í umönnun eða framkvæmd,“ segir Lilja enn fremur. „Það er ljóst að úr þessum gördum sem hafa verið í ræktun í 16 ár hefur verið uppskorið grænmeti í tonnnavis. Gleði, vináttu og vellíðan er erfitt að mæla en tryggð ræktenda segir einhverja sögu. Á hverjum tíma hætta einhver og koma ný, árlega ef til vill 10–15% af ræktendahópnum, en til staðar er enn töluverður kjarni ræktenda sem hefur verið frá upphafi.“

Hún segir fjölbreytni þess grænmetis sem ræktað hafi verið á svæðinu mikla og þar hafi grannar gjarnan lært hver af öðrum og deilt plöntum og fræjum. Fjölbreytt úrval af kartöflum og útsæðisskipti hafi einnig verið vinsæl. Ákveðin festa í starfinu hafi gagnast öllum ræktendum. „Við höfum getað haft verkfæragæmslu á svæðinu, útvegað okkur húsdýraábúrd til eigin afnota og haft vinnudaga til að snyrta svæðið,“ segir hún jafnframt.

„Það tekur reynslulitla ræktendur tíma að sætta sig við að ekki fæst öll uppskera í hús og að gera þarf ráð fyrir afföllum. Þau geta verið vegna óvenjulega góðrar tíðar fyrir óværu eins og snigla, eða að óþrúttir aðilar gerist hirðusamir á svæðinu. Lausnin hefur verið að rækta umfram eigin þarfir og láta svo ekki ergja sig of mikið ef eitthvað fer forgörðum. Það er sárara að lenda í skemmdarverkum og hefur sárasjaldan gerst.“

Grenndargarðar eru að sögn Lilju fyrir fólk úr öllum stigum samfélagsins. „Í garðinn hefur komið eldra fólk sem ef til vill hefur ekki verið mikið að reyna á sig líkamlega en yngist um mörg ár við að þjappa í moldina. Það er einnig gaman og gagnlegt að fá að rækta grænmeti með fólki af erlendum uppruna því þaðan kemur verkunnátta sem er ólík því sem hér hefur tíðkast og er það vel,“ segir hún.

Grenndargarðar séu í skipulagi

Lilja telur mikilvægt í þéttbýli að landrými sé varið til útivistar og grenndarræktunar innan skipulags sveitarfélaga. „Aðalskipulag Reykjavíkur segir að gera skuli ráð fyrir landi undir grenndargarða í nýjum hverfum. Íbúar mega þá vænta þess. Það væri gaman að sjá aukna áherslu á að varðveita aðgengi að landi undir ræktun í nærumhverfi fólks í eldri hverfum. Það styður einnig við loftslagsmarkmið.“

Að rækta sitt eigið grænmeti er að sögn Lilju áhugamál og lífsstíll, eins og t.d. hestamennska, stangveiði eða að spila golf. „Það fer minna fyrir ræktun í samfélaginu enda hverfa borgarbændur í skuggann af stórræktendum og öðru fagfólki. Fólk sem ekki ræktar spyr alltaf um uppskeruna í magntölum og vissulega gætum við keppt um stærstu rófunu eða kálhausinn. Sá hluti er þó bara partur af gleðinni á sama hátt og að veiðimenn eru ekki alltaf fengsælir. Líf ræktandans sem gleðst að vori yfir smáum kímplöntum og syrgir að hausti þegar þarf að fara að kaupa aftur salat og annað grænmeti er í takt við náttúruna og árstíðirnar. Svo kemur alltaf aftur vor að loknum vetri,“ segir Lilja að lokum.

PRONAR Á ÍSLANDI, SÍÐAN 2011.
GÆDATÆKI Á GÓÐU VERÐI

TRAUSTUR SAMSTARFSÆDILI

Garðabæ | Akureyri | Selfossi
sími 480-0000 | www.aflvelar.is

SUZUKI JIMNY! ALVÖRU JEPPI

Það er fernt sem skilgreinir Jimny sem ekta jeppa:

- Sterkbyggð grind
- Mikil veghæð
- Heilar hásingar með gormafjöðrun
- Fjór hjóladrif með lágu drifi

VERÐ KR.

4.890.000

Söluumboð Suzuki á landsbyggðinni:

Akureyri: Bílaríki, Lónsbakka.

Egilsstaðir: Bílaverkstæði Austurlands ehf, Miðási 2.

Hvolsvellir: Viðskiptaþjónusta Suðurlands, Ormsvellir 7.

Ísafjörður: Bílatangi ehf., Suðurgötu 9.

Reykjanesbær: K. Steinarsson, Holtsgötu 52.

Fáðu nánari upplýsingar á suzuki.is

Suzuki bílar hf. | Skeifunni 17 | Sími 568 5100

Tryggjum öruggt samfélag

Sjóvá er aðalstyrktaraðili
Slysavarnafélagsins
Landsbjargar.

SJÓVÁ

Sauðfjárrækt:

Nýtt erfðapróf fyrir bógkreppu í sjónmáli

– Kallað eftir sýnum frá bændum

Í sjónmáli er nýtt erfðapróf til greiningar á arfberum erfðagallans sem veldur bógkreppu í sauðfé, sem virðist bundinn við íslenska sauðfjárstofninn.

Frá 2021 hefur staðið yfir samvinnuverkefni um bógkreppurannsóknir milli Mátis, Ráðgjafarmiðstöðvar landbúnaðarins (RML) og Tilraunastöðvarinnar að Keldum. Samkvæmt greinargerð um stöðu rannsókna frá Eypóri Einarssyni frá RML, Sæmundi Sveinssyni frá Mátis og Charlottu Oddsdóttur á Tilraunastöðinni á Keldum hefur góður árangur náðst á þessum tíma í öflun þekkingar um erfðagallann. Hvetja þau bændur til að hjálpa til við rannsóknir með því að láta vita af þeim bógkreppulömbum sem fæðast og leggja til sýni úr þeim og foreldrum þeirra.

Ekki eru til nákvæmar tölur yfir fjölda lamba sem fæðast með gallann, en Eypór segir að á flestum búum finnst hann ekki. Á nokkrum búum hafi þetta hins vegar verið vandamál þar sem nokkur lömb fæðist árlega, þrátt fyrir að reynt hafi verið að útrýma honum. Þar sem gallinn þurfi að koma frá báðum foreldrum geti hann legið niðri í einhvern tíma þar til genin parist saman.

Hrútar með erfðagallan hafa farið á stöðvar

Samkvæmt greinargerðinni benda allar rannsóknir til að um víkjandi galla í einu geni sé að ræða. Helstu einkenni bógkreppu eru stuttir, snúnir og/eða skekkir framfætur, sem margt bendir til að komi til vegna þess að uppfótarbein eru stutt og samanrekin og liðfletir skakkir. Erfiðlega hefur gengið að losna við gallann úr hjörðum hér á landi og nokkur dæmi þess gegnum árin að hrútar hafi valist inn á sæðingastöðvarnar sem reynast arfberar.

Markmið verkefnisins er að kortleggja svæðið í erfðamenginu sem veldur bógkreppu, lýsa meinafræði gallans og þróa erfðapróf sem hægt er að nýta til að finna arfblendna einstaklinga í hjörðum.

Stakur breytileiki fannst ekki

Á fyrri stigum verkefnisins fundust tengsl milli setraðar í erfðamengi bógkreppulamba og foreldra þeirra sem virtist í fyrstu vera hægt að nýta til að greina arfblendna einstaklinga.

Stakur erfðabreytileiki fannst hins vegar ekki sem hægt væri að nýta í þróun á einföldu erfðaprófi. Hins vegar fundust 236 erfðabreytileikar í bógkreppulömbum á því svæði sem setróðin nær yfir og standa vonir til að það muni skila bættu setraðaprófi sem geti greint arfbera bógkreppu með að minnsta kosti 95 prósentu öryggi.

Kallað eftir sýnum

Í greinargerðinni segir að mikilvægt sé fyrir aðstandendur verkefnisins að prófa virkni nýja setraðaprófsins og því sé kallað eftir frekari sýnum og upplýsingum frá bændum. Sýnið þarf að vera flipi eða vefjabútur úr eyra. Það er því í lagi að nota sýnatökubúnaðinn sem flestir nota nú þegar við sýnatökur vegna riðuarfgerðargreininga. Einnig má nota annan búnað sem tekur sýni úr eyrum. Sýnin er svo best að geyma í ísskáp þar til þau eru send en þau skulu berast til Eypórs Einarssonar, Borgarsíðu 8, 550 Sauðárkróki.

Æskilegt er að myndir séu teknar af þeim bógkreppulömbum sem sýni eru tekin úr. Greiningar á þessum sýnum verða bændum að kostnaðarlausu. Einnig er óskað eftir nokkrum heilum hræjum af bógkreppulömbum til krufningar og vefjasýnatöku, en hræin mega

ekki hafa frosið. Bógkreppulömb er best að senda á Keldur í samráði við Charlottu Oddsdóttur (charlotta@hi.is).

Þá verður í boði fyrir bændur að fá greind sýni úr gripum sem bændur vilja athuga hvort séu arfberar. Sérstaklega eru bændur hvattir til að taka úr afkvæmum Viðars 17-844 og hrútum sem þeir gruna að gætu borið gallann. Sama gildir um þau og sýni úr bógkreppugripum, best að senda þau á Eypór á Sauðárkróki.

Sex stöðvahrútar gætu verið arfberar

Í greinargerðinni kemur fram að vegna þróunar á erfðaprófinu væri búið að greina sýni úr rúmlega 80 sæðingastöðvahrútum. Greiningarnar hafi hins vegar komið það seint að ekki var hægt að nýta þær vegna vals á hrútum inn á stöðvarnar. „Af þessum hrútum eru sex stöðvahrútar sem virðast ekki standast prófið og gefa niðurstöður til kynna að þeir gætu verið arfberar,“ segir í greinargerðinni.

„Þetta eru hrútarinn Mávur 15-990, Angi 18-882, Alli 19-885, Austri 20-892, Fjalli 17-861 og Bolti 23-932. Aðstandendum verkefnisins er þó ekki kunnugt um að nein bógkreppulömb hafi komið undan þessum hrútum og ekki vitað til að þeir hafi náin tengsl við þekktu bógkreppugjafa. Teljum við því að um falskar niðurstöður sé að ræða þar til óvirkjandi sönnun fæst um annað. Eini hrúturinn í þessum hópi sem enn á engin afkvæmi er Bolti 23-932 en ekki er vitað um að hann hafi ættartengsl við þekktu bógkreppugjafa. Sem áður er mikilvægt að fá upplýsingar um öll bógkreppulömb, sérstaklega undan sæðingahrútinum,“ segir enn fremur í greinargerðinni.

/smh

Einfaldar leiðbeiningar um algengustu vandamál við burð

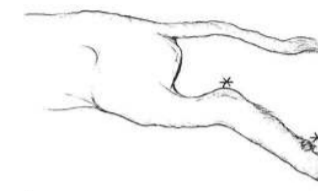
Tekið saman af Hákonni Hanssyni og Þorsteini Ólafssyni

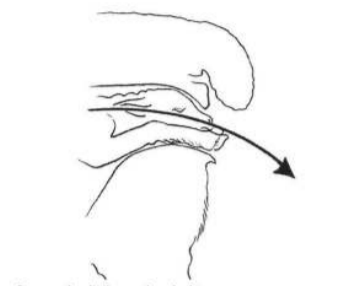
Eðlilegur burður.

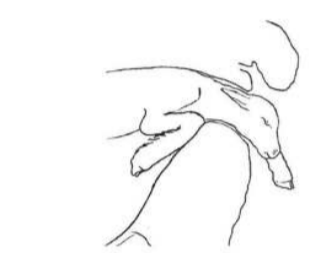
Á framfæti eru hné og lagklaufir gagnstæð.

Á afturfæti snúa hækil og lagklaufir í sömu átt.

Svona á að draga lamb út.

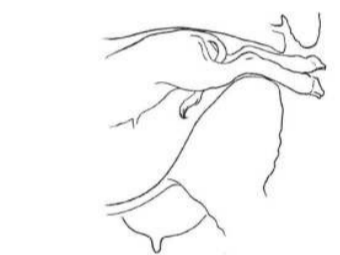
Þegar annar fóturinn kemur ekki þarf í þessu tilfelli að fara inn og koma fingri í hnésbótina og rétta úr fætinum. Jafnvel þó að fóturinn liggi beinn aftur með lambinu er oftast best að byrja á að rétta fótinn fram.

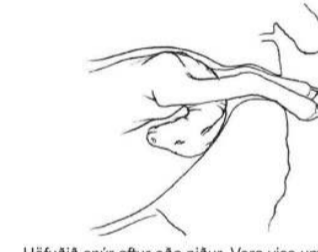
Hvorugur fóturinn kemur með. Það verður að ná að minnsta kosti öðrum fætinum, helst báðum, annars næst lambið ekki út.

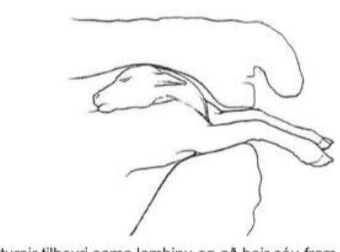
Höfuðið stangar í mjaðmagrindina, hér verður að láta ána standa og ýta höfðinu inn og koma spotta aftur fyrir eyrun á lambinu.

Afturfætur sjá Mynd 3. Lambið oft stórt, dregið varlega til skiptis í sitthvorn fótinn. Reyna að skaða hvorki lamb né á. Hætta á brotnum rif-beinum. Nota mikið slím. Ekki reyna að snúa lambinu. Dýralæknaeðstoð og keisarskurður oft besta úrræðið.

Höfuðið snýr aftur eða niður. Vera viss um að fæturnir tilheyri sama lambinu og að þeir séu framfætur, sjá Mynd 2. Fara inn ofan við lambið og finna höfuðið. Nota mikið burðarslím og reyna að rétta höfuðið. Aldrei toga í neðrikljalkan á lambinu.

Hér verður að ná hinum fætinum, svona kemst lambið ekki út.

Tvö lömb, mikilvægt að vita hvað tilheyrir hvoru lambi. Hafa hærra undir ánni að aftan. Mælt er með því að taka lambið sem kemur aftur á bak fyrst sé það ekki því stærra.

Lífeyrissjóður bænda auglýsir eftir framboðum til setu í stjórn sjóðsins.

- Tvö sæti í aðalstjórn til þriggja ára.
- Tvö sæti í varastjórn til tveggja og þriggja ára.

Stjórnarkjör fer fram með rafrænum hætti.

Um almennt hæfi stjórnarmanna til setu í stjórn lífeyrissjóðs fer samkvæmt 31. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrissjóðs og starfsemi lífeyrissjóða.

Framboðsfrestur er til og með 22. maí 2024.

Framboð skulu sendast á netfangið kjornefnd@lsb.is.

- Upplýsingar um stjórnarkjörið og hvaða gögnum beri að skila vegna framboðanna, má sjá á vef sjóðsins, www.lsb.is.
- Með framboði skal fylgja helstu upplýsingar um framboðanda ásamt mynd til birtingar á vef sjóðsins.
- Taka skal fram hvort framboð er aðeins til aðalmanns, er aðeins til varamanns eða aðalmanns og varamanns til vara.

Ársfundur Lífeyrissjóðs bænda verður haldinn fimmtudaginn 20. júní 2024 kl. 14 að Stórhöfða 23, 4. hæð, Reykjavík.

Á dagskrá eru venjuleg ársfundarstörf og niðurstöður rafræns stjórnarkjörs.

LÍFEYRISSJÓÐUR BÆNDA

Stórhöfða 23 – 110 Reykjavík – s. 563 1300

www.lsb.is – lsb@lsb.is

Burðarhjálp: Leiðbeiningarmyndbönd

Síðan 2019 geta bændur og aðstoðarfólk notað fjölda leiðbeiningarmyndbanda, sem bjóða upp á auðskiljanlegar lausnir fyrir allar helstu uppákomur og einnig sjaldgæf burðarvandamál. Höfundar myndbandanna eru Karólína Elísabetardóttir, sauðfjárbóndi í Hvammshlíð, og Axel Kárasón dýralæknir.

Öll myndbönd eru aðgengileg á vefnum:

Á íslensku: tinyurl.com/sauidburdarhjalp

Á þýsku: tinyurl.com/schafgeburtschilfe

Öll rásin: tinyurl.com/burdarhjalp

(velja spilunarlistann English (á ensku) til að sjá ensku útgáfunar)

Viltu moltu?

Við fögnum sumri og um leið fyrstu uppskerunni af næringarríkri moltu með því að bjóða í opið hús í GAJU á sumardaginn fyrsta, 25. apríl.

Velkomið er að mæta með kerru, fötu eða fjölnota poka og ná í moltu fyrir vorverkin í garðinum, endurgjaldslaust!

Dagskrá frá kl. 11–15

- Leiðsögn verður um stöðina á hálf tíma fresti.
- Stjörnu-Sævar verður með fræðslu fyrir yngsta fólkið sem hefst klukkan 13.
- Sérfræðingar frá Grasagarði Reykjavíkur veita fræðslu um moltu.
- Boðið verður upp á pylsur og gos meðan birgðir endast.

SORPA

Sjáumst
í GAJU, Álfsnesi

Upprunamerki matvæla skipta máli

– Neytendur vilja velja innlenda framleiðslu

Þegar kemur að því að versla matvæli horfa neytendur mikið til upprunalands framleiðslunnar. Reynsla nágrannaþjóða okkar sýnir að áberandi upprunamerki sem eru vottuð af þriðja aðila geta aukið sölu á innlendum matvælum með því að auðvelda neytendum að taka upplýsta ákvörðun. Þau veita meiri tryggingu en markaðssetning með litum þjóðfánans, eða umbúðum sem vísa til einhvers lands, þar sem framleiðendur þurfa að fá samþykki fyrir notkun merkisins fyrirfram.

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Íslenskt staðfest er upprunamerki fyrir matvæli og blóm og er nær alfarið byggt á reynslu Norðurlandanna á sambærilegum merkingum. Markmiðin með Íslenskt staðfest eru meðal annars að auka sýnileika, verðmæti og markaðshlutdeild íslenskra afurða.

Þegar Íslenskt staðfest var sett á lagginn árið 2022 var ákveðið að fylgja fordæmi nágrannaþjóða okkar í staðinn fyrir að finna upp eitthvað alveg nýtt. Finnar hafa verið með merkið Gott frá Finland frá 1993, Norðmenn með Nyt Norge frá 2009 og Svíar með Från Sverige frá 2016. Þetta eru þrjú merki sem vinna eftir sameiginlegum staðli og er Íslenskt staðfest staðfæring á honum. Ein af grunnforsendum þessara merkja er að notkun þeirra er vottuð og tekin út af þriðja aðila.

Á heimasíðu Íslenskt staðfest (stadfest.is) kemur fram að merkið megi nota til auðkenningar allra íslenskra matvæla-hraefna. „Kjöt, egg, sjávarafurðir og mjólk skal í öllum tilfellum vera 100% íslenskt, líka í samsettum vörum. Allt að 25% innihalds í samsettum matvörum má vera innflutt,“ sem þýðir að meginhluti samsettrar matvöru sé sannarlega íslenskur. Þetta gefur framleiðendum svigrúm til að flytja inn til að mynda ferskur til að blanda við jógúrt eða hvítlauk í grillpýlsur.

Nokkuð hægt hefur gengið að innleiða Íslenskt staðfest meðal innlendra framleiðenda. Þau fyrirtæki sem hafa tekið upp merkið eða stefna að notkun þess á næstu vikum þegar þetta er skrifað eru Lambhagi, Sólskins grænmeti og Ártangi.

Bændablaðið leitaði til stórra afurðastöðva eins og MS, SS, KS, Stjórngríss, Kjarnafæði Norðlenska og Ali og var engin þeirra búin að huga að upptöku merkisins í náinni framtíð. Í svari frá SS var meðal annars tekið fram að mörg atriði í staðlinum væru „óaðgengileg og flækja

og auka kostnað við daglegan rekstur“. Ekki fékkst nánari útskýring á hvaða atriði um ræðir.

Strax meðbyr í Svíþjóð

Torbjörn Lithell hefur verið í stjórn Svenskmärkning AB, sem á Från Sverige-merkið, frá því það var sett á lagginn árið 2016. Hann stjórnar innkaupum fyrir kjötafurðastöðina Scan sem er ein sú stærsta í Svíþjóð.

Fyrirtækið var fyrir skemmstu keypt af Lantmänninn, sem er

samvinnufélag í eigu átján þúsund sænskra bænda, en hafði áður verið dótturfélag finnsks fyrirtækis.

„Scan er vel þekkt merki og neytendur vita að það er sænskt,“ segir Torbjörn. Samt sé mikilvægt fyrir fyrirtækið að merkja vörurnar sínar með merkinu til að sýna fram á að þær séu sannarlega sænskar og fylgi sömu reglum og aðrir framleiðendur í kerfinu. Allar vörur Scan bera Från Sverige merkið í dag, að beikoni undanskildu þar sem hluti þess er framleiddur í Póllandi.

Fyrirrennari Från Sverige var merkið Svensk kött sem var

eingöngu notað á kjötafurðir. Scan var þegar að nota það merki á sínar vörur árið 2016 og lá því beinast við að halda áfram með Från Sverige enda jákvæð reynsla af slíkum merkingum. Það sama átti við um stærstan hluta sænskra kjötafurðastöðva og var því strax mikill meðbyr með nýja merkinu þegar það var sett á lagginn. Helsti vöxturinn í merkinu sé núna í öðrum geirum, eins og hjá grænmetis- og blómaframleiðendum.

Það sem breyttist þegar Svensk kött varð Från Sverige var að öll innihaldsefni þurftu að vera sænsk. Torbjörn tekur sem dæmi að Scan hafi verið frjálst að nota erlendan ost eða kornvörur og merkja matvælin með Svensk kött svo lengi sem allt kjötið var innlent. Nú nái upprunamerkingin til fleiri afurða sem geri að verkum að kjötafurðastöð eins og Scan styður við fleiri greinar landbúnaðarins til að uppfylla kröfur Från Sverige. Þeir séu til að mynda stór kaupandi að osti.

Söluaukning með upprunamerkingu

Tölfræðin sýni að það sé meiri söluaukning á vörum með upprunamerkingu en hjá öðrum vörum í sömu flokkum. Það sé erfitt að mæla nákvæmlega hvað sé merkinu að þakka og hvað ekki, en það sé sannarlega hluti af betri sölu og herra afurðaverði. Þá vilji verslanir hampa vörum með merkinu með því að auka sýnileika þeirra í hillunum þar sem það er vitað að neytendur sækist í þær. Bændurnir njóti óbeins ábata af merkinu þar sem hægt sé að selja afurðirnar á herra verði.

„Við segjum við bændurna að með því að nota merkið gefum við neytendum kost á að velja sænskt.“

Aðspurður segir Torbjörn örfá tilvik hafa komið upp þar sem innflutt matvæli voru í umbúðum merktum með Från Sverige. Það megi rekja til þess að aðgengið

að innihaldsefnum geti verið mismunandi milli árstíða og fyrir mistök hafi verið haldið áfram að nota merkið í skamman tíma þegar framleiðendur þurftu að grípa til innflutnings. Hins vegar hafi aldrei komið upp að framleiðendur hafi blekkt neytendur vísvitandi.

Ákveðin viðurlög séu til staðar þegar Från Sverige er notað á rangan hátt, en Torbjörn segir mestu máli skipta að komast til botns í af hverju mistökinn áttu sér stað. Sé ekki hægt að rekja ranga notkun merkisins til mistaka geti framleiðendur lent í því að fá ekki að nota merkið áfram.

Eftirfylgni ekki erfið

Torbjörn segir eftirfylgnina með framleiðslunni fyrir neytendamarkaðinn ekki vera sérlega erfiða. Þeir sem komi inn í kerfið þurfi að vera með gagnsæja ferla og sjá til þess að hraefnin séu rekjanleg. Þá megi framleiðendur alltaf eiga von á óundirbúnum eftirlitsheimsóknum frá óháðum aðilum sem starfa fyrir Svenskmärkning.

Eignarhald Svenskmärkning er þrískipt. Einn hluti er hjá bændum, annar hjá afurðastöðvum og þriðji hjá samtökum verslana. Torbjörn segir miklu máli skipta að allir þessir aðilar eigi sinn hlut því þá keppist allir við að efla hag merkisins. Verslanakeðjur noti til að mynda Från Sverige-merkið á sín eigin vörumerki og reyni að hampa öðrum vörum í kerfinu.

Från Sverige hefur verið í stöðugri þróun frá því það var sett á lagginn og er unnið að því að koma því á fleiri svið. Næsta skref sé að koma Från Sverige inn í veitingageirann þar sem notast sé við mikið af innfluttum afurðum.

Það sé hins vegar talsvert meiri áskorun að finna út hvernig eftirlitinu skuli háttað. Nokkrir veitingastaðir sem bjóða eingöngu upp á sænskar afurðir fengu að nota Från Sverige á sínum matseðlum í tilraunaverkefni sem mæltist vel fyrir. Þetta sé mikilvægt framtak því neytendur séu ekki endilega með

Getur matvara verið sem úlfur í sauðargæru? Flestir vilja innlenda framleiðslu standi hún til boða og er mikið ákall eftir skýrum upprunamerkjum til að auðvelda neytendum valið.

Teikning / Hlynur Gauti

Töfrar Andalúsíu

28. september – 5. október 2024

Fararstjórn: Aðalheiður Jónsdóttir

Verð 369.500 kr. á mann í tvíbýli

Mjög mikið innifalið!

Yndisleg náttúrufergurð í bland við merkar söguslóðir bíða okkar í þessari dásamlegu ferð til Andalúsíu á Spáni.

Granada - Sevilla - Málaga

baenda
FERDIR

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

Torbjörn Lithell.

Matthildur Sveinsdóttir.

Brynhildur Pétursdóttir.

Ingvill Størksen. Mynd / Espen Solli

Axel Sæland. Mynd / ál

hugann við það að spyrja starfsfólk um uppruna matvælnanna þegar þeir pantu mat á veitingastöðum.

Styrkir vörumerkið

Norska samvinnufélagið Coop hefur notað Nyt Norge á sitt eigið vörumerki í verslunum síðan 2011. Þar gætti mikillar jákvæðni fyrir merkinu frá upphafi og er Coop það fyrirtæki í Noregi sem er með stærsta úrvalið af vörum með upprunamerkinu.

Ingvill Størksen, yfirmaður stefnumarkunar hjá Coop, segir Nyt Norge hafa styrkt vörumerkið þeirra þar sem það sýni með skýrum hætti að vörurnar séu innlend framleiðsla, ekki innflutningur. Hún segir norska neytendur vera með mikla röðvitund, því leiði merkið ekki endilega til hærri álagningar. Það geri fólk hins vegar auðveldara fyrir að taka upplýstar ákvarðanir um uppruna matvaranna.

Coop sé einnig með ódýrara vörumerki sem heiti Xtra. Þar sé ekki notast við Nyt Norge þar sem stundum grípi þau til innflutnings og þau vilja forðast rangar merkingar. Hún segir vörulínu Coop ekki hafa tekið sérstökum breytingum eftir að þau tóku upp Nyt Norge. Merkið sé fyrst og fremst til að koma norskum landbúnaðarafurðum á framfæri, sem gagnist bæði Coop og bændum með aukinni sölu.

Neytendur vilja innlenda framleiðslu

Árið 2021 var viðhorf Íslendinga til upprunamerkja kannað. Þar svöruðu tæp níutíu prósent svarenda að

„Af hverju er þetta ekki á miklu fleiri vörum? Þarna ertu með svo ótrúlega skýr skilaboð ...“

upprunamerkingar matvæla væru þeim mikilvægar og vildu 63 prósent svarenda að innlendar matvörur væru með skýrum upprunamerkjum. Rúm áttatíu prósent sögðust kjósa íslenskar vörur í verslunum sé þess kostur. Þá sögðust rúm 70 prósent svarenda óánægð með að erlendar kjötafurðir væru seldar undir íslenskum vörumerkjum.

Þegar tölfræðin í löndunum í kringum okkur er skoðuð sést að upprunamerkingar skipta ekki síður máli.

Samkvæmt könnun sem unnin var fyrir Nyt Norge árið 2023 þekkja 94 prósent norskra neytenda merkið og toppar það önnur merki eins og Skráargatið (sem 91 prósent neytenda þekkja) og Fairtrade (sem 70 prósent neytenda þekkja). Þá leita sex af hverjum tíu neytendum eftir Nyt Norge-merkinu þegar verslað er í matinn.

Í könnun sem unnin var fyrir Frán Sverige árið 2024 voru sænskir neytendur spurðir hvaða atriði skipti þá mestu máli þegar matvörur eru keyptar. Flestir, eða 56 prósent neytenda, sögðu uppruna hrávaranna mikilvægastan. Í öðru sæti, eða hjá 53 prósent svarenda, var lægsta verðið úrslitabáttur. 52 prósent sögðust versla eftir

framleiðslulandinu en einungis 34 prósent sögðu vörumerkið skipta höfuðmáli. Traust til upprunamerkja hefur verið skoðað í Svíþjóð og kemur fram að færri treysta almennum merkingum eins og sænska fánanum samanborið við Frán Sverige.

„Ótrúlega skýr skilaboð“

Brynhildur Pétursdóttir framkvæmdastjóri Neytendasamtakanna segir réttinn til upplýsinga eina af grunnkröfum neytenda. Neytendasamtökin séu afar fylgjandi notkun upprunamerkja, eins og Íslenskt staðfest. „Af hverju er þetta ekki á miklu fleiri vörum? Þarna eru svo ótrúlega skýr skilaboð,“ segir hún. Neytendasamtökin fái mikið af fyrirspurnum og kvörtunum sem snúi að upprunamerkingum sem sýni greinilega að neytendur hafi áhuga á þessum málum.

Hún segir óheimilt að umbúðir innfluttra matvæla líki eftir íslenskum umbúðum eða gefi á einhvern hátt í skyn að varan sé íslensk. Mikilvægt sé að framleiðendur hafi stjórn á því hvaða umbúðir séu notaðar þegar vörum er pakkað en eins og með margt í lögum þá sé það matskennt hvenær umbúðir séu villandi og hvenær ekki.

Fánalitirnir ekki fullkomin trygging

Eins og áður segir er helsti munurinn á Íslenskt staðfest og þjóðfána

Íslands í markaðssetningu sá að til að fá heimild til að merkja umbúðir með áður nefnda merkinu þarf varan að fylgja fyrir fram skilgreindum staðli og vera tekin út af óháðum þriðja aðila. Notkun fánalitanna er ekki bundin eins miklum skorðum sem verður oft til þess að vörur rata í verslanir undir fölsku flaggi.

Þá er rétt að minnst á fánaröndina í þessu samhengi sem sést oft á umbúðum grænmetis og er sérstakt félagamerki í eigu Sambands garðyrkjubænda. Axel Sæland, formaður deildar garðyrkjubænda hjá Bændasamtökum Íslands, segir að áður en fánalögum var breytt árið 2015 var Samband garðyrkjubænda með einkaleyfi á notkun fánalitanna í sínu vörumerki. Eftir breytingu laganna hafi sérstæðan horfið og geti hver sem er tekið upp íslensku fánalitina.

Grænmetis-, blóma- og garðplöntuframleiðendur sem eru félagar í Bændasamtökum Íslands geta notað fánaröndina á sínar vörur. Þeir þurfa að styðjast við þar til gerða handbók þar sem útlistaðar eru þær kröfur sem gerðar eru til þess varnings sem ber merkið. Enginn óháður úttektaraðili staðfesti hins vegar að notkun fánarandarinna sé sönn og rétt, heldur byggist hún á trausti milli framleiðenda og neytenda.

Ábendingar frá neytendum

Neytendastofa getur gripið til aðgerða ef veittar eru villandi eða rangar upplýsingar í markaðssetningu. Matthildur

Sveinsdóttir, sviðstjóri hjá Neytendastofu, segir það metið í hverju og einu tilviki. Ekki sé almennt bann við því að vörur með erlendan uppruna beri íslenskar merkingar en Neytendastofa geti metið hvort heildarútlit umbúðanna leiði til þess að líklegt sé að neytendur telji uppruna vörunnar íslenskan. Þá geti viðskiptahættir talist villandi vegna skorts á upplýsingum. Til að forða lesendum frá misskilningi skal bent á að Neytendastofa og Neytendasamtökin eru sitthvor hluturinn.

Eftirlit Neytendastofu byggir að miklu leyti á ábendingum frá neytendum, þó stofnunin geti átt frumkvæði að málum sjálf. Hver sem er geti komið með ábendingar til Neytendastofu, hvort heldur sem það er í gegnum síma, gegnum heimasíðu stofnunarinnar eða með tölvupósti. Það sem af er ári hafa stofnuninni borist fimm ábendingar vegna merkinga og uppruna matvæla.

Þjóðfáninn á þýskum rifjum

Nýlegt dæmi um aðgerð Neytendastofu er 500.000 króna stjórnvaldssekt sem stofnunin lagði á Stjórnugrís hf. fyrir að nota þjóðfánann á umbúðir matvara sem áttu uppruna sinn að rekja til annarra landa en Íslands. Í svari Stjórnugrís við fyrirspurn kemur fram að í þessu tiltekna máli hafi verið um mistök í merkingu að ræða, en upprunaland í innihaldslýsingu var rétt. Ekki hafi verið ásetningur að blekkja neytendur, engir viðskiptalegir hagsmunir hafi verið í málinu og varan aldrei auglýst. Stjórnugrís hefur ekki hug á að kæra þennan úrskurð til áfrýjunarnefndar neytendamála.

Reykhólahreppur auglýsir eftir rekstraraðila að söluskála á Reykhólum.

Húsnæðið er að Hellsbraut, er skráð 179,3 m² að stærð, hefur verið endurgert að utan og var veitingastaður byggður við húsnæðið 2020. Húsnæðinu fylgir búnaður til rekstrar m.a. kassakerfi, hillur og kælar. **Húsnæðið er laust.** Í húsnæðinu hefur verið rekin verslun og veitingastaður.

Reykhólahreppur óskar eftir því að umsóknum fylgi;

- Lýsing á því hvernig umsækjandi hyggst nýta húsið, m.a. til að efla mannlíf í Reykhólahreppi.
- Rekstraráætlun og staðfesting á getu umsækjanda til að standa undir rekstrinum.

Miklar framkvæmdir standa fyrir í sveitarfélaginu árið 2024 og þörf á verslun og veitingasölu því ærin. Reykhólahreppur áskilur sér rétt til að hafna öllum umsóknum.

Umsóknarfrestur er til og með 10. maí 2024.

Umsóknum skal skila rafrænt á netfangið: sveitarstjori@reykholar.is

Nánari upplýsingar og skoðun á eigninni veitir sveitarstjóri á netfanginu: sveitarstjori@reykholar.is eða í síma 430-3200.

Hjarta heimilisins

Við hönnum innréttingar að þínum þörfum

Mán. — Föst. 10—17
Laugardaga 11—15

Fríform ehf.
Askalind 3,
201 Kópavogur.
562—1500
Friform.is.

Ósabakki:

Kjöttmjöl notað til áburðar

– Sparaði sér helming í notkun á tilbúnum áburði strax á fyrsta ári

Sigurður Már
Harðarson
smh@bondi.is

Ísak Jökulsson, kúabóndi á Ósabakka á Skeiðum, hefur á undanförunum tveimur árum gert tilraunir með notkun á kjöttmjöli sem hráefni til áburðargjafar og telur sig strax á fyrsta ári hafa sparað sér um helming í kostnaði við kaup á tilbúnum áburði.

„Mestu magni kjöttmjölsins dreifi ég með sanddreifara bara beint á túnin á haustin. Ég set á bilinu 800 kíló til 1,5 tonn á hektara. Svo erum við bróðir minn, Logi, með tilraun í gangi þar sem við blöndum saman mykju og mjöli,“ segir Ísak.

Súr jarðvegur

„Fyrir tveimur árum var sumarið reyndar mjög gott þannig að það hefur spilað mikið inn í. En það má gera enn betur hér, held ég. Sýrustig jarðvegsins skiptir miklu máli og hér er meðalgildið um 5,5 sem er of súr jarðvegur. Ég hef kalkað mjög mikið en þetta tekur mörg ár að ná þessu í æskilegt ástand. Mig grunar að lífræni áburðurinn sé viðkvæmari fyrir sýrustigi jarðvegsins.

En jú, á fyrsta árinu gekk mjög vel með kjöttmjölið og ég setti þá líka ríflega af kjöttmjölinu á landið, um eitt og hálf tonn á hektarann. Í því eru um 150 kíló af köfnunarefni á lífrænu formi, sem er ekki rokgjarn og gufar því ekki upp glatt,“ útskýrir Ísak enn fremur.

Tók 100 tonn á fyrsta ári

Ísak kom inn í búskapinn á Ósabakka árið 2020 þegar hann var að klára nám við Landbúnaðarháskólann í búvísindum og búfræði, en hann situr einnig í stjórn Samtaka ungra bænda. Hann rekur búíð með fæður sínum, Jökli Helgasyni, en á bænum er stunduð mjólkurframleiðsla, með um 50 mjólkandi árskýr, auk

Á Ósabakka á Skeiðum rekur Ísak Jökulsson kúabú með 50 mjólkurkúm, auk nautakjötsframleiðslu, ásamt fæður sínum, Jökli Helgasyni. Mynd / smh

Frá áburðartilraun bræðranna Ísaks og Loga Jökulssona, þar sem kjöttmjöli og kúamykju er blandað saman til áburðargjafar. Mynd / Ósabakki

nautakjötsframleiðslu. Jökull er einnig með sauðfjárbúskap, með tæplega 300 kindur með öllu.

„Í raun var það sölumaður hjá Sláturfélaginu (SS) sem seldi mér

þessa hugmynd að nota kjöttmjölið. Held það hafi verið frekar lítil áhugi hjá bændum að nota þetta hráefni. Ég hef verið í samvinnu við Orkugerðina sem framleiðir þetta

kjöttmjöl og fyrirtækið er auðvitað í eigu SS og nokkurra annarra kjötafurdastöðva hérna. Ég tók 100 tonn strax á fyrsta ári.

Tilraunin er á nokkuð stórum skala, þetta eru 13 hektarar. Tvö tón, eitt tilitluleg nýtt en lokað 2017 og eitt gamalt sem ekki hefur verið nýtt síðustu 50 árin. Tvö mismunandi tón og þrjár meðferðir á hvoru túni. Þetta er talsvert umstang á annasömum tíma en vel þess virði og sérstaklega þegar við verðum búnir að auka vinnuhagræðið við þetta,“ segir Ísak.

Kemur ekki alveg í stað tilbúins áburðar

„Í fyrra var sumarið skrítið og ég held að niðurstöður séu ekki marktækar varðandi uppskeruna þá. Í tilraun okkar Loga mælum við allt vísindalega, en það er hluti af námi hans í búvísindum á Hvanneyri. Við tókum því fagnandi þegar Orkugerðin sýndi áhuga á að koma að þessum tilraunum. Það er alveg ljóst að þessi blanda virkar vel, en ég held að þetta komi ekki alveg í staðinn fyrir tilbúna áburðinn.

Ég er sjálfur með búvísindamenntun og hef mikinn áhuga á því hvernig hægt er að auka hagræðið í búskapnum og hagkvæmni á allan hátt. Ég fór því bara beint á netið þegar ég hafði heyrt í sölumanninum hjá SS og stúderaði notkunarmöguleikana á kjöttmjölinu. Svo talaði ég við Eirík Loftsson, jarðræktarráðunaut hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarinnar, sem gerði áburðaráætlun fyrir mig.“

„Þetta er voðalega viðkvæmt mál alls staðar en þó er þetta elsta aðferð okkar til að gera jörðina frjósamari ...“

Minni takmarkanir erlendis

Á Íslandi má ekki dreifa kjöttmjölinu á beitolönd eða lönd sem notuð eru til fæðurframleiðslu síðar en 1. desember árið áður, en þau eru nýttuð og skal landið þá friðað fyrir beit til 1. apríl í það minnsta. Slakað hefur verið á kröfum um notkun kjöttmjöls sem voru mjög stífar í kjölfar þess að kúariðufaraldur geisaði á Bretlandseyjum á níunda og tíunda áratug síðustu aldar, sem rakinn var til smitaðra sláturafurða og kjöttmjöls sem notað var í fæður fyrir nautgrip. Sýnt var fram á tengsl kúariðu við hinn banvæna Creutzfeldt-Jakob-sjúkdóm í mönnum.

„Staðreyndin er sú að þetta er notað sem áburður erlendis, þar sem víða eru minni takmarkanir á notkuninni en hér á landi,“ segir Ísak. „Vegna meðhöndlunarinnar hér í Orkugerðinni á ekki að vera mögulegt að kúariðusmit berist með dýraleifum. Svo tekur fyrirtækið ekki heldur við heilum skrokkum jörturdýra til förgunar,“ bætir hann við.

Hugðist nota seyruna

Við leit Ísaks á netinu á möguleikum lífræns hráfnis sem mætti nota sem áburð, fann hann skýrslu sem Mátis gaf út um greiningu á magni lífræna áburðarefna á Íslandi í lífrænum úrgangi.

„Þar kom fram að heildarmagn næringarefnanna væri í svipuðu magni og í innfluttum tilbúnum áburði. Ég byrjaði bara á að fara til Hveragerðisbæjar og athuga möguleikann á því að fá að nýta seyruna frá þeim og mér stóð til boða að fá 200 tonn þar. En síðan skoðaði ég hvort það myndi standast lög að nýta hana hreinsaða. Þá kom í ljós að það voru ákveðin vandamál á því, til dæmis þyrfti að hvíla landið í heilt ár eftir að búið væri að plægja hana niður. Sem er í raun alveg galið. Mesta hættan af nýtingu á henni er talin vera af þungmálmum, en eins og í Hveragerði þá er gildi þeirra þar tíu sinnum lægri en viðmiðunargildin.

Hér eru fordómar gagnvart nýtingu á seyru, en slík notkun er algeng erlendis. Ég hef séð umfjallanir um notkun bandarískra garðyrkjubænda á seyru fyrir sína grænmetisræktun. Þetta er löglegt þar, þó það sé ekki mikið auglýst. Þetta er voðalega viðkvæmt mál alls staðar en þó er þetta elsta aðferð okkar til að gera jörðina frjósamari.“

Ísak segir að ýmsir möguleikar séu í boði til betri nýtingar á öllum þessum lífræna úrgangi og næringarefnum sem renni til sjávar í dag. Hann bendir til dæmis á möguleika á lífkolagerð, úr seyrunni og öðru lífrænu hráefni, með „hydrokolaframleiðslu“ sem sé skilvirk leið til að nýta kolefnið sem best, auk þess sem gösin varðveitist einnig.

RAFGEYMAR FYRIR VORVERKIN

TUDOR

Einn sá allra sterkasti í ræsikrafti!

NÝTT!
1390A (EN)

Öflugasta Kaldræsipólíð!

SKORRI
SERFRÆÐINGAR Í RAFGEYMUM

Skorri ehf • Bíldshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • skorri.is

www.bbl.is

Hrein íslensk fæðubót frá Eylif

Ókeypis heimsending á eylif.is ef keypt er fyrir 7000 kr eða meira

Eylif vörurnar fást í öllum apótekum, Hagkaup, Krónunni, Hailsuhúsinu, Fjarðarkaupum og Nettó

Vörulínan frá Eylif

Vörulínan Eylif býður upp á fimm vörur, Active JOINTS, Stronger BONES, Smoother SKIN & HAIR, Happier GUTS og Stronger LIVER, allt vörur sem hafa reynst fólk vel.

Vörurnar eru unnar úr hreinum, íslenskum hráefnum, engum aukaeftum er bætt við og framleiðslan er á Grenivík.

Vinsælasta varan er Active JOINTS sem inniheldur fjögur íslensk næringarefni og margra ára rannsóknir sýna fram á staðfesta virkni þeirra. Við vörndum til verka og seekjum í sjálfbærar auðlindir úr sjó og af landi. Við notum hreina, íslenska náttúruafurð, hrein hráefni sem eru framleidd af viðurkenndum íslenskum framleiðendum.*

Íslensku hráefnin sem notuð eru í allar Eylif vörurnar eru:

- Kalkþörungur frá Bláudal
- Smáþörungur (Astaxanthin) frá Reykjanesbæ
- GeoSilica kísill frá Hellisheiði
- Kollagen frá Grindavík og Sauðárkróki
- Kítósan frá Siglufirði
- Íslenskar jurtir handtíndar frá fjölskyldufyrirtæki í Hafnarfirði

Einar
Bárðarson

Ég vil bara vera sprækur

Einar Bárðarson var farinn að finna fyrir verkjum í hnjám við áreynslu, til dæmis þegar hann gekk upp tröppur. Hann segir að Active JOINTS hafi hjálpað sér frá fyrsta degi og hann hafi því mikla trú á virkni þess.

„Fyrir um einu og hálfu ári las ég grein þar sem Hartmann reiðhjólamaður mælti með Active JOINTS frá Eylif sem bætiefni fyrir liðina. Ég ákvað að prófa og fann mjög fljótt mikinn mun þannig að ég gæti að því að taka það inn daglega. Ef ég var kærulaus og gleymdi að taka Active JOINTS í nokkra daga fann ég mun á mér til verri vegar og passa því að sleppa ekki degi úr,“ útskýrir Einar.

„Ég fann fyrir sting undir hnéskelinni í tröppum og þegar ég reyndi á mig. Þetta er ekkert alvarlegt en ef maður finnur til veigrar maður sér við að gera ýmislegt sem annars er auðvelt. Ég vil vera sprækur eins og ég á að mér að vera,“ segir hann en Einar er þekktur fyrir að koma ýmsu í verk og er athafnasamur.

Einar segir að vissulega skipti það miklu máli að varan sé að öllu leyti íslensk. „Ég treysti íslenskum náttúruvörum vel og finnst óþarfi að flækja hlutina ef það er hægt að fá góða vöru sem er framleidd hér heima,“ segir hann.

Eftir þá góðu reynslu sem hann hafði af Active JOINTS ákvað hann að prófa líka Happier GUTS frá Eylif sem er sérhönnuð íslensk vara gerð til að styrkja meltingarkerfið. „Það var sama með Happier GUTS, ég fann fljótt bættu liðan. Betri melting sem skilar sér í allar áttir í kroppnum. Þannig að ég hef tekið Happier GUTS nánast óslitið síðan ég kynntist vörunni. Ég get mælt með Active JOINTS og Happier GUTS frá Eylif þar sem þær vörur hafa reynst mér vel,“ segir hann.

Einar er önnur kafinn maður með ýmislegt á þrjónunum. Til dæmis heldur hann úti vinsælum hlaðvarpsþáttum, Einmitt, sem hafa verið í loftinu frá árinu 2022. „Ég nýt þess að eiga samtöl við fólk sem ég hef mætur á og vil jafnvel kynnst betur, ekki er verra að geta síðan deilt því áfram og framleitt þætti sem fólk hefur gaman af að hlusta á. Það er bara frábært,“ segir hann. „Viðtökurnar hafa farið fram úr öllum væntingum og mér hefur þótt rosalega vænt um það.“

Fram undan er landsmót utanvegahlaupara sem nefnist Hengill Ultra Trail en Eylif er einmitt styrktaradili hlaupsins. „Ég kom inn í þetta verkefni árið 2017 en á stuttum tíma hefur það sprungið út þrátt fyrir Covid og alls kyns uppákomur. Keppendur í ár verða um það bil 1500, bæði innlendir og erlendir, þar á meðal eru um 150 erlendir hlauparar frá þrjátíu löndum. Hveragerði mun því breytast í alþjóðlega hlaupaborg yfir helgina 7. – 8. júní. Eylif mun færa keppendum í öllum greinum sem komast á pall verðlaunagjafir,“ greinir hann frá.

Einar segist vel geta mælt með Active JOINTS fyrir alla hlaupara. „Ég hef heyrt ánægju með vöruna frá mörgum hlaupurum,“ segir hann. Þegar Einar er spurður hvort hann sé sjálfur duglegur að hreyfa sig, svarar hann: „Það fer nú eftir því hvern þú spyrð en líklegast er alltaf tækifæri til að gera betur.“

Brenda
Pretlove

Gerir lífið mitt auðveldara

Brenda Pretlove sjúkraliði hefur tekið inn Active JOINTS frá Eylif til að minnka óþægindi í liðum sem hafa fylgt slitgigt hjá henni. Hún segist finna mun til hins betra eftir að hún kynntist vörunni.

„Ég hef glímt við slitgigt í mörg ár en þeim fylgdu miklir liðverkir. Ég er öflug hestakona og fer daglega í hesthúsið þar sem ég er með þrjá hesta. Þar kynntist ég Ólöfu Tryggvadóttur sem framleiðir Active JOINTS og hún hvatti mig til að prófa vöruna. Ég gerði það og Active JOINTS hefur hentað mér einstaklega vel. Þótt það lækni ekki gigtina getur það haldið óþægindunum niðri og mér liður betur eftir að ég fór að taka Active JOINTS reglulega,“ segir Brenda. „Það er alveg klárt að þetta hjálpar mér,“ bætir hún við. „Ég tel að það sé engin spurning að fæðubótarefni geta hjálpað fólk með slitgigt.“

Brenda segir að hún hafi verið með verki í fingrum og slæm í annarri mjöðminni en Active JOINTS hafi algjörlega bjargað henni. „Mér finnst líka alveg frábært að þetta er íslensk vara unnin úr íslenskum hráefnum,“ segi hún. „Önnur dóttir mín er líka að taka inn Active JOINTS með góðum árangri og er áskrifandi að vörunni og fær hana heimsenda.“

Brenda segist bæði hafa prófað Stronger BONES og Happier GUTS frá Eylif og hafi mikla trú á þessum vörum. „Ég get mælt 100% með vörunum frá Eylif,“ segir hún.

Micropia er forvitnilegt almenningssafn, rannsókn- og kennslustofnun, tileinkuð örverum og örverufræði, í miðborg Amsterdam. Mynd / Micropia

Vísindi:

Safn örveranna

Í Amsterdam í Hollandi má finna eina örverusafn heims sem opið er almenningi og sýnir veröld hins smásæja örverulífs.

Safnið, Micropia, var opnað árið 2014 og er í miðborginni, skammt frá einum elsta grasagarði heims, Hortus Botanicus, sem stofnaður var 1638. Örverur eru örsmáar lífverur, m.a. bakteríur, sumir sveppir, þörungar og veirur, sem eru ósýnilegar berum augum. Þær eru alls staðar í umhverfi okkar, jarðvegi, lofti, vatni og á og í líkómum manna og dýra.

Kennslusafn fyrir unga og aldna

Micropia hefur það markmið að auka meðvitund almennings um hinn smásæja heim örveranna og áhrif þeirra á mannlegt líf og umhverfi. Jafnframt er sjálfbærni og umhverfismeðvitund höfð í hávegum og til dæmis dregið fram hið mikilvæga hlutverk sem örverur gegna í vistkerfum, matvælaíðnaði og meðhöndlun úrgangs.

Boðið er upp á ferðalag inn í þennan heim og lögð áhersla á fjölbreytni örvera, hegðun þeirra og tilgang. Safnið er gagnvirkt og geta gestir skoðað og rannsakað

örverur með ýmsum tækjum og tólum, þ.m.t. öflugum smásjám þar sem virða má fyrir sér lifandi örverur. Safnið er miðað að bæði börnum og fullorðnum og veitir kennslu um örverur, m.a. með hjálp kennsluforritis. Er safnið í samstarfi við skóla á ýmsum skólastigum varðandi kennslu örverufræði og heldur úti fyrirlestraröð því tengt.

Fegurð hins smásæja

Safnið er einnig miðstöð fyrir rannsóknir og er í samstarfi við vísindamenn og rannsóknateymi um örverur og notkun þeirra á ýmsum sviðum. Er safnið þannig vettvangur fræðslu, skemmtunar og vísindastarfs og fróðlegt til skoðunar fyrir alla þá sem áhuga hafa á þessum minnstu og öflugustu lífverum jarðar, sem eru aukin heldur oft glettilega fallegar ásynðum.

Þess má geta að árið 1674 uppgötvaði hollenski vísindamaðurinn Antoni van Leeuwenhoek heim örveranna, smíðaði eigin smásjár og varð fyrstur til að lýsa örverum. Micropia er þannig starfrækt í minningu hans. /sá

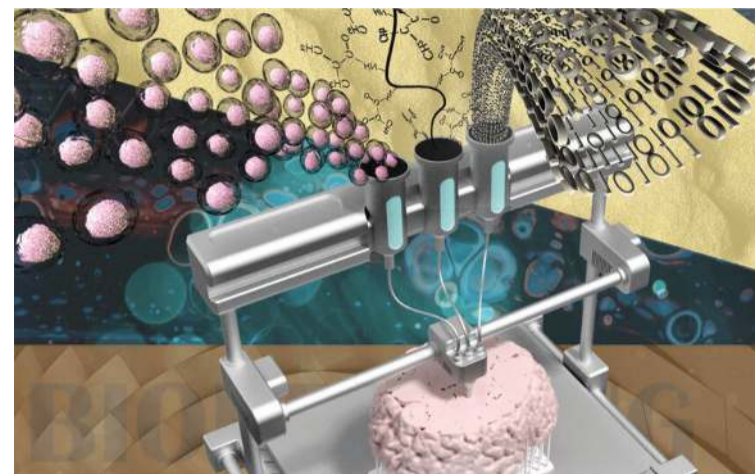
Vísindi:

Þrívíddarprentaður heilavefur

Vísindamenn hafa þróað þrívíða lífprentun sem formar virkan menskan taugavef.

Greint er frá því í Scientific European að stofnfrumur í þrívíddarprentuðum vefjum vaxi og myndi taugahringrásir og stafrænar tengingar við aðrar taugafrumur. Þannig líki þær eftir náttúrulegum heilavef. Slíka lífprentaða taugavefi sé hægt að nota til að búa til líkan af sjúkdómum í mönnum, svo sem Alzheimer, Parkinsons o.fl., sem orsakast af skerðingu á taugakerfi. Segja vísindamennirnir að allar rannsóknir á heilasjúkdómum krefjist aukins skilnings á virkni taugakerfa manna.

Þrívíð lífprentun er ferli þar sem náttúrulegu eða tilbúnu lífefni (e. bioink) er blandað saman við lifandi frumur og prentað, lag fyrir lag, í náttúrulega vefi líkt og í þrívíddarbyggingu. Frumurnar vaxa í lífblekinu og hið prentaða þróast þannig í átt að því að líkja eftir náttúrulegum vefjum eða líffærum. Menskur taugavefur hefur

Skýringarmynd af þrívíðri prentun taugavefja. Lífefni, lifandi frumur og raðstjórnun eru helstu þættir lífprentunar. Mynd / ResearchGate

áður verið þrívíddarprentaður með stofnfrumum en þá vantaði m.a. tauganetsmyndun sem nú hefur verið leyst með því að stafna prentuðum lögum ekki lóðrétt heldur lárétt, sem sagt er gera gæfumuninn.

Þetta þykir áhugaverð framfarir fyrir rannsóknir á taugakerfi manna.

Dýrarannsóknir séu t.d. takmarkandi vegna tegundasértæks mismunar. Segir Scientific European að þessar nýju uppgötvunar geti markað tímamót í að skilja betur hvernig heilasjúkdómar myndist í mönnum og stuðlað að þróun virkra meðferða til að vinna bug á þeim. /sá

Bandaríkin:

Hveitiframleiðendum fækkar

Fjöldi hveitiframleiðenda í Bandaríkjunum hefur fækkað um 40% á tuttugu árum samkvæmt upplýsingum frá bandaríska landbúnaðarráðuneytinu.

Árið 2002 var heildarfjöldi hveitiframleiðenda 169.528 talsins en voru orðnir 97.014 árið 2022. Á sama tíma hefur framleiðslan minnkað ár frá ári og hektarafjöldi ræktunarsvæða jafnframt dregist saman. Framleitt var á 56 milljónum hektara árið 2008-2009 en hektarafjöldinn var kominn niður í 35,5 milljónir árið 2022-2023.

Fram kemur í frétt miðilsins Successful Farming að ástæður samdráttar í hveitiframleiðslu séu m.a. raktar til minni notkunar hveitis í skiptiræktun sem eru að verða undir gagnvart verðmætari afurðum svo sem maís og soja.

Þannig hefur arðbærni maíss tvöfaldast á milli áronna 2017 og

Hveiti var framleitt á 35,5 milljónum hektara í Bandaríkjunum í fyrra. Mynd / Darla Hueske

2022 á meðan hún óx aðeins um rúma tvo dollara að raunvirði í hveitiframleiðslu.

Flestir hveitiframleiðendur eru staðsettir í Kansas-ríki, Norður-Dakóta og Ohio. /ghp

Sláttutraktorarnir frá Cub Cadet eru mættir

PÓR

Með þér í meira en 60 ár

Reykjavík, Akureyri og Selfossi

Thor.is s: 568 1500

Fundarboð Aðalfundur 2024

Stjórn Ferðapjónustu bænda hf. hefur ákveðið að boða til aðalfundar þriðjudaginn 7. maí 2024, kl. 13:00. Fundurinn verður haldinn í Bragganum, Nauthólsvegi 100, 102 Reykjavík.

Á dagskrá fundarins verða:

1. Venjuleg aðalfundarstörf skv. 15. gr. samþykkt.
2. Tillaga um starfskjarastefnu
3. Tillaga um kaup á eigin bréfum.
4. Önnur mál.

Þeir sem hyggjast gefa kost á sér til setu í stjórn skulu tilkynna það skriflega til stjórnar félagsins að minnsta kosti fimm sólarhringum fyrir upphaf aðalfundar. Tilkynnt verður um framboð tveimur sólahringum fyrir upphaf aðalfundar á skrifstofu félagsins. Dagskrá, endanlegar tillögur, svo og ársreikningur félagsins munu liggja frammi á skrifstofu félagsins hluthöfum til sýnis tveimur vikum fyrir aðalfund. Atkvæðaseðlar og önnur fundargögn verða afhent á aðalfundardaginn frá kl. 12:30 á fundarstað.

Reykjavík, 19. apríl 2024
Stjórn Ferðapjónustu bænda hf.

www.bbl.is

MÆLTU MEÐ TIL FORSETAKOSNINGA NOTAÐU VALD ÞITT

Forsetakosningar
1. júní 2024

Hvað einkennir Sigríði Hrund?

- Mennska
- Opið hjarta
- Heiðarleiki
- Réttisýni
- Glaðlyndi
- Þolgæði

Mæltu með mér
Veittu mér brautargengi

1500 fræ

Meðmæli eru frækorn. Við erum að sá og fjárfesta til framtíðar. Við munum enn fremur uppskera eins og við sáum. Ef við sáum þeirri hegðun að frambjóðendur verði að vera þekkt andlit, með reynslu úr pólitík eða opinberri þjónustu – þá uppskerum við eftir því. Umsóknarkröfum ætti þá að breyta til samræmis hið snarasta sem og heiti starfsins. Embætti fyrir útvalda. Embætti fyrir fræga. Embætti fyrir völd og pólitík.

Sé aftur á móti embætti forseta Íslands eina sameiginlega embætti þjóðarinnar er ráðlegt að koma þannig fram við það. 1500 meðmæli eru fræ til framtíðar. Við erum að kenna okkur og börnunum okkar að við eigum öll jöfn tækifæri á Íslandi. Við eigum að sækja til að skapa nýja siði og venjur, vera óhrædd, áræðin, upplitsdjörf og aldrei gefast upp. Taka glaðlega og vel á móti þeim sem standa upp og sækja, hrósa, hvetja og veita framgöngu þeim sem hafa fyrir því. Fram fram aldrei að víkja, fram fram bæði menn og fljóð.

Frægð og frami teljast ekki til hæfnipátta ein og sér og eru alls ekki það sem þarf til að sinna starfi forseta lýðveldisins. Fyrri störf duga skammt – starfið er ólíkt öllum öðrum og með einstakt starfsumhverfi. Það þarf ofgnótt af mennsku til að sinna starfi forseta Íslands. Það þarf opið hjarta, réttisýni, heiðarleika, glaðlyndi og þolgæði. Mannkosti.

Val er vald. Veljum að iðka lýðræði, tjáningarfrelsi og jafnræði með því að breiða út blævæng tækifæranna og hleypa fjölbreyttum röddum að til meðmæla. Fjárfestum í framtíð Íslands - uppskeran verður gjöful og okkur öllum til gæfu og giftusemi.

Mæltu með frambjóðanda sem hefur ekki náð meðmælendafjölda nú þegar, nýttu vald þitt og sáðu fræi til framtíðar.

Samvinna

Samstaða

www.sigridurhrund.is

Fylgdu Sigríði Hrund á samfélagsmiðlum @fruforseti

Land og skógur:

Vöktun íslenskra skóga viðamest

– Vistkerfi blandaðra og misgamalla skóga rannsakað

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Á sviði rannsókna og þróunar hjá Landi og skógi eru fjölmörg verkefni og þeirra stærst að halda utan um úttekt á íslenskum skógum.

Verkefnum í rannsóknum og þróun innan stofnunarinnar má skipta í hagnýt rannsóknarverkefni til að tryggja góðan og hagkvæman árangur í verklegum framkvæmdum tengt landgræðslu og skógrækt. Þá eru grunnrannsóknir til að byggja upp almenna þekkingu sem getur nýst síðar sem hagnýt þekking. Síðan eru vöktunarverkefni sem gjarnan eru hluti af upplýsingagjöf til stjórnvalda og fylgjast með breytingum, t.d. á vistkerfum sem stundum kalla á viðbrögð, t.d. ef nýir skaðvaldar finnast sem geta valdið skemmdum á gróðri.

Íslensk skógarúttekt

Brynjar Skúlason stýrir sviði rannsókna og þróunar. Hann segir verkefnið sem falla undir sviðið mjög fjölbreytt en fyrst og fremst sé hans hlutverk að greiða úr málum sem upp koma frá degi til dags, bæði faglegum málum og þeim sem tengist rekstrinum. Mestu skipti að starfsfólk sviðsins hafi umhverfi og aðstæður til að skila góðri vinnu og hlutverk sviðsstjóra sé að uppfylla það með fólkinu.

„Stærsta einstaka verkefnið er Íslensk skógarúttekt sem metur vöxt og viðgang íslenskra skóga og metur m.a. framlag skóganna til kolefnisbindingar,“ segir Brynjar og útskýrir að það haldi utan um dreifingu skóganna um landið, hversu hratt þeir vaxi, og segi til um skógræktarskilyrði um land allt.

„Mat á kolefnisbindingu íslenskra skóga er mikilvægt að þekkja fyrir loftslagsbókhald Íslands og liður í upplýsingagjöf til stjórnvalda til að uppfylla

Hjördís Jónsdóttir hjá Landi og skógi við mælingar á alaskaösp í Íslensku skógarúttektinni. Mynd /Björn Traustason

Land og skógur – svið rannsókna og þróunar:

- Heilbrigði, sjúkdómar og skaðvaldar.
- Erfðafræði og erfðaauðlindir.
- Teymi hringrásar næringarefna í samvinnu við svið endurheimtar vistkerfa og svið ræktunar og nytja.
- Teymi loftslags í samvinnu við svið sjálfbærrar landnýtingar.
- Teymi vöktunar í samvinnu við svið sjálfbærrar landnýtingar.
- Aðferðir við endurheimt í samstarfi við svið endurheimtar vistkerfa.
- Vistfræði.
- Kolefnismál í samvinnu við önnur svið.
- Íslensk skógarúttekt.
- Hagfræði landgræðslu og skógræktar.
- Flokkun birkiskóga.
- Rannsóknarstofur.
- Fræðsla og ráðgjöf.

alþjóðlegar skuldbindingar. Nýræktun skóga og aukin útbreiðsla náttúrulegra birkiskóga er mjög

stórvirk leið til að binda kolefni úr andrúmslofti og draga úr hnattrænni hlýnun,“ segir Brynjar.

Skógavefsjá og kolefnisreiknir

Meðal afurða Skógarúttektarinnar er Skógavefsjá þar sem skoða má útbreiðslu bæði náttúrulegra og ræktaðra skóga. Önnur afurð er Skógarkolefnisreiknirinn sem nota má til að áætla kolefnisbindingu vítt og breitt um Ísland eftir ræktunarstað, landgæðum og trjátegundum.

„Skógarúttekt er dæmi um sífelluverkefni sem hefur að markmiði að gefa sem best yfirlit yfir skógarauðlindina á hverjum tíma. Síðustu ár hefur mikil áhersla verið á að meta skóginn út frá framlagi til kolefnisbindingar en áherslur kunna að breytast,“ útskýrir Brynjar.

Aðspurður hvaða breytingar og þróun hann sjái fyrir sér innan rannsókna og þróunar hjá Landi og skógi svarar hann að aukin áhersla sé á bættu nýtingu á lífrænum úrgangi til uppgræðslu sem hluta af hringrásarhagkerfinu. „Urðun á lífrænum úrgangi verður ekki heimil í framtíðinni og því þarf að finna honum farveg til nýtingar,“ segir hann. „Sviðið hefur verið að auka áherslu á bætt gæði skógarplantna í samstarfi við plöntuframléiðendur og bæta í við vöktun á skaðvöldum í skógi og trjám. Vegna hnattrænnar hlýnunar og aukinnar umferðar ferðafólks og vöruflutninga milli landa, skapast aukin hætta á að til landsins berist bæði meindýr og plöntusjúkdómar sem þarf að vakta og einnig að vinna að fyrirbyggjandi aðgerðum til að draga úr líkum á að slíkt gerist.“

Brynjar nefnir einnig fjölbreytt verkefni á sviði trjákyrnþóta og

Brynjar Skúlason.

fræræktar. „Við erum nálægt því að geta framleitt hérlendis fræ af öllum helstu trjátegundum sem eru mikilvægastar fyrir skógrækt á Íslandi. Með bættri aðstöðu til frekari fræræktar innandyra fyrir lerkir verður þessu markmiði náð,“ segir hann.

Ný rannsókn á vistkerfi blandaðra skóga

Nýhafið er umfangsmikið rannsóknarverkefni á vistkerfi skóga sem innihalda mismunandi trjátegundir og eru á mismunandi aldri, með áherslu á líffjölbreytni. Brynjar segir aukna áherslu verða á líffjölbreytni tengda ræktun og endurheimt vistkerfa í framtíðinni og rannsóknarstarf muni taka mið af því. „Ræktaðir skógar eru víða að komast í nytjastærð,“ segir hann og heldur áfram: „Um þá þarf að hirða til að úr þeim verði verðmæti. Þróun í umhirðu og úrvinnslu skóganna mun því fá sífellt aukinn sess í framtíðinni og nýliðin Fagrådstefna skógræktar á Akureyri fjallaði einmitt um skóginn sem fjölbreytta auðlind og er það ef til vill tímanna tákn,“ segir hann jafnframt.

Frá örfoka landi í algróið

„Það er markmið sviðs Rannsókna og þróunar að afla þekkingar og miðla henni, um landgræðslu og skógrækt, sem nær frá verkefnum á örfoka landi yfir í að skila landinu algrónu með fjölbreyttum gróðri, allt eftir því hvert markmiðið er á hverjum stað. Við munum gera okkar besta til að miðla nýjum upplýsingum milliliðalaust til almennings og hagaðila eins og bænda gegnum ráðgjafana sem starfa um land allt, gegnum innlendar ráðstefnur og vefsíðu Lands og skógar,“ segir Brynjar.

Hann segir Land og skóg nýja stofnun á gömlum grunni. Sameiningin gefi tækifæri til naflaskoðunar á hvort stofnunin forgangsraði rétt í rannsóknarverkefnum og geri gagn. „Allar fyrirspurnir og ábendingar um hvernig gera má betur í rannsóknum og miðlun upplýsinga í landgræðslu og skógrækt eru velkomnar og sama gildir um áhugasama samstarfsaðila,“ segir Brynjar að endingu.

Aukin áhersla hefur verið lögð á rannsóknir á gæðum skógarplantna, í samvinnu við plöntuframléiðendur. Mynd /Land og skógur

LÍFRÆN SKOLP HREINSISTÖÐ

- Stöðin kemur samsett og tilbúin til uppsetningar
- Hátt hreinsunarstig
- Lyktarlaus
- Einföld uppsetning
- Ekki þörf á siturlögnum
- Möguleiki á fjartengingu við upplýsingakerfi

Vatnsvirkinn - Skemmuvegi 48 - Sími 514 1000 - www.vatnsvirkinn.is

STEINSMIÐJA AKUREYRAR

Vortilboð

Steinar úr graníti.

Tilboð 1-5, val um grátt eða svargrátt.

Allt innifalið samkvæmt myndum,

uppsetning á höfuðborgarsvæði

og Norðurlandi fylgir eða

frí sending um allt land.

Geymum steina ef óskað er.

Tilboð 1 - 640.000

Án blómaramma
530.000

Tilboð 2 - 565.000

Án blómaramma
455.000

Tilboð 3 - 460.000

Án blómaramma
360.000

Hægt að setja 2 nöfn

Tilboð 4
185.000

230.000
með lukt
og ledljósi

TILBOÐ 6

Demantur - passar líka á duftleiði
149.000 (199.000 með lukt)

Svartur

Paradiso

Tilboð 5
185.000

230.000
með lukt
og ledljósi

Blár

Grár

s: 466 2800 / 899 9370 sala@minnismerki.is steinsmidjaakureyrar.is
Verslun Njarðarnes 4, 603 Akureyri

Háskólinn í Reykjavík:

Steypan í Þverárrétt rannsökuð

Úlfheiður Embla Ásgeirsdóttir framkvæmdi rannsókn á gæðum steypunnar sem notuð var við byggingu Þverárréttar við lokaverkefni sitt í byggingartæknifræði við Háskólann í Reykjavík.

Réttin byrjaði að brotna mjög fljótlega niður eftir byggingu og segir Úlfheiður hana núna nánast að hrúni komna. Upphaflega ætlaði hún að finna arðbærar lausnir til úrbóta á fjárréttinni, enda séu þessi mannvirki mikilvægur hluti af menningararfi Íslands, en ekki gafst tími til þess.

Portlandsement frá Akranesi

Þverárrétt var reist árið 1960, sem var á upphafsárum Sementsverksmiðju ríkisins á Akranesi. Þar var framleitt portlandsement miðað við þær kröfur sem voru í Danmörku á þeim tíma en engin reynsla af endingu þess í íslensku umhverfi.

Stór hluti verkefnisins var gagnaöflun þar sem rætt var við menn sem höfðu tekið þátt í byggingu réttarinnar á sínum tíma. Þá leitaði Úlfheiður jafnframt fanga í Héraðsskjalasafni Borgarfjarðar. Að auki voru tekin sýni og send til rannsókna. Réttin sé líklegast með steypu sem sé einkennandi fyrir þennan tíma, þótt blöndunarhlutföllin, fylliefnin og vinnuáferðirnar hafi verið mismunandi.

Úlfheiður Embla Ásgeirsdóttir segir mikilvægt að velja gott fylliefni í steinsteypublöndur og sinna viðhaldi.

Tekin voru sýni og send í greiningu. Þá tók Úlfheiður viðtöl við menn sem tóku þátt í byggingu fjárréttarinnar.

Steypan líklega alkalívirkt

Úlfheiði fannst vanta afgerandi svar við því hvers vegna niðurbrot steypunnar er eins mikið og það er. Það hafi komið í ljós að það var samspil margra þátta og ekki hægt að benda á einhvern einn sem afgerandi. Þá sé talið líklegt að steypan sé alkalívirkt, en ekki hafi gefist færi á að senda sýni í nákvæma greiningu á því. Margt sé hægt að læra af rannsókninni, en hún sýni mikilvægi þess að velja gott fylliefni í steinsteypublöndu og hversu mikilvæg aðhlyning steypu sé eftir útlagningu hennar.

Úlfheiður útskrifaðist sem húsasmiður frá FVA árið 2018 og starfaði við þá iðn í Borgarfirði áður en hún hóf grunnnám í byggingartæknifræði við Háskólann í Reykjavík. /ál

Veggirnir í Þverárrétt í Borgarfirði byrjuðu að brotna niður fljótlega eftir byggingu. Myndir / Aðsendar

SAVAGE ARMS

SAVAGE ARMS

Savage MK II FXP 22 cal sjónauki 3-9x40

kr 79.900

Savage 93R17 GVXP 17 HMR

kr 99.900

Savage 110 APEX PREDATOR XP Sett sjónauki 4 12x Vortex cal 223-243-6.5 creed cal 308. Fótur, Deyfir sonic

kr.234.900

Savage Stevens 334 Hnota cal 243 og 6,5 creed

kr. 112.900

Savage Mark II FVXP 22cal með 3-9x sjónauka þungu hlaupi

kr. 89.900

Savage B22 FV-SR cal 22, 17 HMR m/rail og snittaður

kr. 89.900

Vesturröst

Sérverslun veiðimannsins - Laugavegi 178 - sími: 551 - 6770 - www.vesturröst.is

Verknámið blómstrar í skólanum og mun létta á öllu því starfi með nýju verknámshúsi.

Fjölbrautaskóli Norðurlands vestra:

Nýtt verknámshús byggt á Sauðárkróki

Verknámshús Fjölbrautaskóla Norðurlands vestra (FNV) á Sauðárkróki mun stækka verulega á næstu misserum.

Þann 6. apríl síðastliðinn fór fram undirritun samnings um stækkun verknámshússins um allt að 1.400 fermetra. Sú stækkun mun gerbreyta aðstöðu til náms og kennslu og mæta mikilli fjölgun nemenda í starfs- og verknámshúsinu skólans. Kennarar og nemendur horfa með mikilli tilhlökkun til þess að taka nýtt verknámshús í notkun en ekki liggur enn fyrir hvenær framkvæmdum lýkur.

700 nemendur

Fjölbrautaskóli Norðurlands vestra var stofnaður árið 1979. Nemendur eru í dag rúmlega 700 talsins að meðtöldum fjarnemum. Við skólann starfa 68 starfsmenn.

„Rétt um helmingur nemenda kemur af Norðurlandi vestra en hinn helmingurinn kemur frá öllum landshornum. Þetta á einkanlega við um nemendur í helgarnámi, sem boðið er upp á við skólann. Til að mæta þörfum nemenda utan Sauðárkróks er boðið upp á heimavist. Á haustönn 2023 dvöldu 90 nemendur á heimavistinni,“ segir Þorkell V. Þorsteinsson, aðstoðarskólameistari FNV.

„Rúmur helmingur nemenda stundar starfstengt nám við skólann. Þar munar mikið um nemendur í helgarnámi, sem eru á annað hundrað talsins og stunda helgarnám í húsasmiði, rafvirkjun, bifvélavirkjun og kvikmyndagerð. Þetta þýðir að verknámshús skólans er nýtt alla daga vikunnar og er fyrir löngu orðið allt of lítið fyrir þá starfsemi sem þar fer fram.“

Stúdentspróf frá FNV og búfræðipróf frá Lbhl

Við skólann er hægt, auk hefðbundins náms til stúdentsprófs,

Þorkell V. Þorsteinsson.

að stunda nám í húsasmiði, rafvirkjun, vélvirkjun, vélstjórn A, vélstjórn B, bifvélavirkjun og kvikmyndagerð auk náms í meistaraskóla, en það nám er í boði í gegnum fjarfundabúnað, sem þýðir að nemendur koma víða að af landinu.

Loks er boðið upp á nám í íþróttakademíu í fótbolta og körfubolta, auk náms í hestamennsku, bæði til hestaliða- og stúdentsprófs. Þá eru FNV og Landbúnaðarháskóli Íslands í samstarfi sem miðar að því að nemendur eigi kost á brautskráningu með stúdentsprófi frá FNV og búfræðiprófi frá Lbhl.

Auk ofangreindra iðn- og starfsnámsgreina hefur skólinn af og til boðið upp á nám í hársnyrtið, slátrun, fisktækni í samvinnu við Fiskitækniskóla Íslands og trefjaplastsmíði en það nám er samvinnuverkefni FNV, Samtaka iðnaðarins og Samgöngustofu.

Gott samstarf við atvinnulífið

Þorkell segir að skólinn hafi alla tíð kappkostað að eiga gott samstarf við atvinnulífið eins og sést á námsframboði skólans sem ekki falla undir hefðbundið námsframboð.

„Til marks um þessa viðleitni okkar þá er námsbraut í matvælafræði á lokametrum samþykktarferlis hjá mennta- og barnamálaráðuneytinu. Þá er skólinn í góðri samvinnu við byggingafyrirtæki sem hafa séð skólanum fyrir verkefnum í húsasmiði. Stjórnendur og starfsfólk skólans horfa því björtum augum til framtíðar og hlakka til að takast á við ný verkefni sem fram undan eru,“ segir Þorkell. /mhh

EKKI ÓTTAST RIGNINGUNA

Lindab þakrennur eru bæði
endingargóðar og fallegar

Skoðaðu úrvalið á limtrevirnet.is

- Áratuga reynsla við íslenskar aðstæður.
- Auðvelt í uppsetningu.
- Fjölbreytt úrval lita í boði
- Allar helstu einingar á lager.

Frænkurnar Una Björt Valgarðsdóttir og Viktoría Huld Hannesdóttir léku listir sínar á gæðingunum Öglu frá Ási 2 og Þin frá Enni. Myndir / Henk Petersen

Sigurlið Meistaradeildar í hestaþróttum, lið Hestvits/Árbakka, voru með atriði. Hér eru þau Glódís Rún Sigurðardóttir og Pierre Sandsten Hoyos á gráum gæðingum, Breka frá Austurási og Tristani frá Stekkhólum.

Páll Bragi Hólmarsson sýndi Visi frá Kagaðarhóli við mjög góðar undirtektir.

Safnað fyrir Einstök börn

Stóðhestaveisla Eiðfaxes var haldin 13. apríl í HorseDay-höllinni á Ingólfshvoli fyrir fullu húsi áhorfenda.

Hin árlega stóðhestasýning er gjarnan nýtt til fjáröflunar fyrir góð málefni og í ár varð fyrir valinu Einstök börn, stuðningsfélag barna og ungmenna með sjaldgæfa sjúkdóma eða sjaldgæf heilkenni. Söfnunin fer að mestu leyti fram á viðburðinum sjálfum þegar boðnir eru upp folatollar og seldir eru happdrættismiðar, sem gefa möguleika á flugmiðum og folatollum. Enn er hægt að kaupa happdrættismiða gegnum netfangið maggiben@gmail.com en dregið verður út þann 1. maí. Meðfylgjandi eru myndir af sjónarspili Stóðhestaveislunnar fangaðar af ljósmyndaranum Henk Petersen. /hf

Heiðurshestur sýningarinnar var Spuni frá Vesturkoti. Fyrir hans hönd mættu afkvæmi hans, Guttormur frá Dallandi, Herkúles frá Vesturkoti, Ísbjörg frá Blesastöðum og Kamma frá Margrétarhofi. Á myndinni tekur Hulda Finnsdóttir, eigandi Spuna, við viðurkenningu frá Þorvaldi Kristjánssyni, hrossaræktarráðunauti hjá RML.

Steinn frá Stíghúsi og Þorgeir Ólafsson skörtuðu svörtu og hvítu til heiðurs KR-ingum og hljómaði stuðningslag félagsins í hljóðkerfinu. Ræktandi Steins, Guðbrandur Stigur Agústsson, er mikill KR-ingur og hafði lengi dreymt um að koma fram með hest frá sér í KR-litunum og knapann hátíðarklæddan í vel straujaðri KR-treyju.

SÚLUR
STÁLGRINDARHÚS

**ALLT FRÁ
FYRSTU
HUGMYND AÐ
FULLBÚNU HÚSI**

- ▶ Hönnun og ráðgjöf
- ▶ Framleiðsla
- ▶ Uppsetning
- ▶ Verkefna- / byggingastjórn

✉ kristjan@sulurehf.is

🌐 www.sulurehf.is

☎ 669 0803

Súlur
stálgrindarhús
fyrir atvinnu-, iðnaðar- og
íbúðarverkefni

Ellert, hinn einstaki, frá Baldurshaga með knapa sínum, Hönnu Rún Ingibergsdóttir. Ellert var fyrsti íslenski hesturinn í heiminum til að bera ýruskjötta litinn.

**Eignatorg býður sérhæfða þjónustu
við verðmöt og sölu á bújörðum
og öðru landi með eða án rekstrar.**

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.
Björgvin Guðjónsson, búfræðingur
og löggiltur fasteignasali,
s. 510-3500 eða 615-1020, bjorgvin@eignatorg.is

Eignatorg Syðsta-Mörk, 861 Hvolsvöllur

Stóðhestastöðin Hjarðartúni

Eftirtaldir stóðhestar verða í sæðingum og húsnotkun í Hjarðartúni sumarið 2024

Skráning hryssna og upplýsingar á heimasíðu Hjarðartúns – hjarðartun.is
Nánari upplýsingar um notkun í síma 883-3660 eða info@hjarðartun.is
Dýralæknþjónusta - Hestadýralæknar ehf

Sindri frá Hjarðartúni

Vísir frá Kagaðarhóli

Safír frá Mosfellsbæ

Seiður frá Hólum

Feykir frá Stóra-Vatnsskarði

Ölur frá Reykjavöllum

Dofri frá Sauðárkróki

Frosti frá Hjarðartúni

Petrína Þórunn Jónsdóttir segir svínabúskap ánægjulegan á allan hátt, allt frá fódurframleiðslu að kjötvinnslu.

Myndir / ghp

Svínarækt:

Hispurslaus brautryðjandi

Hún er hugsjónakona, sjálflærð í kjötiðnaði, rómuð fyrir pitsugerð, fimm barna móðir og svínabóndi. Petruna Þórunn Jónsdóttir er nýr stjórnarmeðlimur Bændasamtaka Íslands og ætlar að beita sér fyrir skýrari merkingum matvæla.

Guðrún Hulda Pálsdóttir
gudrunhulda@bondi.is

tvær og eiga þau Björgvin samtals fimm börn á aldrinum 15 til 32 ára.

Vantaði álegg og reisti kjötvinnslu

Petrína Þórunn er fædd á Dalvík en alin upp í Hafnarfirði. Hún segist vera með meðfætt flökkueðli, hefur búið víða og leiðist í þéttbýli. „Ég eyddi öllum sumrum hjá ömmu og afa á Dalvík og vann í fiskvinnslunni þar frá þrettán ára aldri. Ég hef reyndar unnið í fiski víða síðan þá, bæði á Hornafirði, í Keflavík og á Grundarfirði.“

Árið 2002 kynntist hún svínabóndanum Björgvini Þór Harðarsyni á barnum Dubliner, þeirri annáluðu knæpu. Hún flutti fljótt til hans í Laxárdal í Skeiða- og Gnúpverjahreppi, með dætur sínar

Petrína og Björgvin eru atorkumanneskjur. Á fyrstu búskaparárum þeirra áraði illa, enda afurðaverð á svínakjöti þá í mikilli lægð og tekjur af búskapnum nær engar. „Við urðum að finna okkur tekjulind, sem hægt væri að sinna á öðrum tímum en búskapnum,“ segir Petrina.

Hafandi starfað lengi við pitsubakstur á veitingastað bróður síns datt henni í hug að opna Pizzavagninn, færanlegan veitingastað sem flakkaði milli staða í uppsveitunum. Hugmyndin var að bjóða upp á pitsur með íslensku hráefni. „Ég hef alltaf verið

„Fyrst ég fann þetta hvergi, ákvað ég að búa til mína eigin ...“

matarmegin í lífinu, vil gera vörur sem mér þykja góðar. Ég er líka afskaplega lélegur sölumaður og því skiptir mig miklu máli að hafa allt hráefni bragðgott,“ segir Petrina.

Hún sótti því álegg á pitsurnar til bænda í sveitinni; tómata, paprikur, sveppi og slíkt og kjöt. En þegar tollar voru felldir niður á svínakjöti og innflutningur jókst verulega átti hún í stökustu vandræðum með að finna skinku sem eingöngu væri úr íslensku kjöti.

„Ég gat hvergi keypt slíka vöru. Framleiðendum áleggja fannst þetta ekki skipta máli en var algjört grundvallaratriði fyrir mig. Fyrst ég

Petrína vinnur kjöt alla virka daga vikunnar. Á þriðjudögum aðstoðar eiginmaðurinn, Björgvin Þór Harðarson.

Nýjar gotteildir voru teknar í notkun í Laxárdal árið 2021. Þar líður gyltum og grísum vel.

fann þetta hvergi, ákvað ég að búa til mína eigin.“

Úr varð að Petrina ákvað að opna sína eigin kjötvinnslu. Verkunina lærði hún upp á eigin spýtur. „Ég horfði á mikið af Youtube-beyndböndunum og leitaði til góðra kjötiðnaðarmanna,“ segir hún hlæjandi en öðlaðist einnig gagnlega færni í námi Matvælabrúar hjá Háskólafélagi Suðurlands.

Áður en langt um leið höfðu þau hjón fest kaup á öllum tækjum kjötvinnslu sem var að leggja upp laupana, festu sér tvö bíl í nýju iðnaðarhúsnæði í Árnesi og settu upp fullbúna kjötvinnslu sem hefur verið starfandi þar frá árinu 2018.

Björgvin er húsamiðameistari og Petrina alvön fiskvinnslukona. Hæg voru því heimatökin. „Ég kann að saga og brýna, hún kann að snyrta og skera,“ skýtur Björgvin inn í hlæjandi. Kjötvinnslan framleiðir um áttatíu mismunandi vörur undir vörumerki þeirra, Korngrís frá Laxárdal. Til dæmis marineraðar steikur, beikon án sykurs, álegg, skinkur og kæfur, jafnvel sápur. Allir hlutar svínsins eru nýttir á einn eða annan hátt.

Petrína starfar í kjötvinnslunni alla virka daga, Björgvin tekur þátt á þriðjudögum. Aðra daga er hann upptekinn við aðrar annir, svínabúskapinn og kornræktina, hvar hann er stórtækur frumkvöðull. Þannig ræktar hann allt bygg í fódri svínanna og þarf búið því ekki að treysta á innflutt fódur. Helgarnar hafa svo verið nýttar í Pizzavagninum.

Hjónin selja vörur sínar í verslun sem staðsett er í kjötvinnslunni en eru enn fremur með vörurnar í ýmsum smávæslunum, bakaríum og veitingastöðum. Þeim telst til að um tíu prósent kjötfraðleiðslu þeirra fari í þeirra eigin vinnslu, hjá Korngrís, annað leggja þau inn til Sláturfélags Suðurlands.

Tuttugu ára flatbökuvæntýri á enda

Tvö kvöld í viku og allar helgar ársins hafa hjónin svo, með liðsinni barnanna þegar þau höfðu getu til, ferðast með Pizzavagninn hist og her um uppsveitir Suðurlands og vakið verðskuldaða athygli fyrir pitsurnar

sínar. En nú, eftir tuttugu ár, hafa þau tekið ákvörðun um að hætta starfsemi Pizzavagnsins.

„Þetta er komið gott. Við bara nennum þessu ekki lengur,“ segja þau hlæjandi og eru börnin hvað fegnust ákvörðuninni. „Nú fá þau loksins tíma með okkur.“

Uppeldi fimm barna ofan á annir sem fylgja svínaeldi, kornrækt og kjötvinnslu hefur verið krefjandi en hjónin segja lykिलinn að farsælu samstarfi bæði í lífi og starfi vera hina gullnu venju um einn hvíldardag í viku. „Við vinnum aldrei á sunnudögum og erum þá saman sem fjölskylda,“ segir Petrina en hikar svo og viðurkennir að þessari reglu fylgi frávik þegar kornsáning og þresking fari fram. Aldrei nein lognmolla.

Bauð sig fram í hagsmunagæslu bænda

Nema hvað. Nú þegar ævintýri Pizzavagnsins er lokið hefur Petrina snúið sér að öðrum verkefnum sem eru henni hugleikin. Eftir að hafa fengið mikla hvatningu ákvað hún að bjóða sig fram til stjórnar Bændasamtaka Íslands og hlaut brautargengi í aðalstjórn á liðnu Búnaðarþingi.

Hún segir fyrstu vikur stjórnarsetunnar hafa farið í að setja sig inn í málefni Bændasamtakanna, því fylgir mikill lestur og reglulegar fundasetur. „Mér list mjög vel á stjórnina og starfsmenn skrifstofunnar. Þar eru ótrúlega fróðir einstaklingar innanborðs. Ég hef áður fylgst vel með umræðum og hef miklar skoðanir á ýmsum mállefnum. Kannski ég geti haft áhrif núna,“ segir hún kímín.

Það liðu ekki margir dagar frá því að ný stjórn tók til starfa þangað til að umdeildar breytingar á búvörulögum voru samþykktar á Alþingi. „Einhvern tímann talaði Steinþór Skúlason, forstjóri SS, um að betra væri fyrir afurðastöðvarnar að geta haft samráð til að átta sig á birgðastöðu í landinu. Einhver geti verið að flytja inn of mikið af ákveðnum kjötvörum sem væru svo kannski til annars staðar.“

Framhald á næstu opnu.

Þú færð AMAZONE áburðardreifara hjá okkur

PÓR

Með þér í meira en 60 ár

Reykjavík, Akureyri og Selfossi
Thor.is s: 568 1500

SUMARTILBOÐ

10% afsláttur af öllum garðhúsum
og flest öllum gestahúsum sem eru til á lager

VH/24-01

44 mm bjálki / Tvöföld nótun

GARÐHÚS 14,5 m²

volundarhús.is
Vel valið fyrir húsið þitt

Nánari upplýsingar á
heimasíðu okkar
volundarhus.is
og í síma 864-2400.

45% afsláttur
af **FLUTNINGI**
á allar
þjónustustöðvar
Flytjanda.

**GESTAÚS og
GARÐHÚS**
sérhönnuð fyrir
íslenskar aðstæður

Sjá fleiri
**GESTAÚS og
GARÐHÚS** á tilboði
á heimasíðunni
volundarhus.is

 **Staðgreiðslu
lán**

 VISA Lán
- HAGSTADAR AFBORGANIR

GARÐHÚS 4,4m²

GARÐHÚS 4,7m²

GARÐHÚS 9,9 m² án gólfs

GARÐHÚS 9,7m²

www.volundarhus.is

KYNNINGAR-TILBOÐ

á frábærum gróðurhúsum

Viðar gróðurhúsin eru úr náttúrulegum hitameðhöndluðum viði
og henta vel fyrir íslenskar aðstæður.

VH/24-02

GRÓÐURHÚS NO-1 10,65 m²

volundarhús.is
Vel valið fyrir húsið þitt

Nánari upplýsingar á
heimasíðu okkar
volundarhus.is
og í síma 864-2400.

45% afsláttur
af **FLUTNINGI**
á allar
þjónustustöðvar
Flytjanda.

GRÓÐURHÚSIN
henta vel fyrir
íslenskar aðstæður

Sjá fleiri
GRÓÐURHÚS
á tilboði
á heimasíðunni
volundarhus.is

 **Staðgreiðslu
lán**

 VISA Lán
- HAGSTADAR AFBORGANIR

GRÓÐURHÚS NO-9 14,85 m²

GRÓÐURHÚS LT-3 10,6 m²

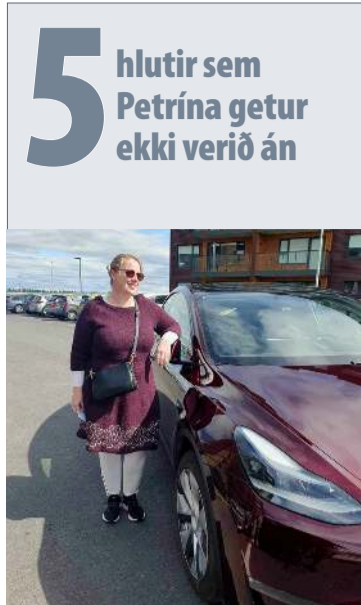

GRÓÐURHÚS NO-2 12,75 m²

GRÓÐURHÚS ST-1 7,0 m²

www.volundarhus.is

5 hlutir sem Petrína getur ekki verið án

1. Bíllinn: „Því hér er svo langt á milli staða.“

2. Síminn: „Allar pantanir koma í símann og allar pantanir sem fara frá mér mynda ég og geri reikninga út frá því. Síminn er aðalatriðið.“

3. Þvottavél: „Ég dáist af formæðrum okkar sem þvoðu allt í höndum. Ég hugsa það oft þegar ég set í vélina.“

4. Björgvin. „Lífið væri einmanalegt án hans. Hann veit allt og gerir allt sem ég get ekki.“

5. Traktorinn. „Grunnurinn að öllu sem við kemur búskapnum. Án hans væri ekkert fóður á heimilinu, hvorki fyrir dýr né menn.“

„Þetta eru þægileg og skemmtileg dýr sem gaman er að sinna. Við höfum getað tekið börnin með okkur í húsin á öllum aldri því við getum treyst svinunum,“ segir Petrína.

Ef bændurnir í Laxárdal hefðu tök á að byggja nýtt uppeldishús gætu þau alið alla sína grísi, svarað allri eftirspurn eftir svinakjöti hjá afurðastöðinni sinni, SS, sem þyrfti þá ekki að flytja inn svinakjöt.

„Með samvinnu gætu afurðastöðvarnar skipt á milli sín. Ég vona því að þessi lög verði til þess að minna verði flutt inn af kjöti og afurðastöðvarnar hafi þá frekar heimild til að selja á milli sín það kjöt. En svo veit maður ekki. Þetta gæti allt eins farið í hina áttina – að afurðastöðvarnar fari að undirbjóða kjöt frá bændum til þess eins að geta flutt meira inn,“ segir Petrína uggandi.

„Sem dæmi að þá gerðist það á Suðurlandi um síðustu aldamót að þegar nýir stórir aðilar komu inn á svinakjötmarkaðinn þá hrapaði verðið og sláturleyfishafar tóku eingöngu kjötið á lága verðinu en hinir minni gátu ekki losnað við sína framleiðslu sem endaði þannig að

í dag er aðeins okkar svinabú með gyltur á Suðurlandi.“

Frumframleiðendur þurfi að trúa á að stjórnendur afurðastöðvanna starfi af heilindum því bændur leggi mikið traust á fyrirtækin. „Mér finnst vanta að það sé tryggt að bændur standi betur eftir þessa lagasetningu.“ Því þurfi hagsmunafélag bænda að fylgjast vel með hvernig afurðastöðvarnar nýti hina nýju heimild til samráðs.

Uppeldishús gæti komið í veg fyrir innflutning

Í Laxárdal eru 200 gyltur og er meirihluti grísa alinn þar upp í slátursterð. Aðstaðan og aðbúnaður er til fyrirmyndar bæði fyrir dýr og menn.

Sandra Kosiak er starfsmaður í Laxárdal. Hún sinnir svinunum af alúð alla daga. Hér er hún að sæða gyltu.

Nýjar gotdeildir voru teknar í notkun árið 2021 sem samræmast nýjustu aðbúnaðarreglugerðum. Sú fjárfesting var mikil en svinabændur gátu sótt í sértækan framkvæmdastyrk til ríkisins fyrir slíkri uppbyggingu sem fjölskyldan í Laxárdal og gerði.

Almennt hafa svinabændur þó ekki aðgang að neinum framkvæmdastyrkjum.

„Gyltunum líður vel og grísum líka. Fleiri grísir fæðast og þeir braggast betur. En svo erum við í vandæðum með að ala upp fjöldann. Við erum með þessa flottu gotaðstöðu en ekki með nógu mikið rými fyrir uppeldi allra grísanna,“ segir Petrína.

Fjölskyldan hafi ekki haft bolmagn til að ráðast í byggingu á nýju uppeldishúsi í núverandi vaxtarumhverfi. Hún bendir á að nautgripa- og sauðfjárbændur hafi greiðan aðgang að fjárfestingastyrkjum en aðrar búgreinar mæti afgangi.

„Það væri eðlilegast ef fjárfestingastyrkir frá ríkinu væru fyrir landbúnað í heild, en ekki fyrir tiltekna búgreinar,“ segir Petrína og bendir á að á Norðurlöndunum séu veitt sértæk lán til uppbyggingar í landbúnaði á mun lægri vöxtum. „Það er eitthvað sem mætti skoða betur hér.“

Vegna aðstöðuleysis hafa þau þó selt frá sér fráferugrísir til uppeldis á öðru búi. „En það styttest í að sá bóndi hætti og þá verðum við komin í vandræði því enginn annar kaupir grísi.“

Laxárdalur er eini fasti innleggjandi svinakjöts til Sláturfélags Suðurlands en að sögn Petrínu gripur SS til þess ráðs að kaupa svinakjöt frá Stjórnugrís og flytja inn svinakjöt til að uppfylla áætlaða eftirspurn. Fram kom í máli Steinþórs Skúlasonar á aðalfundi SS að innflutningur fyrirtækisins á svinakjöti árið 2023 hafi verið um 8% af heildarinnflutningi ársins í svinakjöti og sagði að fyrirtækið gripi til innflutnings til að glata ekki niður markaðshlutdeild í vörum sínum úr svinakjöti.

„Ef við hefðum tök á að byggja uppeldishús þá gætum við alið alla okkar grísi. Ekki nóg með það. Þá gæti SS eingöngu tekið grísi frá okkur því þá værum við að svara mest allri eftirspurn eftir svinakjöti hjá afurðastöðinni. SS þyrfti þá ekki að flytja inn svinakjöt,“ segir hún.

SS sér ekki hag í að sérmerkja Korngrís

Petrína hefur í mörg ár reynt að fá SS til að merkja svinakjöt frá Laxárdal með vörumerki þeirra, Korngrís frá Laxárdal, en ekki haft erindi sem erfiði.

Petrína segir forsvarsmenn SS setja fyrir sig flækjustig í vinnslunni. „Ég hef boðið þeim að taka upp merkið okkar en þeir sýna því lítinn áhuga, því miður. Þar sem við erum einu föstu innleggjendur svína í SS ætti að vera hægt að aðgreina þetta kjöt. Það yrði þó mun auðveldara ef tekst að byggja eldishús og öll framleiðslan færi í SS.“

„Það væri eðlilegast ef fjárfestingastyrkir frá ríkinu væru fyrir landbúnað í heild, en ekki fyrir tiltekna búgreinar ...“

Hingað til hafi hins vegar fengist þau svör frá SS að ekki væri markaður fyrir sérmerktar vörur frá Korngrís. Þessu er Petrína afar ósammála.

Árið 2011 hafi SS einu sinni prófað að fara með sérmerktar vörur frá Korngrís í kynningu í einni búið í Reykjavík. Fjölskyldumeðlimur þeirra hafi farið í búðina og athugað umgjörð kynningarinnar, spurt um vörurnar en fengið lítil svör. „Það vantaði allan rammann í kringum þessa kynningu, þeir sem stóðu þarna vissu ekkert um sérstöðu hennar og eftirfylgnin var engin,“ segir hún.

Kynningin hafi því ekki skilað neinum árangri en forsvarsmenn SS noti þetta dæmi sem ástæðu þess að fyrirtækið sjái ekki ástæðu til að sérmerkja svinakjöt frá Laxárdal.

„En það hefur svo margt breyst síðan þá og neytendur orðnir miklu meðvitandi og kallað eftir betri upprunamerkingum. Neytendur vilja vita hvaðan maturinn þeirra kemur, hvort sem það er íslensk vara eða erlend. Það vantar bara viljann,“ segir Petrína.

Nú ætlar hún að nýta hlutverk sitt í stjórn Bændasamtakanna til að beita sér sérstaklega fyrir betri merkingum. „Mér þætti eðlilegt að framleiðendur myndu einfaldlega setja fána upprunalands á pakkningar hverrar vöru. Allir geta lesið fána, einnig ung börn og fólk sem sér illa.“

Hún segir að matvælfyrirtæki nýti sér gloppur í merkingarreglugerðum til að blekkja neytendur og vill að stóru afurðastöðvarnar svari kalli neytenda, taki frumkvæði í innleiðingu á upprunamerkingunni Íslenskt staðfest, bændum til hagsbóta.

Svinabúskapur er skemmtilegur

Ung Petrína hefur vart gert sér í hugarlund að hún yrði svinabóndi en lífið er ljúft í Laxárdal.

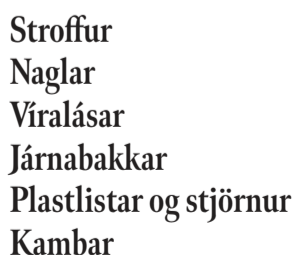
„Mér finnst allt ánægjulegt við búskapinn. Þetta er fóðurframleiðsla, mikil kjötframleiðsla og góðar vinnuástandur. Í vöndum veðrum er til dæmis gott að vera svinabóndi.“

Mér finnst allt ánægjulegt í svinahúsinu. Þetta eru þægileg og skemmtileg dýr sem gaman er að sinna. Við höfum getað tekið börnin með okkur í húsin á öllum aldri því við getum treyst svinunum. Það skiptir eiginlega engu máli hver verkefni er.

Svinabúskapur er eiginlega skemmtilegur frá A til Ö.“

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Viralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjórnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykklur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

Milwaukee®

M18 FUEL GIRÐINGABYSSA

- FRÁBÆR KRAFTUR
- "READY TO FIRE" TÆKNI, ENGIN BIÐTÍMI
- ENGIN GASHYLKI OG ENGIN ÞÖRF Á HREINSUN
- "DRY-FIRE" LÆSING
- SKÝTUR ALLT AÐ 600 GIRÐINGARLYKKJUM MEÐ EINNI 3.0AH M18 RAFHLÖÐU

SKANNAÐU OG
SKOÐAÐU NÁRAR

vfs.is

VERKFÆRA SALAN

VERKFÆRASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALSHRAUNI 13, HAFNARFIRÐI • TRYGGVABRAUT 24, AKUREYRI • S: 560 8888 • vfs.is

GRÓÐURHÚS

Vöndud gróðurhús frá BK Hönnun. Gæða hús sem eru þaulreynd á Íslandi.

Stærdir frá 3,8 m²

Öryggisgler í veggjum og þaki

Fást með styrktarbitum

Val um einfaldar eða tvöfaldar hurdir

Úrval aukahluta

@bkhonnun - 571-3535 - sala@bkhonnun.is

BKHONNUN.IS

Orkumál:

Óhemju orka sem mætti beisla

– Hugmyndir að hátækni-úthafsöldurafstöð

Vaxandi áhugi er á nýtingu sjávarorku um allan heim. Jón Kristinsson hefur ásamt teymi sínu þróað hugmyndir m.a. að beislun úthafsöldu og segir Íslendingum að huga að tækifærum í þessa veru.

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Jón Kristinsson, umhverfisarkitekt og frumkvöðull á sviði sjálfbærrar byggingalistar, hvetur Íslendinga til að fylgjast vel með og taka þátt í rannsóknum og framþróun á sjávarorkuvirkjunum, t.d. í gegnum Evrópusambandið. „Það kemur að því að þetta fer á flug og um allan heim er verið að skoða möguleikana. Íslensku háskólarnir ættu að fá góða doktorsnema í að skoða þetta,“ segir Jón.

„Alltaf þarf að hugsa þessi mál alveg frá núlli – ekki hvernig þetta hefur verið gert áður. Horfa ber á samtímann gegnum framtíðina, losa sig frá fortíðinni og hugsa inn í framtíðina,“ segir hann.

Jón, sem stundum hefur verið kallaður faðir sjálfbærrar byggingarlistar, hefur jafnframt hugleitt sjávarorkuna og komið, ásamt starfshóp, fram með lausnir að slíkum mannvirkjum sem gefnar hafa verið út á bók.

Undir sjávarorku falla virkjun sjávarfallastrauma, ölduhreyfinga, seltu og varmamismunar til umbreytingar í raforku. Ölduorka er orka haföldunnar, en löðrétt hreyfing úthafsbylgna inniheldur mikla hreyfiorku. Margar aðferðir eru hugsanlegar til virkjunar ölduorku og margar eru í þróun.

Óþrjótandi orkulind

Jón hefur sérstakan áhuga á að nýta orku úr ölduhreyfingum sjávar; þá einkum á úthafsölduvirkjunum. Hann telur að fljóttandi úthafsölduorkuver eigi eftir að gegna þýðingarmiklu hlutverki í orkubúskap framtíðarinnar og sér m.a. fyrir sér framtíðarframleiðslu á sjávarvetni.

„Þegar ég fór sem unglingur til sjós, heillaðist ég enn frekar af náttúruöflunum og áhrifum úthafsöldunnar,“ segir Jón og heldur áfram: „Ég hef hin síðari ár mikið verið að skoða nýtingu úthafsöldu til vetnisframleiðslu.“

Margra ára starf mitt, og okkar félagi, snýr að sjávarfallaorku, ölduorku með lágtæknidælum og

svo, síðast en ekki síst, hátækni-úthafsöldurafstöð. Ég hef stúderað nýtingu sjávarfalla, yfirborðsöldu og úthafsöldu og hvers vegna þessi óhemju mikla orka er ekki nema að mjög litlu leyti hagnýtt,“ segir hann.

Að beisla sjávarorku sé bæði margbætt og flókið og næstum allar tilraunir í gerð sjávarorkuvirkjana í heiminum hafi mistekist til þessa. Leitin að gjörsamlega nýrri hugmynd að umhverfisvænni lausn fyrir sjávarorku sé mikilvæg. „Mesta sjávarorka er við vesturströnd allra meginlanda og það er t.d. óhemju mikil orka kringum Ísland sem er hægt að virkja. Ég trú því staðfastlega að beisla megi úthafsöldu jafn vel og vindorku í þriðja veldi vindhraðans,“ bætir hann við.

Orkusjálfbært Holland

Jón fór að velta sjávarorkunni fyrir sér þegar hann fékk um 1980 bók varðandi kjarnorku og bréf frá Claus, prins af Hollandi, en sá hafði vígt byggingu sem Jón var hönnuður að og var mjög hrifinn af sjálfbærniþáttum hennar, ýmsum orkunýtingareiginleikum, þ.m.t. lághitakerfi með varmapumpu. Claus, sem Jón segir hafa verið ágætann mann og hugsuð, innti í bréfinu eftir hverjir gætu verið möguleikar Hollands í sjálfbærri orku. Jón áttaði sig á því að einfaldur hlutur eins og varmapumpa hafði aldrei verið notuð í Hollandi. Þar kviknaði hugmyndin og Jón sendi sína lausn nokkrum mánuðum síðar til prinsins sem þá var orðinn langvarandi veikur og gat ekki komið málinu á framfæri þó að hann hefði viljað.

Jón taldi framkvæmanlega lausn felast í að nota allt að fjóra tíundu hluta af Norðursjó. Moka upp með sanddælskipum stórar og djúpar holar hringeyjur (atollen) með ca fimm þúsund hæghraða vindmyllum á bökkunum, sem í vindi (ca 35% af tímanum) pumpuðu upp vatni. Breytileg fallhæð sjávarvatns niður í holeyjarnar væri nýtt með venjulegri vatnsrafstöð á hverri eyju til orkuframleiðslu eftir þörf.

„Þessi hugmynd gengur alveg enn þá, nema bara að Norðursjórin er nú orðið nýttur að fullu,“ útskýrir Jón.

„Þegar við vorum að skoða þetta fyrir 45 árum var enginn að nota Norðursjó nema farmenn og fiskimenn. Nýjar

Jón Kristinsson arkitekt var sl. nýársdag sæmdur riddarakrossi fyrir frumkvöðlastarf í vistvænni húsagerðarlist á alþjóðavettvangi. Hann tók formlega við orðunni 21. mars sl. þegar hann var staddur hér á landi vegna málþings í Veröld Vigdísar um ævistarf sitt.

Mynd / Embætti forseta Íslands

orkueyjar geta búið til og geymt fallorku: sjórinn er notaður sem stöðuvatn, vatninu með vindmyllum pumpað upp og út úr þessum hringeyjum og þá færðu 50-200 metra fallhæð niður úr núverandi botni Norðursjávar sem er ekki nema 50 metra djúpur. Ég sá fyrir mér að „hægt væri að grafa upp sand og leir í Norðursjónum og búa þannig til á einfaldan hátt, í allri veðráttu, eyjar og lág neðansjávárdíki. Ef kæmu stórstraumsflóð með norðanstormi í Norðursjó væru eyjarnar fylltar af sjó og þannig lækkuð öldu- og sjávarhæð við ströndina. Hugmyndin byggðist því á að nota þetta bæði til orkuöflunar og til flóðvarna, sem hvort tveggja eru mikilvægir þættir fyrir Holland. Þarna var ég ekki enn farnir að hugsa um eiginlegar sjávarvirkjanir,“ segir hann. Þetta hafi verið fyrsta hugmyndin í þá átt að gera Holland sjálfbært: 8.500 MW rafmagn árið 1979.

Tillagan þótti hins vegar framandleg á þeim tíma, þegar Norðursjó var krökkur af fiskibátum en sé nú fullur af einstefnu skipaleiðum, rafvindmyllum, olíuborpöllum og jarðgasvinnsluöllum, auk annarra mannvirkja. Eina ferðina enn var Jón langt á undan eigin samtíð með hugmyndir sínar.

Úthafsaldan fremur en sjávarföll

Jón bendir á að hver höfn og bryggja gæti í sjálfu sér verið orkugjafi. Afla megi orku úr flóði og fjöru með einföldum hætti og þannig gætu alls kyns hafnir verið með eigin raforkuframleiðslu. „Ef þú hugsar málið dálítið sniðuglega þá geta allar hafnir hlaðið upp báta og svoleiðis smátækni er á leiðinni, það er ekkert vandamál,“ segir hann.

„Ég reyndi líka að nota flóð og fjörustraum, með stórum hjólum, en það er bara ekki teljandi orka í flóði og fjöru. Hún er eiginlega svo lítil að það borgar sig ekki að nota hana, nema þá mjög staðbundið,“ segir Jón og telur sjávarfallavirkjanir ekki marka stóru línurnar í orkuöflun framtíðar. „Ef þú getur togað í bát í straumi þá situr svo lítil orka í því að það er lítils vert. Menn eiga að vera í úthafsöldunni! Þar ertu á nokkurra sekúndna fresti með ölduhæð sem er alltaf 2 metrar að sumri og 4 metrar að vetri og hægt að hafa ölduna eins breiða og þú vilt: þar ertu með óhemju orku.“

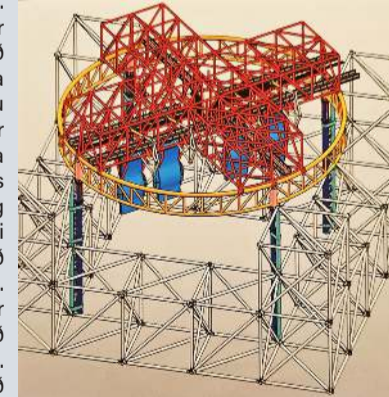
Hann segir að brotsjóir í úthafsöldunni séu auðvitað erfiðir. Alltaf þurfi að taka með í reikninginn

Hátækni-úthafsöldurafstöð

Fljóttandi raforkustöð, mynduð úr eyjum, sem nýttir hreyfingar úthafsöldunnar. Sjávarorka er mest 50-60 kW/m við vesturströnd Íslands og Evrópu en hér gildir að hafa öflugan útbúnað sem stenst meðal annars brotsjó með 20 metra ölduhæð. Allt saman er þetta flókið mál en mikilvægt að vita að orkuinnihald vinds miðað við öldu er 1:800. Úthafsrafstöð (Spaceframe, SwellPowerStation) er fljóttandi burðargrind sem eyja, 100x100x20m, gerð úr 0,7 m húðuðum stálþípum, óhreyfanlega fest við sjávarbotninn með stálvírur. Stögin geta verið svo löng sem þarf en þrjú á hverju horni, á einni eyju eru 12 stög. Hæfilegt sjávárdýpi væri um 30-50 metrar.

Stálþípurnar mynda fljóttandi eyjar sem festar eru við hafsbót með keðjum eða stálköplum og mynda grunninn að orkustöð. Þær eru skrúfaðar saman í virki, og ef þær væru ekki í sjó myndu þær bogna saman. Sjórinn og flotið valda því hins vegar að þær haldast heilar, fljóta og geta verið mjög léttar í sjónum. Ekki þarf nema hlutfallslega lítið efni til að standa undir vindmyllum á eyjunum. Þannig er hægt að búa til floteyjar sem vega um 3.000 tonn, festar við botninn þannig að þær hreyfast ekki. Ef burðarvirkið þyngist of mikið við að fá á sig gróður o.þ.h. eru settir út loftpokar. Rafstöðin sjálf flýtur á 50-200 metra langri úthafsöldu að vetrarlagi og er 3-5 metrar að hæð. Með hátækni-vökvakerfi (hydraulic) eru fyrst um sinn á teikningu notaðir sömu 7 MW-rafalar og í stærstu vindmyllum. Fyrir beislun yfirborðsöldu eru notaðar 10x15x3 metra hangandi 5-10 MW pendúlar (e. heave-surge), hjarir ofansjár með snúningsfjöður (e. torsion-spring). Hver pendúla er 450 m3/stk. og skilar sömu afköstum og vindmylla, 100 metrar í þvermál en 7.800m2 að yfirborði. Nýting úthafsöldu á fastri burðargrindareyju er tvöföld: Rafstöðin er með olnboga-festingu tengd við burðargrindina, hefur sama vökvakerfi en hreyfist upp og niður. Úthafsaldan er 50-200 m á lengd og miklu lengri en yfirborðsaldan. Hún er alltaf að verki, allar árstíðir, en mest á vetrum. Vinnsla vetnis sem geymd er í mólékúlum fer fram á tankskipi við bryggju, hlémegin orkueyjarinnar. Á slíkum orkueyjum geta staðir vindmyllur og þær, yfirborðsaldan og hin langa úthafsaldan þá nýttar saman til orkuframleiðslu. Yfirborðsaldan gefur aðeins meiri orku en vindmyllan en er, líkt og hún, mjög hvíkul, meðan úthafsaldan er alltaf að. Þannig væru þrennir kraftar að verki í sömu stöðinni og orkuframleiðsla nokkuð stöðug. Jón segir Íslendinga geta haft þetta alveg uppi í fjöru, úthafsaldan gangi það langt inn. Hann bendir einnig á að yfirborðsaldan hræri í sjónum sem verði væntanlega til þess að talsvert af fiski verði í eyjunum og þannig væri líka hægt að búa til fiskihafnir úr þeim.

/De ontwikkeling van een Golf en Deining Centrale, 2013-2021/Jón Kristinsson

Ölduorkuvirkjun með lágtæknidælum

Orkuverid umbreytir hreyfiorku alda í raforku og getur afkastað sömu orku og 30 vindmyllur. Tvö afskrifuð stórskip bera burðargrind (e. spaceframe) þessarar lágtækni-sjávarorkustöðvar. Hreyfing haföldunnar er látin dæla sjó löðrétt 50 m upp á við og svo um leið er fallkraftur vatnsins notaður til að snúa rafölum í venjulegri rafstöð. Með hlutfallslega ódýrri lágtæknilausn má nota styrkta, og með 0,6 m steinsteypu, þyngda 45 feta flutningagáma sem langa röð flotholta í yfirborðsöldu og sem með olnboga-festingu má tengja beint við stórar vængjadælar. Þessar mest notuðu handdælar heimsins, að vísu sendiferðabíls-stórar og betrubættar án hjara, pumpa vatni 50 m eða hærra upp í tank sem er smá stöðuvatn fyrir venjulega rafstöð. Þessi viðkvæma tæknilausn með hjörum sem slitna í notkun hæfir ekki fyrir úthafsöldu heldur á að nota í skjóli á innhafi eins og t.d. í Norðursjó, Eystrasalti eða grunnum Breiðafirðinum. Að setja þessi litlu ölduorkuver á afskrifaða olíuborturna kæmi líka til greina ef ekki er of mikil brotsjóshætta. Helsti tæknibúnaður orkuversins er yfir sjávarmáli, sem auðveldar viðhald. Rafmagnid væri flutt til lands annaðhvort með rafhlöðum, kapli eða sem vetni. Orkuverid er að auki samsett svo hægt er að taka það í sundur og flytja á hafnarsvæði til viðhalds. Jón segir að síðustu niðurstöður áður en hann lagði árár á bát hafi verið eftirfarandi: „Minnsta stærð þessara öldustöðva var 50 MW. Endurnotkun byggingarefnis er nauðsynleg svo að framleiðslukostnaður sé samkeppnishæfur. Rafmagn má kosta € 0,05/kWh (7,5 kr./kWh). Það er ekki sjálfbærni sem ræður ríkjum heldur fjárræði,“ segir hann. /De ontwikkeling van een Golf en Deining Centrale, 2013-2021/Jón Kristinsson

Jón Kristinsson arkitekt blaðar hér í bók um hugmyndir sínar og teymisfélagi að sjávarorkuvirkjunum: *De ontwikkeling van een Golf en Deining Centrale, 2013-2021.* Mynd / sá

hvernig hægt sé að taka brotsjóinn án þess að hann valdi tjóni. Síðan verði að hafa í forgrunni að allt sem getur bilað muni gera það. „Á allt sem er í sjó færðu tæringu og það bilar. Ef á að hanna úthafsrafstöð þarf að hugsa málið algjörlega út frá því hvað getur skemmst og hvernig þú getir hreinsað burt gróður, hrúðurkarla og annað sem óhjákvæmilega festist utan á allt sem er í sjó,“ segir hann enn fremur.

Vindmyllur allsráðandi

Jón er nú einkum með tvær langt þróaðar lausnir að sjávarorkuvirkjunum sem hann hefur, ásamt teymi sínu, unnið að lengi. Fyrir um þremur árum strandaði vinna að þeim þó á fjárskorti. Ekki hefur enn tekist að afla fjár til að endurskoða útreikninga né í rannsóknir og þoltilraunir á sjó. Meðan tekst ekki að fjármagna þetta segir Jón vinnuna líkasta því að læra að synda á þurru landi. Hann hafi jafnframt gefist upp á að viðhalda alþjóðlegu einkaleyfi á hugmyndunum.

„Orðið sjávarorka kemur ekki fyrir á lista hjá hollenskum yfirvöldum,“ segir Jón. „Sjávarorka á heldur ekki upp á pallborðið hjá vindmyllu-einokunarfyrtækjunum sem hindra alla þróun í Hollandi. Þar má helst ekki tala um sjávarvirkjanir. Sumum finnst þó að vindmylluuppbyggingin í Hollandi sé komin út í öfgar. Vindmyllur nota sjaldgæfa málma, endast í 8-9 ár, eru lýti og háværar þó að þær snúist aðeins 30% af tímanum og þær sem eru í sjó kannski 40%.

Vindmyllur eru búnar að vera 20 ár í þróun, stækka stöðugt en endast ekki og bæði erfitt og dýrt að koma rafmagni í land. Ef þú flýgur yfir Norðursjó sérðu hversu margar vindmyllur eru ekki í gangi og það er aldrei sagt frá því. Upplýsingar til almennings eru mjög skekkta. Orkusparnaður er mikilvægari en þessi ríkisstyrkta orkuvinnsla,“ útskýrir Jón með þunga.

Annar galli á allri vind- og sjávarorku, nema þá helst á úthafsölduorku, sé að 60–70% tímans þurfi aðra orku/jarðefnaeldsneyti til að fylla upp í hlé í orkuframleiðslunni.

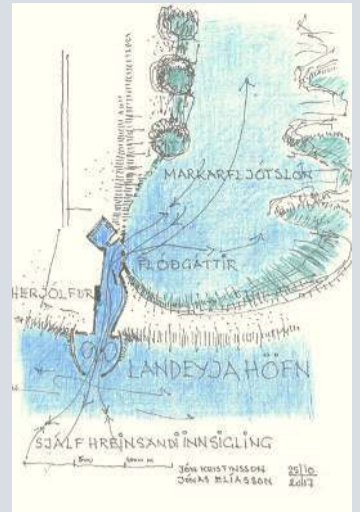
Vetniseyjar á sjó

Aðspurður um lausnir á að koma orku í land frá orkuverum á sjó og undan ströndum svarar Jón að sennilega sé best að búa til vetni á staðnum úr orkunni. „En vetni endist ekki mjög lengi, það eyðist, svo þá þarf dráttarbát til að sækja það. Tankskip myndu leggja hlémegin upp að slíkum vetnisrafstöðvum.“

Nú eru fyrirtæki um allan heim að velta fyrir sér sjávarorku. „Næstum allt mistekst,“ segir Jón. Halda verði áfram að þróa og rannsaka af fullum krafti. „Úthafsaldan er svo mikil við suður- og vesturluta Íslands að það kemur að því að þegar einhver dettur niður á lausn um endingarbetri/ viðhaldsminni tækni þá er prinsippið að búa til fljótandi orkuver góð hugmynd sem stenst. Því einfaldara sem þetta er, því betra. Allt sem þarf að viðhalda verður þó að vera hægt að gera við á staðnum,“ segir Jón að lokum og leggur nú hugmyndir sínar að sjávarorkuvirkjunum í hendur framtíðarinnar til frekari úrvinnslu.

Lausn fyrir Landeyjahöfn

Jón Kristinsson hefur komið á framfæri hugmyndum að endurbætri útfærslu Landeyjahafnar. Með bréfum og teikningum hefur hann lýst hvernig hreinsa mætti burt sandinn sem safnast einkum við mynni hafnarinnar og veldur því að stöðugt þarf að nota þar sanddæluskip og ferðir Herjólfss raskast m.a. vegna þess. Jón var á ferð um Landeyjahöfn fyrir nokkrum misserum og fór þá að hugsa hvernig leysa mætti þennan vanda. Ásamt Jónasi Elíassyni prófessor, sem nú er látinn, hannaði hann hugmynd að því hvernig gera mætti, tengt innsta hluta Landeyjahafnar, stórt lón við neðanvert Markarfljót til þess að fylla af sjó og á fjöru væru opnaðar flóðgáttir sem myndi valda því að sandurinn hreinsaðist úr höfninni. Þetta mætti gera við hver sjávarföll eftir atvikum, eða þegar hentaði. Straumhraðinn til þess að hreinsa burt sand og mól þarf að vera að minnsta kosti 1m/sek. Ef slíkar flóðgáttir væru opnaðar á fjöru mætti búast við miklu meiri hraða. „Ég er á því að þessi lausn sé í fullu gildi. Þetta byggir á sama kerfi og eyjarnar fyrir norðan Holland, það heiti Terschelling, þar er stórt lón sem fyllist tvisvar sinnum á dag og er notað til þess að hreinsa höfnina. Þessi aðferðafræði er því þekkt og vel framkvæmanleg,“ segir Jón. Búa megi til fallegt og lífaðugt útivistarsvæði í leiðinni. Vegagerðin hefur, í samvinnu við Ístak, hafið breytingar yst á brimvarnargörðum Landeyjahafnar til að unnt sé að dæla af landi upp sandi úr höfninni. Þetta á að minnka vandkvæði hafnarinnar töluvert og komast í gagnið á næstu misserum.

ER KOMINN TÍMI Á NÝTT GLER ?

VIÐ FRAMLEIÐUM GLER EFTIR ÞÍNUM ÞÖRFUM

- EINANGRUNARGLER
- SÓLVARNARGLER
- HLJÓÐVARNARGLER
- ÖRYGGISGLER
- HAMRAÐ GLER
- HERT GLER
- LAKKAÐ GLER
- STURTUGLER
- SPEGLAR

Ispan[®]
GLERBORG

SMIÐJUVEGI 7

200 KÓPAVOGI

SÍMI 54 54 300

ISPAN.IS

Fagþing dönsku nautgriparæktarinnar 2024

– Þriðji hluti

Snorri Sigurðsson
snorri.sigurdsson@outlook.com

Kvæðkongres 2024, árlegt og einkar áhugavert fagþing hinnar dönsku nautgriparæktar, var haldið í lok febrúar sl. og líkt og undanfarin ár voru þar flutt ótal erindi sem eiga mörg hver erindi við íslenska bændur og annað fagfólk í nautgriparækt.

Fagþingið, sem er í senn bæði ársfundur félagsamtaka danskra nautgripabænda og fagfundur helsta vísindafólks í greininni, stóð í tvo daga og var skipt upp í 13 málstofur með tugum erinda. Í síðustu tveimur Bændablöðum hefur verið fjallað um hluta þessa fagþings og verður hér lokið við þessa umfjöllun og gripið niður í nokkur erindi sem voru flutt í málstofunum um nýtingu, Holstein-kúakynið og kjötframleiðslu.

5. Nýting

Þessi málstofa innihélt 9 erindi sem öll sneru að því hvernig nýta má aðföng og gripi betur til þess að bæði minnka umhverfisálag framleiðslunnar en ekki síður að lækka kostnað við hana. Sum erindin voru fyrst og fremst miðuð við danskar aðstæður og eiga því ekki við hér á landi en erindi Masja Reinhard og Morten Kargo frá háskólanum í Árósum á klárlega erindi við íslenska kúabændur. Þau settu upp áhugaverða rannsókn á kúm í geldstöðu og skoðuðu m.a. áhrif mismunandi meðferða á kúnum í hvíldartímabili geldstöðunnar, þ.e. fyrstu 4-5 vikurnar eftir að geldstaða hefst, á átgetu, sjúkdómatíðni og mjólkurframleiðslu þegar mjaltaskeið kúnna hófst. Í stuttu máli sagt skipti hreyfing geldkúa litlu máli fyrir afurðasemina á komandi mjaltaskeiði en fódruun og umhirda þeim mun meira. Tilraunin sýndi m.a. fram á að ef geldkúr eru fódraðar of sterkt í upphafi geldstöðunnar þá kemur það niður á mjólkurframleiðslunni þegar hún hefst á ný eftir burðinn. Bændur þurfi því að vera mjög vel vakandi

Það getur munað miklu á köfnunarefnislosun kúabúa eftir hönnun og vinnubrögðum þar sem fastir flórar eru.

Í sérstakri tilraun verður flórgoði nýttur til þess að sprauta út bindiefni svo losun á köfnunarefni frá kúabúum með fasta flóra verði sem minnst.

yfir því hvernig fódruun er háttað í upphafi geldstöðunnar og þá þarf fyrst og fremst að tryggja að kýmur séu ekki offóðraðar á kalki. Með því að takmarka aðgengi að kalki fer af stað ferli í líkama kúnna þar sem kalk er dregið úr líkamanum í stað þess að það komi með föðrinu. Þetta ferli þarf að vera virkt við burð, svo líkurnar á efnaskiptasjúkdómum séu litlar.

„De novo“ gildi mjólkur

Annað mjög áhugavert erindi sneri að fituinnihaldi mjólkur og hvernig

megi hafa áhrif á hana með föðrun, en erindið var flutt af Mads Nielsen og Betinu Amdisen Røjen en bæði starfa við föðurráðgjöf. Í erindi þeirra kom m.a. fram að þó svo að mjólk innihaldi margar mismunandi fitusýrur er oftast talað um megingerð þeirra, þ.e. hvort fitan sé mettuð eða ómettuð. Undanfarin ár, eða síðan 2019, hefur verið lögð áhersla á það í Danmörku að gefa bændum aukinn möguleika á að fylgjast betur með fitu mjólkurinnar úr kýrsýnunum, með því að ekki einungis greina hana sem hlutfall mjólkurinnar, heldur einnig með því að gefa upp

eftir stöðu á mjaltaskeiði. Um það bil helmingur mjólkurfitunnar myndast í júgrinu og samsetning mjólkurfitunnar ræðst því að stórum hluta af gerjun föðurs í vömb.

20–30% „de novo“

Framangreind „de novo“ mæling, sem er gefin upp sem g/100 g fitusýranna, segir sem sagt til um það hve mikið magn fitunnar stafar frá gerjun í vömb en talið er að sú aðferð við fituframleiðslu mjólkur sé sú hagkvæmasta. Almennt miða danskir ráðunautar við að „de novo“ hluti fitusýranna sé 20-30%. Síðan eru fitusýrurnar með 16 kolefnisatóm með svokallaðan blandaðan bakgrunn þ.e. hluti þeirra kemur beint úr föðri t.d. vegna föðrunar á mettaðri pálmáfitu en hinn hlutinn verður til í mjólkurbliðrunum. Þessi hluti fitusýranna er oft 30-40% og það gefur þá að lengri fitusýrurnar, með 18 kolefnisatóm eða fleiri, eru 30-50%. Þessar fitusýrur koma frá föðri og fituvef kúnna. Plöntuoliur eru hér gott hráefni til að mynda þessar fitusýrur.

Nota „de novo“ sem stýriteki

Með því að þekkja „de novo“ mælingargildi mjólkurinnar hafa danskir bændur og ráðgjafar þeirra náð að stjórna betur föðrun kúnna og auka hagræði búanna. Þannig þarf að bregðast við ef „de novo“ mæling sýnir að meðaltal búins er frekar lágt (í Danmörku er talað um lágt gildi sé mælingin 24 g/100 g). Slík niðurstaða segir í raun að vambarmeltningin á búinu sé að jafnaði ekki nógu góð og of stór hluti fitunnar kemur beint úr föðri en ekki vegna efnamyndunar við gerjun í vömb. Það vantar þá sem sagt byggingarefnið fyrir uppbyggingu fitunnar og bendir til rangrar föðrunar eða meðferðar kúnna.

Framhald á næstu opnu.

779 1886
skrallie@skralli.is

SKRALLI

QUALITY by
GIGANT

FYRIR ÞÁ KRÖFUHÖRÐU

SVEIGÐUR FRAMGAFL
HARDOX® 500 TUF STÁL
VÖKVAVÖR
VERKFERAKASSI
SÉRHANNAÐ BREMSUKERFI FYRIR HJÓLAGRÖFUR

... OG FESTINGAR FYRIR GARDVERKFERI OG LED LJÓS OG MARGT, MARGT FLEIRA. KOMDU OG SKOÐAÐU!

Músa- og kakkalakkafætur
SEM VIRKA

Evropsk framleiðsla

radarcan®
ANTIRATONES/CUCARACHAS
MOUSE/ROACH REPELLER
ANTI RATOS/BARATAS
KAKERLAKEN/MAÜSESCHUTZ
ANTI SOURIS/CAFAROS
ANTITOP/SCARAFAGGI

...fæst í öllum betri landbúnaðarverslunum

radarcan®

Hentar vel í sauðburðinn

Handsápa sem mýkir hendur og ertir ekki húð

Söluaðilar: H verslun, Krónan, Nettó, Fjarðarkaup, Hagkaup, Melabúðin, Kjörbúðin, Heimkaup, Húsasmiðjan, Lyfjaver, Byko Breiddinni, Byko Selfossi, BYKO Akureyri.

Husqvarna - feel the power

Husqvarna 545RX
Sláttuorf - 3 hestöfl

Husqvarna 535RX
Sláttuorf - 2,2 hestöfl

Husqvarna Rier RC320TSAWD
Sláttutraktor m/safnkassa - 12,6 kW

Husqvarna Rider 320X AWD
Sláttutraktor - 10,5 kW

Husqvarna Tractor TC238T
Sláttutraktor - 10,1 kW

Husqvarna 550XP MKII
Keðjusög - 4,2 hestöfl

Husqvarna K3600 MK II
Steinsög - Sögunardýpt 27cm

Husqvarna K2500
Steinsög - Sögunardýpt 14,5cm

Husqvarna CEORA 546
Slátturóbot - 50.000m² - 20% halli

Husqvarna AM550 EPOS
Slátturóbot - 10.000m² - 45% halli

Husqvarna AM310 MK II
Slátturóbot - 1000m² - 40% halli

Husqvarna AM415X
Slátturóbot - 1500m² - 40% halli

Husqvarna AM430X
Slátturóbot - 3200m² - 45% halli

Husqvarna AM450X
Slátturóbot - 5000m² - 45% halli

Husqvarna AM305
Slátturóbot - 600m² - 40% halli

Tilraunaaðstaða þar sem ætlunin er að safna saman metani.

Reynslan sýnir líka að með lágu mæligildi fylgja önnur vandamál eins og hærri frumutala og fleiri kýr sem þarf að setja út úr framleiðslunni af einhverjum ástæðum. Þetta er s.s. óbein mæling á bústjórninni og því dýrmætt stýritæki sem allir bændur ættu að hafa aðgengi að.

Draga út metanlosun

Annað áhugavert erindi í þessari málstofu fluttu ráðunautarnir Anja Juul Freudendal og Michael Holm en þau tóku fyrir stöðugt hertari reglur varðandi umhverfismál í landbúnaði. Kúabú í Danmörku þurfa á komandi árum að draga úr köfnunarefnislosun búanna með einum eða öðrum hætti. Þessi mál hafa verið töluvert rannsökuð undanfarin ár og hafa vísindamenn m.a. komist að því að langmest losun köfnunarefnis á sér stað við jórtrun, eða 69%, og ekki nema 26% stafar frá mykjunni. Fóru þau yfir ýmis handhæg ráð til þess að draga úr köfnunarefnislosun búanna.

Skafa oft á dag

Tóku þau sem dæmi kúabú sem eru með fasta flóra og sköfukerfi að það getur munað gríðarlega miklu á losun búanna eftir því hvernig unnið er við gólf. Séu gólf skafin sjaldan og eru oft blaut þá er losun köfnunarefnis frá þessum búum mun hærri en þar sem oft er skafið og gólfunum haldið vel þurrum. Þannig er losun á ammoníaki 23% minni og 90% minna metan sem myndast á búum sem halda gólfunum þurrum og hreinum!

Þá ræddu þau um aðra möguleika, t.d. þar sem eru notaðir flórógóðar, þ.e. að láta þá keyra ört um fjósin og auk þess veltu þau fyrir sér hvort það mætti nota þá jafnvel betur með því að sprauta úr þeim vatni eða einhvers konar bindiefni. Í ár og næsta ár verður einmitt gerð tilraun með þetta í samstarfi við Lely, þar sem flórógóði verður búinn sérstökum búnaði til að sprauta bindiefni út þegar hann skefur eins og sjá má á meðfylgjandi mynd.

En eins og áður segir stafar stærsti

Ein af bestu kúnum á bænum er hún Hanker sem hér sést. Hún var valin Holstein-kýr ársins 2020 en undan henni eru nú 6 naut í notkun! Líklega er það met að undan sömu kúnni, á sama tíma, séu 6 naut í notkun.

hluti losunar köfnunarefnis frá jórtrun og eru þegar komin á markað alls konar bætiefni sem draga úr metanlosun við jórtrun. Hún er þó alltaf til staðar og þar sem jórtrun fer fyrst og fremst fram þegar kýr liggja í básum sínum er verið að skoða alls konar möguleika á að safna saman metani í legubásaröðinni. Enn sem komið er er þetta á tilraunastigi en á meðfylgjandi mynd má t.d. sjá eina útfærslu þar sem komið hefur verið upp eins konar söfnunarklefa á legubásaröð, ofan við svæðið þar sem kýr eru oftast með höfuðið þegar þær liggja og jórtra.

6. Holstein-kúakynið

Þó svo að Holstein kúakynið sé ekki notað á Íslandi þykir greinarhöfundur efnið frá einu stuttu erindi svo áhugavert að það eigi rétt á því að vera tekið með. Það sneri nefnilega að kynbótastarfinu þar sem komið var inn á einkar áhugaverðar niðurstöður frá afurðahæsta bú heims í dag en það var Bandaríkjamadurinn Jordan Siemers sem flutti erindið en hann er kúabóndi á afurðahæsta kúabú heims.

Afurðahæsta bú heims

Afurðahæsta bú heims í dag, að því að talið er a.m.k., er kúabú Jordan þessa en hann býr með 6.800 kýr í Wisconsin-ríki í Bandaríkjunum en búið hefur verið í ætt hans í langa hríð og hann er sá sjötti í röðinni til að stýra búinu. Kúabúið hefur tekið

miklum breytingum á undanförmum árum en upp úr aldamótunum var búið ekki með hreinar Holstein-kýr heldur blendinga. Það gaf ekki nógu góða raun svo árið 2009 sneri Jordan sér alfarið að því að vera með Holstein og setti sér takmark um að ná miklum afurðum. Hann breytti legubásam fjóssins yfir í sandlegubása, en slíkir básar hafa margsýnt sig að bjóða kúum upp á bestu velferð og lægri sjúkdómatíðni en aðrar básagerðir. Síðan kynbætti hann hjörðina vel og jafnt og þétt jókst nyt búsin. Vegna góðs árangurs hafa frá þessu bú nú komið mörg naut sem hafa farið í sædistöku á nautastöðvum auk þess sem á hverju ári eru seldir um 300 fósturvísar úr bestu kúnum. Í því sambandi má nefna að ein af bestu kúnum á búinu, hún Hanker, hefur þegar skilað af sér 6 nautum á nautastöð og eru þau öll í notkun! Það er líklega einsdæmi í heiminum, þ.e. að sama nautsmóðirin eigi 6 naut í dreifingu!

Með 17.050 kg á árskúna

Í fyrra náði hann svo þeim einstaka árangri með þessa stóru hjörð að meðalnytin fór yfir 17 tonn! Nánar tiltekið er meðaltal þessara 6.800 kúa hjá Jordan 17.050 kg mjólkur á árskúna með 4,3% fitu og 3,1% prótein. Hreint út sagt magnaður árangur og sérstaklega í ljósi þess að búið er með mörg þúsund kýr. Til að setja þennan magnaða árangur í samhengi má geta þess að afurðahæsta kúabú Íslands árið 2023, Stóra-Mörk í Rangárþingi eystra, var með 8.903 kg mjólkur á árskúna. Þess skal geta að það er

líka stórgóður árangur miðað við að um er að ræða íslenska kúakynið.

7. Kjötframleiðsla

Í málstofunni um kjötframleiðslu voru flest erindin miðuð við danskar aðstæður en þar í landi er orðið mjög algengt að nota holdasæði á kýr sem ekki eru ætlaðar að standa á bak við ræktunarstarfið, enda mest notað kyngreint sæði sem tryggir vel hlutfall af kvígum sem koma til ásetnings. Aukinn fjöldi af blendings nautkálfulum hefur gert það að verkum að í Danmörku eru margir kúabændur sem fyrst og fremst kaupa kálfa og ala til slátrunar. Nýtt átak, sem snýr að því að efla þessa tegund kúabúskapar, er að safna bændunum saman í faghópa. Þessir bændur hittast þá reglulega til þess að ráða ráðum sínum í samstarfi við ráðunauta. Þær Lene Agerskov dýralæknir, og Louise Boutrup Vestergaard, sem er bústjóri á kúabúinu Klink, ræddu einmitt þetta form við fræðslu og endurmenntun. Sögdðu þær svona faghópa bænda einstaklega mikilvæga og gagnlega enda skiptast þar þátttakendur á reynslu sinni og deila helstu niðurstöðum.

6 faghópar

Síðasta haust voru settir á fót 6 faghópar kúabænda í kjötframleiðslu og fylgja þessir faghópar fyrir fram ákveðinni dagskrá í 24 mánuði, en dagskráin miðar fyrst og fremst að því að endurmennta þátttakendur í þeim tilgangi að auka hagkvæmni kúabúanna. Auk þess að fá eins konar námskeið, þá fara bændurnir í heimsókn hver til annars þar sem gestgjafinn sýnir aðstöðuna og fer yfir lykiltölur úr búrekstrinum og ráð eða gagnrýni gestanna eftir því sem við á. Þetta er gert undir leiðsögn ráðunauta og hefur margsýnt sig að gefa góða niðurstöðu enda svona kerfi verið í gangi fyrir þarlanda kúabændur í mjólkurframleiðslu í áratugi, en er s.s. nú í fyrsta skipti sérstaklega sett af stað fyrir bændur í kjötframleiðslu. Afar áhugavert framtak.

Fleiri málstofur og erindi voru á danska fagþinginu, sem ekki hafa komið hér til umfjöllunar í þessum pistlum eins og gefur að skilja enda mörg erindi sem eru fyrst og fremst miðuð við danskar aðstæður. Áhugasömum um efni fagþingsins má benda á að flest erindi ráðstefnunnar eru aðgengileg á vefslóðinni: <https://www.kvaegkongres.dk/praesentationer/>.

ERTU ÚTI Á TÚNI MEÐ SKIPULAGIÐ?

AUGLÝSING UM SKIPULAG

Sveitafélagið Borgarbyggð auglýsir eftirfarandi skipulagsáætlanir sem samþykktar hafa verið til auglýsingar.

Nánari upplýsingar um hvert mál eru á heimasíðu Borgarbyggðar www.borgarbyggd.is undir skipulagsauglýsingar og í skipulagsgátt Skipulagsstofnunar www.skipulagsgatt.is.

Í samræmi við 1. mgr. 31. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er hér með auglýst tillaga að breytingu á Aðalskipulagi Borgarbyggðar 2010-2022 sem samþykkt var til auglýsingar í sveitarstjórn.

Hluti íbúðarsvæðis Varmalands verður verslunar- og þjónustusvæði. Tillaga að breytingu á aðalskipulagi.

Samþykkt til auglýsingar 14. mars. Mál nr. 727/2023 í skipulagsgátt með athugasemdafresti til og með 3. júní.

Í samræmi við 43. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 eru hér með auglýstar tillögur að breytingu á deiliskipulögum.

Íbúðarbyggð að Varmalandi og stækkun á hóteli. Tillaga að breytingu á deiliskipulagi.

Samþykkt til auglýsingar 1. mars. Mál nr 445/2024 í skipulagsgátt með athugasemdafresti til og með 3. júní.

Vatnsaflsvirkjun og flugvöllur í Húsafelli III. Tillaga að breytingu á deiliskipulagi.

Samþykkt til auglýsingar 5. apríl. Mál nr 447/2024 í skipulagsgátt með athugasemdafresti til og með 3. júní.

Borgarbyggð, 24. apríl 2024.
Skipulagsfulltrúi Borgarbyggðar BORGARBYGGÐ

HAFÐU SAMBAND OG LÁTTU
OKKUR AÐSTOÐA ÞIG.

Ísold

SELHELLU 3, 221 HAFNARFJÖRÐUR

Husqvarna®

HÁ Verslun er með umboð fyrir Husqvarna Construction á Íslandi.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjöppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Þjónustuverkstæði og varahlutir

Husqvarna K970
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna K770 14''
Steinsög/Hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna Trowel
BG 245
Slípivél, Vinnslubreidd 60 cm

Husqvarna FS 500
E rafmagns gólfsög
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150 mm Max

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97kg, 500 mm Plata

Husqvarna FS400
LV gólfsög
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hoppari LT6005
230mm Plata, 69 kg

Husqvarna K4000
Steinsög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000
Ring
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000
Pre Cut
Sögunardýpt 14,5 cm

Víkurhvarfi 4 - 203 Kópavogur
Opíð mán. - fös. kl. 9-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Rekstraraðili óskast á Patreksfjörð

N1 óskar eftir rekstraraðila fyrir þjónustustöð félagsins á Patreksfirði.

Til sölu er veitingarekstur og vörubirgðir núverandi rekstraraðila í húsnæði félagsins.

Rekstraraðili mun jafnframt verða umboðsaðili N1 á Patreksfirði. Hlutverk hans verður að þjónusta viðskiptavini á neytendamarkaði félagsins.

Miklir möguleikar fyrir einstakling eða samhent hjón sem vilja reka sitt eigið fyrirtæki.

Áhugasamir vinsamlegast sendið tölvupóst á pallorn@n1.is eða hafið samband í síma 440 1022.

Skráningar á kynbótasýningar vorsins

Opnað verður fyrir skráningar á kynbótasýningar mánudaginn 6. maí. Skráning og greiðsla fer fram eins og síðustu ár í gegnum heimasíðu RML, www.rml.is en á forsiðunni er flýtihrappur sem skráð er í gegnum.

Halla Eygló Sveinsdóttir.

Á forsiðu WorldFengs er einnig hægt að skrá hross til sýningar. Nánari leiðbeiningar varðandi skráningar er að finna á heimasíðu RML.

Í meðfylgjandi töflu má sjá hvaða sýningarstaðir eru í boði og lokaskráningardag á hverja sýningu en skráningu þarf að vera lokið á miðnætti þess dags. Ef sýning fyllist lokast sjálfkrafa á sýninguna þó svo skráningarfræstur sé ekki útrunninn. Eigandi/umsjónarmaður hrossins verður þá að velja aðra sýningu. Til að fá aðstoð er hægt að hringja í síma 516-5000, eða senda tölvupóst á netföngin halla@rml.is og hross@rml.is. Við bendum á að utan dagvinnutíma eru starfsmenn RML ekki til staðar til að svara síma eða tölvupósti og því hvetjum við eigendur/umsjónarmenn hrossa til að skrá sig tímanlega.

RML áskilur sér rétt til að fækka dögum á sýningum ef skráningar eru færri en búist er við og sameina sýningar ef þess gerist þörf. Sýning verður ekki haldin nema lágmarksfjöldi skráninga náist, sem eru 30 hross. Hér að neðan má sjá sýningaáætlun vorsins og hvenær síðustu skráningadagar eru.

Allar upplýsingar um röðun niður á daga munu birtast á heimasíðunni www.rml.is þegar þær eru tilbúnar, sem verður nokkrum dögum fyrir sýningu.

Sýningargjöld og fleira

Verð fyrir fullnaðardóm er 40.675 kr. en fyrir sköpulagsdóm/hæfileikadóm 31.000 kr. Ganga þarf frá greiðslu um leið og hrossið er skráð. Hægt er að greiða með debet- eða kreditkortum, **ekki er hægt að greiða með millifærslu**. Um leið og hrossið hefur verið skráð og greiðsla

Guðrún Hildur Gunnarsdóttir, starfsmaður RML, við mælingar á sýningu á Hólum í Hjaltadal sumarið 2023. Bjarni Jónasson heldur í hestinn. Mynd / Anna Guðrún Grétarsdóttir

Dags.	Staður	Loka skráningadagur
27.5- 31.5	Rangárbakkar I, Hellu	föstudagur 17. maí
03.6- 07.6	Víðidal, Reykjavík	föstudagur 24. maí
03.6- 07.6	Rangárbakkar II, Hellu	föstudagur 24. maí
03.6- 07.6	Hólar I, Hjaltadal	föstudagur 24. maí
10.6- 14.6	Brávellir I, Selfoss	föstudagur 24. maí
10.6- 14.6	Rangárbakkar III, Hellu	föstudagur 24. maí
10.6-14.6	Spretur I, Kópavogi	föstudagur 24. maí
10.6- 14.6	Hólar II, Hjaltadal	föstudagur 24. maí
18.6- 21.6	Brávellir II, Selfossi	föstudagur 24. maí
18.6- 21.6	Rangárbakkar IV, Hellu	föstudagur 24. maí
18.6- 21.6	Spretur II, Kópavogi	föstudagur 24. maí
18.6- 21.6	Hólar III, Hjaltadal	föstudagur 24. maí

framkvæmd, birtist hrossið strax inn á viðkomandi sýningu. Ef það gerist ekki er rétt að kanna hvort eitthvað

hafi farið úrskaiðis við skráninguna. Aðeins þau hross sem hlotið hafa fullnaðardóm á sama sýningarári

er hægt að skrá eingöngu í reiðdóm.

Endurgreiðslur á sýningargjöldum koma því aðeins til greina ef forföll eru tilkynnt með tölvupósti fyrir kl. 16.00 síðasta virka dag fyrir upphaf sýningarviku á netfangið hross@rml.is. Endurgreitt er 23.185 kr. fyrir hross sem skráð hefur verið í fullnaðardóm og 17.670 kr. fyrir hross sem hefur verið skráð í sköpulags- eða hæfileikadóm. Þessar endurgreiðslur miðast við núverandi forsendur. Slasist hross eftir að sýning hefst er sama hlutfall endurgreitt gegn læknisvottorði.

Endurgreiðslukrafa vegna slasaðra hrossa þarf að hafa borist fyrir 1. júlí. Skipti knapi út hrossi í sýningu og velji að sýna annað hross en það sem skráð er, ber sá hinn sami fulla ábyrgð gagnvart þeim

sem greiddi fyrir plássíð. Greiðsla fyrir það hross sem skipt var út verður notuð til greiðslu á hrossinu sem kom í staðinn.

Minnm á eftirfarandi:

- Ekki er hægt að skrá hryssur eða geldinga til sýningar nema búíð sé að taka úr þeim stroksýni til DNA-greiningar og staðfesting á því liggja fyrir í WF.
- Allir stóðhestar verða að vera DNA-greindir svo og foreldrar þeirra.
- Úr öllum stóðhestum fimm vetra og eldri þarf að liggja fyrir í WF að búíð sé að taka blóðsýni og röntgenmynda vegna spatts.
- Ekki er hægt að skrá hross á kynbótasýningu nema þau séu örmerkt.
- Ef örmerki finnst ekki í hrossi sem mætir til dóms ber að örmerkja það á staðnum og taka stroksýni úr nös til DNA-greiningar á ætterni, með þeim kostnaði sem af því hlýst fyrir eiganda/forráðamann. Örmerki og DNA-sýni þurfa ávallt að fylgjast að.

Ekki er hægt að skrá hross til sýningar nema ofantaldar kröfur séu uppfylltar og skráning liggja fyrir í WorldFeng. **Hross sem koma inn á sýningu í stað annarra skráðra hrossa og uppfylla ekki þessi skilyrði verða án undantekninga vísað frá sýningu strax hjá mælingamanni. Sýningargjald er ekki endurgreitt í slíkum tilfellum.**

Ef þess er nokkur kostur þá er fyrir alla aðila farsælast að skrá rétt hross á sýningu strax í upphafi því það einfaldar alla vinnu á sýningastað. Munum því eftir að taka sýni og röntgenmyndir í tíma.

Nánari upplýsingar um reglur og annað sem viðkemur kynbótasýningum má finna á heimasíðunni www.rml.is eða hringja í síma 516-5000 hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins. Einnig er hægt að senda tölvupóst á netfangið hross@rml.is.

Höfundur er ráðunautur í hrossarækt.

VARAHLUTIR Í KERRUR

KNOTT
AL-KO
QUALITY FOR LIFE
DEXTER

Bílabúðin
Stál og stansar

Vagnhöfða 7, 110 Reykjavík | Sími 517 5000 | stalogstansar.is

Segðu **BLESS** við óværuna!

YKKAR
pest control

BANINN SEM VIRKAR

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruslunum

WÜRTH

ÞRENNUPAKKAR

18V PAKKAR

**TAKMARKAÐ
MAGN**

Rafhlöðuborvél - ABS 18 COMPACT

Öflug 18V rafhlöðuborvél með burstalausan EC mótör, viðheldur stöðugri hraðakúrfu undir álagi

Rafhlöðuhögglykill - ASS 18 COMPACT

Öflugur 18V 1/2" rafhlöðuhögglykill með þrjú aflstig og nær allt að 800 Nm losunarkraft

SDS Rafhlöðuhöggborvél - ABH 18 COMPACT

Öflug 18V rafhlöðuhöggborvél sem hentar einstaklega vel fyrir meðalþungar boranir og léttu meitlavinnu

Verð:

115.000.-

Vörunúmer: 5701 442 004

M-CUBE

BATTERY-SYSTEM

Innifalið í pakka:

- 1 x Gæðaleg taska með plastbotni
- 1 x Rafhlöðuborvél ABS 18 COMPACT M-CUBE
- 1 x Rafhlöðuhögglykill ASS 18 COMPACT M-CUBE
- 1 x SDS Rafhlöðuhöggborvél ABH 18 COMPACT M-CUBE
- 3 x Rafhlöður Li-Ion 4 Ah BASIC M-CUBE
- 1 x Hleðslutæki ALG 18/6 FAST M-CUBE

Norðlingabraut 8
Reykjavík
S: 530 - 2005

Bíldshöfði 16
Reykjavík
S: 530 - 2002

Drangahraun 4
Hafnarfjörður
S: 530 - 2020

**READY
FOR WORK**

M-CUBE
BATTERY-SYSTEM

**TAKMARKAÐ
MAGN**

Rafhlöðuborvél - ABS 18 COMPACT

Öflug 18V rafhlöðuborvél með burstalausan EC mótör, viðheldur stöðugri hraðakúrfu undir álagi

Rafhlöðuhögglykill - ASS 18 COMPACT

Öflugur 18V 1/2" rafhlöðuhögglykill með þrjú aflstig og nær allt að 800 Nm losunarkraft

Rafhlöðuslípirokkur - 125 COMPACT

Öflugur 18V rafhlöðuslípirokkur fyrir 125 mm skurðarskífur sem nær allt að 11.000 snúningum á mínútu á lausgangshraða

Verð:

115.000.-

Vörunúmer: 5701 443 004

M-CUBE

BATTERY-SYSTEM

Innifalið í pakka:

- 1 x Gæðaleg taska með plastbotni
- 1 x Rafhlöðuborvél ABS 18 COMPACT M-CUBE
- 1 x Rafhlöðuhögglykill ASS 18 COMPACT M-CUBE
- 1 x Rafhlöðuslípirokkur AWS 18-125 P COMPACT M-CUBE
- 3 x Rafhlöður Li-Ion 4 Ah BASIC M-CUBE
- 1 x Hleðslutæki ALG 18/6 FAST M-CUBE

Eyrvægur 38
Selfoss
S: 530 - 2016

Tryggvabraut 24
Akureyri
S: 461 - 4800

Vefverslun
www.wurth.is
S: 530 - 2000

Viltu hjálp við sauðburðinn?

GIGGÓ

Giggó hjálpar þér að finna aukamannskap í fjárhúsin með litlum fyrirvara.

Nú er rétti tíminn til að redda aðstoð í vorverkin. Náðu í appið og auglýstu ókeypis á Giggó.

skanna
og sækja

Niðurstöður sauðfjárskýrsluhalds árið 2023

Uppgjör fyrir árið 2023 byggir á 274.744 ám, tveggja vetra og eldri, og eru skýrsluhaldarar um 1.530 talsins.

Eyjólfur Ingvi Bjarnason.

Árni Bragason.

Þetta er nokkur fækkun frá síðasta ári en frá árinu 2014 hefur fjöldi kinda í skýrsluhaldinu dregist saman um rúm 20%. Mesta fækkunin frá árinu 2014 er í Gullbringu- og Kjósarsýslu 35,6%, Vestur-Skaftafellssýslu (30,5%), Barðastrandarsýslum (30,3%), Norður-Múlasýslu (28,8%) og Mýrasýslu (28,5%). Minnst fækkun hefur verið í A-Húnavatnssýslu (5%), Eyjafirði

Eigandi	Býli	Fjöldi áa	Fædd lömb	Til nytja	Kg eftir kind
1 Eiríkur Jónsson	Gýgjarhólskot, Biskupstungum	285	2,15	1,94	47,1
2 Gunnar, Gréta, Jóhannes og Stella	Efri-Fitjar, Fitjárdal	805	2,19	2,02	44,0
3 Bergþóra og Sigurbjörn	Kiðafell, Kjós	148	2,10	1,90	43,9
4 Björn og Badda	Melum 1, Árneshreppi	295	2,07	1,90	41,6
5 Inga Ragnheiður Magnúsdóttir	Svínafell 3 (Bölti), Örafum	227	2,05	1,85	40,4
6 Jón og Hrefna	Hóli, Sæmundarhlíð	202	2,06	1,94	40,4
7 Elín Heiða Valsdóttir	Úthlíð, Skaftártungu	328	2,09	1,92	40,0
8 Ágúst Ingi Ketilsson	Brúnastöðum, Flóa	104	2,19	1,92	39,4
9 Böðvar Sigvaldi og Ólöf	Mýrar 2, Hrutafirði	544	2,07	1,84	39,1
10 Þórður og Birgitta	Möðruvöllum 2, Hörgárdal	129	2,16	1,95	39,1
11 Magnús Jósefsson	Steinnesi, Þingi	623	2,19	1,92	38,8
12 Viðar og Sigríður	Kaldbak, Rangárvöllum	147	2,09	1,89	38,8
13 Ása Berglind Böðvarsdóttir	Mýrar, Hrutafirði	282	2,06	1,86	38,6
14 Byggðaból ehf.	Kálfafelli, Fljótshverfi	210	1,94	1,71	38,5
15 Eysteinn og Aldís	Laufhóli, Skagafirði	132	1,99	1,90	38,4
16 Magnús Örn og Ingibjörg Jónína	Bergstöðum, Vatnsnesi	398	2,05	1,86	38,1
17 Hrísvellir ehf.	Hríshól, Eyjafjarðarsveit	237	2,07	1,88	38,1
18 Sigfús og Lilja	Borgarfelli, Skaftártungu	667	2,02	1,82	38,0
19 Kjartan Sveinsson	Bræðratungu, Biskupstungum	242	1,88	1,73	37,9
20 Teigur 1 sf.	Teigi 1, Fljótshlíð	585	2,05	1,87	37,8

Tafla 1. Efstu bú landsins samkvæmt afurðum eftir hverja fullorðna á. Einungis bú með 100 eða fleiri vetafóðoraðar ær.

(13,1%) og V-Húnavatnssýslu (14,9%).

Meðalafurðir eftir hverja á voru 28,8 kg og aukast talsvert milli ára en árið 2022 voru minni afurðir á mörgum svæðum vegna óhagstæðs tíðarfars þá um sumarið. Mestar afurðir eftir hverja kind eru í V-Húnavatnssýslu, eða 31,7 kg. Næstir eru Strandamenn með 30,5 kg og svo Eyfirðingar með 30,2 kg.

Efstu búin

Þau bú í skýrsluhaldi sem skiluðu uppgjöri fyrir árið 2023 og eru með 100 fullorðnar ær eða fleiri eru samtals 891. Efstu búin á lista yfir kg kjöts eftir hverja á sýna hvað hægt er að ná miklum afurðum eftir hverja kind þar sem fer saman góð frjósemi, góð vaxtargeta lamba og hún nýtt til fullnustu. Árið 2023 voru 7 bú sem ná meira en 40 kg eftir hverja á.

Langefst stendur Gýgjarhólskot í Biskupstungum með 47,1 kg. Þetta bú hefur skipað efsta sætið samfellt frá árinu 2015 og alltaf náð meira en 40 kg eftir ána.

Annað og þriðja sæti hafa sætaskipti frá fyrra ári en Efri-Fitjar í Fitjárdal skipa annað sætið með 44 kg eftir hverja kind og Kiðafell í Kjós það þriðja með 43,9 kg. Næst koma öll með meira en 40 kg eftir hverja kind, Melar í Árneshreppi, Hóli í Sæmundarhlíð, Svínafell 3 í Örafum (Bölti) og Úthlíð í Skaftártungu.

Frjósemi og lömb til nytja

Afurðir eftir hverja á byggja á fjölda lamba til nytja og fallþunga lambanna. Þetta er því ekki algildur mælikvarði á útkomu sauðfjársýslu þar sem mismunandi framleiðslukerfi henta fyrir mismunandi bú. Sumir sjá hag sinn í því að koma með lömbin snemma til slátrunar en aðrir leggja áherslu á að bata lömbin lengur og nýta vaxtargetu þeirra að fullu. Í þessu sambandi er mikilvægt að allir leggi áherslu á að framleiða góða vöru en lömbin mega hvorki vera of holdlítill né of feit. Alltaf er grundvallaratriði að lömbin séu í góðu standi og framför þegar kemur að slátrun þeirra.

Eitt mikilvægasta atriði m.t.t. afkomu sauðfjársýslu, er að ná sem flestum lömbum til nytja. Frumskilyrði er að ærnar séu frjósamar en síðan eru ýmsir þættir sem hafa áhrif á lifun lambanna. Meðalfrjósemi árið 2023 var 1,83 lömb eftir ána.

Frjósemin hefur heldur potast upp á síðustu árum þó landsmeðaltalið hreyfist mjög hægt. Því ber þó að halda til haga að mörg bú hafa náð þarna frábærum árangri og eru með frjósemi í kringum tvö lömb eftir ána en það er jú ræktunartakmarkið.

Framhald á næstu opnu.

ÞESSI STÓRA VÉL GENGUR EKKI ÁN ÞESSARAR LITLU SÍU

Með endingargóðum varahlutum lágmarkar þú stopptíma.

HAFÐU SAMBAND Í SÍMA 580 0110 EÐA PON@PON.IS
EÐA HEIMSÓTTU OKKUR AÐ SELHELLU 3, 221 HAFNARFIRÐI.

ÚRVAL ÖRUGGRA LAUSNA FYRIR ÞÍNAR FRAMKVÆMDIR

Verum vel búin í krefjandi aðstæðum og komum heil heim. Skoðaðu fjölbreytt úrval á heimasíðunni okkar www.vpallar.is eða kíktu í heimsókn á Vagnhöfða 7

VINNUPALLAR

Vinnupallar ehf. - Vagnhöfða 7 - s. 787 9933 - vpallar@vpallar.is - www.vpallar.is

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

Allt frá
fræjum til
afurða

Frjó umbúðasalan, hluti af Samhentum síðan 2016

Suðurhraun 4a, 210 Garðabæ, 5758000
www.samhentir.is sala@samhentir.is

Samhentir

Alls eru 104 bú (12%) með 2 lömb eða fleiri fædd eftir hverja kind á búum með fleiri en 100 fullorðnar kindur á skýrslu. Hins vegar eru búin miklu fleiri sem eiga mikil sóknarfæri í því að bæta frjósemina og hér þyrfti að nást aukinn árangur á næstu árum og hvað mest tækifæri í bættri rekstrarafkomu hvers bús. Nokkur munur er á milli landsvæða í frjósemi. Best er frjósemi ána í Vestur-Húnavatnssýslu þar sem hver ær fæðir 1,88 lömb að jafnaði og næst kemur Eyjafjarðarsýsla með 1,87 lömb að jafnaði fædd hjá hverri kind. Frjósemi er minnst í Ísafjarðarsýslum eða 1,61 lamb og Suður-Múlasýslu 1,75 lömb.

Til nytja eru að jafnaði 1,63 lömb eftir ána sem er minna en síðustu ár en í samhengi við minni frjósemi milli ára.

Veturgömlu ærnar

Veturgamlar ær eru 57.805 á skýrslum árið 2023. Meðal frjósemi

þeirra er 0,95 lömb. 12,8% ána voru geldar og 12,7% af þeim var ekki haldið undir hrút. Meðalafurðir eftir hverja veturgamla á voru 11,9 kg. Mestum afurðum eftir veturgamlar ær (miðað við bú með 20 eða fleiri veturgamlar ær) náði búíð í Gýgjarhólskoti eða 29,4 kg eftir hverja kind.

Afurðir eftir allar ær búans (fullorðnar og veturgamlar)

Nú er í annað sinn birtur nýr afrekalisti í samantektum yfir niðurstöður skýrsluhaldsins. Það er listi yfir mestar afurðir eftir allar ær og veturgamlar ær á búinu þá með í hópnum. Búíð í Gýgjarhólskoti stendur á toppnum hér með 43,7 kg eftir hverja á. Fullorðnu ærnar eru 285 en þær veturgömlu eru 69 og eru þetta algerlega frábærar afurðir eftir hjörðina. Í öðru sæti er bú Bergþóru og Sigurbjörns að Kíðafelli í Kjós með 39,4 kg og í þriðja sæti er búíð á Efri-Fitjum með 39,2 kg eftir hverja kind en

Eigandi	Býli	Fjöldi áa	Fædd lömb	Til nytja
1 Birgir Valdimar Hauksson	Grímsstöðum 3, Mývatnssveit	134	2,28	2,03
2 Sverrir Möller	Ytra-Lóni, Langanesi	115	2,11	2,03
3 Gunnar, Gréta, Jóhannes og Stella	Efri-Fitjar, Fitjárdal	805	2,19	2,02
4 Þórður og Birgitta	Möðruvöllum 2, Hörgárdal	129	2,16	1,95
5 Oddný Steina og Ágúst	Burtu, Fljótshlíð	416	2,09	1,95
6 Merkurbúíð sf.	Stóra-Mörk, Eyjafjöllum	170	2,07	1,95
7 Eiríkur Jónsson	Gýgjarhólskot, Biskupstungum	285	2,15	1,94
8 Hurðarbaksbúíð ehf.	Hurðarbaki, Flóa	123	2,15	1,94
9 Jón og Hrefna	Hóli, Sæmundarhlíð	202	2,06	1,94
10 Hafliði Sveinsson	Ósabakka 3, Skeiðum	127	2,17	1,93
11 Gunnar og Matthildur	Þóroddsstöðum, Hrutafirði	321	2,04	1,93
12 Ágúst Ingi Ketilsson	Brúnastöðum, Flóa	104	2,19	1,92
13 Magnús Jósefsson	Steinnesi, Þingi	623	2,19	1,92
14 Elín Heiða Valsdóttir	Úthlíð, Skaftártungu	328	2,09	1,92
15 Bogi og Unnur	Stóra-Kálfalæk, Mýrum	399	2,07	1,92
16 Karl Guðmundsson	Mýrum 3, Hrutafirði	224	2,04	1,92
17 Svartárkotsbúíð ehf.	Svartárkoti, Bárðardal	245	2,02	1,92
18 Finnur og Guðrún	Háafelli, Miðdölum	234	2,13	1,91
19 Aðall ehf.	Klausturseli, Jökuldal	512	2,12	1,91
20 Félagsbúíð	Sandfellshaga 2, Öxarfirði	380	2,09	1,91

Tafla 2. Efstu bú landsins skv. fjölda lamba til nytja eftir hverja fullorðna á. Bú með 100 eða fleiri vetrarfóðaraðar ær.

það er langstærst þessara þriggja bú með 1.006 ær alls á skýrslum. Þegar þessi mælistika á afurðir er notuð skiptir að sjálfsögðu máli hver hlutur veturgömlu ána er í heildarfjölda áa og vert að hafa það í huga þegar þessi afrekalisti er skoðaður. Hér má einnig sjá hve mikilli framleiðslu er hægt að ná ef tækifærin eru nýtt eins og kostur er og tekst að láta allt ganga vel upp.

Jafnframt er í aftasta dálki á þessum lista reiknað nytjahlutfall lamba sem segir til um hversu hátt hlutfall af fæddum lömbum kemur til nytja að hausti. Þar hefur þróunin verið á verri veg, þ.e. að hlutfallið fer lækkandi milli ára. Nánari greining á nytjahlutfalli og þróun þess eftir árum og milli aldurshópa kinda bíður betri tíma.

Listi yfir bú sem ná góðum árangri (úrvalsbú)

Í nokkur ár hefur verið birtur listi á heimasíðu RML yfir bú sem náð

hafa mjög góðum árangri með sína hjörð að teknu tilliti til margra þátta. Þessar viðmiðanir hafa verið í mótun og tekið breytingum gegnum árin en nokkrar breytingar urðu á forsendum fyrir ári síðan. Það er eðlilegt að svona viðmiðanir taki nokkuð örum breytingum í takt við vonandi almennt betri árangur hjá fleirum.

Listann má finna á heimasíðu RML þar sem hann er að finna meðal annarra niðurstaðna skýrsluhalds í sauðfjárrækt árið 2023.

Niðurstöður fyrir flokkun sláturlamba

Í skýrslum fjárræktarfélaganna fyrir framleiðsluárið 2023 eru upplýsingar um 404.345 dilka. Meðalfallþungi þeirra var 17,6 kg, einkunn fyrir holdfyllingu 9,60 og einkunn fyrir fitu 6,76. Miðað við 100 sláturlömb eða fleiri er það 31 bú sem nær þeim frábæra

**AUÐVELDARI GLERÍSETNING
MEÐ UPLIFTER GLER-
LYFTUNUM Í BYKO LEIGU**

Auðveldaðu og tryggðu verkið þitt með einfaldari ísetningu á gleri. Lágmarksleiga eru 24 klst. á 20.000 kr. m/vsk. Hægt er að hafa samband við okkur til að fá tilboð í lengri verkefni!

www.byko.is/leiga | leiga@byko.is | 515 4020

BYKO
GERUM ÞETTA SAMAN

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

Eigandi	Býli	Fjöldi sláturlamba	Fallþungi	Gerð	Fita	Vaxtarhraði gr/dag
1 Sigurfinnur Bjarkarsson	Brattsholti, Árborg	100	20,03	12,80	8,01	136
2 Ægir Sigurgeirsson	Stekkjardal, Svínadal	250	20,44	12,49	7,28	134
3 Gunnar, Gréta, Jóhannes og Stella	Efri-Fitjum, Fitjárdal	1522	20,61	12,33	7,65	150
4 Böðvar Sigvaldi og Ólóf	Mýrum 2, Hnútafirði	966	20,37	12,11	7,77	140
5 Magnús Örn og Ingibjörg Jónína	Bergsstöðum, Vatnsnesi	637	19,61	12,10	7,31	144
6 Indriði Karlsson	Grafarkoti, Línakradal	460	19,05	12,05	7,12	140
7 Þórður Jónsson	Árbæ, Reykhólasveit	134	20,84	12,03	7,70	138
8 Sæludalur ehf.	Skipholti 3, Hrunamannahreppi	329	19,85	12,03	7,16	125
9 Gunnar Þóroddsson	Hagalandi, Þistilfirði	124	20,05	11,94	8,52	138
10 Kjartan Sveinsson	Bræðratungu, Biskupstungum	403	21,48	11,89	7,57	131
11 Björn og Badda	Melum 1, Árneshreppi	398	20,45	11,88	7,39	165
12 Ása Berglind Böðvarsdóttir	Mýrum 2, Hnútafirði	519	20,06	11,84	7,57	136
13 Ágúst Ingi Ketilsson	Brúnastöðum, Flóa	176	19,68	11,78	7,13	137
14 Jökull Helgason	Ósabakka 2, Skeiðum	331	19,81	11,77	7,21	125
15 Davíð og Sigrún	Litlu-Ávík, Árneshreppi	124	19,49	11,75	6,90	154
16 Eiríkur Jónsson	Gýgjarhólskoti, Biskupstungum	531	23,16	11,72	7,37	140
17 Sigfús og Lilja	Borgarfelli, Skaftártungu	1138	20,21	11,70	7,35	128
18 Þorvaldur H. Þórarinnsson	Litlu-Reykjum, Flóa	140	19,93	11,69	7,10	134
19 Sigurður Rúnar Sigurðarson	Vetleifsholti, Ásahreppi	107	17,45	11,67	7,08	122
20 Reynir Björnsson	Miðdalsgröf, Tungusveit	325	19,29	11,65	7,48	143
21 Félagsbúið	Ytri-Skógum 2, Eyjafjöllum	347	18,44	11,64	6,70	120
22 Eyjólfur og Lóa	Ásgarði, Hvammssveit	552	18,77	11,61	7,27	142
23 Hrepphólar ehf.	Hrepphólum, Hrunamannahreppi	489	20,85	11,61	7,37	133
24 Dagbjartur Bogi Ingimundarson	Brekku, Núpasveit	620	18,59	11,60	7,50	134
25 Viðar og Sigríður	Kaldbak, Rangárvöllum	256	20,21	11,59	7,55	151
26 Eyþór Pétursson	Baldursheimi 3, Mývatnssveit	225	16,02	11,55	5,94	122
27 Gaularbúið ehf.	Gaul, Staðarsveit	319	18,14	11,55	6,68	129
28 Guðrún Marinósóttir	Búrfelli, Svarfaðardal	127	21,56	11,54	8,15	175
29 Sigvaldi og Björg María	Hægindi, Reykhóltsdal	276	18,79	11,53	7,37	120
30 Birgir Baldursson	Bæ 1, Miðdölum	138	19,53	11,52	7,70	134
31 Þormóður Heimisson	Sauðadalssá, Vatnsnesi	995	19,13	11,50	7,03	149

Tafla 4. Efstu bú landsins samkvæmt einkunn fyrir holdfyllingu sláturlamba (gerð) þar sem fjöldi sláturlamba eru 100 eða fleiri.

Árangri að holdfyllingareinkunn sláturlambanna sé 11,5 eða hærra. Árið 2022 voru það 23 bú og árið 2021 voru þau 17 þannig að sífellt fleiri bú eru að skora hærra í holdfyllingarmati sláturlamba. Hæst gerðarmat var hjá Sigurfinni Bjarkarssyni í Brattsholti í Árborg en 100 dílar frá honum fengu að meðaltali 12,8 í gerð.

Næst í röðinni koma lömbin hjá Ægi í Stekkjardal með 12,49

og þriðja í röðinni var búið á Efri-Fitjum með 12,33.

Að lokum

Niðurstöður skýrsluhaldsins hjálpa okkur til að greina hvað má bæta. Listar yfir hæstu bú hjálpa okkur að sjá hvaða árangri er hægt að ná og eiga að virka sem hvatning.

Til að ná góðum árangri þarf margt að spila saman, s.s. öflugar

kynbætur og þekking á gripum hjarðarinnar, góðir búskaparhættir, góðir sumarhagar ásamt hagfelldu tíðarfari.

Nánari upplýsingar varðandi niðurstöður skýrsluhaldsins fyrir árið 2023 má finna á heimasíðu RML.

Höfundar eru ráðunautar í sauðfjárrækt.

10-50%

Tilboðsdagar

Handklæði og rúmföt

RÚMFÖT.IS

Nýbýlavegur 28 - Kópavogur - Sími 565-1025 - Email: rumfot@rumfot.is
Opíð 12-17.30 og 11-15.00 laugardaga.

2004 - 2024

20 ÁRA AFMÆLI

20%

AFSLÁTTUR

af gleraugum til 15. maí

Hamrahlíð 17
Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

OPTIC
REYKJAVÍK
SJÓNTÆKJAVERSLUN

*Gildir ekki af gleraugum á föstu verði.

Merkið sem tryggir að þú fáir íslenskt þegar þú velur íslenskt

Íslenskt staðfest er upprunamerki fyrir matvörur og blóm sem framleidd eru á Íslandi.

Merkið er svar við óskum neytenda, en allar kannanir segja okkur að yfirgnæfandi meirihluti þeirra vill velja íslenskt og vill skýrar upplýsingar til að hjálpa sér við valið.

Kynntu þér merkið og notkun þess á stadfest.is

Grænfóður: helstu tegundir og yrki síðustu fimm árin

Næst á dagskrá í umfjöllun um notkun á tegundum og yrkjum er samantekt á sáðu grænfóðri síðustu fimm ár.

Grænfóður eru sumar- eða vetrareinærar gróffóðurjurtir sem nýttar eru til beitar eða sláttar. Í þessum hópi eru tegundir með ólíka eiginleika sem ýmist eru notaðar einar og sér eða í blöndum, en af gögnum má ætla að árið 2023 hafi einn þriðji af grænfóðri sem sáð var, verið sáð í blöndum. Einnig má sjá á gögnum úr forritinu Jörð að nokkur munur er á milli landshluta og/eda svæða hversu alengt er að blanda saman tegundum grænfóðurs við sáningu auk þess sem aðeins er munur á nýjungagirni, en þessi munur skýrist án efa af því hvar kúabúskapur er ríkjandi. Hægt er að setja saman ólíkar tegundir í grænfóðurlöndur, allt eftir því hverju verið er að sækjast eftir varðandi notkunina. Líkt og var með samantekt á notkun á tegundum og yrkjum grasa (í 6. tölublaði) þá byggir þessi tölulega samantekt á skráningum úr forritinu Jörð og gera þarf fyrirvara um nákvæmni skráninga þar.

Grænfóður er helst notað til beitar snemma sumars, á haustin og í skjólsáningar. Þær fimm tegundir grænfóðurs sem mest hefur verið notað af síðustu fimm árin eru fóðurrepja, einært rýgresi, hafrar, ertur, bygg og fóðurmergkál, sjá töflu 1. Fóðurrepjan og einæra rýgresið eru með afgerandi mesta notkun öll árin og þar á eftir koma hafrar með nokkuð stöðuga notkun líkt og byggid sem er þó minna notað en hafrarnir, og loks eru það ertur og fóðurmergkál sem skipta með sér fimmta sætinu eftir árum.

Mynd / Eiríkur Loftsson

Hægt er að segja að vetrarfóðurrepjan sé besta grænfóðrið fyrir haustbeit, með annari beit með Mergkálið getur gefið mjög mikla uppskeru í góðum árum en það þarf að taka tillit til þess að ekki er endilega öll uppskeran að nýtast í beitinni og því spurning hvort skynsamlegt sé að horfa sérstaklega til þess að fá sem allra mestu uppskeruna, sérstaklega ef ræktunaröryggið er minna. Ef horft er nánar á fóðurrepjana og notkun á einstöku yrkjum á þessu fimm ára tímabili þá sést að yrkin Hobson og Barcoli eru með afgerandi mesta notkun öll árin og svo kemur Ringo þar á eftir en þó með umtalsvert minni notkun, sjá mynd 1. Gott er að sjá að þau yrki sem mest er verið að nota séu með umsögn í ritinu

Nytjaplöntum á Íslandi þar sem bændur geta séð hvernig tiltekin yrki hafa reynst í yrkjatilraunum. Á mynd 1 sést einnig að örlítið hefur verið notað af sumarabrigðum en þau eru alla jafna fljótari af stað en vetrarabrigðin en spretta jafnframt fljótt úr sér og blómgastr frekar lendi þau í frosti.

Næst á eftir fóðurrepjunni í notkun kemur einært rýgresi. Af því eru bæði til vetrar- og sumarabrigði auk þess sem þau geta verið tví- eða ferlitna. Ferlitna afbrigðin eru með stærri frumum og hlutfallslega minni stoðvef en tvílitna afbrigðin og því eru þau yfirleitt með hærri meltanleika og herra fóðrunarvirði en tvílitna afbrigðin. Tvílitna yrkin eru almennt með herra þurrefni og þólnari en

Elena Westerhoff.

Þórey Gylfadóttir.

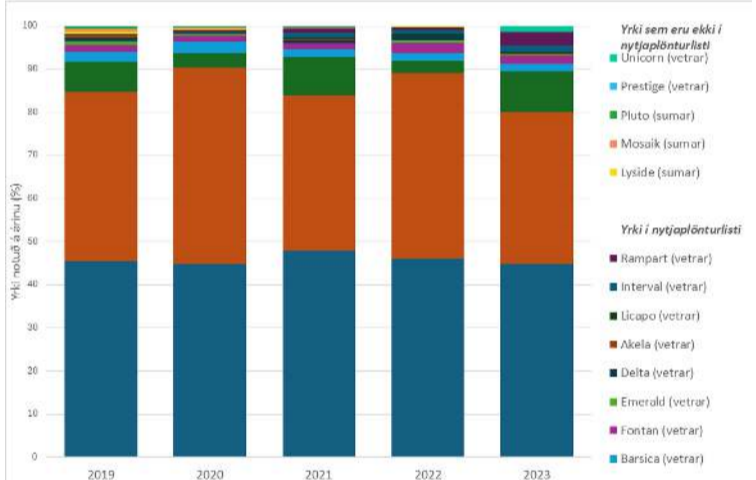
þau fjórlitna. Vetrarabrigðin skriða seinna en sumarabrigðin og halda almennt fóðurgildi sínu nokkuð vel. Sumarabrigðin eru alla jafna fljótari til eftir sáningu og betra er að hafa varann á og passa að það spretti ekki um of vegna fóðurgæða en vetrarabrigðin þola frekar að sláttur dragist þegar horft er á fóðurgæði og lystugleika. Í þessu sambandi þarf að horfa til sambandsins milli uppskerumagns og fóðurgæða þannig að ekki sé verið að fórna fóðurgæðum fyrir mjög mikið uppskerumagn. Ef nýta á einært rýgresi til beitar er hægt að blanda saman sumar- og vetrarabrigðum til að nýta sér mismuninn hvað varðar hversu fljót þau eru til eftir sáningu. Sumarabrigðin standa sig oft betur þar sem illgresisálag er þar sem þau eru fljótari en vetrarabrigðin og keppa því betur við illgresið. Í sumum árum á einæra rýgresið erfið uppráttar að vori en tekur þó oft við sér eftir slátt og því er ekki endilega ráðlegt að biða með slátt þó svo að útlitið sé ekki gott. Dreigið saman getum við sagt að sumarabrigðin gefi oft meiri þurrefnisuppskeru en vetrarabrigðin sem hafa aftur á móti meira fóðrunarvirði, bæði hærri meltanleika og prótein. Vaxtarhraði sumarabrigða er meiri

en vetrarabrigða í frumvexti en vaxtarhraði vetrarabrigða er meiri en sumarabrigða í endurvexti.

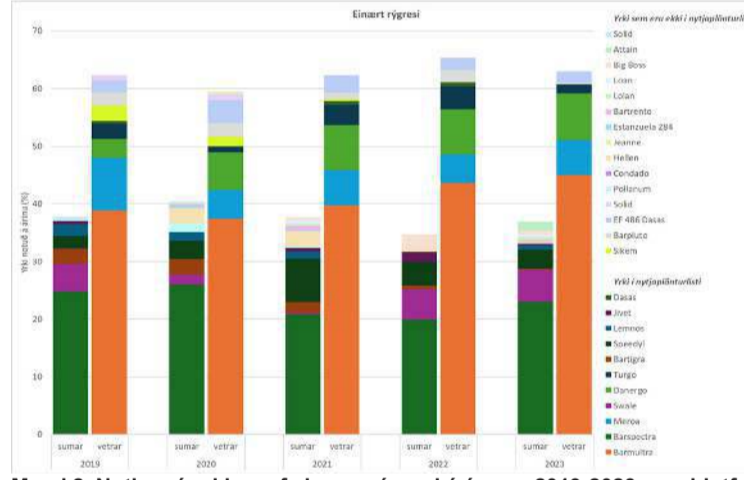
Þau yrki sem mest eru notuð öll árin af einæru rýgresi, eru vetrarabrigðið Barmultra og sumarabrigðið Barspectra en þar á eftir í notkun er nokkuð mikill breytileiki milli ára hvaða yrki er í þriðja til áttunda sæti er varðar notkun. Þau átta yrki sem skipta með sér þessum sætum eru vetrarabrigðin Meroa, Danergo og Turgo og sumarabrigðin Swale, Bartigra, Lemnos og Speedyl en hlutfall þessara yrkja sveiflast frá tæplegu 1% upp í tæp 8% yfir þetta fimm ára tímabil. Gott er að sjá að hlutfall þeirra yrkja sem ekki eru á lista í Nytjaplöntur á Íslandi er lágt öll árin og notkun á þeim fer aldrei yfir 3% en það er vetrarabrigðið Sikem sem 2019 náði 2,7%.

Bæði er hægt að rækta hafra til þroska og til sláttar/beitar og ef nýta á þá til sláttar er mikilvægt að nota yrki sem hafa þá eiginleika að vera seinsprottnir og skriða seint. Undanfarið fimm ár hefur yrkið Belinda verið með langmesta notkunina ef undan er skilið árið 2022 en þá fór notkunin á því niður fyrir 50% af sáðum höfnum og það ár var yrkið Nike mest notað og það var einnig með rúmlega 20% notkun af sáðum höfnum árið 2023. Árin 2019-2021 skiptast yrkin Nike og Akseli á að vera í öðru og þriðja sætinu. Einstaka ár koma inn yrki sem ekki eru á Nytjaplöntulistanum en þau sem koma fyrir oftar en einu sinni yfir þetta fimm ára tímabil og voru með þónokkra notkun eitthvert af því árum eru yrkin Aspen og Matty.

Einærar tegundir eru notaðar í skjólsáningum en með því að skjólsá má ná uppskeru sáðársins af einæru tegundunum. Aðeins er misjafnt hvernig staðið er að skjólsáningum en mikilvægt er að velja tegund og yrki sem veita grassáningunni ekki harða samkeppni. Mest er verið að nota hafra, bygg og einært rýgresi en rýgresið veitir grassáningunni mikla samkeppni þar sem það þéttir sig mikið og því eru hafrar eða bygg betri kostur þó svo að rýgresið myndi hafa vinninginn út frá fóðurgildinu. Bygg er kannski heldur fljótara en hafrar, og efnaríkara, en ef nota á bygg í skjólsáningu er mikilvægt að slá það fyrir en ef um hafra væri að ræða, bæði til að opna svörðinn fyrir grassáninguna en ekki síður til að koma í veg fyrir að títur verði vandamál í fóðrinu. Eitthvað hefur rúgur verið notaður sem grænfóður en gott getur verið að sá rýgresi með

Mynd 1. Notkun á yrkjum af fóðurrepju á árunum 2019-2023 sem hlutfall af heildarnotkun á fóðurrepju hvert ár. Sjá má skiptingu á yrkjum eftir því hvort umsögn er um þau í Nytjaplöntur á Íslandi eða ekki.

Mynd 2. Notkun á yrkjum af einæru rýgresi á árunum 2019-2023 sem hlutfall af heildarnotkun þess hvert ár. Tvær súlur eru yrki hvert ár, önnur fyrir sumarabrigði og hin fyrir vetrarabrigði. Sjá má skiptingu á yrkjum eftir því hvort umsögn er um þau í Nytjaplöntur á Íslandi eða ekki.

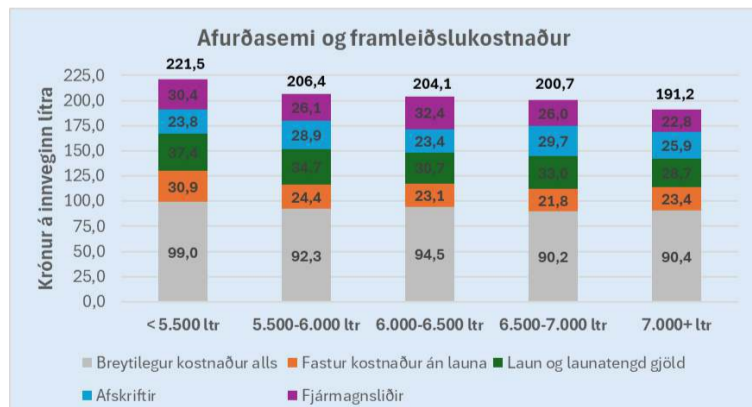
Bústjórn og fjármagnskostnaður hafa áhrif á afkomu kúabúa

Skýrsla um rekstur kúabúa 2020-2022 kom út í vikunni. Hún endurspeglar afkomu 174-176 kúabúa árin 2020-2022 sem í heildina lögðu inn um 41-45% af landsframleiðslu mjólkur, vaxandi eftir árum.

Kristján Óttar Eymundsson.

Þessi bú eru með 61 ársku að meðaltali árið 2022, en meðalbúið á landsvísi taldist þá með 51 ársku. Meðalframlegðarstig búanna lækkaði úr 53,3% árið 2020 í 49,7% árið 2022 og munaði þar mestu um mikla hækkun aðfanga, sérstaklega áburðar, fóðurs, olíu og þjónustu. Ýmslegt áhugavert kemur fram í skýrslunni. Skoðað var samhengi afurðasemi og framleiðslukostnaðar en þar munar ríflega 30 kr/ltr milli afurðahæstu og

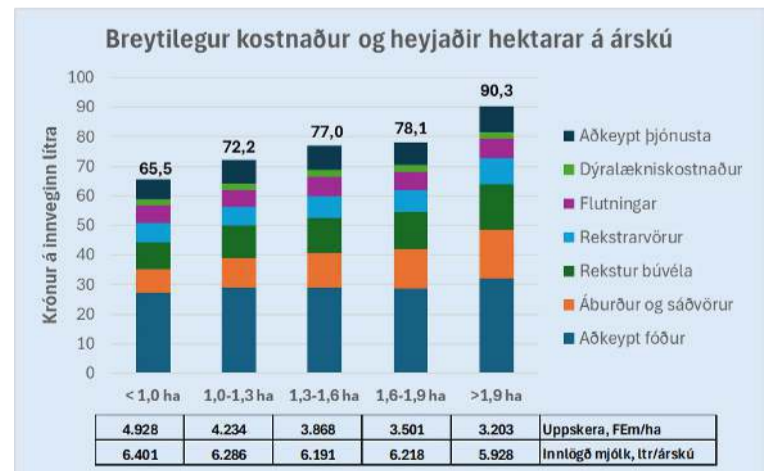

Mynd 1. Samhengið á milli afurðasemi (ltr/ársku) og framleiðslukostnaðar á þátttökubúum árið 2022.

afurðalægstu búanna og er greinilegt að hér geta verið sóknarfæri í rekstri. Einnig er munur í framleiðslukostnaði búanna þegar hann er settur í sambandi við heyrjaða hektara á hverja ársku. Hér er tækifæri fólgið í því að lágmarka umfang heyrjaðra hektara/ársku og gera sem best við túnin. Það endurspeglar mikilvægi þess að horfa einnig á ræktarlendið sem sínar „mjólkurkúr“ og hámarka gæði og uppskeru af hverjum hektara.

Fjármagnskostnaður íþyngjandi

Skuldsetning þátttökubúanna hefur vaxið verulega á árunum 2020-2022 og skulda umræddi bú um 23,7 milljarða króna í árslok 2022. Jákvæðu fréttirnar eru að skuldahlutfallið hefur samt farið lækandi milli ára vegna aukinnar heildarveltu búanna og er um 1,6 í árslok 2022. Fjármagnsliðir voru þá að jafnaði um 13% af heildarveltu, eða um 27,8 kr/ltr. Mikill munur er

Mynd 2. Áhrif fjölda heyrjaðra hektara á breytilegan kostnað. Meðaltöl sömu 174 kúabúa árin 2019-2022.

á búum eftir skuldaflokkum þar sem fjármagnskostnaður skuldsettasta hópsins er 53,9 kr/ltr að meðaltali, eða um 29% af heildarveltu búanna. Ljóst er að áhrif sprettgreiðslna á afkomu kúabúa 2022 voru mjög jákvæð til viðbótar við hækkun á afurðaverði í mjólk. Um þetta og margt fleira er fjallað í umræddri skýrslu, sem hægt er að finna á heimasíðu RML. Þegar er

hafin gagnaöflun fyrir rekstrarárið 2023 og stefnt að birtingu bráðabirgðauppgejrs í byrjun sumars. Nú sem ætíð er bændum á þátttökubúunum þakkað kærlega fyrir þátttökuna og traustið sem okkur er sýnt og nýir þátttakendur eru ávallt velkomnir.

Höfundar eru ráðunautar á rekstrar- og umhverfisviði.

vegna endurvaxtar þess þar sem það nýtir allan vaxtartímann. Ertur eru einærar belgjurtir sem eru notaðar sem grænfóður eða sem hluti af heilsæðisræktun og þá oft með repju og t.d. byggi. Þær hafa verið taldar

frekar óöruggar í ræktun en geta verið góð viðbót.

Almennt varðandi verkun á grænfóðri þá má segja að mikilvægt sé að reyna að láta það þorna aðeins og að því marki að ekki verði safatap

með frárennsli því þá eru næringarefni að tapast, og að nota íblöndunarefni og þá ekki sist vegna þess að hætta getur verið á jarðvegsmengun þegar grænfóður er hirt af velli, sem truflar verkunina.

Enn og aftur hvetjum við bændur til að kynna sér vel eiginleika þeirra tegunda og yrkja sem í boði eru og minnum á mikilvægi þess að nota reynd yrki þar sem mikil vinna, tími og fjármagn liggur í endurrækt og

því sárt að hún lukkist illa af því að fræið sem valið er hentar ekki eða illa aðstæðum.

Höfundar eru ráðunautar í jarðrækt.

	%teg. af grænfóðri	% yrkja á Nytjaplöntul.	% teg. af grænfóðri	% yrkja á Nytjaplöntul.	% teg. af grænfóðri	% yrkja á Nytjaplöntul.	% teg. af grænfóðri	% yrkja á Nytjaplöntul.	% teg. af grænfóðri	% yrkja á Nytjaplöntul.	% teg. af grænfóðri	% yrkja á Nytjaplöntul.
2019	51	71	35	65	8	50			2	62	1	60
2020	46	69	39	50	8	42			4	70	1	60
2021	50	77	34	52	9	45	2	75	2	67		
2022	50	71	31	71	8	44	4	80	3	80		
2023	48	92	32	53	11	50	4	75	2	58		

Tafla 1. Taflan sýnir hlutfall (%) þeirra fimm tegunda sem mest eru notaðar, fódurrepja, einært rýgresi, hafrar, ertur, bygg og fódurmergkál, sem hlutfall af heildarnotkun fyrir hvert ár fyrir sig. Hlutfall yrkja er sýnt af hverri tegund sem eru í riti Nytjaplöntur á Íslandi sem Landbúnaðarháskóli Íslands gefur út.

Framkvæmdastjóri

Bændasamtök Íslands óska eftir að ráða framkvæmdastjóra með ríka samskipta- og forystuhæfni. Bændasamtök Íslands eru málsvari bænda og gæta hagsmuna þeirra. Framkvæmdastjóri kemur fram fyrir hönd samtakanna og stýrir daglegri starfsemi þeirra.

Starfs- og ábyrgðarsvið

- Ábyrgð á daglegum rekstri og stjórnun samtakanna
- Eftirfylgni með stefnu og ákvörðunum stjórnar
- Samskipti við félagsmenn, fjölmiðla, stjórnvöld og aðra hagaðila
- Stuðla að góðum tengslum og stuðningi við allar búgreinadeildir
- Ábyrgð á samningagerð, mannauðsmálum og erlendum samskiptum

Menntunar- og hæfniskröfur

- Menntun sem nýtist í starfi
- Farsæl reynsla af stjórnun og rekstri
- Framúrskarandi samskiptahæfileikar og virk hlustun
- Þekking á íslensku stjórnkerfi og reynsla af samskiptum við opinbera aðila
- Þekking á íslenskum landbúnaði æskileg
- Reynsla af samskiptum við fjölmiðla
- Góð færni í að tjá sig í ræðu og riti á íslensku og ensku
- Trúverðugleiki og gott orðspor

Sterk og öflug Bændasamtök eru lykillinn að því að rödd bænda heyrist skýrt og greinilega þegar tekna eru ákvarðanir um málefni þeirra. Meginmarkmið samtakanna er að beita sér fyrir bættri afkomu bænda, betri rekstrarskilyrðum í landbúnaði auk þess að miðla upplýsingum og sinna fræðslu til sinna félagsmanna. Hjá Bændasamtökunum starfa um 20 starfsmenn og er skrifstofa samtakanna í Borgartúni 25. Bændasamtökin gefa út Bændablaðið, sem er mest lesna dagblað landsins en því er dreift endurgjaldslaust víða um land, m.a. til allra félagsmanna í samtökunum.

Sótt er um starfið á hagvangur.is

Umsóknum skal fylgja ferilskrá auk kynningarbréfs. Öllum umsóknum verður svarað þegar ákvörðun um ráðningu liggur fyrir.

Umsóknarfrestur er til og með **30. apríl nk.**

Nánari upplýsingar um starfið veitir Geirlaug Jóhannsdóttir, geirlaug@hagvangur.is.

Mikilvægi og ábyrgð sveitarfélaga við vernd líffræðilegrar fjölbreytni

Hver er staða líffræðilegrar fjölbreytni í heiminum í dag? Lífríki heimsins hnignar hratt af mannavöldum. Raunar er talið að breytingarnar séu hraðari en áður hefur þekkt í jarðsögunni og nefnist yfirstandandi jarðsögutímabil mannaöldin (Anthropocene) vegna yfirgnæfandi áhrifa mannsins á umhverfi jarðar.

Tómas Grétar Gunnarsson.

H n i g n u n líffræðilegrar fjölbreytni má einkum rekja til breytinga á landi og legi sem fylgja auknum fólksfjölda og auðlindanotkun.

Forsendur fyrir mannlífi og öllu öðru lífi á jörðinni velta á að okkur takist að stöðva h n i g n u n i n a . Viðfangsefnið snýst ekki einungis um áhrif á lífríki heldur hefur

Lilja Jóhannesdóttir. bein tengsl við mikilvæga hagsmuni mannsins eins og matvælaframleiðslu, vatnsgæði og jarðvegsvernd. Það eru engin önnur mál brýnni en að ná tökum á hnignun náttúrunnar.

Mikilvægt er að nálgast vandann á heildrænan hátt. Þannig er afar brýnt að samstillta viðbrögð við tapi líffræðilegrar fjölbreytni og hamfarahlýnun eins og Sameinuðu þjóðirnar leggja nú ríka áherslu á. Á fundi þeirra um líffræðilega fjölbreytni í Montréal 2022 (COP15) undirrituðu 196 þjóðir, Ísland þar á meðal, tímamótasamning um verndun líffræðilegrar fjölbreytni. Samningurinn felur í sér sundurlíðun markmiða til að ná tökum á vandanum, m.a. að árið 2030 njóti 30% af láði og legi verndar og að maðurinn lifi í sátt við náttúru jarðar árið 2050. Við þetta tækifæri sagði aðalritari Sameinuðu þjóðanna,

Hettumávar í votlendi. Votlendi eru einhver auðugustu búsvæði heimsins og standa undir mikilli líffræðilegri fjölbreytni. Þau binda mikið kolefni, auka seiglu vistkerfa og miðla vatni.

Antonio Guterres, að þjóðir heims væru að fremja sjálfsmorð með umgengni sinni við náttúruna („we are committing suicide by proxy“).

Hvert er hlutverk og mikilvægi sveitarfélaga við vernd líffræðilegrar fjölbreytni?

Það þarf ekki ítarlega greiningu á íslensku samfélagi til að sjá að ábyrgð á varðveislu lands og þar með á líffræðilegri fjölbreytni liggur að miklu leyti hjá sveitarfélögum. Skipulagsvald sveitarfélaga gengur í mörgum tilfellum framur en álit fagstofnana sem fara með málefni náttúru og skipulags. Ákvarðanir um landnotkun sem teknar eru hjá sveitarfélögum ráða því miklu um hvernig tekst að sporna við hnignun náttúrunnar og á sama tíma hvernig lífsgæði verða í framtíðinni, en fjöldi rannsókna sýnir að fólk sem hefur greiddan aðgang að lítt spilltri náttúru lifir betra og innihaldsríkara lífi sem er lykillinn að farsælu samfélagi (Ann. Rev. Env. Res. 2013. 38:473–502). Skipulagsvaldinu fylgir því gríðarleg ábyrgð.

Viðvarandi þrýstingur er og verður á að auka landnýtingu og álag á náttúru en slíkt felst því miður í

Hunangsflugla á víði. Líffræðileg fjölbreytni er undirstaða heilbrigðra vistkerfa og þar hafa allar tegundir hlutverk, litlar og smáar. Hunangsflugur eru mikilvægir frjóberar í gróðursamfélögum.

flestum nýframkvæmdum. Í þeirri stöðu er nauðsynlegt að hafa skýra forgangsroðun sem byggir á bestu þekkingu og tryggir víðeigandi vernd líffræðilegrar fjölbreytni. Mikilvægt skref er að náttúruverðmæti sveitarfélaga sé þekkt og að tekið sé tillit til þeirra á fullnægjandi hátt. Eitt meginmarkmið skipulagslaga

(123/2010) er einmitt „að stuðla að skynsamlegri og hagkvæmri nýtingu lands og landgæða, tryggja vernd landslags, náttúru og menningarverðmæta og koma í veg fyrir umhverfisspjöll og ofnýtingu, með sjálfbæra þróun að leiðarljósi“.

Mörg mikilvæg mál hvíla á sveitarfélögum, til dæmis varðveisla landbúnaðarlands. Í þessu felst mikil áskorun því nær öruggt má telja að nauðsynlegt verður að framleiða meira af matvælum í náinni framtíð. Bara það að samræma nauðsynlega náttúruvernd og fyrirsjáanlega aukningu á útbreiðslu landbúnaðarlands er ærið verkefni eins og dæmi frá öðrum þjóðum sýna. Segja má að stýringarhlutverk sveitarfélaga varðandi landnotkun snúist um að finna málamiðlun milli nýtingar og verndar. Þar gleymist stundum að það er eitt form nýtingar að láta land í friði. Að taka frá land eða nýta hóflega styður við þau heilbrigðu vistkerfi sem eru grundvöllur matvælaframleiðslu og samfélags til framtíðar. Til að hægt sé að finna þessa málamiðlun þurfa sveitarfélög að hafa góðar upplýsingar um eðli og dreifingu náttúrugæða á sínum svæðum.

Hvað geta sveitarfélög gert?

Hér eru nokkrar uppástungur um hvað sveitarfélög geta gert til að vernda líffræðilega fjölbreytni og þar með lífsgæði til framtíðar:

Staða líffræðilegrar fjölbreytni í stjórnsýslu: Sveitarfélög eru flest farin að taka beint tillit til loftslagsbreytinga í bókhaldi og stjórnsýslu. Mikilvægt er að líffræðileg fjölbreytni komist á sama stig og að sveitarfélög móti sér metnaðarfulla og opinbera stefnu um vernd líffræðilegrar fjölbreytni og náttúruvernd. Samþætta þarf þessi tvö svið og taka tillit til þeirra þvert á viðfangsefni í stjórnsýslunni. Á heimasíðu Biodice, sem er

faglegur samstarfsvettvangur um líffræðilega fjölbreytni, má finna einfalda samantekt um helstu áhersluatriði Sameinuðu þjóðanna hvað varðar líffræðilega fjölbreytni og sem samþykkt voru á COP15 í Montéal (<https://biodice.is/kunming-montreal-global-biodiversity-framework/>). Gott er fyrir sveitarfélög að hafa þau meginatriði í huga við stefnumótun.

Skipulagsgerð: Mikilvægt er að tryggja vernd líffræðilegrar fjölbreytni við skipulagsgerð. Skipulagsáætlanir ólíkra sveitarfélaga eru gjarnan hver annarri líkar og stundum byggðar á takmarkaðri yfirsýn yfir náttúruverðmæti og á einföldum þekjum landupplýsinga sem geta átt misvel við. Inn á skipulag sveitarfélaga rata yfirleitt afmarkaðir blettir án þess að tekið sé tillit til samfellu og heildar vistkerfa og þess heildarálags sem er fyrir á svæðinu. Mikilvægt er að sveitarfélög hafi góða hugmynd um: a) helstu einkenni líffræðilegrar fjölbreytni innan sveitarfélags, b) ábyrgð sveitarfélags á mismunandi þáttum líffræðilegrar fjölbreytni á landsvísi og c) mikilvægi sveitarfélags við vernd tiltekinnna þátta líffræðilegrar fjölbreytni á alþjóðavísu. Með þessu væru sveitarfélög að tryggja betur fjölbreytni búsvæða og lífríkis til framtíðar og taka tillit til hlutfallslegrar ábyrgðar sinnar á tilteknum þáttum lífríkisins.

Lágmarkskröfur um náttúruvernd samkvæmt lögum og metnaðarfull framtíðarsýn um sjálfbæra nýtingu eiga ekki alltaf samleið. Til dæmis er lágmarksfjarlægð bygginga frá vatnsbökkum í byggingareglugerð 50 m og votlendi nýtur ekki verndar nema blettir nái 2 ha (lög 60/2013). Hvorugt byggir á mældum áhrifum framkvæmda á lífríki. Einnig er algengt að landnotkun hafi áhrif langt út fyrir mörk skilgreindra athafnasvæða. Slík notkun getur þar með haft viðtækari áhrif á vistkerfi en

BYKO
GERUM ÞETTA SAMAN

BALEX METAL
YLEININGAR

Léttar stálklæddar samlokueiningar sem fást með þéttifrauds- eða steinullarkjarna. Auðveld og fljót uppsetning, auðveld þríf, mikil burðargeta, mikið einangrunargildi og er ódýr kostur ef miðað er við hefðbundnar lausnir. Henta vel fyrir eldri gripahús þar sem skipta þarf út þak- og eða veggjálklæðningum.

Hafðu samband: bondi@byko.is

Pistill formanns

Fjárfesting allra landsmanna

Ég hef farið víða síðustu vikurnar og hitt mikinn fjölda fólks að máli. Á meðal viðmælenda minna skipa bændur í hinum ólíku búgreinum eðlilega stærsta hópinn. Á meðal annarra nefni ég fjölmarga samstarfsaðila bænda, t.d. úr vinnslu- og innflutningsgeiranum, neytendur í öllum landshornum, þingmenn og sveitarstjórnarfolk úr öllum flokkum, ýmsa blaðamenn og auðvitað starfsfolk okkar á skrifstofu Bændasamtakanna.

Ég hef ekki hitt einn mann – alls engan – sem ekki vill veg íslensks landbúnaðar sem mestan. Kannski eru einhverjir slíkir til en ég hef ekki rekist á þá á förnum vegi og engir slíkir heldur haft samband við mig. Þvert á móti heyrir ég alls staðar mikla samkennd og hvatningu til okkar bænda að halda ótrauðir okkar striki. Þetta viðhorf er með öllu óháð ólíkum sjónarmiðum um einstaka þrætuþingi á borð við verkferla Alþingis við breytingu á búvörulögum, fyrirkomulag ólíkra stuðningþátta samfélagsins við landbúnaðarframleiðslu o.s.frv. Okkur greinir e.t.v. á um leiðir en ekki markmið.

Trausti Hjálmarsson.

Það ríkir einfaldlega einhugur, einhvers konar óráð þjóðarsátt, um mikilvægi þess að standa vörð um starf bóndans og framlag hans til matvælagæða og fæðuöryggis landsmanna. Öllum er ljóst að atvinnugreinin fær aldrei þrífist án þess að búa að minnsta kosti við svipað regluverk og gildir í viðmiðunar- og samkeppnislöndum okkar beggja vegna Atlantsála og víðar um heim. Fólk er reiðubúið til slíks stuðnings, sem ég vil raunar kalla fjárfestingu fremur en styrkveitingar.

Við fjárfestum í menntakerfi okkar til þess að skapa verðmæti til framtíðar og jafna rétt barna og ungmenna eins og frekast er unnt. Við fjárfestum í heilbrigðiskerfinu til þess að tryggja öryggi okkar óháð efnahag. Við fjárfestum í fjölbreyttum innviðum sem ætlað er að skila samfélaginu arði með ýmsum hætti. Fjárfesting okkar og varðstæða um hágæðafurðugleikni íslenskra bænda úr gjöfulegum auðlindum móður náttúru er grein af sama meði. Og ábatinn er augljós. Meira að segja í beinhörðum peningum.

Þessi nýsprottni áhugi er engin tilviljun. Hann grundvallast á ýmsum þáttum sem safnast hafa saman á tiltölulega skömmum tíma og mynda í sameiningu sterkan málstað og röksemdir sem vart er hægt að véfengja. Landbúnaðurinn er einn af undirstöðuatvinnuvegum þjóðarinnar og skapar henni í senn öryggi, gæði og áþreifanleg verðmæti alla daga ársins. Þess vegna geta bændur borið höfuðið hátt, verið stoltir af framlagi sínu og gert skýlausar kröfur um að virðingin fyrir því endurspeglis meðal annars í afkomu þeirra.

Samhliða hinni jákvæðu athygli sem við bændur fáum þessa dagana eru gerðar til okkar ríkar kröfur um fagmennsku. Í þeim efnunum skiptir afurðin sjálf auðvitað miklu máli en stórar áskoranir eru einnig á ýmsum öðrum sviðum frumframleiðslunnar. Við höfum ákveðið forskot á heimsvísu af landfræðilegum ástæðum en þau tækifæri fara öll forgörðum ef bændur leggja ekki sjálfir sitt af mörkum með því að nútímavæða hina ýmsu þætti búrekturstursins eins og hverjum og einum er frekast unnt.

Tæmandi upptalning á nýjum viðmiðunum og keppikeflum sem bændur munu þurfa að takast á við á næstu árum kemst hér ekki fyrir. Stöðugar tækniframfarir og aukin þekking gerir það líka að verkum að listinn mun halda áfram að lengjast. Það er fagnaðarefni og gerir landbúnað morgundagsins bæði krefjandi og skemmtilegan.

Það verður fylgst með því hvernig við hármörkum nýtingu þess lands og jarðvegs sem okkur er treyst fyrir. Hvernig við umgöngumst vatnið af alúð, lágmarkum kolefnisspor framleiðslunnar, takmörkum skordýraeitur og lyfjagjafir, vökum yfir velferð og heilbrigði dýranna sem við ræktum, höldum plastnotkun í skefjum o.s.frv., o.s.frv. Við höfum fulla burði til þess að vera á þessum sviðum í allra fremstu röð á heimsvísu og ég held því hiklaust fram að þar séum við einmitt stödd í dag.

Á sama tíma er hins vegar ógerlegt að keppa í verði við ríkisstyrkta framleiðslu í löndum sem jafnvel gera mun minni kröfur um gæði framleiðsluferlanna. Til viðbótar skekkir margt annað samkeppnisstöðu okkar gagnvart nágrannaríkjunum, s.s. stærð markaðanna á hverjum stað, vaxtastig, launakostnaður og flutningsvegalengdir fyrir aðföng og afurðir. Íslenskir neytendur vilja sem betur fer engu að síður fyrsta flokks matvöru á samkeppnishæfu verði og eru reiðubúnir til þess að fjárfesta í slíkum aðgangi rétt eins og svo mörgu öðru sem við flokkum í reynd undir sjálfsögð mannréttindi.

Trausti Hjálmarsson,
formaður Bændasamtaka Íslands.

Réttarfréttir:

Ábyrgð bænda í loftslagsmálum

Bera bændur ábyrgð á loftslagsmálum? Stutta svarið er að, allavega enn svarið er, bera bændur ekki persónulega (það er þeirra rekstur) ábyrgð á losun gróðurhúsalofttegunda, sem má rekja til starfsemi þeirra.

Losun frá landbúnaði fellur undir þann hluta losunarþókhaldsins sem kallast *Bein ábyrgð ríkja*. Sú losun telst því vera á beina ábyrgð íslenskra ríkisins. Þrátt fyrir að losunarþókhaldinu sé skipt í mismunandi flokka þá byggja markmiðin á alþjóðasamningum sem Ísland er aðili að en með þeim höfum við sem þjóð undirgengist tilteknar skuldbindingar.

Alþjóðasamvinna í loftslagsmálum byggir þannig á Loftslagssamningi Sameinuðu þjóðanna (*UNFCCC*), sem undirritaður var árið 1992.

Markmið hans er að koma í veg fyrir hættulega röskun á loftslagskerfinu af mannavöldum og tryggja að matvælaframleiðslu í heiminum verði ekki stefnt í hættu og að efnahagsþróun geti haldið áfram á sjálfbæran máta. A grundvelli loftslagssamningsins var Parísarsáttmálinn síðan gerður milli ríkja árið 2015. Markmið hans og megingiltangangur er að halda hnattræni hlýnun undir 2 °C og eins nálægt 1,5 °C og mögulegt er.

Íslensk stjórnvöld, ásamt ESB og Noregi, settu sér í framhaldinu háleit markmið um 40% samdrátt í losun á tímabilinu 2021-2030, sé tekið mið af stöðunni árið 1990. Árið 2020 var svo ráin á Íslandi hækkuð úr 40% í 55% eða meira.

Kröfumur til bænda um að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda byggja því bæði á alþjóðaskuldbindingum íslenskra ríkisins og nánar útfærðum markmiðum sem Ísland hefur sett sér. Regluverkið í kringum loftslagsmálin hefur verið að títina út og má búast við því að þar bætist enn við, til dæmis þegar byrjað verður að innleiða regluverk um losun frá landi (*LULUCF*), árið 2026, en sú innleiðing getur haft mikil áhrif í landbúnaði.

Í mörgum atvinnugreinum er auðvelt að mæla losun gróðurhúsalofttegunda. Það er til dæmis auðvelt að mæla losun frá flugvélum og bílum þar sem stærstur hluti losunar stafar af brennslu jarðefnaeldsneytis. Málin eru aftur á móti talsvert flóknari í landbúnaði þar sem bændur vinna alla daga með lífræna ferla, hvort sem um er að ræða dýr eða plöntur.

Til þess að mæla stöðu og árangur í loftslagsmálum í landbúnaði þarf áreiðanleg gögn, en þar sem loftslagsmálin eru frekar ung fræðigrein eru rannsóknir oft með miklum skekkjumörkum, sem jafnvel telja í hundruðum prósentu í báðar áttir. Þess vegna eru ekki allir fræðimenn sammála um

” Málin eru aftur á móti talsvert flóknari í landbúnaði þar sem bændur vinna alla daga með lífræna ferla, hvort sem um er að ræða dýr eða plöntur ...“

grundvallaratriði eins og hver sé losun frá lífsferli dýra og plantna. Skýr svör vantar við því hvort lífrænar ferlar í landbúnaði séu með neikvæða losun, séu í eðli sínu hringrás sem bindi jafnmikið og þeir losi eða bindi jafnvel meira en þeir losi. Rannsóknir þarf líka að gera við íslenskar aðstæður sem taka mið af veðurfari og öðrum þáttum.

Í allri umræðu um loftslagsmál eiga bændur að bera höfuðið hátt. Flestir eru sammála um að betri nýting á áburðarefnum, meiri afurðir eftir hvern grip, bætt jarðrækt og ný tækni minnki losun. Bændur hafa kerfisbundið unnið að þessum markmiðum með góðum árangri í yfir 50 ár. Þessum ávinningi þurfa bændur að halda á lofti gagnvart þeim kröfum sem stjórnvöld gera á atvinnugreinina í loftslagsmálum á komandi árum og áratugum.

Höfundur er yfirlögfræðingur Bændasamtaka Íslands.

Breytingar á búvöru-lögum, loksins

Nýlega voru samþykktar breytingar á búvörulögum sem veita kjötafurðastöðvum undanþágu frá samkeppnislögum líkt og hefur þekkt í nágrannalöndum okkar um árabil.

Með undanþágunni er stigið skref til að jafna samkeppnisstöðu íslensks landbúnaðar og bæta rekstrarumhverfi íslenskra bænda. Þessi undanþága er hliðstæð þeirri sem hefur gilt um afurðastöðvar í mjólk og nýst vel til að ná fram hagræðingu sem bæði bændur og neytendur hafa notið.

Íslenskur landbúnaður er smár á flesta mælikvarða í samanburði við það sem gengur og gerist erlendis. Til dæmis væri eitt sláturhús á Jótlandi fimm vikur að slátra þeim nautgripum sem er slátrað árlega hér á landi í sjö sláturhúsum. Samkvæmt úttekt Deloitte frá 2021 voru hagræðingarmöguleikar í slátrun og vinnslu stórgrípa og sauðfjár metnir á 0,9 til 1,5 milljarða árlega auk þess sem fjárfestingaþörf til framtíðar mundi lækka. Auk smæðar markaðarins veldur hátt launastig, háir vextir og veðurfar því að framleiðslukostnaður er hár hér á landi. Því er nauðsynlegt að nýta allar leiðir til að lækka kostnað eins og mögulegt er.

Undanfarið ár hafa verið mjög erfið rekstrarskilyrði hjá bændum, ekki síst hjá þeim sem stunda kjötaframleiðslu. Samkvæmt rekstrarverkefni RML um afkomu í nautakjötsframleiðslu hefur verið viðvarandi tap af framleiðslu nautakjöts síðustu ár. Ásetningur nauta er að dragast saman þar sem framleiðsluvilji bænda er að dvína vegna óviðunandi afkomu. Í janúar 2021 voru lifandi rúmlega 24 þúsund naut, í mars síðastliðnum voru þau komin niður í tæplega 21 þúsund. Þetta þýðir umtalsverðan samdrátt á framleiðslu íslensks nautakjöts næstu misseri. Það þarf að leita allra leiða til að snúa þessari þróun við og tryggja bændum viðunandi afkomu fyrir sína framleiðslu.

Undanþágan veitir framleiðendafélögum heimild til að sameinast, gera með sér samkomulag um verkaskiptingu milli afurðastöðva að því er varðar framleiðslu einstakra kjötafurða og hafa með sér annars konar samstarf til þess að halda niðri kostnaði við framleiðslu, geymslu og dreifingu kjötvara. Hagráðinginn sem af þessu hlýst á að nýtast til að bæta hag bænda í formi hækkaðs afurðaverðs og til neytenda í lægra verði en ella þyrfti.

Í samtölum við afurðastöðvar um afurðaverð, sem undanfarið hefur ekki staðið undir framleiðslukostnaði, hefur ítrekað komið fram að svigrúm til hækkanu

” Í janúar 2021 voru lifandi rúmlega 24 þúsund naut, í mars síðastliðnum voru þau komin niður í tæplega 21 þúsund. Þetta þýðir umtalsverðan samdrátt á framleiðslu íslensks nautakjöts næstu misseri ...“

sé ekkert. Meðal annars vegna verðþrýstings frá innflutningi sem sífellt eykst, meðal annars vegna þess að sú tollvernd sem landbúnaðurinn nýtur er sífellt að rýrna að verðgildi. Og ekki hefur náðst samkomulag um að uppfæra hana. Hins vegar hafa forsvarsmenn afurðastöðva lengi bent á möguleika til hagræðingar ef heimild fengist til þess.

Nú þegar heimildin er komin verða afurðastöðvar að nýta hana skynsamlega og koma verðhækkunum til bænda sem allra fyrst.

Höfundur er formaður Búgreinadeildar nautgripabænda.

Helgi Jóhannesson, lögmaður • helgi@lr.is • Sími 849-0000
Borgartúni 25, Reykjavík • Austurvegi 4, Hvolsvelli • Sími 515-7400

Lögfræðistofa Reykjavíkur

LÖGMANNSÞJÓNUSTA

Vönduð og fagleg lögmannsþjónusta með starfsstöðvar bæði í Reykjavík og á Hvolsvelli. Helstu réttarsvið: Félagaréttur, eignaréttur, samningaréttur, orkuréttur, erfðaréttur, gjaldprotaréttur stjórnsýsluréttur o.fl. Yfir 30 ára reynsla af lögmannsstörfum.

Helgi Jóhannesson, lögmaður • helgi@lr.is • Sími 849-0000
Borgartúni 25, Reykjavík • Austurvegi 4, Hvolsvelli • Sími 515-7400

Eyjafjörður úr flugvél. Það var mikil lífsreynsla að vera send 11 ára gömul ein í flugvél á leið norður til Akureyrar,“ segir Helga Þórisdóttir í grein sinni.
Mynd / ghp

Dásamlega íslenska sveitin

Þegar maður kemst á miðjan aldur, þá staldrar maður aðeins við og veltir fyrir sér hvað hefur staðið upp úr á lífsleiðinni.

Helga Þórisdóttir.

Eitt af því er að hafa verið ung send í tvígang í sveit. Það var mikil lífsreynsla að vera send 11 ára gömul ein í flugvél á leið norður til Akureyrar, út í tveggja mánaða óvissu. Aldeilis engu þurfti ég að kvíða – enda tekið opnum örmum í fjölskyldu heiðurshjónanna Hauks Steindórssonar heitins og Mörtu Gestsdóttur á Þríhyrningi í Hörgárdal í Eyjafjarðarsýslu. Að læra til verka í sveitinni var betri skóli en orð fá lýst. Að vakna til morgunmjalta og sinna eftirmiðdagsmjöltum. Að læra að setja mjaltavélina á spenana. Að moka flórinn. Að læra nöfnin á kúnum 37. Að fara upp á heiði með kindurnar. Að drífa sig út á tún og ná inn heyinu áður en fór að rigna. Að vera úti á túni með hrífu og laga garðana. Að gefa heimalningnum. Að knúsa hundana og fara í útreiðatúra. Þvílíkar minningar og þvílík forréttindi að fá að kynnast lífinu í sveitinni.

Svona lífsreynsla leiðir til djúps skilnings á því mikilvæga

og stórkostlega starfi sem bændur vinna. Skilnings á förmýsi og skuldbindingu, því dýrin þurfa umönnun og túnin þurfa viðhald.

Í sveitinni verða til afurðirnar sem við borgarbörnin þurfum á að halda. Þar verða til afurðirnar sem skara fram úr í öllum alþjóðlegum samanburði, hvort sem um mjólkina okkar góðu er að ræða, ostana okkar, mjólkurafurðirnar allar og óviðjafnanlega kjötið. Vandfundin eru í heiminum önnur eins gæði og íslenska lambakjötið – enda vandfundin betri og hreinni náttúra en okkar góða land hefur upp á að bjóða.

Þessu öllu þurfum við að hlúa að. Passa að starfsskilyrði bænda séu ásættanleg. Passa að við getum styrkt enn frekar þá góðu vinnu sem á sér stað í sveitum landsins. Passa að umgjörðin sé styrkt þannig að sem flestir bændur geti selt vöru sína undir merkjunum beint frá býli – stuðla að því að styrkur okkar og gæðin í sveitinni séu gerð sem flestum aðgengileg.

Mér finnst hvergi betra að vera en í íslensku sveit. Himnaríki fyrir mér er að liggja í grasinu og heyra í lönnu og hrossagauknum. Í sveitinni næg ég að kjarna mig. Þar fæ ég þann kraft sem þarf til að sinna mikilvægum verkefnum.

Höfundur er forsetaframbjóðandi.

SERES 3
Luxury Rafmagnsbíllinn býður upp á ríkulegan staðalbúnað og frágang í hæsta gæðaflokki!

Verð 4.490.000,-
Við auglýsum svo sannarlega ekki "verð frá".

RAG
import - export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

VIÐ AUGLÝSUM ALDREI „VERÐ FRÁ“

Rafmögnuð gæði

REYKJAVÍK
AKUREYRI
590 5100
klettur.is

EXIDE rafgeymar

Með tilkomu sífellt flóknari og fjölbreyttari farartækja sem eru búin sérhæfðum rafbúnaði, hefur þörfin fyrir öfluga og trausta rafgeyma aukist.

Skannaðu QR kóðann og finndu rétta rafgeyminn fyrir þitt farartæki

Fyrirtækjaþjónusta Olís

Alvöru fólk með alvöru þekkingu og reynslu

Hafðu samband við sérfræðinga Olís í síma 515 1100 eða pontun@olis.is

Hafa skal það sem sannara reynist

Í Bændablaðinu 11. apríl sl. er heilsíðuviðtal við hjónin á Syðri-Fljótum í Meðallandi, þau Kristínu Lárusdóttur og Guðbrand Magnússon. Í viðtalinu koma fram margs konar missagnir, ósannindi, rangfærslur og óhróður um undirritaðan og fleiri ríkisstjórsmenn, sem ég finn mig knúinn til að mótmæla og færa til betri vegar eins og hægt er.

Sveinn Runólfsson.

Það skal hér þó tekið fram að rangfærslur þeirra eru of margar til að þeim verði öllum svarað hér í takmörkuðu rými Bændablaðsins. Ýmsar heimildir benda til þess að sandfok hafi verið

farið að herja verulega á land Meðallendinga, að minnsta kosti frá því um 1700. Bændur þurftu þá að færa bæjarhús sín undan sandsköflunum, sérstaklega í sunnanverðu Meðallandinu. Í kjölfar eldgossins í Lakagígum 1783, þegar Eldhraunið rann niður í Meðalland, breyttust farvegir Skaftár og einnig lækja er komu undan Skaftáreldahrauninu. Talið er að þá hafi sandfok fæst í aukana og ritað var á seinni hluta 19. aldar að tilvist sveitarinnar, þá Leiðvallahrepps, væri ógnað verulega úr fjórum áttum. Sandur barst frá jökulárfarvegum í Eldhrauni niður í Meðallandið, Kúðafljótið braut land úr vestri, fjörusandur barst þá hratt undan ríkjandi suðaustanáttinni inn á myrarnar í sunnanverðu Meðallandinu og sandur barst úr austri inn á jarðir í austanverðri sveitinni.

Fyrir tilstuðlan Sandgræðslunnar og síðar Landgræðslunnar hefur nú þessum ógnunum verið bægt frá með fyrirhleðslum, beitarfriðun og sandgræðslu, þar með talið melsáningum.

Á kreppearunum um 1930 var byggð í Meðallandi hætt komin vegna fátæktar. Alþingi ákvað því að láta ríkið kaupa þær jarðir sem landeigendur óskuðu eftir til að sporna við fólksflotta frá jörðunum. Landeigendur gerðust í staðinn

Sandgræðslusvæðið á Leiðvelli í Meðallandi sumarið 1956 eftir ellefu ára friðun fyrir beit.

Mynd / Björn Sigurbjörnsson

ábúendur á jörðunum og gátu búið þar áfram með tilstyrk jarðasölnunar. Þetta er ástæðan fyrir hinum mörgu ríkisjörðum í Meðallandi.

Fyrstu aðgerðir ríkisins til varnar sandfokinu

Agner Francisco Kofoed-Hansen, skógræktarstjóri og fyrsti yfirmaður opinberra sandgræðslumála frá 1908, bærst margar áskoranir frá Meðallendingum um að stemma stigu við sandburði frá jökulvötnum í Eldhrauni. Hann réðst því í nokkrar vatnaveitingar sunnarlega í Eldhrauni á næstu árum.

Sandgræðslan lét girða sumarið 1927 sandfokssvæði hjá Hnausum í Meðallandi að beiðni bóndans þar, Eyjólfssonar. Uppblásturinn

og sandfokið tókst að hefta, og búsetu á Hnausum var bjargað og landið er vel gróid í dag.

En sandfokið hélt áfram annars staðar í sveitinni og bæir eyddust af völdum þess, bæði í norðan-, sunnan- og austanverðri sveitinni.

Alþingi setti ný lög um sandgræðslu árið 1941. Þar var kveðið á um hvernig fara skyldi með friðun verstu sandfokssvæðanna. Landeigandi skyldi greiða 1/3 kostnaðar en ríkissjóður 2/3. Á þessum árum áttu bændur almennt enga fjármuni til að leggja í verndun á handónýtu sandlendi sínu eða töldu þeim betur varið í annað. Allmargir landeigendur, víða um land, brugðu því á það ráð að afsala Sandgræðslu Íslands landi sínu til fullrar eignar og umráða, gegn því að þar yrði unnið

að sandgræðslu. Með þessu var a.m.k. tvennt unnið, landeigendur þurftu ekki að greiða lögbundinn hluta kostnaðar, sem og að í mörgum tilfellum má gera ráð fyrir að sú friðun og sú sandgræðsla sem unnið var að á hinu afsalaða svæði hafi orðið til þess að bjarga nærliggjandi svæðum/bæjum frá því að fara undir sand. Sú mikla áhersla sem um og fyrir miðja síðustu öld var lögð á það að ríkið eignaðist verstu og hættulegustu sandsvæðin var ekki til komin að ástæðulausu. Gunnlaugur Kristmundsson, sandgræðslumaður og sandgræðslustjóri á árunum 1908 til 1947, hafði langa reynslu af því að um leið og gróður tók að ná sér á strik á sandgræðslusvæðum, þar sem stofnunin hafði ekki full umráð yfir landinu, var of mikil freisting fyrir suma bændur að fara að beita landið fljótlega í óleyfi og förna þar með árangrinum.

Eftir 1940 jókst ágangur sandsins stöðugt í Meðallandi og hlutaðeigandi bændur og hreppsnefnd sóttu fast að Sandgræðslunni að taka til friðunar hraunbrúnnar frá Kúðafljóti og austur að Eldvatni í Meðallandi. Jörðin Leiðvöllur fór í eyði 1944 vegna sandfoks og Feðgarnir ári síðar. Þessum jörðum og jarðahlutum frá fleiri jörðum, þar á meðal frá Slýjum, var því afsalað til Sandgræðslunnar. Bændur í Meðallandi, á launum hjá Sandgræðslunni, reistu nærri 40 km langa girðingu í afar erfíðu girðingastæði sem friðaði nærri fimm þúsund hektara af sandauðnum, norðan byggðarinnar. Á meðfylgjandi ljósmynd má sjá að árangurinn kom fljótt í ljós.

Gunnlaugur Kristmundsson skrifaði í starfsskýrslu sinni eftir að þessu stóra verkefni lauk: „Eigi að bjarga Meðallandinu frá sandfoki, þarf að girða framan við byggðina, sjávarsandana ...“

Í Meðallandi sáu bændur árangurinn af friðun sandfokssvæðanna fyrir beit og óskuðu um 1950 stíft eftir að Sandgræðslan tæki verst förn löndin í Meðallandi til friðunar og sandgræðslu. Bændur og þingmenn lýstu í bréfum sínum til Sandgræðslunnar að ef ekkert frekara yrði aðhafst þá legðist sveitin í eyði af völdum sandsins.

Allt fram til ársins 1965, þegar Alþingi setti enn ný lög um landgræðslu, voru yfir eitt hundrað jörðum og jarðahlutum afsalað til Sandgræðslunnar samkvæmt óskum

þáverandi landeigenda. Það ár var lögnum breytt og samið við bændur um friðun sandfokssvæðanna, sem oftast gekk vel.

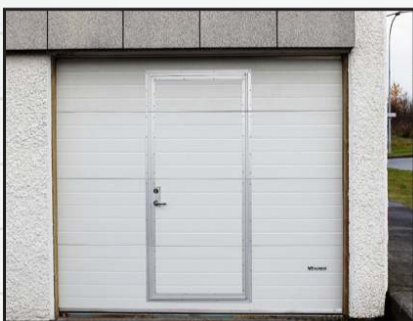
Undirskrift yfirlýsingar vegna sandgræðslusvæðis sunnan byggðar

Hjónin á Syðri-Fljótum vita ekkert um hvenær skjal það sem þau hafa sem mest gagnrýnt var upphaflega undirritað og segja ýmist í viðtalinu að skjalið sé án dagsetningar eða undirritað 1954. Það eru til tvö frumrit, annað er árssett 1954 en hitt er án dagsetningar. Rétt er að geta þess að í bréfi þingmanns Skaftfellinga til Runólfs Sveinssonar sandgræðslustjóra kemur fram að byrjað var að flytja gaddavír á fyrirhugað girðingarstæði sumarið 1951 og var undirbúningur að suðurgirðingunni, frá Eldvatni og vestur í Kúðafljót, þar með hafinn.

Undirritaður man vel eftir því að við Páll Sveinsson landgræðslustjóri vorum að fara yfir tilurð og stöðu allra landgræðslugirðinga landsins veturinn 1970. Kom þá fram að þeir bræður, Runólfur og hann, hefðu um og eftir 1950 farið að vinna að því að ná samningum við hlutaðeigandi landeigendur vegna suðurgirðingarinnar í Meðallandi. Það hefði verið auðsött mál, enda þeir flestir beið um að sandarnir þeirra yður teknir til friðunar og sandgræðslu. Samið hefði verið fljótlega við alla landeigendur nema einn, vegna ágreinings um fjörureka, en dregist hefði að fá hlutaðeigandi ráðuneyti til að skrifa undir afsalið fyrir ríkisjarðirnar. Af hverju er þetta mér minnststætt? Jú, það var mitt lán að fá að vera í sveit í fimm sumur á Strönd í Meðallandi og fara ríðandi um vesturhluta svæðisins. Páll kom í heimsókn sumarið 1958 og tók mig með sér austur að Lyngum og þaðan gengum við í mýrlendi suður að sandgræðslugirðingunni og þar tók fyrst við enn meiri gróður en stutt var í svartan sandinn, sem teygði sig svo langt sem augað eygði. Þannig að ég þekkti þá betur til þessa sandgræðslusvæðis en margra annarra.

Ekki er ljóst af hverju ekki tókst að ljúka þinglýsingu yfirlýsingarinnar varðandi Suðursvæðið. Þeir sjö landeigendur sem undirrituðu yfirlýsinguna um sandsvæðið sunnan byggðar vissu vel að þeir voru að afsala landinu til Sandgræðslu

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

VAGNAR HURÐIR

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Íslands. Til vitnis um það má nefna að Sveinbjörg Ásmundsdóttir, hver erfði land Slýjanna og Syðri-Fljóta frá Sigríði fösturmodur sinni, fól Eyjólf Eyjólfssyni, hreppsstjóra á Hnausum, að leita eftir því við Landgræðsluna með bréfi 28. febrúar 1968 að hún fengi landskika keyptan sem fösturmodir hennar hefði afhent Sandgræðslunni með fyrrnefndri yfirlýsingu.

Árangur af friðun sandsvæðisins sunnan byggðarinnar var mjög mikill, sandágangur inn á gróið land var stöðvaður og mikið land greri upp. En stór svæði upp frá fjörunni eru enn þá sandi orpin. Var girðingin lögð af um 1980.

Undirritaður fullyrðir að ef ekki hefði komið til sandgræðsla fyrrgreindra stofnana og friðun sandsvæðanna, annars vegar á allri norðurhlíð Meðallandsins og hins vegar að sunnanverðu, ásamt átta km löngum varnargörðum við Kúðafljót, þá hefði öll sveitin lagst undir sand og sveitin orðið óbyggileg. Áréttað skal að þessum varnargörðum er meðal annars ætlað að vernda byggðina fyrir Kötluhlaupi.

Það er eðlilegt að fólk sem fer um sveitina geri sér enga grein fyrir að byggðin hefði öll farið undir sand ef hið opinbera hefði ekki gripið í taumana. En ætlast er til þess að þeir sem búa þarna núna þekki söguna um sandinn og harðbýlið í Meðallandi.

Landamerki jarða

Vegna mistaka í skráningu í þinglýsingu hjá Sýslumanninum í Vík á þeim hluta Slýja sem afsalað var 1944 til Sandgræðslunnar, féll hún niður í innfærslu þinglýsinga í tölvukerfi um 1999. Þetta var leiðrétt með bréfi sýslumannsins í Vík þann 1. ágúst 2013. Á þessum árum lögðu hlutaðeigandi ráðuneyti hart að Landgræðslunni að ganga formlega frá landamerkjalyfingum á þeim jörðum og jarðahlutum er voru á forræði stofnunarinnar. Undirritaður ferðaðist víða um Suður- og Norðausturland til þess að ganga frá landamerkjum þar sem það var hægt, en einhvers staðar varð ekki komist hjá því að ríkið færi í dómsmál til að fá niðurstöðu um eignarhald.

Víða um landið hafa landeigendur ásælt ríkisland af ýmsum hvötum. Á 44 ára starfsferli undirritaðs

sem landgræðslustjóra varð ég oft var við þá furðulegu sýn nokkurra landeigenda að mér bæri að afhenda landsvæði möglnar- og endurgjaldslaust til fyrri landeigenda, enda þótt fullgild eignarafsöl væru um að ræða, ég ætti sem sagt að gefa þeim ríkiseignir. Sama var upp á teningnum þegar ég fór að heimsækja hjónin á Syðri-Fljótum 2015. Um þetta vil ég segja; það er án vafa ekki vilji íbúa þessa lands að einstaklingum séu gefnar ríkiseignir, þó ekki væri nema að slíkt er auðvitað skýrt lögbrot. Hjónin hafa að undanfögnu tönntast á, á samfélagsmiðlum og í fjölmiðlum, að um einhvers konar glæp eða yfiringang hafi verið að ræða þegar undirritaður leitaði eftir samþykki þeirra um landamerki hlutaðeigandi jarða og jarðahluta.

Á sama hátt hafa þau nitt niður starfsfólk fjármálaráðuneytis og stofnana þess sem hafa eingöngu verið að vinna það sem þeim bar við að komast að lögfræðilegri niðurstöðu um landamerki Slýja og eignarhald jarðanna við fjörusandinn í Meðallandi.

Ásakanir þeirra hjóna um að ríkisvaldið og Landgræðslan hafi stuðlað að örlögum fjölda eyðibýla í Meðallandi er röng. Sandgræðslan og síðar Landgræðslan hafa varið tugum milljóna króna til að vernda gróður og efla byggðina og það skilaði miklum árangri.

Hjónin á Syðri-Fljótum keyptu jarðirnar Slýjar og Syðri-Fljótar af hjúkrunar- og dvalarheimilinu Klausturhólum á Kirkjubæjarklaustri í mars 1999. Í fyrrnefndu viðtali segjast þau hins vegar hafa sameinað jarðirnar 1998.

Því er harðlega mótmælt að Landgræðslan hafi verið að ásælast þeirra land á liðnum árum. Stofnunin og starfsfólk fjármálaráðuneytis hafa eftir bestu getu verið að sinna hlutverki sínu og lagalegum kvöðum.

Skætingur þeirra í garð undirritaðs í viðtalinu, fjölmiðlum og samskiptamiðlum er ekki svara verður. Undirritaður ætlar ekki að standa í frekari orðaskiptum við þessi hjón en óskar þeim velgengni í hrossabúskap þeirra.

Höfundur er fyrrverandi landgræðslustjóri.

Hitaveitulagnir Kaldavatnslagnir Fráveitulagnir

ÍS RÖR

Hringhella 12 - Hafnarfirði - S. 565-1489 - isrör.is

Svæðisskipulag Suðrhálendis 2022-2042

Svæðisskipulagsnefnd Suðrhálendis samþykkti þann 27. febrúar sl. tillögu að Svæðisskipulagi Suðrhálendis 2022-2042. Tillagan var til kynningar frá 15. nóvember 2023 til 19. janúar sl. og var auk þess auglýst í Morgunblaðinu og Bændablaðinu í nóvember sl. Alls bárust 72 athugasemdir. Svæðisskipulagsnefnd hefur afgreitt athugasemdirnar og sent þeim sem þær gerðu umsögn sína í gegn um Skipulagsgátt Skipulagsstofnunar. Vegna athugasemdana voru gerðar nokkrar breytingar á skipulagstillögunni og snéru þær flestar að því að viðbótarupplýsingum var bætt við til skýringar á kortum/myndum og einfaldar leiðréttingar gerðar á texta. Bætt var við stefnu og mannvirkjasvæði sem gerir nú ráð fyrir að mögulegt sé að styrkja flutningskerfi raforku með nýjum háspennulínum við hlið eldri lína, ávarpað er að fráveita þjónustustaða skuli uppfylla kröfur til hreinsunar og losunar skólps skv. reglugerðum, bætt við að efnistökusvæði skuli vera í samræmi við aðalskipulag og bætt í stefnu um opnunartíma vega. Þá var aukið við umfjöllun um verndarsvæði, gróður og dýralíf í umhverfisskýrslu.

Skipulagstillagan hefur verið send sveitarstjórnnum á skipulagssvæðinu til samþykktar og hafa þær fjallað um niðurstöðu svæðisskipulagsnefndar og samþykkt þær. Samþykkt svæðisskipulag verður nú sent Skipulagsstofnun til staðfestingar. Frekari upplýsingar um svæðisskipulagið og kynningarferli þess má finna í skipulagsgátt Skipulagsstofnunar www.skiplagsgatt.is

Svæðisskipulagsnefnd Suðrhálendis

Hreinsibúnaður og vélar

K háprýstidælur

HD háprýstidælur

HDS háprýsti/hitadælur

PGG rafstöðvar

NT ryksugur

RAFVER

rafver.is - S: 581 2333 - rafver@rafver.is

Land og skógur

Endurheimt vistkerfi á landi og ferskvatnslíf

Með vorinu vaknar náttúran til lífs enn á ný og fólk flykkist út til að njóta hennar.

Jóhann Helgi Stefánsson.

Vinsæl leið til þess er að standa við árbakka með veiðistöng í hönd. Þeir stofnar fiska sem flestir sækja í að veiða eru þó að fást við gríðarlegar

áskoranir, s.s. sögulega ofveiði og ekki síður skerðingu og eyðileggingu búsvæða. Ætli laxinn okkar sé ekki skýrasta dæmið um slíkt? Margt hefur verið reynt til þess að aðstoða ferskvatnslíf, með misjöfnum árangri þó. Fiskirækt var mikið stunduð og er að nokkru leyti enn, sem var ætlað að hjálpa stofnunum. Nýjar rannsóknir sýna þó fram á að slík afskipti hafa komið niður á hæfni villtra stofna til að lifa af.

En hvað á þá að gera til þess að hjálpa röskuðum ferskvatnsvistkerfum og þeim tegundum sem þar búa? Svárið getur komið á óvart en það er endurheimt vistkerfa á landi!

Endurheimt vistkerfa á landi gerir það að verkum að aukning verður í hringrás næringarefna á svæðinu, þar sem sterk og öflug þurrlandisvistkerfi leiða af sér að líggjandi ferskvatnsvistkerfi verði öflugri og fæðuframboð fyrir laxfiska á mismunandi æviskeiðum tryggara. Endurheimt votlendis gerir það sömuleiðis að verkum að búsvæði ferskvatnslífvera stækka. Votlendissvæði bjóða upp á fjölbreytt búsvæði sem hvort tveggja veitir skjól og næringu fyrir ferskvatnslífriki. Víða eru hindranir fyrir fiska að ferðast milli svæða þegar

Mynd / Atli Dagur Ólafsson

votlendissvæðum hefur verið raskað en með vel ígrunduðum endurheimtaraðgerðum er hægt að auka við útbreiðslusvæði, s.s. með aukningu á hrygningarsvæðum laxa og silunga.

Votlendissvæði virka í raun eins og svampur, þar sem þau geyma mikið magn af fersku vatni og jafna flæði yfirborðsvatns inn í ferskvatnskerfi. Hæg losun vatns frá mýrlendi hjálpar til við að viðhalda stöðugu vatnsborði í ám og lækjum, sem er mikilvægt fyrir lifun laxfiska, sérstaklega á tímabilum þar sem úrkoma er lítil. Að auki hefur einstök efnasamsetning votlendissvæða áhrif á vatnsgæði, þar sem mýrlendi virkar sem náttúruleg sía og hreinsar vatn þegar það síast í gegnum jarðvegslögin.

Það að ár og vötn brjóti bakka sína er vel þekkt vandamál hér á landi. Rannsóknir sýna að bakkar vaxnir birki og víðitegundunum eru í minni hættu af rofi og

umfang rofferla er töluvert minna en á lítt grónum bökkum. Þetta er vegna þess að trjátegundirnar mynda djúpa og mikla rótarflækju sem heldur fast við jarðvegsefnin og ver bakkana betur fyrir rofi. Þannig er hægt að koma í veg fyrir rask á búsvæðum laxa og silunga, og þar með auka lífsskilyrði þeirra.

Endurheimt þurrlandis og votlendis á landi skiptir sköpum þegar kemur að vernd og endurheimt ferskvatnsvistkerfa. Með því að notast við heildrænar aðferðir sem samþætta endurheimtaraðgerðir í vatni og á landi, komumst við nær því að styrkja og vernda þessa mikilvægu stofna í ám okkar og vötnum. Þar sem inngríp mannsins verður minni háttar að öðru leyti en því að hjálpa náttúrunni að hjálpa sér sjálfri.

Jóhann Helgi Stefánsson, sérfræðingur hjá Landi og skógi.

Skattaívilnanir í skógrækt

Í marsmánuði var hin árlega fagráðstefna Skógræktar á Íslandi haldin.

Álfjóla Lind Benjaminsdóttir.

Meðal mælenda var Erling Bergsaker frá Noreg, en hann hélt erindi um áhrif skatta á skógaræið í Noregi. Í gegnum sérstakan sjóð, Skogfond, fá skógaræið skattafslátt af tekjum frá skóginum gegn því að fjárfesta í betrubótum á eigin skógi. Skattaumhverfið hvetur því skógaræið til að hlúa vel að sínum skógum landsins.

Hvað er Skogfond?

Skogfond er norst skattaívilnunarkerfi fyrir skógaræið. Þegar skógaræið þenar á skógi sínum leggst ákveðin upphæð af tekjunum inn á sérstakan Skogfond-reikning. Hver og ein skógarjörð á sinn eigin Skogfond-reikning, sem fylgir jörðinni en ekki eiganda jarðarinnar, og erfist því við eigendaskipti.

Hvernig virkar Skogfond-reikningur?

Þegar skógaræið fær tekjur úr skóginum, t.d. við lokahögg, er hann skyldaður samkvæmt norskum lögum að leggja 4-40% af tekjunum inn á Skogfond-reikninginn sinn. Við innlögn er ekki greiddur skattur af upphæðinni. Þegar skógaræið fer í framkvæmdir í skóginum og tekur pening út af reikningnum er einungis greiddur 15% skattur af úttekinni upphæð. Sjóðinn á Skogfond-reikningi er einungis hægt að nota í uppbyggingu eða rekstur skógarins, þ.á m. í plöntukostnað, girðingavinnu og uppbyggingu eða viðhald slóða.

Hverjir sjá um Skogfond?

Skógaryfirvöld í Noregi sjá um Skogfond. Vextir af Skogfond-reikningum fara til yfirvalda og eru notaðir í verkefni sem gagnast

skógaræið í heild sinni, t.d. námskeið, upplýsingagjöf, kaup af tækjabúnaði, styrki o.s.frv.

Hver eru áhrif Skogfond?

Fyrir skógaræið eru mikilvægustu áhrif Skogfond þau að 85% tekna sem skógaræið leggur inn á sinn Skogfond-reikning er skattfrjálst. Þar sem innistæða Skogfond-reikningsins er einungis hægt að nýta í uppbyggingu eða viðhald skógarauðlindar bóndans sem eykur innviðaupbyggingu skóganna. Þegar fjárhagsstaða skógarbónda styrkist á sama tíma og innviðir skógarins aukast breytast óarðbærð skógarvæði, t.d. vegna lélegs aðgengis, í verðmæti fyrir skógaræið sem skilar inn enn hærri tekjum. Þetta skapar hringrásarhagkerfi sem byggir upp skógarauðlind og tryggir arðbæra framtíð fyrir komandi kynslóð skógaræið.

Dæmi:

Skógaræið þenar 1.000.000 kr á lokahögg. Kostnaður við skógarhöggið er 200.000 kr. Skógaræið getur valið að leggja 4-40% inn í Skogfond. Af tekjum sem ekki fara í Skogfond er borgaður hefðbundinn skattur, hér 45%. Skógaræið fjárfestir 300.000 kr. í skógi sínum eftir lokahögg, t.d. við plöntun til að halda skógrækt áfram. Í þessu dæmi þenar skógaræið 68.000 kr. meira að hlúa vel sér skattaafslætti sem fást með notkun Skogfond

Skogfond til Íslands?

Skógarhögg á Íslandi hefur aukist á síðustu árum, og eykst enn meira eftir því sem skógar landsins verða eldri. Því verður mikil þörf á skatta-kerfi í líkingu Skogfond í nákominni framtíð. Slíkt kerfi tryggir áframhaldandi uppbyggingu skógarauðlindarinnar um ókomna framtíð.

Höfundur er skógræðingur frá norska landbúnaðarháskólanum (NMBU).

	4%	40%
Tekjur	1.000.000	1.000.000
Kostnaður	200.000	200.000
Tekjur eftir kostnað	800.000	800.000
Lagt inn í Skogfond	40.000	400.000
Innistæða í Skogfond eftir skatt (15%)	34.000	340.000
Tekjur eftir frádrátt frá Skogfond Eftir skatt (45%)	760.000	400.000
	418.000	220.000
Fjárfestingar í skóginum	300.000	300.000
Tekjur eftir fjárfestingar	152.000	220.000

Korando
Elskar íslenskar aðstæður!
Verð frá 5.790 þús. kr.

Nýtt!
Fæst einnig með
dísel vél

- Dísel eða bensín
- Fjór hjóladrif
- 551 / 1.248 l farangursrými
- Sjálfskiptur
- 2 t dráttargeta
- Mjög vel búinn
- Læstur millikassi
- 182 mm veghæð
- 5 ára ábyrgð

benni.is
Bílabúð Benna
kolefnisjafnar selda bíla

Bílabúð Benna
Reykjavík
Krókháls 9
Sími: 590 2020

Bílabúð Benna
Sérfræðingar í bílum

Kjósum forseta með þekkingu á landbúnaði

Þann 1. júní nk. fara fram forsetakosningar og ljóst að kjósendur geta valið á milli margra frambjóðenda.

Hvort frambjóðandi hafi þekkingu eða reynslu af íslenskum landbúnaði er líklega eitthvað sem lesendur Bændablaðsins velta fyrir sér. Mig langar því að vekja athygli á að Baldur Þórhallsson, prófessor frá

Ægissíðu í Rangárvallasýslu, er í framboði. Forseti mun ekki leysa þau vandamál sem íslenskur landbúnaður glímir við en miklu skiptir að hann skilji líf og störf bænda og þess vegna er mikilvægt að kjósendur kynni sér vel Baldur og hans stefnumál.

Baldur er í grunninn sveitastrákur og því með reynslu af landbúnaði og sem dæmi þá sá hann um sauðfjárbúskap afa síns þegar hann veiktist en þá var Baldur 13 til 17 ára gamall. Einnig starfaði hann ungur að aldri í skeiðverksmiðju í tvö ár og hefur auk þess komið að fjölbreyttum landbúnaðarstörfum á Ægissíðu, t.d. kartöflurækt, hestamennsku, o.fl. Síðustu ár hefur Baldur, ásamt fjölskyldu sinni, rekið Hellana á Hellu sem eru í landi föður hans þar sem þau hafa einnig leigt út smáhýsi. Því má segja að hann sé hálfgerður ferðaþjónustubóndi í hlutastarfi.

Að hafa frambjóðanda sem hefur jafn víðtæka reynslu af landbúnaðarstörfum og Baldur eru forréttindi fyrir kjósendur. Baldur

skilur svo sannarlega hvað íslenskir bændur eru að glíma við og þau verkefni sem koma daglega við sögu.

Ekki spillir fyrir að Baldur hefur gríðarlega þekkingu á stjórnkerfi landsins og alþjóðamálum og er einn mesti sérfræðingur heims í smárikjafræðum. Allir þessir ofangreindu kostir gera Baldur mjög hæfan sem forseta nái hann kjöri.

Kjörorð Baldurs í kosninga-baráttunni er „vinnum saman“ og það lýsir einmitt Baldrí. Hann er ósérhlífinn og gengur í öll störf og leggur öllum lið. Hann væri sterkur liðsmaður íslensks landbúnaðar sem forseti á Bessastöðum. Kjósum Baldur og tryggjum að komandi forseti hafi þekkingu og reynslu af íslenskum landbúnaði.

Höfundur er rektor frá Tjörn í Þykkvabæ.

Lambamjólk **Handmjaltartæki**

Selen fyrir lömb **Sendum um allt land!**

Mundu að fylgjast með vikulegu afmælistilboðunum okkar!

Skoðaðu úrvalið af sauðburðarvörum á WWW.KB.IS

...Gæði þegar að er gáð

Rafstilling

REKI

Donaldson FILTRATION SOLUTIONS

Rafstilling S: 581-4991 Netfang: Rafstilling@rafstilling.is
 Reki S: 562-2950 Netfang: Reki@reki.is
 Skemmuvegur 46, Kópavogur

Ert þú félagsmaður í Bændasamtökum Íslands?

Eru þínar upplýsingar uppfærðar?

Er þín aðild rétt skráð?

Hefur þú uppfært veltu ársins 2023?

Hver er ávinningurinn af því að vera í Bændasamtökunum?

Bændasamtökin vinna að hagsmunum allra bænda og eru málsvari stéttarinnar, einnig er boðið upp á fjölbreytta orlofskosti, staðgengilstryggingu og afslátt af forritum RML

Sterk og öflug Bændasamtök eru lykill að því að rödd bænda heyrist skýrt og greinilega þegar teknar eru ákvarðanir um málefni þeirra

Það dýrmætasta sem felst í félagsaðildinni er samtakamátturinn

Saman í sókn fyrir íslenskan landbúnað!

Sjá nánar á bondi.is

B
BÆNDASAMTÖK
ÍSLANDS

Þau örfáu kíló af kaffibaunum sem runnarnir gefa af sér eru hreinsuð, ristuoð og möluð af alúð og umhyggju af starfsfólki skólans og hellt upp á að íslenskum síð.

Myndir / Guðríður Helgadóttir

Kaffisaga frá Reykjum

Við Garðyrkjuskólann á Reykjum hefur ýmislegt verið reynt í gegnum tíðina til að auka fjölbreytni í ylræktun.

Ingólfur Guðnason.

Ein forvitnilegasta athugunin er efalaust kaffiræktunin sem hófst þar fyrir rúmum 70 árum og enn má sjá vísi af í Bananahúsinu á Reykjum.

Um miðja síðustu öld og lengi síðan voru þjóðþekkt hjón, Hal og Halla Linker, áberandi í þjóðlífinu. Mest störfuðu þau þó í Bandaríkjunum. Hal Linker var þekktur þáttagerðarmaður í bandarísku sjónvarpi og þau hjón bæði. Hal var aðalræðismaður Íslands í Los Angeles og Halla tók við því embætti 1980. Þau tengjast ylræktarsögu okkar á forvitnilegan hátt.

Havaí kemur við sögu í íslenskri kaffiræktun

Hal ferðaðist víða um heim vegna starfa sinna og kom meðal annars til Havaí árið 1952. Þar kynntist hann kaffirunna þeim sem íbúar eyjanna rækta. Kaffirunni þessi er af Arabica-stofni, ræktaður í eldfjallajarðvegi í hlíðum eldfjallsins Mauna Loa, sérstaklega í Kona-héraði og ber nafn af því. Kona-kaffirunnninn barst þangað frá Brasilíu árið 1828. Runninn blómstrar þar hvítum blómum í febrúar–mars og myndast í kjölfarið græn aldin sem verða fagurraud er þau þroskast. Enn eru þessir kaffirunnar ræktaðir í Kona-héraði og þykja framúrskarandi að gæðum enda eitt dýrasta kaffi sem fyrirfinnst. Gilda þar afar strangar reglur um markaðssetningu Kona-kaffibauna til að koma í veg fyrir óheildarlega markaðssetningu.

Í einni af Íslandsferðum þeirra Hal og Höllu Linker í ágúst 1952 færðu þau hjón Garðyrkjuskóla ríkisins að gjöf 12 unga Kona-kaffirunna, sem komið var fyrir í einu af gróðurhúsum á Reykjum, ásamt nokkrum ananasplöntum. Hal Linker hafði mikið fyrir því að komast yfir plöntur af þessu tiltekna kaffifyrki, meðal annars fyrir milligöngu háskólans í Honolulu og ríkisstjórnar eyjanna, er tóku vel málaleitan hans. Plönturnar sem Hal eignaðist voru síðan fluttar til Filippseyja og þaðan til Lundúna. Þær komu loks til Íslands með Gullfaxa, flugvél Flugfélags Íslands, í september 1952.

Ingólfur Guðnason, fagbrautarstjóri garðyrkjuframleiðslu.

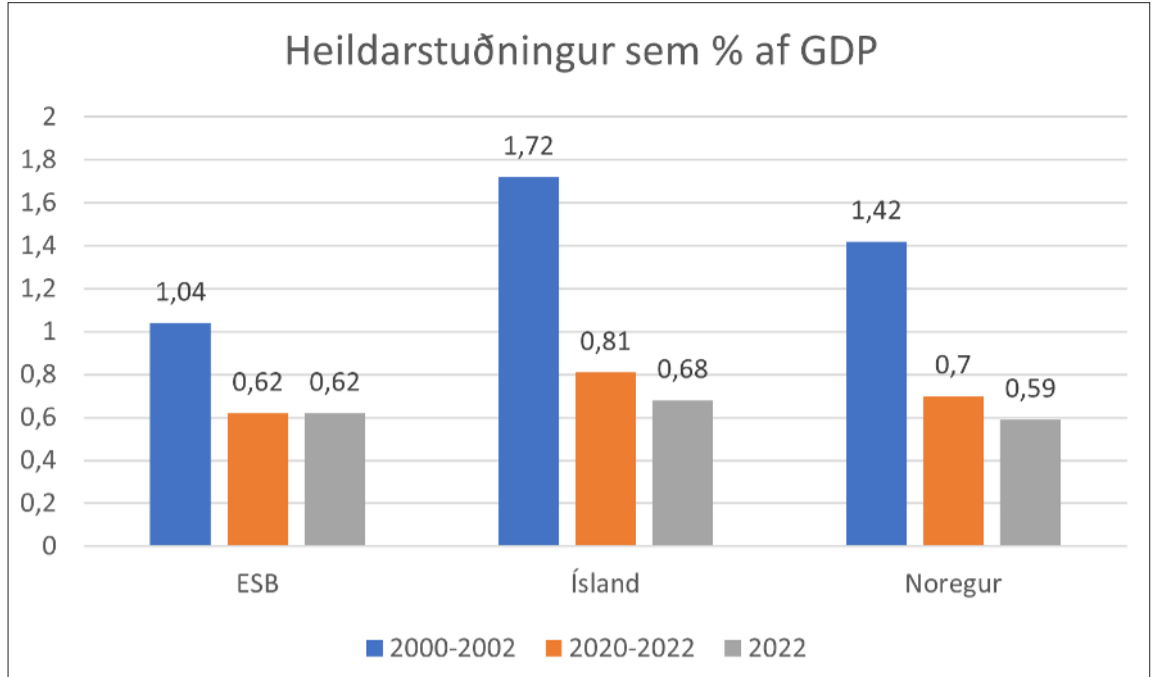
Kaffirunnarnir eru af hinu nafntogaða Kona-yrki frá Havaí.

Kaffirunnar enn í fullu fjöri á Reykjum

Kaffirunnarnir lifðu þessa hreppaflutninga vel og var þeim komið fyrir í gróðurhúsi í Garðyrkjuskólanum á Reykjum þar sem auk annarra jurta voru, og eru enn, ræktaðir bananar. Var talið að íslenskur eldfjallajarðvegur hentaði þessu yrki vel. Þegar til kastanna kom reyndist uppskeran ekki duga til áframhaldandi störræktunar hér á landi, eins og vonir stóðu til í upphafi. Tilraunin varð þó tilefni talsverðrar umfjöllunar um möguleika íslenskrar ylræktar í dagblöðum. Það þótti til dæmis tíðindum sæta er fyrstu kaffibaunirnar voru tinda af kaffirunnum Bananahússins á Reykjum árið 1955. Í dagblaðinu Vísi 14. nóvember sama ár birtist frétt um þessa nýju ræktunartegund þar sem segir m.a.:

„Ekki taldi skólastjóri líklegt að kaffirækt myndi bera sig á Íslandi, en þó væri það ekki með öllu útilokað. Hann sagði það vera staðreynd að litir og bragð yrði eftir því sterkara sem norðar drægi á hnettinum. Og þess vegna væri heldur engan veginn fráleitt að hugsa sér það að hér yrði hægt að rækta kaffitegund, sem þætti betra en annað kaffi og mætti því selja á heimsmarkaði sem lúxusvöru, og þá um leið dýrara en kaffi er almennt selt.“

Það er skemmtilegt að á Reykjum hefur nánast árlega fengist ofurlitil uppskera af þeim kaffirunnum sem þar eru ræktaðir og eru af hinu nafntogaða Kona-yrki frá Havaí. Þau örfáu kíló af kaffibaunum sem runnarnir gefa af sér eru hreinsuð, ristuoð og möluð af alúð og umhyggju af starfsfólki skólans og hellt upp á að íslenskum síð. Á Reykjum vaxa einnig nokkrar kaffiplöntur sem þroska gular baunir. Ekki er óhugsandi að heppnir gestir nái að njóta rjúkandi bolla af íslensku kaffi á sumardaginn fyrsta, en þá verður opið hús í Garðyrkjuskólanum og öllum almenningi er boðið í heimsókn.

Mynd 1. Heildarstuðningur við landbúnað í ESB árið 2022 nam 0,62% af þjóðarframleiðslu en 0,68% á Íslandi og 0,6% í Noregi. Hlutfall heildarstuðnings af GDP hefur lækkað mest á Íslandi frá aldamótum.

Mótmæli bænda í ESB: hvað býr að baki?

Undanfarna mánuði hafa bændur í Evrópu efnt til mikilla mótmæla um alla heimsálfuna. Segja má að þessi mótmæli bænda við starfsskilyrðum landbúnaðar megi rekja til þess þegar hollenskir bændur létu óánægju sína í ljós á árinu 2019.

Erna Bjarnadóttir.

Þann 1. október það ár ferðuðust þúsundir bænda til Haag til að mótmæla og dráttarvélar þeirra ollu umferðarhnútum sem teygðu sig í þúsundir kílómetra. Mótmælin þá beindust ekki sist að kröfum hollenskra stjórnvalda um 50% samdrátt í búfjárframleiðslu af umhverfisástæðum.

Covid-faraldurinn og síðan innrás Rússa í Úkraínu í febrúar 2022 hafa haft djúpstæð áhrif á starfsskilyrði landbúnaðar í Evrópu. Afleiðingarnar, ásamt nýjum áherslum í sameiginlegri landbúnaðarstefnu ESB (CAP), hafa undanfarna mánuði leitt af sér bylgju mótmæla bænda í velflestum aðildarríkjum ESB.

Í mars sl. var haldinn fundur í Osló á vegum Rannsóknaseturs landbúnaðarins (Agrianalyse) þar sem þessi þróun var tekin til umfjöllunar. Umfjöllunin hér á eftir byggir á erindum sem flutt voru á fundinum, auk annars efnis þar sem hin miklu mótmæli bænda hafa verið tekin til skoðunar.

Landbúnaður í ESB

ESB er eitt þeirra svæða í heiminum þar sem meira er framleitt af mat en þarf til að mæta fæðuþörfinni. Stefna ESB er að framleiðsla landbúnaðarafurða (sjálfsaflahlutfallið) sé 120% af því sem þarf til að uppfylla eftirspurn og næst það eins og er. Innan ESB eru samtals 9 milljón bú og 160 milljón ha af landbúnaðarlandi sem þýðir að meðalstærð búa er um 17 hektarar. Til samanburðar þá er meðalstærð búa í Noregi 27 hektarar og þykja bú þar í landi almennt ekki stór á íslenskan mælikvarða. Þetta undirstrikar hve breytileikinn á bústærð innan ESB er mikill. Sjálfsaflahlutfall Noregs hvað landbúnaðarvörur snertir er hins vegar 45% óleiðrétt fyrir innflutningi á fóðri. Um 30% af heildarútgjöldum ESB renna til landbúnaðar og meðalstuðningur á hvert bú, þ.e.

sem rennur til þeirra í formi beinna greiðslna, nemur lauslega áætlað 850.000 kr. á bú. Hér ber þó að taka fram að markaðsvernd er ekki talin með en verð til bænda innan ESB hefur fram til þessa verið hærri en heimsmarkaðsverð að mati OECD þó sá munur sé orðinn mjög lítill síðustu ár.

Til glöggvunar má bera saman hlutfall heildarstuðnings við landbúnað af þjóðarframleiðslu (GDP) og hlutfall almenns stuðnings sem er sá hluti stuðnings sem rennur ekki beint til bænda, af heildarstuðningi í ESB, Noregi og á Íslandi, samkvæmt samantekt OECD.

Hvað veldur öldu mótmæla bænda í ESB undanfarna mánuði?

Í upphafi er rétt að undirstrika að ekki er unnt að setja jafnaðarmerki fyrir ástæðunum milli allra landanna. Fyrir því eru ýmsar ástæður, s.s. misjöfn viðbrögð einstakra ríkisstjórna við Covid-faraldurinn og áhrifunum þegar úr þeim er dregið. Áhrif stríðsástandsins í Úkraínu koma misjafnlega niður á innri markaði ESB og ekki má gleyma því að bændur í Austur-Evrópu, nánar tiltekið í ríkjum sem gerðust aðilar að ESB þann 1. apríl 2004, fá enn lægri stuðning en bændur í hinum aðildarríkjunum fjórtán sem mynduðu ESB fyrir þann tíma (20% í Slóvakíu sem dæmi).

Á fyrrnefndri ráðstefnu í Noregi um ástæður óánægju bænda hélt sendiherra Slóvakíu erindi. Hann talaði mjög skýrt um ástæður þess af hverju bændur í heimalandi hans væru óánægðir: „FED UP“ – m.ö.o. að bændur væru búnir að fá nóg. Bændur í Slóvakíu og fleiri löndum Austur-Evrópu hafa orðið fyrir miklu verðfalli á afurðum sínum og mótmæli í þeim löndum hafa þannig beinst að því sem bændur segja að sé ósanngjörn samkeppni frá miklu magni innflutnings frá Úkraínu. Eins og kunnugt er felldi ESB niður alla tolla og tollkvóta eftir innrás Rússa í Úkraínu og það hefur leitt til gífurlegrar aukningar á innflutningi úkraínskra landbúnaðarvara.

En ástæðurnar eru fleiri í raun. Um nokkurt skeið hefur ESB átt í samningaviðræðum við ríki í Suður-Amerikubandalaginu Mercosur. Þessar samningaviðræður hafa tekið tíma en aukinn kraftur hefur verið settur í þær undanfarin ár. Drög að fríverslunarsamningi milli ESB og Mercosur hafa valdið úlfúð meðal

„ Viljum við ekki örugglega halda í og helst auka núverandi sjálfsaflahlutfall þjóðarinnar fyrir landbúnaðarvörur? ”

bænda og ýtt undir óánægju yfir óréttmætri samkeppni, einkum í sykri, korni og kjöti. Bændurnir eru því ósattir yfir auknum innflutningi landbúnaðarvara og segja hann hafa þrýst niður afurðaverði á sama tíma og hann standist ekki þær umhverfiskröfur sem settar eru á bændur í ESB.

Auk alls þessa þurfa bændur að takast á við íþyngjandi regluverk ESB. Miðpunkturinn í gagnrýni bænda hefur lotið að nýjum styrkjareglum ESB. Í þeim var m.a. krafa um að taka 4% af ræktuðu landi úr ræktun. Vegna mikilla mótmæla bænda hefur þó nú verið horfið frá þeirri kröfu. Þá hafa bændur í einstökum aðildarríkjum, t.d. Frakklandi, gagnrýnt flókna framkvæmd við úthlutun styrkja og sagt stjórnvöld þar í landi auka á flækjustigið, umræða sem við þekkjum sem „gullhúðun“ regluverks.

Mótmælin í Þýskalandi

Fjöldamótmæli bænda í Þýskalandi hafa vakið sérstaka athygli, ekki sist fyrir þær sakir að óalgenget er að bændur þar gripi til slíkra aðgerða. Þann 18. desember 2023 héldu þýskir bændur til Berlínar – með 3.000 dráttarvélar og önnur farartæki notuð í landbúnaði og skógrækt – til að mótmæla afnámi undanþágu á sköttum á eldsneyti. Reiði bænda beindist einkum að því að afnám undanþáganna felur í sér stóruáknar álögur á landbúnað. Samhliða lækkandi afurðaverði myndi það samanlagt leiða til 40% tekjustærðingar fyrir bændur á árinu 2024.

En bændur létu ekki hér við sitja. Í janúar voru einnar viku samfelldar aðgerðir um allt land. Alls var um 100.000 dráttarvélum ekið út á vegi landsins með tilheyrandi röskun á umferð og haldnir voru 1.000

mótmælafundir. Þann 15. janúar mættu 30.000 manns og 10.000 dráttarvélar til mótmælafundar í höfuðborginni, Berlín. Samkvæmt skoðanakönnunum studdu 80% landsmanna málstað bænda, 70% í borgum og 90% á landsbyggðinni. Í eldhúsum og kaffistofum landsins var rætt jákvætt um mikilvægi landbúnaðar, matvælaöryggis, landsbyggðar og fjölskyldubúa. Þýskir bændur mótmæltu líka kröfunni um að 4% ræktarlands yrðu tekin úr ræktun. Þrátt fyrir þessa mótmælaöldu var afnám undanþáganna staðfest í þýska þinginu þann 2. apríl sl.

Síðast en ekki síst hafa bændurnir mótmælt breytingum á CAP, auknu skrifræði og útfærslu á því hvernig þeim er ætlað að leiða til umhverfisvænni landbúnaðar. Sem dæmi er þýskum bændum bannað að hefja sáningu fyrr en 15. janúar. Bændur horfa ekki á dagatalið í þessu sambandi þegar kemur að slíkum ákvörðunum heldur á ástand lands og veðurfars.

En þýngst virðist þó hafa vegið sú breyting að 23% af beinum greiðslum til bænda voru færðar í umhverfisverkefni („ecoschemes“). Ekki var hlustað á bændur og tillögur þeirra um útfærslur þrátt fyrir að þeir hefðu áður lýst sig reiðubúna til að vera „hluti af lausninni“. En með þeim útfærslum sem urðu ofan á varð reyndin sú að 39% af þeim fjármunum sem stóðu bændum í Þýskalandi til boða vegna umhverfisverkefna gengu ekki út, samtals um 400 milljónir evra. Verkefni, sem stóð til boða að sækja um stuðning við, hentuðu ekki búrekstri stórs hluta bænda.

Áhrif mótmæla bænda í ESB

Þessi mótmælaalda meðal bænda hefur nú leitt til þess að ESB

ákvað að fresta áformum sínum um breytingar á CAP til að takast á við loftslagsbreytingar. Það verður fróðlegt að fylgjast með framhaldinu, sérstaklega í aðdraganda og að loknum kosningum til Evrópuþingsins sem verða nú í sumar.

Hefur þetta þýðingu fyrir stöðu íslenskra bænda?

Sú þróun sem hér hefur verið gerð að umtalsefni er afar athyglisverð. Hefði farið á annan veg ef betur hefði verið hlustað á bændur og sjónarmið þeirra?

Hér á landi er iðulega sótt fram með hugmyndir um breytingar á landbúnaðarstefnu. Við lestur þeirra vakna oft spurningar. Ef halda á í þá stefnu að uppfylla þarfir okkar fyrir landbúnaðarvörur verður að hafa í huga spár um fólksfjölgun að teknu tilliti til neyslubreytinga.

Þarf þá ekki samhliða að vera skýrt að stefnan sé sú að hlutdeild innflutnings verði ekki aukin í innanlandsmarkaði? Þurfa þau stjórnþæki sem eru valin til að útfæra stefnuna ekki að tryggja að framleiðslan haldi í við stækkun markaðar? Þegar talað er um að færa skuli stuðning í annað form, s.s. landgreiðslur eða umhverfisgreiðslur, þarf að tala skýrar svo ljóst sé að afleiðingarnar verði ekki samdráttur í framleiðslu.

Dæmið frá Þýskalandi, þar sem 39% stuðningsgreiðslna ganga ekki út þar sem bændur geta ekki nýtt sér þær, hringir háværum viðvörunarbjöllum. Viljum við ekki örugglega halda í og helst auka núverandi sjálfsafhlutfall þjóðarinnar fyrir landbúnaðarvörur?

Höfundur er hagfræðingur hjá MS.

KOMDU SKIPULAGI Á HJÓLAGEYMSLUNA

Hjólarekkar frá Falco hámarka nýtingu á fermetrum

HJÓLALAUSNIR

hjolalausnir.is

OSO
HOT WATER

OSO Hitakútar
Vörukaup ehf
Lausnir fyrir iðnað og heimili

516-2600
www.vorukaup.is
vorukaup@vorukaup.is

Vörukaup

NÝI
ÖKUSKÓLINN

Réttindin gilda
í Evrópu

Auknir atvinnumöguleikar
Íslensk og ensk námskeið

Íslensk námskeið mánaðarlega
Ensk námskeið 4 - 6 sinnum á ári

Skráning á námskeið er
inni á síðunni meiraprof.is
Fyrirspurnir sendist á
meiraprof@meiraprof.is

Klettagörðum 11 - 104 Reykjavík - meiraprof.is - meiraprof@meiraprof.is C-CE-D-C1-C1E-B/Far

Sveitarfélagið
HORNAFJÖRÐUR

HEILSUEFLANDI SAMFELAG
Sveitarfélagið Hornafjörður
11000N Reykjavík

Frelsi
Virðing
Jákvæðni
Metnaður
Vinátta

Grunnskóli Hornafjarðar
leitar eftir kennurum
í eftirfarandi störf

Heimilisfræði 1. – 10. bekkur fullt starf
Náttúrurfræði 7. – 10. bekkur 50% starf
Fab – lab 7. – 10. bekkur 50% starf
Hönnun og smíði 50% starf
Tónmennt 1. – 6. bekkur, hlutastarf með aðkomu að árhátíð og jafnvel kennslu í
Tónskóla Austur Skaftafellssýslu
Íþróttakennari í afleysingar í 1. ár
Leiklist 7. – 10. bekkur 50% starf með aðkomu að árhátíð skólans
Náms og starfsráðgjafa
Proskapjálfa í 100% starf
Kennara í 100% starf á miðstigi

Menntunar og hæfniskröfur:
Umsækjendur skulu hafa tilskylda menntun og reynslu til starfsins og góð tók á íslensku bæði munnlega og skriflega. Áhersla er á að umsækjandi sýni hæfni í samskiptum, frumkvæði, sé lausnamiðaður og hafi skipulagshæfileika.

Skólinn er Grænánaskóli og heilsueflandi og unnið er samkvæmt hugmyndafræði uppeldis til ábyrgðar. Unnið er markvisst með samskipti og líðan nemenda. Leiðsagnarnám og teymiskennsla er í innleiðingu í skólanum. Svæðið er andalaus uppspretta fyrir útivist á einum fegursta stað landsins og byggir sérstaða skólans á því.

Umsóknarfrestur er til 15. maí
Umsóknum ásamt ferilskrá og meðmælendum skal skilað til Kristínar G Gestsdóttur skólastjóra en hún veitir allar upplýsingar um störf, kristinge@hornafjordur.is, S. 470-8440 eða í síma 8986701
Launakjör eru samkvæmt kjarasamningi Sambands íslenskra sveitarfélaga og viðeigandi stéttarfélags.
Þeir sem eru ráðnir til starfa í skólanum þurfa að veita heimild til að leitað sé upplýsinga úr sakaskrá hjá Ríkissaksóknara.
Umsóknir gilda í hálfm ári frá því að umsóknarfrestur rennur út.
Öll kyn eru hvött til að sækja um.

Sveitarfélagið Hornafjörður / Hafnarbraut 27 / S: 4708000 / www.hornafjordur.is

Gömul tún

Orðsins list kemur að þessu sinni frá Jóni Trausta. Guðmundur Magnússon (1873–1918) bar skáldanafnið Jón Trausti.

Hann fæddist á Rífi á Melrakkaslétu, missti föður sinn ungar og ólst upp í fátækt með móður sinni, síðast á bænum Núpskötlu, austan Rauðanáps á norðvesturhorni Melrakkaslétu.

Jón Trausti hóf ungar prentnám hjá ritstjóra Austra á Seyðisfirði og starfaði við Ísafoldarprentsmiðju í Reykjavík 1895. Hann kynntist Daniel Bruun, dönskum fornleifafraeðingi og rithöfund, og fór árið eftir til Kaupmannahafnar þar sem hann stundaði prentnám í tvö ár. Árið 1898 kvæntist hann Guðrúnu Sigurðardóttur og áttu þau kjördótturina Mörtu Magnúsdóttur. Þau voru búsett í Reykjavík, en þar starfaði Jón Trausti m.a. við prentið, verslun, kennslu og var skrifari í Stjórnarráðinu, auk ritstarfa. Hann var jafnframt myndlistarmaður og málaði einkum landslag.

Jón Trausti skrifaði fjölda skáldsagna, langar og stuttar, auk smásagna. Hann sendi fyrst frá sér kvæðasafnið Heima og erlendis árið 1899 og eftir það rak hver bókin aðra. M.a. önnur ljóðabók hans, Íslandsvísur, árið 1903, sem prýdd er myndum eftir hann sjálfan og Þórarín B. Þorláksson listmálara. Þar er til dæmis að finna Íslandsvísur, sem hefjast á ljóðlínunni Ég vil elska mitt land, og Draumalandið, en bæðu orðu vinsæl sönglög.

Þekktustu skáldsögur hans eru Halla, framhald hennar Heiðarbýlið og Anna frá Stóruborg. Hann var ekki óumdeildur og þóttist fólk t.d. iðulega þekkja persónur og leikendur í sögum hans úr raunheimum og hnjóðaði í hann fyrir.

Jón Trausti lést úr spænsku veikinni árið 1918, aðeins hálfimmigtugur. Guðmundur G. Hagalín, rithöfundur og ritstjóri, lýsti honum í minningargrein í öndverðum desember 1918 sem manni „sem er höfði hærri fjöldanum, tendrar kyndla á brautum hans og verða þess valdandi, að hann litast um á vegum sínum og í sál sinni“. Einnig: „Með Guðmundi hefst hin lengri skáldsagnaritun í bókmenntum vorum. Veldur hann þar því straumhvörfum.“ /sá

„... Liti menn yfir þessi heidalönd á sumrin, ber fyrir augu þeirra ljósgula bleiti til og frá, sem stinga í stúf við holtið og móana, víðirunna og birkibrekurnar. Það eru gömul tún. Þar liggja heidabýlin - í eyði. Túnin bera enn þá vallendislit; þar, sem einu sinni hefir verið rækt í jarðveginum, er hún sein að hverfa með öllu. Heiðabýlin hafa staðið í hvömmunum við rætur fjallanna, á bökkum lækjanna eða nesjum veiðivatnanna - ætíð þar, sem fegurst er og bjargvænlegast. Alls staðar eru garðabrot umhverfis túnin; sums staðar hver girðingin annarri utar. Þær sýna, að starfsamar hendur hafa þar að unnið. En í túnunum miðjum eru vallgrónar tóftir, signar saman og sokknar í jörðina. Undarlegar tilfinningar gripa flesta, sem staldra við hjá þessum eyðibýlum. Þar hafa menn búið fyrir öldum eða áratugum. Enginn veit, hve gömul mannvirkin eru. Hvað hefir rekið þessa menn eða dregið hingað upp í öbygðir? Hvernig hefir búskap þeirra gengið? Hvernig hefir honum lokið? Spurningar eru nærar. Svör engin. Oft veit enginn, hver búið hefir þar síðast. Stundum er bæjarnafnið glatað líka. Byggðamenn hafa oft haft imugust á þessum býlum og litið á þá menn tortryggislausum, sem þangað hafa flutt. Það hefir gert þeim baráttuna tvöfalt þyngrri. Það hefir einnig fælt aðra frá að flytja á eftir þeim, svipt þá nágrannahjálpinni. Almenningsálitid er máttugt - hvað villast sem það er. Stundum hefir þessi tortryggni ekki verið ástæðulaus. Oftar hefir hún þó verið því einu að kenna, að þessir menn voru einrænir í lund, sjálfstæðir og framgjarnir, hirtu ekki um leið fjöldans. Ástæður manna geta verið margar og sundurleitar...“

Heiðarbýlið I - Barnið, 1908, inngangur.

Föngulegur hópur nemenda í blómaskreytingum.

Heidi Mikkonen blómahönnuður.

Umhverfisvænar blómaskreytingar

Náttúruleg feður var í fyrirrúmi á námskeiði um blómaskreytingar í Garðyrkjuskólunum á Reykjum á dögunum.

Sænski blómaskreytirinn og blómahönnuðurinn Heidi Mikkonen kom til Íslands dagana 8.–13. apríl sl. og var með tvö námskeið á Reykjum. Annað þeirra var ætlað nemendum blómaskreytingabrautar Garðyrkjuskólans og hitt fyrir fagfólk í blómaskreytingum.

Heidi vinnur mikið með efni úr náttúrunni og nærumhverfi og leggur áherslu á að skreytingar séu umhverfisvænar og með lágt kolefnisspor. Þær Bryndís Eir Þorsteinsdóttir, námsbrautarstjóri blómaskreytingabrautar og Valgerður Jónsdís Guðjónsdóttir blómaskreytingakennari, af kunnugum kallaðar Blómdís og Jónsdís, voru Heidi til aðstoðar.

„Heidi var sérlega ánægð með það úrval sem íslenskir blómabændur rækta í gróðurhúsum sínum og ekki spillti gleðinni hjá henni þegar blómabændurnir Axel Sæland og Heidi Pálrún Leifsdóttir á Espiflöt

Axel Sæland og Heidi Pálrún Leifsdóttir blómabændur litu inn.

litu inn til að forvitnast um það hvernig verið væri að vinna með blómin sem þau framleidda.

Þátttakendur á námskeiðunum nýttu sér útisvæði Garðyrkjuskólans í efnisöflun og nálguðust þar greinar og sinu sem fengu ný hlutverk í blómaskreytingunum. Að auki nýttist vel efniviður úr Bananahúsinu og

voru visin laufblöð einna vinsælust í skreytingarnar. Það er mikil innspýting fyrir blómaskreytingafagið að fá erlenda kennara til landsins með ferska strauma og hugmyndir sem kveikja á ímyndunaraflinu og efla og styrkja fagið“, segir í tilkynningu sem barst frá Garðyrkjuskólunum á Reykjum. /ghp

Gullfallegur afkrakstur námskeiða í blómaskreytingum.

Myndir / Garðyrkjuskólinn á Reykjum

Leikfélag Sauðárkróks:

Litla hryllingsbúðin

Nú hefur eitt elsta áhugamanna-leikfélag á landinu, Leikfélag Sauðárkróks, ákveðið að setja upp söngleikinn sívinsæla, Litlu hryllingsbúðina.

Leikfélagið, sem var stofnað þann 13. apríl 1888, hefur yfir árin haldið nokkuð góðum velli, frumflutt sýningar af öllu tagi og helst tvær árlega. Samkvæmt hefð, í kringum Sæluviku Skagfirðinga að vori og svo aðra, helst barnasýningu að haustlagi.

Fjallar Litla hryllingsbúðin um uppburðarlítinn ungan mann að nafni Baldur og hana Auði, en saman vinna þau í blómabúð. Auður á reyndar kærasta, tannlækni nokkurn sem nýtur þess bæði að klæðast leðri og beita hana ofbeldi. Kannast margir við lagið „Þú verður tannlækni“, þar sem hann syngur um sadískt eðli sitt – og eins og þeir sem þekkja söguna vita, endar sá í kjafti mannætblóms. Það syngur einmitt fullum hálsi annað þekkt lag, „Gemmér“, en blómið keypti

Leikhópurinn ásamt Valgeiri Skagfjörð leikstjóra.

Mynd / Aðsend

Baldur með það fyrir augum að selja í búðinni. Kemur fljótt í ljós að þessi annars sakleysislega jurt hefur þann eiginleika að geta talað auk þess sem hún nærast helst á fersku mannakjöti Baldri til mikils ama. Kraftur, gleði og gláumur einkenna sýninguna,

en leikstjóri er Valgeir Skagfjörð. Frumsýning verður þann 28. apríl nk. og hægt er að panta hjá tix.is. Eins og er eru komnar sex sýningar í sölu en þær næstu verða dagana 29. apríl, svo 1., 3., 5. og 8. maí kl. 20. /sp

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

Markmið safnsins er að bjóða upp á margþætta upplifun þar sem beinagrindum er stillt upp í mikilli nálægð við gesti.

Velkomin í Hvalasafnið

Hvalasafnið á Húsavík er einstakt safn sem leggur metnað í fjölbreyttar sýningar sem tileinkaðar eru hvólum og veröld þeirra.

Safnið er vel staðsett í hjarta bæjarins ofan við bátahöfnina, sem iðar af lífi yfir sumarmánuðina. Húsavík, sem er rómuð sem hvalahöfuðborg Íslands, er eftirsóttur áfangastaður af ferðalöngum sem vilja upplifa einstaka náttúrufegurð, dýralíf og rómantíska sjávarþorpsstemningu.

Hvalasafnið hefur gengið í gegnum miklar breytingar á undanföllum árum þar sem allar sýningar hafa verið endurnýjaðar á metnaðarfullan hátt. Húsnæði safnsins, sem var byggt undir starfsemi sláturhúss, hefur einnig gengið í gegnum endurnýjun lífdaga og hýsir nú, auk safnsins, frumkvöðla- og þekkingarsetrið Stéttina.

Markmið safnsins er að bjóða upp á margþætta upplifun þar sem tilkomumiklum beinagrindum er stillt upp í mikilli nálægð við gesti sem geta auðveldlega samsamað sig við þessi mögnuðu sjávarspendýr. Safnið er ekki einungis náttúrugripasafn

heldur státar það af fjölbreyttum sýningum þar sem líffræði, sögu og list er ofið saman á skapandi hátt.

Á Hvalasafninu eru til sýningar 13 beinagrindur af hvólum úr Norður-Atlantshafi. Ein merkasta perla safnsins er beinagrind sem tilheyrði 25 metra langri steypireyðskú sem rak á land við Ásbrú á Skaga árið 2010. Fleiri sjaldgæfar beinagrindur eru til sýnis á safninu á borð við náhval með ævintýrlega langa tönn sem var í fornri tíð seld dýrum dómum sem einhyrningshorn. Þá má sjá tegundir sem vanalega sjást ekki nálægt landi, eins og skugganefja sem getur kafað dýpra en nokkuð annað spendýr. Fleiri stórhveli eru einnig til sýnis og má þar nefna búrnhval og hnúfubak auk fleiri tegunda.

Hvalasafnið er lifandi safn þar sem reglulega er boðið upp á nýjar sýningar og viðburði.

Þann 25. maí opnar ný listasýning, Arctic Creatures, sem mun standa út sumarið og í september tekur við ný tilkomumikil listasýning sem kallast Sjávarblámi.

Hvalaráðstefna safnsins verður haldin í nýnda sinn þann 13. júní. Ráðstefnan er hugsuð sem vettvangur þar sem rannsóknarnemar

í sjávarlíffræði við Háskóla Íslands kynna rannsóknir sem þeir vinna að í Skjálfaflóa auk þess sem aðrir sérfræðingar koma til að fjalla um viðfangsefni sem tengjast hvólum, hvalnytjum og rannsóknum.

Dagana 19. og 20. júlí fer fram kvikmyndahátíðin Ocean Films Húsavík þar sem sýndar verða fjölbreyttar kvikmyndir hvaðanæva að úr heiminum sem allar eiga það sameiginlegt að fjalla um viðfangsefni sem tengjast hafinu með einum eða öðrum hætti.

Safnið er opið daglega, allt árið um kring. Aðgangur að safninu kostar 2.500 kr. fyrir fullorðna en ókeypis fyrir börn upp að 16 ára aldri sem eru í fylgd forráðamanns. Hægt er að kaupa aðgöngumiða í afgreiðslu og á heimasíðu safnsins.

Heimsókn í Hvalasafnið á Húsavík er frábær upplifun sem veitir heillandi innsýn í veröld sem er okkur hulin, en tengist okkur á marga vegu, hvort heldur sem er í gegnum sögu eða samvist okkar á Jörðinni. Verið velkomin í Hvalasafnið.

*Eva Björk Káradóttir,
frankvæmdastjóri
Hvalasafnsins á Húsavík.*

Lífræn hreinsistöð

Fyrirferðalítill með 25 ára ábyrgð
Engin rotþró eða hefðbundin siturlögn
Margar stærðir í boði
Tæming seyru á 3 - 5 ára fresti

IDNVER

Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

WPL
Diamond

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali
FASTEIGNAMÍÐSTÖÐIN
Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir
JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is · www.fasteignamidstodin.is

Niðurföll
fyrir bílplanið, fyrir utan bílskúrinn eða í skemmuna

Sterkt, létt, og frostþolin

SJÁ NÁNAR Á LOFT.IS

Nicoll
FYRIR ALLAR AÐSTÆÐUR

CLASS A15 Fótgangandi og hjólaþremm Pólar allt að 1,5 tonn	CLASS B125 Einkabílastaðir eða minni bílaþremm Pólar allt að 12,5 tonn	CLASS C250 Meiri bílaþremm Pólar allt að 25 tonn	CLASS D400 Hvábílastaðir, bílastaðir og öll útlasta Pólar allt að 40 tonn	CLASS E600 Eftir mikilli umferð, t.d. í hvalgaræði Pólar allt að 60 tonn
---	---	---	--	---

LOFT & RAFTÆKI
Hjallabrekku 1 | Dalbrekkumegin | 200 Kópavogi | S: 5643000 | www.loft.is

Límtré-Timbureiningar

STRUKTÚR

Stálgrind
Yleiningar
PIR
Steinull

Strúktúr ehf | www.struktur.is | struktur@struktur.is |
Bæjarflöt 9 | 112 Reykjavík | Sími: 588 6640

Byggingarstjóri

Ertu í byggingarhugleiðingum eða kominn af stað með framkvæmdir? Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllum byggingarstigum og vera tengiliður við byggingarfulltrúa fyrir þig.
Hafið samband í síma 852-3222 eða á netfang: asgeirvil@gmail.com

Vélabásinn:

Sænskættaði töffarinn

– Prufuakstur á Volvo EX30

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Bændablaðið fékk til prufu hinn nýja Volvo EX30 í Ultra útfærslu. Umrætt ökutæki er rafmagnsbíll sem væri hægt að setja í svipaðan stærðarflokk og Volkswagen Polo og Toyota Yaris. Hann er byggður á sama undirvagni og smart #1, sem kom vel út úr prófunum blaðsins í fyrra. Bíllinn í þessum prufuakstri var afturhjóladrifinn.

EX30 er hannaður í nánú samstarfi við Geely, móðurfyrirtæki Volvo. Fyrst um sinn verða þeir framleiddir í Kína, en samkvæmt upplýsingum frá umboðinu mun framleiðslan færast til Belgiu á næstu misserum.

Volvo markaðssetur EX30 sem minnsta jeppann þeirra frá upphafi. Þar er kannski verið að teygja hugtakið nokkuð langt, en formið á honum er svolítið jeppalegt. Þegar bíllinn er skoðaður frá hlið eða að aftan er ekki endilega augljóst að um Volvo er að ræða, en framendinn sver sig hins vegar í ætt við aðra bíla frá sama framleiðanda. Hið eiginlega grill hefur fengið að fjúka, en skálinan og Volvo-merkið með örinni eru til staðar. Þá eru aðalljósín T-laga, sem er eitt sterkasta einkenni nýrra Volvo-bíla í dag.

Aðlaðandi innrétting

Þegar stigið er um borð tekur á móti manni innrétting sem er með þeim smekklegrum sem fánlegar eru í nýjum bílum. Hér hefur verið gætt aðhalds í efnisvali en bætt upp fyrir það með úthugsadri og aðlaðandi hönnun. Efnin eru með áferð og litum sem sést ekki oft og er plastið að hluta til endurunnið eða auðvelt í endurvinnslu. Ofan á mælaborðinu er svart stíft gummikennt efni og í hurðaspjöldunum er blátt plast með kornóttu áferð og þar fyrir neðan svart plast með áferð sem minnir á frauðplast.

Þótt innréttingin sé dökk þá er létt yfir henni. Þá má hugsanlega þakka hversu vel loftar um miðjustokkinn og þrengir hvergi að farþegunum í framsætunum. Ultra útgáfan er með stórt glerþak yfir farþegaryminu sem hleypir inn mikilli birtu. Því fylgir þó sá ókostur að sólin skín stundum beint á andlit farþeganna nema keypt sé sóhlíf sem er aukahlutur.

Á milli sætanna er glasahaldari sem kemur út úr armhvílunni og er

EX30 er nýjasta útspil Volvo á rafbílamarkaðinn. Hér er um að ræða ökutæki sem er afar vel hannað að utan og innan og þægilegt í akstri.

Myndir / ál

Að aftan og frá hlið er ekki endilega hægt að átta sig á að um Volvo er að ræða.

Innréttingin er dökk að lit, en það loftar vel um hana og eru notuð áhugaverð efni.

Aftursætin eru ögn þrengri en í smart #1.

Skottið er 318 lítrar og vel formað.

hægt að renna honum inn þegar hann er ekki í notkun. Það er ekki hægt að lyfta armhvílunni til að nálgast lokað hólfa þar er gott geymslutrog neðan við glasahaldarana. Hanskahólfíð er ekki á hinum hefðbundna stað, heldur í miðri innréttingunni undir margmiðlunarskjánum. Það ber nafn með rentu þar sem það rúmar ekki mikið meira en eitt og hálf þar af þykkum skíðahönskum. Til að opna hólfið þarf að ýta á takka á snertiskjánum.

Margmiðlunarkerfið er byggt á Android og tekur enga stund að átta sig á hvar allt er. Bodið er upp á Android Auto en það er óþarft þar sem forrit eins og Spotify og Google Maps eru innbyggð í kerfið. Einfalt er að tengja símann með Blátönn.

Þægileg og rúmgóð sæti

Sætin eru klædd með dökku leðurlíki með bláu taua á sætisbökunum. Miðað við hversu lítill bíll Volvo EX30 er þá fara þau mjög vel

með mann. Þau eru stillanleg með rafmagni á fjölmarga vegu. Sætin eru í þægilegri hæð upp á aðgengi inn og úr bílnum að gera.

Aftursætisfarþegarnir þurfa hins vegar að setta sig við þónokkur þrengsli. Ef framsætin eru mjög aftarlega reynist fótapláss farþeganna að aftan vera í minnsta lagi. Höfuðplássíð er ásætlanlegt þó þeir hávöxnustu munu reka höfuðið í glerþakið. Náfrændi þessa bíls, smart #1, er með talsvert meira rými í aftursætunum. Farangursgeymslan er hins vegar býsna rúmgóð, eða 318 lítrar, og með stillanlega hæð á gólfinu.

Hljóðlátur og mjúkur

Þegar sest er um borð fer bíllinn sjálfkrafa í gang þegar stigið er á hemlana. Valið er á milli gíra með stöng aftan við stýrið. Ekki er hægt að lýsa akstursupplifuninni öðruvísi en afar afslappandi, þar sem bíllinn er vel hljóðeinangraður og með mjúka fjöðrun. Þá er hljóðkerfið vandað.

Útsýnið er gott og er auðvelt að átta sig á stærð bílsins. Hliðarspeglarnir eru til að mynda ekki alveg í kverkinni við framrúðuna sem minnkar blinda puntinn sem annars væri.

Aksturseiginleikar nýrra rafmagnsbíla eru oftar en ekki afar sambærilegir – þeir eru hljóðlátir og einfaldir í notkun. Það sem skilur helst á milli þeirra er tæknibúnaðurinn og er EX30 útbúinn öflugri akstursaðstoð, þ.e. skynvæddum hraðastilli og akreinavara. Þessi bíll virðist stundum vilja vera of nálægt hvítu línunni í miðjunni sem er úggvænlegt þegar ekið er á móti stórum ökutækjum. Þá er hann stundum óþægilega seinn að bremsa þegar ökutækið fyrir framan hægir á sér. Akstursaðstoðin er ekki alslæm, en það er hægt að hafa hana betri.

Þessi bíll kemur ekki með hefðbundinni fjarstýringu fyrir samlæsingarnar heldur er hann útbúinn lykllausu aðgengi. Það

er ýmist hægt að velja á milli þess að hann fari sjálfkrafa úr lás þegar gengið er að bílnum eða þegar lykkillinn eða lykklakortíð er borið að skynjara við B-bogann. Því er ekki hægt að taka hann úr lás úr fjarlægð nema með appi sem undirritaður prufaði ekki.

Undirrituðum fannst bíllinn oft fullfljótur að skella í lás þegar gengið var burt frá bílnum og of lengi að fara úr lás þegar gengið er að bílnum. Svo er raut á hurðarhúninum sem er hægt að ýta á til að stjórna læsingunni, en hún bregst yfirleitt ekki við snertingu nema í annari eða þriðju tilraun

Hinar hefðbundnu viðvaranir

Bíllinn getur verið býsna snöggur að ávíta öikumanninn ef horft er á umhverfið en ekki beint á veginn. Það er engin leið að slökkva á þessum viðvörnum en undirritaður fann út það ráð að breiða trefil yfir skynjarann sem fylgist með augunum. Þá fækkaði skömmunum verulega þó þær hættu ekki alveg. Samkvæmt upplýsingum frá umboðinu má búast við uppfærslu á þessu kerfi sem vonandi verður aðeins umburðarlyndara.

Eins og tíðkast í flestum nýjum bílum þá hafa framleiðendur verið skikkaðir til að útbúa ökutækin með viðvörnum sem heyrir þegar ekið er yfir hámarks hraða. Yfirleitt er hægt að slökkva á þessum viðvörnum,

en það þarf yfirleitt að gera í hvert skipti sem bifreiðin er ræst. Framleiðendur Volvo hafa verið svo séðir að koma fyrir flýtiþnappi í stýrinu til að slökkva á þessu pípi, sem er fyrirhafnarlaust að gera í hverri ökuferð.

Að lokum

Core, sem er ódýrasta úfærsla bílsins, kostar frá 6.890.000 krónum. Þar á eftir kemur Plus á 7.290.000 krónum og að lokum Ultra, sem prufaður var hér, á 8.390.000 krónum. Þá var þessi bíll með stærri 69 kílóvattsstunda rafhlöðuna sem kostar 800.000 krónum aukalega. Öll verð eru án vsk. og er hægt að fá 900.000 króna styrk frá Orkusjóði við kaup á bílnum. Helstu mál Volvo EX30 í millimetrum eru: Breidd, 1.836; lengd 4.233; hæð 1.549.

Uppgefin akstursdrægni samkvæmt framleiðanda eru 476 kílómetrar. Það er auðvitað aldrei hægt að búast við slíkri drægni í raunheiminum, en í þessum reynsluakstri var hægt að fara í lengri ökuferðir án þess að sligast af drægnikvíða.

Volvo EX30 er vel heppnaður og vandaður borgarbíll á samkeppnishæfu verði ef ekki er valin dýrasta útgáfan. Þeir sem eru í bilahugleiðingum ættu að skoða þennan bíl þegar tekinn er bílasölurúntur.

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Vegfarendur í Skagafirði geta komið við í sjálfsafgreiðslukofa við veginn hjá lífræna búinu Breiðargerði.

Nokkrar hænur una sér vel.

Bóndinn:

Starfinu fylgja forréttindi

Elinborg Erla Ásgeirsdóttir býr í Breiðargerði í fyrrum Lýtingsstaðahreppi í Skagafirði. Hún er lífrænn grænmetisbóndi og var nýverið kjörinn formaður VOR – félags um lífræna ræktun og framleiðslu. Hún kynnir hér búskap sinn.

„Ég kaupí jörðina og flyt hingað árið 2015, en þá hafði ekki verið stundaður búskapur hér í þónokkur ár og ekki verið fóst búseta. Það voru heldur engin útihús eða slíkt, aðeins íbúðarhúsið. Eg er síðan búin að vera að vinna í því að byggja hér upp rekstur, kominn með þrjú úpphituð bogahús, pökkunaraðstöðu og búin að rækta upp land. Einnig er kominn sjálfsafgreiðslukofi niðri við veg þar sem fólk getur keypt afurðir búsinns í sjálfsafgreiðslu yfir sumartímann,“ segir Elinborg Erla.

Býli, gerð bú? Eg er með lífrænt vottaða grænmetisræktun og smá skógrækt. Auk þess að selja grænmetið ferskt þá vinn ég líka úr því ýmiss konar afurðir, svo sem chutney, bragðbætt salt og grænmetisbollur. Svo á ég nokkrar hænur og endur, en þær eru nú frekar gæludýr en búfænaður.

Hvers vegna velur þú þessa búgrein? Vegna brennandi áhuga á ræktun, sérstaklega á ræktun matjurta og lífrænum ræktunaraðferðum. Svo er líka bara svo gott að búa í sveit.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Það er mjög breytilegt eftir árstíma. Á vorin hefst sáning og forræktun, síðan útplöntun og umhirða og loks uppskera. Veturna nýti ég síðan til

Elinborg vinnur fjölbreyttar vörur úr afurðunum sínum.

Elinborg Erla Ásgeirsdóttir.

þess að vinna við framleiðsluna, vinna afurðir úr ræktun ársins.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Það er gaman þegar gengur vel, en síður þegar gengur illa. Það er samt þannig að yfirleitt lærir maður mest af því sem mistekst eða gengur illa, svo þegar upp er staðið er þetta kannski bara allt skemmtilegt?

Hvað er það jákvæða við að vera bóndi og hverjar eru áskoranirnar? Það jákvæða er til dæmis að starfinu fylgja forréttindi á borð við það að ráða sér frekar mikið sjálfur, fá að vera mikið utandyra, vinna með höndunum og sjá hluti verða til og blómstra – bókstaflega jafnvel.

Hvernig sérð þú landbúnað á Íslandi þróast næstu árin? Eg ætla að leyfa mér að vera bjartsýn og spá aukinni virðingu fyrir íslenskum landbúnaði og stöðugleika á komandi árum. Áherslu á sjálfbærni og hófsemi í bland við aukna hagkvæmni. Minn persónulegi draumur er líka aukið hlutfall lífræns vottaðs landbúnaðar, meiri fjölbreytni og nýsköpun.

Instagram: @breidargerdi

Þar birtu ég reglulega myndir frá starfsemi og upplýsingar um hvað sé á döfni og hvar afurðir búsinns fást þá stundina.

Næstu tvær vikur mun Elinborg gefa lesendum innsýn inn í bústörf sín í gegnum Instagram-reikning Bændablaðsins.

Lífrænt vottað grænmeti.

„Minn persónulegi draumur er líka aukið hlutfall lífræns vottaðs landbúnaðar, meiri fjölbreytni og nýsköpun,“ segir Elinborg Erla.

Sérstak þjónusta
að þínum þörfum

ALLT
FASTEIGNASALA

Kristinn Sigurbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
Sími: 560-5502
Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
Sími: 560-5501
Netfang: pall@allt.is

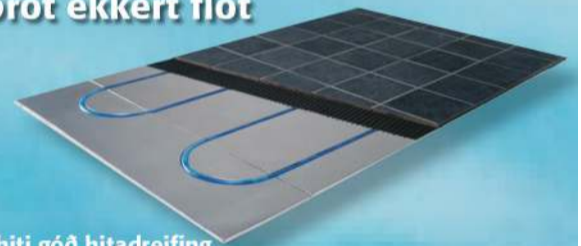
MEIRAÞRÓF

Næsta námskeið hefst 2. maí

Nú styttest
næsta námskeið
Upplýsingar og skráning **AKTÚ**
ÖKUSKÓLI
Inn á www.aktu.is

Gólfhitakerfi
Ekkert brot ekkert flot

- Þægilegur hiti góð hitadreifing
- Hítasveiflur / Stuttur svörunartími
- Aðeins 12mm þykkar hitadreifiplötur
- Fljótlegt að leggja
- Ekkert brot ekkert flot
- Dreifiplötur límdar beint á gólfíð
- Gólfefni lagt beint á dreifiplötur (flísar, parket)
- Hentar vel í eldra húsnæði jafnt sem ný hús og sumarhús
- Flooré gólfhitakerfi er einfalt, fljótlegt og þægilegt

Skemmuvegur 10 (blá gata) 200 Kópavogur
Sími 567 1330 Fax 567 1345 www.hringas.is

Hringás ehf.

Led lýsing í allar Landbúnaðarbyggingar
og Iðnaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

KAUPLAND

www.kaupland.is
sími 8449484

Hannyrðir:

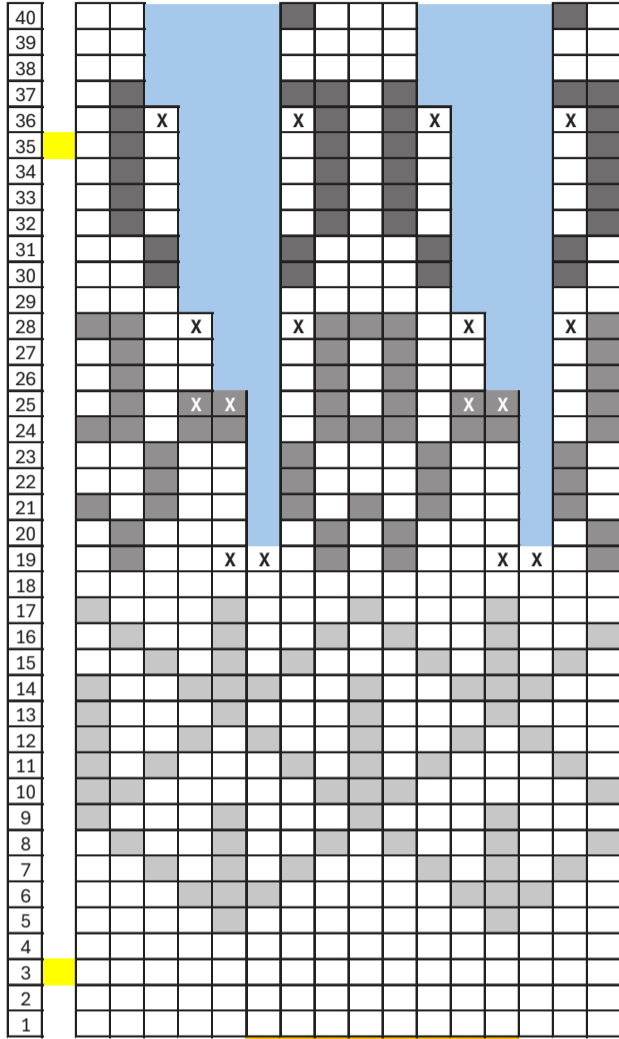
Önnu-peysa

Stærðir: S M L XL
Yfirvið: 94 100 111 120

Efni: 450-450-500-550 g Þingborgarlopi í aðallit. 50 g af þremur lopalitum frá Þingborg, sauðalitir eða litaður Þingborgarlopi – Slettuskjótt eða Hörpugull í mynstur. Eins er hægt að hafa aðeins einn eða tvo liti í mynstur. Ef notaður er lopi frá Ístex verður að gæta að prjónfestu, ekki er sami grófleiki á honum og á Þingborgarlopanum. Prjónað er úr plötulopnum tvöföldum. Sokkaprjónar 4 og 5 mm Hringprjónar 4 og 5 mm 40 og 80 sm langir Hringprjónn 5 mm 60 sm langur

Prjónfesta: 14 l og 23 umf í sléttu prjóni = 10 x 10 sm Önnur prjónastærð getur hentað, allt eftir því hvort prjónað er fast eða laust, finnið það út með því að prjóna prufu. Bolur og ermar eru prjónuð í hring og eins axlastykk.

Bolur: Fitjið upp 132-140-156-168 lykkjur á 4 mm 80 sm hringprjón, prjónið stroffi í hring 6-8 sm 1 slétta og 1 brugðna lykkju. Eins er hægt að hafa stroffgerð af annari gerð að vild. Skipt yfir á 5 mm 80 sm hringprjón. Prjónað slétt uns bolur mælist 38-46 sm. (Lengd á bol er ekki sú sama fyrir alla, mælið viðkomandi og metið bolsídd.) Á dömupesyu er fallett að gera „mitti“ á peysuna með því að taka úr á bol. Setjið merki í báðar hliðar, takið úr 2 lykkjur hvoru megin, *prj 2 lykkjur saman, prj 1 lykkju, prj 2 lykkjur saman*. Fyrst er tekið úr er bolur mælist 8-12 sm og síðan 2x aftur með 5 sm á milli. Alls eru teknar úr 12 lykkjur. Prj 5 sm, þá

- Umferð sleppt í S Aðallitur
- Umferð sleppt í S og M Litur 1
- Umferð sleppt í S, M og L Litur 2
- X X Úrtaka, prjóna 2 lykkjur saman Litur 3
- Engin lykkja

er aukið út aftur samsvarandi og með sama millibili og tekið var úr og endað með sama lykkjuþjölda. Mælið og metið hvað þið viljið hafa bolinn síðan og hvar þið viljið að úrtaka byrji.

Ermar: Fitjið upp 32-36-36-40 lykkjur á 4 mm sokkaprjóna prjónið stroffi í hring 6-8 sm, sömu stroffgerð og á bol. Skiptið yfir á 5 mm sokkaprjóna þegar stroffi er lokið og aukið strax um 2 lykkjur undir miðri ermi, (1 l eftir fyrstu lykkju og 1 lykkju fyrir síðustu l í umf). Endurtakið útaukningu 8-8-9-9 x upp ermi, með u.þ.b. 8 umf á milli, þar til 50-54-56-60 l eru á prjóninum. Gott er að nota prjónamerki til að merkja þar sem aukið er út. Skiptið yfir á stutta hringprjóninn þegar lykkjur eru orðnar nógu margar, eða á u.þ.b. miðri ermi. Prjónið uns ermi

mælist 44-52 sm. (Mælið handlegg og metið hve ermin á að vera löng) **Axlastykki:** Sameinið nú bol og ermar á 5 mm langa hringprjóninn. Setjið 5-5-5-6- síðustu lykkjur og 5-5-6-6- fyrstu lykkjur á báðum ermum á prjónanælu. Setjið 10-10-11-12 lykkjur af bol á prjónanælu þar sem umferð byrjar vinstra megin á bol. Prjónið fyrri ermna við bolinn 40-44-45-48 lykkjur, prjónið næstu 56-60-67-72 lykkjur af bol og setjið næstu 10-10-11-12 lykkjur á hjálparprjón. Prjónið seinni ermna við og gerið eins og með hana. Prjónið síðan 56-60-67-72 lykkjur af bol. Þá eru 192-208-224-240 l á prjóninum. Prjónið mynstur eftir teikningu, litamynstur byrjar í fimmtu umferð. Skiptið yfir á styttri prjóna eftir því sem lykkjum fækkar. Þegar mynstri lýkur er tekið úr aukalega þar til 64-72 lykkjur eru á prjóninum. Þá er skipt á 4 mm 40 sm hringprjón, prjónið 8-10 umferðir stroff. Fellið af frekar laust, brjótið kragann inn á við og saumið niður. Gangið vel frá öllum endum og lykkjið saman undir höndum.

Þvottur: Þvoðið flikina í volgu vatni með góðri ullarsápu eða sjampói. Skolið vel og vindið svo í hálfá mínútu í þvottavél. Mikilvægt er að vélin fari strax að vinda, (þær eru misjafnar að þessu leyti) en sé ekki að veltast með flikina fyrst, þá getur hún þófnáð. Leggið peysuna á handklæði til þeris.

Hönnun: Anne B. Hansen.

Úrfærsla uppskriftar: Margrét Jónsdóttir

s. 846 9287,
482 1027
www.thingborg.is
facebook/thingborgull

Það fæst alls konar band og lopi sem passar í húfuna sem uppskriftnin er að hér í blaðinu. Tvíband beint frá býli, Þingborgarband/Dóru-band bæði sauðalitir og jurtaletta í mörgum gullfallegum litum. Lovestory einband frá Helene Magnússon og Þingborgarlopi. Póstsendum bæði innanlands og utan. Verslunin er staðsett í Gömlu Þingborg sem er 8 km fyrir austan Selfoss. Opið alla daga nema sunnudaga kl. 10:00-17:00.

SUDOKUPRAUTIR Bændablaðsins

Setja skal inn tölur frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt - og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Létt

2			4	9	1			
	5		1	7	9			
1	9	8	5		6			
	8	4	7		9		5	
		2		1	4	6		
	1	3		8			2	
3				6	1			7
8		1					4	3
7	2		8	3				

Miðlungs

4							3	2
	1						7	
				8				
			3					1
	8			4		9		
6		5	2	3				
2	9				5			
		6			7	8		
			4					

Þung

			8					1
			4					7
			2	7		6	9	
	2				4			
		5				6		
7	4		5	3				
9		3	5					
	7			6		8	3	
					5			

Þyngst

3			1	8	4			9
8		4	7					
				6	1			
4				2	5			8
		3						4
				4				2
			6	1				
1	7	2						
5								

Erfinginn:

Dansandi blómarós

Sigríði Kristínu er margt til lista lagt, enda upprennandi söng- og leikkona. Hún leggur stund á ballett og kann að meta alíslenskan mat á borð við grjónagraut og lax.

Nafn: Sigríður Kristín.

Uppáhaldsmatur: Grjónagrautur og lax.

Aldur: 4 ára.

Uppáhaldslag: Hafíð bláa hafíð.

Stjórnumerki: Sporðdreki.

Uppáhaldslitur: Bleikur og fjólublár.

Búseta: Reykjavík.

Skemmtilegast í leikskólanum: Að dansa og renna mér.

Uppáhaldsmynd: Frozen.

Áhugamál: Barbie-dúkkurnar mínar og að syngja.

Fyrsta minningin: Ég var einu sinni með dudu þegar ég var lítið barn.

Tómstundaiðkun: Ballett.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert: Að gista í tjaldi og að fara til Frakklands.

Uppáhaldsdýrið: Api, hundur og kisa.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór: Söng- og leikkona.

Við hvetjum sem flesta til að hafa samband sem langar að taka þátt!
sigrunpeturs@bondi.is

Stjörnuþá

Vatnsberinn hefur lúmskt gaman af hversu mikil áhrif hann hefur þessa dagana bæði í vinnu og einkalífi. Hann ætti í kjölfarið að nýta sér áfram afleiðingar þessa og taka skref í átt til framþróunar og heilla. Ferðalög liggja í loftinu og ætti vatnsberinn að fara sem víðast. Hapattölur 8, 16, 22.

Fiskurinn er ekki allra um þessar mundir og finnur hann áhrif tunglstöðunnar betur en margir. Hann þarf því að vanda sig í samskiptum og ekki taka mikilvægar eða afdrifaríkar ákvarðanir næstu daga. Ró og gleði í hjarta fara þó vaxandi og halda því áfram út árið. Hapattölur 5, 15, 82.

Hrúturinn hefur undanfarið staðið í breytingum, bæði er kemur að búsetu og innra sálarlífi. Eitthvert babb kom í bátinn þegar hrúturinn átti síst von á og þurfti hann að snarsnúa við sinni fyrrum sannfæringu í vissu máli. Gönguferðir og hreint loft eru honum til góða. Hapattölur 42, 15, 62.

Nautið biður óþreyjufullt eftir að vori bæði í hug og hjarta. Einnig á það bág með að taka skref í átt til eigin betrunar en ætti að muna að hlutirnir gerast vist ekki af sjálfu sér. Bið verður enn á flestum vígstöðvum nautsins en í lok mánaðar fara hlutirnir að gerast. Hapattölur 3, 12, 32.

Tvíburinn fer víða þessa dagana og er viss um að honum séu allir vegir færir. Hann verður að gæta þess að fara ekki fram úr sér eða móðga einhvern með háttalagi sínu og muna að taka tíma til að virkja innri ró. Það er öllum til góðs, bæði honum sjálfum og þeim sem eru í kringum hann. Hapattölur 48, 62, 91.

Krabbinn verður að gæta þess að láta hlutina ekki stíga sér til höfuðs og vera nærgætnari við fólk í kringum sig. Dramb getur orðið honum að falli ef hann breytir ekki af venjum sínum og árangur þess sem hann vill taka sér fyrir hendur öðlast minna vægi í augum annarra. Hapattölur 2, 10, 8.

Ljónið á í einhverjum vandræðum þessa dagana um stefnu sína í lífinu. Þó það virðist hafa skýra hugsjón, er eitthvað að rugga bátum, hvort sem það er raunveruleikinn í sinni bláköldustu mynd eða hugarórur. Velta skal fyrir sér öllum mögulegum útkomum áður en lengra er haldið. Hapattölur 28, 17, 52.

Meyjan vill hafa alla góða og þolir illa bresti mannanna. Sjálf er hún vanalega hugljúfi sinna nánustu en upp úr getur þó gosið ef mikið er á hana lagt. Þessar fyrstu vikur ársins hafa verið henni erfiðar en fljótlega fer lífið að leika við hana aftur. Og þá verður leikið svo um munar. Hapattölur 13, 66, 51.

Vogin þarf að vera duglegri að opna sig tilfinningalega og varast að setja á svið leikþætti. Farið getur svo að hún viti ekki lengur muninn á leik og raunveruleika, en það er verst fyrir hana sjálfa. Vogin þarf að æfa sig í að vera sjálfri sér samkvæm og óhrædd við alla tilfinningasemi. Hapattölur 5, 68, 12.

Sporðrekin dregur fætuna í vissu máli sem snertir reyndar fleiri en hann sjálfan. Hann þarf að gyrra í brók og gera sér grein fyrir því hvernig hegðan hans getur orðið öðrum til miska og þá hvernig betur megi fara. Nú er góður tími til að endurverkja gamla hugsjón og gera bætur á. Hapattölur 8, 71, 69.

Bogmaðurinn hefur ekki mikla þolinmæði þessa dagana og hefur það bitnað á hans nánustu. Hann ætti að taka sig taki og anda dýpra en ella næstu daga enda óvænt lán fram undan ef hann tekur þá ákvörðun. Óvænt ferðalag er í kortunum og ferðafélagarnir honum til mikillar hamingju. Hapattölur 98, 32, 45.

Steingeitin lætur hugann reika til gamla tíma og veltir fyrir sér hvað betur hefði mátt fara í málefnum hjartans. Hún er þó þrjúsk og sérhlifin að upplagi og sér sjaldnast skóginn fyrir trjánum en ætti að æfa sig í að horfa augum mildinnar á fólk í kringum sig. Enginn er fullkominn og allra sist hún sjálf. Hapattölur 13, 47, 82.

Sílamávar nam land fyrst upp úr 1930 og finnst nú um allt land. Hann er eini mávurinn sem er að öllu leyti farfugl. Hann kemur mjög snemma, fyrstu fuglarnir fara að sjást í lok febrúar. Hann er því fyrsti vorboðinn sem kemur til landsins. Þeir dvelja síðan við strendur Pýreneaskaga og NV-Afríku yfir veturinn. Hann er nokkuð líkur svartbak í útliti en bara mun minni. Svartbakur getur orðið tvöfalt þyngri þannig að stærðarmunurinn er talsverður. Hann verpir helst við ströndina en einnig nokkuð inn til landsins. Helsta fæðan hans eru sandsíli og smáfiskar sem hann finnur við ströndina eða í vötnum. Sílamávar leita síðan meira inn til landsins en aðrir mávar og jafnvel inn á hálendi. Þar finna þeir skordýr, orma og ber. Þeir eru einnig tækifærissinnaðir í fæðuvali og fara í hræ, úrgang, egg eða unga. Sílamávi hefur fjölgað mikið og er áætlað að stofninn sé um 40.000–50.000 varppör.

Mynd og texti / Óskar Andri Víðisson

Tíska:

Heilsusamlegri húðflúr?

Sögu húðflúra má rekja endalaust aftur, enda ævagömul skreytilist menningar á heimsvísu.

Elsta þekkt dæmi þessarar listar er frá árinu 1991 þegar þýskir ferðamenn gengu fram á lík karlmanns í klakaböndum, við ferðalag sitt í Ölpunum.

Húðflúr á svæðum nálastungu

Kom í ljós að þarna var um ríflega 5.000 ára líkfund að ræða, og eftir nákvæma rannsókn talið að líkið hafi frosið strax eftir dauðann.

Saga mannsins frá bronsöld, (sem fékk nafnið Ötzi) er lengri og merkilegri en einn áhugaverðra punkta er að hann bar hvorki meira né minna en 61 húðflúr, öll í formi lína eða krossa. Ólíkt nútíma húðflúrum voru þau ekki gerð með nál heldur voru þetta finir skurðir sem muldum viðarkolum var nuddað í. Húðflúrin eru staðsett nálægt rifbeinum hans og mjóhrygg, á úlnlið, hné, kálfa og ökkla og virtust ekki hafa verið gerð til skrauts.

Tattúveraði ísmaðurinn Ötzi í góðu yfirlæti.

Bláan lit er hægt að vinna úr plöntunni Woad (*Isatis tinctoria*).

Blek sortulyngs er allþekkt hérlendis.

Bleki bannað

Óðir Íslendingar

Í gegnum tíðina hefur saga húðflúra þróast auðvitað frá bronsöld og muna margir eftir sjórum í denn sem fengu sig flúraða í höfnum erlendra borga.

Dagblaðið Vísir frá árinu 1982 segir frá Helga nokkrum Aðalsteinssyni sem opnaði fyrstu húðflúrstofu landsins, þá í Hafnarfirði. Var stöðugur straumur á stofu Helga sem hafði vart undan að sinna viðskiptavininum. Segir Helgi frá því að listina hafi hann lært í Seattle í Bandaríkjunum, en einnig hafði hann setið í spænsku fangelsi og dundað sér þar við að flúra meðfanga sína með afar frumstæðum verkfærum.

Með opnun húðflúrstofu sinnar hérlendis setti Helgi fordæmi fyrir jákvæðri upplifun fólks á húðflúrum, en fram að því voru landsmenn mishrífir af slíkum skreytingum. Skreytti hann landsþekkt fólk á borð við Björk, KK og Bubba en húðflúraði Íslendinga hófst fyrir alvöru á tíunda áratugnum.

Innihaldsefni húðflúrbleks hefur frá upphafi oftast verið gert úr aukaafurðum úr dýrum svo og þungmálmum sem geta valdið alls kyns áhættu.

Eins og staðan er í dag hefur t.d. FDA (Food and drug administration í Bandaríkjunum) enn ekki samþykkt að fullu notkun bleks sem notað er til flúrunar vegna ýmissa alvarlegra aukaverkana og sýkinga.

Í Evrópu (2022) hefur Evrópu-sambandið lagt bann á þúsundir litarefna sem hugsanlega innihalda krabbameinsvaldandi efni, þar á meðal Blue 15:3 og Green 7, ein helstu tvö blekin í 70% húðflúra.

Þessi tvö litarefni búa til bláan lit, grænan, rauðan, fjólubláan, gulan og hluta af hvítum blæ húðflúra. Þetta kemur eðlilega illa við marga sem telja ESB vera með tvískinnung, enda mun fleiri krabbameinsvaldandi efni til sem leyfð eru.

Náttúrulegri aðferðir endurvaktar

Vegan húðflúrblek á sér tiltölulega nýlega sögu, þar sem fyrsta vegan-blekið var kynnt í kringum 1980.

Þetta markaði upphafið að breytingu í átt að siðferðilegri og umhverfismeðvitaðri aðferðum til húðflúrunar enda með aukinni eftirspurn urðu örar framfarir í þróun jurtabundinna litarefna fyrir vegan-blek. Á 21. öldinni jukust vinsældir vegan-húðflúra svo jafnt og þétt þar sem æ fleiri einstaklingar leituðu að umhverfis- og siðgæðisvænni valkostum í takt við viðtækari samfélagsbreytingu á heimsvísu.

Lykilmunurinn á venjulegu og vegan húðflúrbleki er í innihaldsefnum þeirra, áhrifum á ofnæmi, auk þess sem hið síðarnefnda er umhverfisvænna og fyrir mörgum í mun meira samræmi við siðferðileg gildi.

Til viðbótar er vegan-blek talið öruggt fyrir húðina og telja margir það ólíklegra til að valda ofnæmisviðbrögðum. Að auki þykir það gefa þéttari lit sem hefur tilhneigingu til að endast lengur.

Vegan húðflúrblek er leið nútímamenningar segja sumir ... en erum við mannkynið ekki enn eina ferðina að nýta okkur aðferðir fyrri tíma? Að minnsta kosti hefur notkun jurталitar í húðflúr stungið upp kollinum oftar en einu sinni.

Sögur segja að einhvern tíma fyrir kristnitöku hafi Rómverjar staðið í því að húðflúra kappna sína með bláum lit gerðum úr laufum plöntunnar Woad (*Isatis tinctoria*) sem vex víða um Evrópu og Vestur-Asíu. Með það í huga má minnast sortulyngsbleks sem notað var á Íslandi allt fram á 20. öld, þá m.a. við skrif í skinnbækur.

Spurning hvort hægt væri að nota það við húðflúr? /sp

Vegan-krem sem bera má á húðina eftir flúrun.

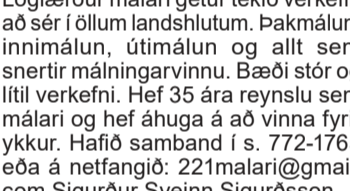
**GÁMASLISKJURNAR
KOMNAR, GOTT VERÐ.
VÍR OG LYKKJUR EHF
772-3200**

Sumarbúðirnar Ástjörn – fyrir 6-12 ára og 13-15 ára. Strákar og stelpur í öllum flokkum. Verð um kr. 10.000 fyrir sólarhring. Systkinaafsláttur. Ástjörn er nálægt Ásbyrgi og Hljóðaklettum á Norð-Austurlandi. Bátar og leiksvæði. Uppl. í s. 462-3980 astjorn.is - facebook, instagram, youtube.

Löglærður málarí getur tekið verkefni að sér í öllum landshlutum. Þakmálun, innimálun, útimálun og allt sem snertir málningarvinnu. Bæði stór og lítil verkefni. Hef 35 ára reynslu sem málarí og hef áhuga á að vinna fyrir ykkur. Hafið samband í s. 772-1765 eða á netfangið: 221malari@gmail.com Sigurður Sveinn Sigurðsson.

Tjöld til leigu. Bæði stór og lítil tjöld fyrir þína veislu. Frá 9 m² upp í 108 m². Einnig stólar og borð til leigu. Sendu á tjoldum@tjoldum.is eða s. 693-9400.

Eigum á lager forsteypa hleðslusteina á góðu verði. Ekki hika við að hafa samband fyrir nánari upplýsingar. svavarh@istak.is s. 840-2787.

TYRONE sturtuvagn með álsliskjum. Heildarþyngd 18 tonn. Verð kr. 3.600.000 +vsk. Vallarbraut.is s. 454-0050.

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

Skoda Octavia Ambition TDI, árgerð 2016, sjálfskiptur, ekinn 154.000 km. Verð kr. 1.690.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Sláttuvél á súper verði. 290 cm. Frábær reynsla, einföld og ódýr í rekstri þarf aðeins 55-70 hö.

Orkutækni ehf. s. 7930116

Á hagstæðu verði: Ziegler diskasláttuvél 2,9 mt. Með hraðfestingum á hnífum, þýsk gæði, áratuga reynsla. Verð kr. 890.000 +vsk. eða kr. 1.103.600 m/vsk. Uppl. í nýju símanúmeri, s. 793-0116.

Eigum á lager forsteypa hleðslusteina á góðu verði. Ekki hika við að hafa samband fyrir nánari upplýsingar. svavarh@istak.is s. 840-2787.

Eigum á lager forsteypa hleðslusteina á góðu verði. Ekki hika við að hafa samband fyrir nánari upplýsingar. svavarh@istak.is s. 840-2787.

TYRONE sturtuvagn með álsliskjum. Heildarþyngd 18 tonn. Verð kr. 3.600.000 +vsk. Vallarbraut.is s. 454-0050.

TYRONE sturtuvagn með álsliskjum. Heildarþyngd 18 tonn. Verð kr. 3.600.000 +vsk. Vallarbraut.is s. 454-0050.

SENDO SKYNJARI FYRIR GASMAGN

herumbil.is

Senso skynjari fyrir gasmagn. Mælir gasmagn í kútnum og notkun á snjallan hátt. Tilvalin gjöf fyrir grillarann, húsbíla-/hjólhýsaeigendur, þá sem elda með gasi eða bara eiga sjálfur. Þetta er hjálpartæki sem vaktar magnið í kútnum með snjalltækinu þínu. nánari uppl. www.herumbil.is

Sánahús 4-6 manna úr sedrusviði með 8 kw. Harvia ofni og öllu sem til þarf. Stærð 210 cm X 240 cm. Kemur ósamsett. Verð kr. 995.000 m/vsk. Upplýsingar valdi@barki.is s. 569-4000. Barki ehf.

Sánahús 4-6 manna úr sedrusviði með 8 kw. Harvia ofni og öllu sem til þarf. Stærð 210 cm X 240 cm. Kemur ósamsett. Verð kr. 995.000 m/vsk. Upplýsingar valdi@barki.is s. 569-4000. Barki ehf.

Beta motorcycles

FARÐU ALLA LEIÐ!

Eigum á lager mikið úrval af Beta götuskráðum enduró-hjólum, tví- og fjörgengis. Kíkið á úrvalið á nitro.is

Úrðarhvarfi 4 - 203 Kópavogi - S. 557 4848

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrúfað er frá vatninu, spennan 220v til 380v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur. Verð frá kr. 24.812.- til 281.292.-

Varmás
Markholt 2
Mosfellsbæ
sími 566 8144

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta.

Úrvalið hefur aldrei verið meira.

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum. Skoðuðu úrvalið á www.brimco.is eða kíktu í heimsókn.

Hestakerrur fyrir 2, 3 og 5 hesta.

BRIMCO EFRIBRAUT 6 - 270 MOSFELLSBÆ
SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

RUSLATUNNUFESTING FYRIR ÍSLENSKAR AÐSTÆÐUR

TUNNUKJAMMINN

- Íslensk smíði úr ryðfriú stáli
- Uppsetning fljótleg og einföld
- Til í stærðum fyrir allar almennar sorptunnur
- Tunnan rennur léttilega inn í festinguna
- Aðeins eitt létt handtak til að losa tunnuna

Nánari upplýsingar og pantanir á www.tunnukjamar.is

TUNNUKJAMMAR.IS
Láskótt kaup og framlög

EKKI LÁTA TUNNUNA ÞÍNA FJÚKA!

NORAMAX S5

Frábær öryggis-
stígvél frá Nora!
SUPERIOR PROTECTION

Við leggjum áherslu á góða þjónustu við landsbyggðina.

KH VINNUFÖT
Réttu fötin fyrir þig!

nora

- Einstaklega létt og slitsterkt PU.
- Nagla- og tævörn.
- Frábært grip, vörn gegn m.a. olíu, fitu og mykju.
- Góð einangrun, halda hita vel í kulda.

Verð: 11.900 kr.

Vefverslun: Khvinnufot.is

Öryggi: Fyrst og fremst

Nethylur 2a, 110 Reykjavík | khvinnufot.is

SMÍÐUM FRÁ GRUNNI OG GERUM VIÐ ALLAR GERÐIR TJAKKA

VHE

VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Nýir gluggar 2,49 x 1,7 með opnanlegu fagi. (8 stk.) Karmabyggt 50 x 175. Opnanlegt fag 1,10 x 49. Verð kr. 160.000 stk. m/vsk. (nývirði kr. 250.000) Upplýsingar í s. 888-4020 eða olafur.sigurjonsson@thingvangur.is

Massey Ferguson 5613, árgerð 2017, notkun 4.610 tímar. Ámoksturstæki með vigt og tölvuskjá sem sýnir stöðu. Framlyfta og framaflúttak. Load-sensing, fjórar vökváspólur, rafstýrð og handstýrð. Aflauki og þarf ekki aðblæ. Vel útbúin vél sem hefur allt sem hugurinn gírnist. S. 861-1029.

SsangYong Tivoli DLX, árgerð 2020, sjálfskiptur, ekinn 13.000 km. Verð kr. 2.890.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Ónotað Aquamassage á kr. 1.500.000. Tækið er á hjólum. Hægt að setja inn í bílskúr. Tækið er líkt og 36 hendur sem nudda viðkomandi. Poki með (37 °C heitu vatni) leggst að líkamanum og nuddar, blotnar ekki. Hægt að velja mismunandi stillingar. Tilvalið fyrir ferðapjónustu og fleiri aðila. Halldór s. 897-4305.

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalskoðun. Pantíð tíma. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Ópið kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Backhoe fyrir dráttarvélar og hjólaskóflur. Margar stærðir. Gröfudypt 1,3–4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

**Lífrent
Hreinsivirki!**

NÚTÍMA ROTÞRÓ

Fyrir sumarhús, heilsárhús, hótél o.fl.

Yfir 90% hreinsun - hreinsigeta PIA vottuð

3ja þrepa hreinsun - ekkert rafmagn

Engar siturlagnir - fyrirferðarlítill

Mögulegt að breyta í skólphreinsistöð síðar

Þýsk gæði - CE merkt

Stærðir 2-600 persónueiningar

HVAMMSHÓLAR

SIGURÐUR VIGGÓ HALLDÓRSSON PÍPULAGNINGAEMEISTARI +354 660 4085 SIGGI@HVAMMSHOLAR.IS

Massey Ferguson 35X, árgerð 1960, til sölu. Gangfær. Verð kr. 250.000. Upplýsingar í s. 892-0330.

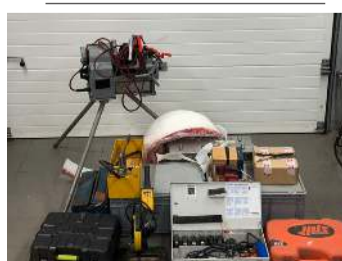
BELMAC keðjudreifarar. 10,5 cu. Tilboðsverð kr. 2.360.000 +vsk. 7,5 cu.- verð kr. 1.680.000 +vsk. Vallarbraut.is. s.454-0050.

Til sölu 15 fm. smáhýsi, fjölnota til flutnings. Gólf parketlagt, veggir klæddir með rakaheldum spónaplötum og málaðir. Loft klætt með panil, rafmagnstafla, vegg- og loftdósir, ekki ídregið. Kreiks smáhýsi eru á Facebook. Upplýsingar í s. 842-4744.

Útvegum allan búnað fyrir háprýst vökvakerfi s.s. dælur, mótor, stjórnloka, gíra og annað. Danfoss - Parker - Rexroth - Eaton/Charlynn - Valmet - Linde - Brevini - Poclairn - Hægglund - Denison - SAI og flesta aðra framleiðendur. Viðgerðarþjónusta. Vökvataeki ehf. S. 861-4401 vökvataeki.is vt@vökvataeki.is

Til sölu verkfæri og efni til pípulagna ásamt fleira verkfæradóti. Selt allt í einum pakka, lágmarksverð kr. 1.000.000. Ath. ekkert prútt. Upplýsingar í s. 893-5860.

SsangYong Korando Adventure, 4x4, árgerð 2021, sjálfskiptur. Ekinn 30.000 km. Verð kr. 4.890.000 - notadir.benni.is – s. 590-2035.

Dísel miðstöð, 5kw. Samsett sama tækið 12 volt, 24 volt og einnig 220 volt. Öll þjónusta og varahlutir. Orkubóndinn.is, Tranavogi 3, 104 Reykjavík, s. 888-1185. Ópið frá 15-17.

Slöngubátar fyrir alhliða veiði. Hákonarson ehf. hak@hak.is s. 892-4163.

KANE vélavagn, 24 tonn. Vökva- og loftbremsur. Tandem öxlar, með breikkunum. Verð kr. 4.600.000 +vsk. Vallarbraut.is. s. 454-0050.

Gróðurhús fyrir matjurtarækt, lyggjandi yfir beði eða standandi. Dúkurinn er úr ljósgrænu þe. plasti með styrkingarþræði og sterkum rennilásam. Eignum einnig mjög falleg fuglahús til á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163 www.hak.is / hak@hak.is

Gólfhiti, gólfvæsing fyrir 16 mm. rör. Ryklaus gólfhitavæsing, verð á fermetra kr. 4.000 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á <https://www.golffraesing.is> s. 892-0808 - Oliver.

KANE sturtuvagn. Heildarþyngd 15,5 tonn. Verð kr. 2.600.000 +vsk. Vallarbraut.is. s. 454-0050.

Bretttagafflar með snúningi, 180° eða 360°. Festingar fyrir traktora og skotbómulyftara. Hliðarstuðningur fyrir trékassa og grindur. Burðargeta 1.500 kg, 2.500 kg, 3.000 kg og 5.000 kg. Pólsk framleiðsla. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang hak@hak.is www.hak.is

Hunnebeck steypumót til sölu, 3 metrar. Erum með 119 metra í tvöföldun, með fylgihlutum, fyrir um 65%. Verð kr. 28.710.000. selst í heilu lagi. jarnavirkid@gmail.com

Gúmmirampar fyrir brettatjakk. Stærð L 100 cm x B 50 cm x H 16 cm. Þyngd 21 kg. Passa fyrir venjulega vörugama. Burðargeta 10 tonn. Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163, hak@hak.is

NUGENT sturtukerrur. Heildarþyngd 3.500.kg. Verð kr. 1.640.000 +vsk. Vallarbraut.is. s. 454-0050.

BRAGGAR í mörgum breiddum. Frábært fermetravéð. Verð frá kr. 32.400 +vsk. Vallarbraut.is. s. 454-0050.

ZETOR

**ERU FRAMKVÆMDIR FRAMUNDAN?
FÁÐU AÐSTOÐ FRÁ FAGAÐILA**

- Alhliða verkefnastýring.
- Verksamningar milli verktaka og verkkaupa.
- Gerð kostnaðaráætlana og útbodsgagna.
- Aðstoð við val á verktökum og birgjum.
- Gerð og eftirfylgni verkáætlana.
- Aðstoð í hönnunarferli.
- Áhættugreiningar.
- Byggingastjórn.

HAFÐU SAMBAND

869-0700
zetur@zetur.is
www.zetur.is

Þrýstisett fyrir neysluvatn. Til á lager- 230 V, 12 V, 24 V. Einnig dælur með 3 fasa. Mjög öflug sjálfsoğandi dæla. Dælulútur úr kopar og öxull úr ryðfríu stáli. 24 L eða 60 L tankur úr ryðfríu stáli. Stillanlegur þrýstingur. Hentar vel fyrir sumarhús, ferðapjónustu og bátta. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Ryðfritt flatstál í ýmsum stærðum til sölu á góðu verði. Áhugasamir sendi fyrirspurn varðandi magn og verð á runar.arna@skaginn3x.com

Sliskjur úr áli fyrir vinnuvélar, fjórhjól o.fl. Lengdir: 1,6 m, 2 m, 2,1 m, 2,5 m, 3 m, 3,5 m, 4 m, 4,5 m, 5 m. Burður fyrir þar 1,5 tonn til 80 tonn. Einnig gúmmíklæddar að ofan fyrir valtara. Mjög hagstæð verð. Hákonarson ehf. Netfang- hak@hak.is - s. 892-4163. www.hak.is

Rafstöðvar með orginal Honda-vélum og Yanmar dísel á lager. Stöðvarnar eru frá Elcos Srl. á Ítalíu, www.elcos.net. Eigum einnig hljóðlátar stöðvar fyrir ferðavagna. Við bjóðum upp á allar gerðir af rafstöðvum. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf., www.hak.is s. 892-4163, netfang- hak@hak.is

Lítið notuð díseldrifin vatnsdæla til sölu. Flæði - l/m 400 - Head max - H(m) 50. Rafstart. Öll yfirfarin, m.a. rafkerfi og oliuskipti, nýr rafgeymir. Ásett verð kr. 100.000. Uppl. í s. 898-5978.

Háþrýstidælur fyrir verktaka og bændur. Rafdrifnar, traktorsdrifnar, glussadrifnar, bensín eða dísel. Margar stærðir, allt að 700 Bar. Einnig öflugir vatnshitara fyrir háþrýstidælur. Vandaður búnaður frá Comet - www.comet-spa.com Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Traktorsgrafa. Vinnustundir 3.546 samkv. mæli. New Holland LB115B. Árgerð 2006. Rafmagns servo, margt endurnýjað, góð vél. Fylgir 3,3 m Zamas snjóplógur, árgerð 2016 og 2 skóflur á backo. Verð kr. 5.100.000 +vsk. S. 773-4747.

Glussadrifnar haughræur á ámokstursterki eða 3 tengi. Hentar mjög vel fyrir útítanka, útílón og víðar. Lengdir: 4 m, 5 m 6 m, 6,7 m, 8 m, 9 m. Rótor og skrúfa eru sambyggð, enginn öxull. Mjög léttbyggðar, 9 m löng er aðeins 360 kg. Allar festingar í boði fyrir skotbómulyftara og traktora. Boltaðar festingar sem er fljótlegt að skipta um. Getum einnig skaffað fremsta hlutann án burðarvirkis. Öflugur búnaður á góðu verði frá Póllandi. Hákonarson ehf. hak@hak.is - www.hak.is - S. 892-4163.

NUGENT flutningakerrur, breidd 2,3 m lengd 5,5 m. Beavertail verð kr. 2.350.000 +vsk. Flatbed verð kr. 1.940.000 +vsk. Tiltbed verð kr. 2.500.000 +vsk. Vallarbraut.is. s. 454-0050.

Gámarampar á lager. Heitgalfaniserað stál. Burðargeta 8.000 kg. Stærð 130 cm x 210 cm x 16 cm. Lykkjur í dekki fyrir lyftaragaffla. Hákonarson ehf. hak@hak.is s. 892-4163. www.hak.is

Vilt þú koma og vinna með okkur?

ÞINGEYJARSVEIT AUGLÝSIR LAUST TIL UMSÓKNAR STARF Í ÁHALDAHÚSI SVEITARFÉLAGSINS

Þingeyjarsveit

Um er ræða 100% starf við fjölbreytt verkefni sem snúa að mestu að viðhaldi fasteigna. Helstu verkefni eru almenn viðhalds- og þjónustuverkefni tengd fasteignum sveitarfélagsins og umhverfi þeirra ásamt ýmsum verklegum framkvæmdum sem falla undir áhaldahús sveitarfélagsins.

Laun og starfskjör eru samkvæmt kjarasamningi viðkomandi stéttarfélags og Sambands íslenskra sveitarfélaga.

Æskilegt er að viðkomandi geti hafið störf eigi síðar en 1. september 2024 eða eftir samkomulagi. Umsóknarfrestur er til 20. maí. Öll kyn eru hvött til þess að sækja um. Þingeyjarsveit áskilur sér rétt til að hafna öllum umsóknum. Öllum umsóknum verður svarað þegar ákvörðun um ráðningu hefur verið tekin.

Upplýsingar gefur Ingimar Ingimarsson sviðsstjóri umhverfis- og framkvæmdasviðs Þingeyjarsveitar í síma 512-1800 eða í tölvupósti ingimar@thingeyjarsveit.is Senda skal umsóknir á umsokn@thingeyjarsveit.is ásamt ferilskrá og kynningarbréfi þar sem gerð er grein fyrir ástæðu umsóknar og rökstuðningur um hæfni viðkomandi til að gegna starfinu.

Þingeyjarsveit er ákjósanlegur búsetukostur fyrir þá sem kjósa gott mannlíf, friðsæld í fagurri sveit með nálægð við stóra þéttbýlisstaði.

Menntunar- og hæfniskröfur

- Iðnmenntun sem nýtist í starfi æskileg
- Reynsla af sambærilegu starfi er kostur
- Þjónustulund og hæfni í mannlegum samskiptum er skilyrði
- Sjálfstæð og öguð vinnubrögð
- Geta til að vinna í teymi
- Ökuréttindi eru skilyrði
- Vinnuvélaréttindi eru æskileg
- Aukin ökuréttindi eru kostur
- Íslenskukunnátta

Allar nánari upplýsingar á www.thingeyjarsveit.is

Harðskafi

Sláttuvél 175cm
Fyrir dráttarvél 40-60hp
Kr 365.800 m. vsk
Kr 295.000 án vsk

Sláttuvél 250/290cm
fyrir dráttarvél 100-130hp 1000RPM
Fram- og afturfestingar

Sláttuvél 200/220cm
fyrir löléttinginn eða skotbómuna

Sláttuarmar
fyrir dráttarvélar 6 stærðir
Práðlaus stjörmbúnaður

Sláttuvél 120cm
Fyrir fjórhjól 15HP EL
Kr 477.400 m. vsk
Kr 385.000 án vsk

Sláttuvél 100/120cm
fyrir gröfuna

Trjáklippur
Kr 415.400 m. vsk
Kr 335.000 án vsk

Steypuvél 300L
Kr 675.800 m. vsk
Kr 545.000 án vsk

Kurlari pto 14,8cm
Kr 849.400 m. vsk
Kr 685.000 án vsk

Niðursetningur
Kr 297.600 m. vsk
Kr 240.000 án vsk

Kurlari 15HP EL
Kr 477.400 m. vsk
Kr 385.000 án vsk

Vinnukassi 2 mtr
Kr 229.400 m. vsk
Kr 185.000 án vsk

Skógarkló
Kr 179.800 m. vsk
Kr 145.000 án vsk

Kurlari 6,5HP
Kr 229.400 m. vsk
Kr 185.000 án vsk

Hríslu- og stubbatæteri
180/225cm fyrir dráttarvélina

Hríslu- og stubbatæteri
80cm fyrir gröfuna

Vélsópur 150cm
Kr 713.000 m. vsk
Kr 575.000 án vsk

Hnífatæteri 230cm
Kr 948.600 m. vsk
Kr 765.000 án vsk

Sturtuvagn 2ja T
Kr 682.000 m. vsk
Kr 550.000 án vsk

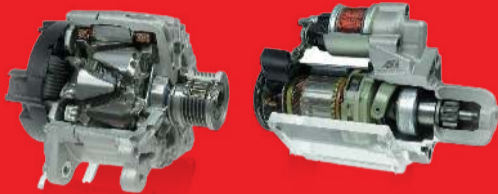
Rúllubindivél
Kr 1.097.400 m. vsk
Kr 885.000 án vsk

www.hardskafi.is **Maí 2024** **Sími 555 6520** **sala@hardskafi.is**

ÁSCO

FLJÓT OG VINALEG ÞJÓNUSTA

— STARTARAR OG ALTERNATORAR —

ÓKEYPIS RAFGEYMAMÆLING!

Eigum allar stærðir
rafgeyma á lager

ÁSCO

Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is

BILARAFMAGN

Sturtupallur á pickup, var á dmax, íslensk smíði. Passar á japanska pickupa. Verð kr. 990.000. Kostaði kr. 2.800.000 nýr. Uppl. í s. 860-1999.

Glussadrifnar gólfhrætur. Vinnudýpt- 1,9 m. Stærð á skrúfu- 48 cm. Rotor-12 kW. Glussaflæði- 75 L/mín. 20 m af glussaslöngum fylgja. Mesta hæð frá gólfi- 2 m. Burðarvirki- Heitgalf / SS stál. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang- hak@hak.is

BELMAC haugsuga með öllu. 13.638Ltr. með niðurfellingarbúnaði. Tilboð kr. 8.990.000 +vsk. Vallarbraut.is. s. 454-0050.

Girðingastaurar 4 mm. (Galv) 40 mm. x 40 mm. x 4 mm. L: 1.800 mm. Við erum að gera pöntun. Verðin verða mjög góð, takmarkað magn. Hákonarson ehf. S. 892-4163 www.hak.is / hak@hak.is

A-Liner Ranger 12 Exhibition. Glæsilegt vel með farið hús, fer á götuna júní 2022. Skipulag er einfalt og aðgengilegt, með tveimur kvistum sem gerir vagninn mjög rúmgóðan. Verð kr. 4.400.000. Uppl. S. 825 8441.

Sjálfsogandi dælur frá Japan (Koshin). Fyrir vatn, skolp, mjög óhreinnt vatn (trash). 2", 3", 4". Órginal Honda vélar með smurólíuöryggi. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Vegristar 4x2,5m. Tilvalið fyrir heimreiðar, sumarþustaði og ferðaþjónustu. Verð kr. 495.000 +vsk. Flytjum á staðinn fyrir mjög hagstætt verð. Gönguhlið og veghlið í ýmsum stærðum. Íslensk smíði. Uppl. FB Sæblær ehf. og www.sbl.is s. 899-2202.

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Argowatt) Með AVR spennujafnara eða án hans. AVR tryggir örugga keyrslu á öllum rafbúnaði. Mjög mörg, stór kúabú eru með þennan búnað. Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163

Ísvélar til sölu Lítið notaðar. Gelmatic ísvélar til sölu. Um er að ræða 3ja stúta gólfvélar. Auðveldar í þrífum og umhirðu. Verðhugmynd kr. 300.000 hver vél. Áhugasamir endilega hafið samband við okkur á hallo@lotel.is eða í s. 861-7375.

Stór og öflug háþrýstidæla fyrir verkataka til sölu. Dælan er ný og ónotuð, FDX Xtreme XL, www.comet-spa.com. Dælan er 16 L / min og max þrýstingur er 520 Bar. Vél - 26 hestöfl, Kohler, dísel, KDW 1003. Vélin er vatnskæld og með rafstarti. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is.

Útvegum varahluti í flestar gerðir krana s.s. Hiab, Palfinger, Effer og fl. Einnig Komatsu, Liebherr, Perkins, Caterpillar, JCB, Doosan og flesta aðra framleiðendur. Vökvatæki ehf. S. 861-4401 vökvataeki.is netfang: vt@vokvataeki.is

Erum með varahluti og þjónustu fyrir allar JCB vélar

S: 527 2600

Vélavit
Sala - Þjónusta
www.velavit.is

Vandaðir vatnabátar frá Pólandi. Stærð- 4,04 m x 1,67 m, 110 kg. Bátarnir eru með tvöföldum botni með frauði á milli. Bátunum fylgir sami búnaður og á mynd, ásamt tréárum. Vinsamlega hafið samband fyrir nánari upplýsingar. Hákonarson ehf. Netfang: hak@hak.is s. 892-4163.

Brettagafflar fyrir ámoksturstaeki. Ásoðanar festingar- Euro. Euro + 3 tengi. Sérpöntun á öllum festingum. Burðargeta 2.500 kg. Lengd á göfflum, 120 cm. Pólsk framleiðsla. Til á lager. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163, hak@hak.is

Vélavit ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ dísel vélar á Íslandi. Sala, varahluti og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarási 3, Garðabæ. Upplýsingar í S. 527-2600.

Rampar fyrir Frysti/Kæligáma á lager. Burðargeta 10 tonn. Dekkplata 10 mm, L- 170 cm x B- 200 cm x hæð- 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftaratakur á þrjú vegu. Eigum einnig rampa fyrir hefðbundna sjógáma. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163 hak@hak.is

Hörku Kerrur auglýsa: Fullkomin kerra sem er hönnuð fyrir léttar framkvæmdir, garð- eða heimilisstörf. Góð til flutnings á timbri, múrsteinum, jarðvegi, plöntum og öðru. 750kg leyfð heildarþyngd 2.609mm x 1.384mm innanmál 350mm há skjólborð. Beisli er soðið en ekki skrúfað sem gerir hana sterkari. Nefhjól fylgir kerrunni. Sex bindikrókar í gólf. Öruggt gólfefni sem er vatnshelt og stöðugt. Kerran er galvaniserað sem eykur endingu. Auðvelt er að taka öll skjólborðin af, sem eykur notagildi. Fullt verð kr. 415.000 m/vsk. Ath. við eignum hana til líka tveggja öxla og það er hægt að kaupa hærri skjólborð og dúk. Horkukerrur@horkukerrur.is s. 824-2346.

Dísel hitari 5kw með 4l tank . Sama tæki fyrir 12v, 24v og 220v. Öll þjónusta. Orkubóndinn.is , Tranavogi 3, 104 Reykjavík. S. 888-1185

Klósettadætur fyrir kjallara. Inntak fyrir vask, sturtu og þvottavél. Mótur staðsettur fyrir utan votrymi. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Frárennsli, 32 mm. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Atvinna

Er með erlendan mannskap sem hefur mikinn áhuga á að taka þátt í að gróðursetja tré á Íslandi, sem sjálfboðaliðar. Áhugasamir geta haft samband í s. 867-1640 eða sent tölvupóst á vigdislinda@hotmail.com

"My name is Martin and I'm looking to permanently move to Iceland, therefore I'm looking for an open job position in any field or line of work. I'm experienced in IT product repairs and maintenance, customer support, project management. I'm history interested and don't shy away from hard work or late shifts. I'm native in German and fluent in English. If I might fit something you have in mind, please contact me for more details at m.schaue@gmail.com

Einkamál

Hjartans Anna Lára, það var gaman að hitta þig um daginn og eiga með þér góða stund, ég hlakka til að sjá þig á Húmarhátíðinni í sumar. Ástarkveðja leynilegur veðuraðaðandi.

Jarðir

Óska eftir 1-3 hektara hraunlendi á Suðurlandi til kaups eða leigu. Aðrir landshlutar koma einnig til greina. Auðvelt aðgengi skilyrði og möguleiki á að deiliskipuleggja fyrir 2-3 smáhýsi. Hafið samband við Jón í s. 698-5520 eða sendið póst á jon@miklaborg.is

Leiga

Er að leita að jörð til leigu á Norðvestur, eða Vesturlandi til þess að geta verið með hross og sett upp mína starfsemi í kringum þá. Endilega, ef þið vitið um eitthvað megið heyrna í mér. Hafís Bára Óskarsdóttir s. 868-8735.

Óska eftir

Í túninu heima? Óska eftir órginal Volvo Lapplander C202 húsi (efri og neðri hluta), er með sæmilega grind og gangverk en húsið er illa farið af ryði. Ef það leynist óferðafær Lappi í túninu heima, endilega sendu mér póst á netfangið hér að neðan. Heillegir hlutar úr húsi gætu komið að gagni. oskjon@hotmail.com

Ég leita að ritvél. Einhverju ferlíki sem gengur ekki fyrir rafmagn. astvaldur@bondi.is s. 822-5269.

Kaupi vínplötur. Staðgreiði stór plötusöfn. Ólafur S. 784-2410, olisigur@gmail.com

Til sölu

Innflutningsfyrirtæki í heilsugeiranum með heildverslun og vefverslun til sölu. Góður lager og hagstæður leigusamningur á skrifstofu fylgir. Áhugasamir hafið samband við Unni hjá Allt fasteignasölu. unnur@allt.is

Gott hey til sölu. Hefðbundnir rúllubagnar. Ekki áborið. Er í Fljótshlíð. Verð kr. 6.000 +vsk. Upplýsingar í s. 669-1336.

Kálfafellsrófan. Við getum útvegað fræ til ræktunar Kálfafellsrófunnar. Áhugasamir hringi í s. 487-4792.

Til sölu er frystir, um 50 fm. ásamt pressu. Frystirinn er ósamsettur og því tilbuin til flutnings. Hæð frystis er 2 m. og frystir hann allt að 24 gráðum, eða meira ef vill. Verð kr. 1.438.000. S. 857-6435.

Tilkynningar

Kristján Hafsteinsson (Strandgötugreifi) vegna ítrekaðra tilrauna um hitting er hér formlegt boð á hádegisfund þann 26.4.2024 kl.11:45 á Silla Kókk. Mætir þú ekki, sjáum við ekki aðra leið en að skrá þig í samtök krumpudýra. Kv. Drengirnir.

Þjónusta

Ég kem á staðinn og geri við tölvuna eða snjalltækið. Tek að mér verk í Árnessýslu, Rangárvallasýslu og Mýrdalshreppi. Nánari upplýsingar á kynngi.is

Byggingarstjóri. Ertu í byggingarhugleiðingum eða ertu komin á stað með framkvæmdir? Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllu byggingarstigum og vera tengiliður við byggingarfulltrúa fyrir ykkur. Hafið samband í s. 852-3222 eða asgeirvil@gmail.com

Ath! Háþrýstipvottur, múrviðgerðir og epoxy máln á gólfum/gangstéttum. 15% afsláttur á háþrýstipvott á öllum bókunum gerðum í apríl. Bókanir í s. 840-0611 eða á netfangið skeldyr21@gmail.com AJ Verktaki / Háþrýstipvottur Norðurlands.

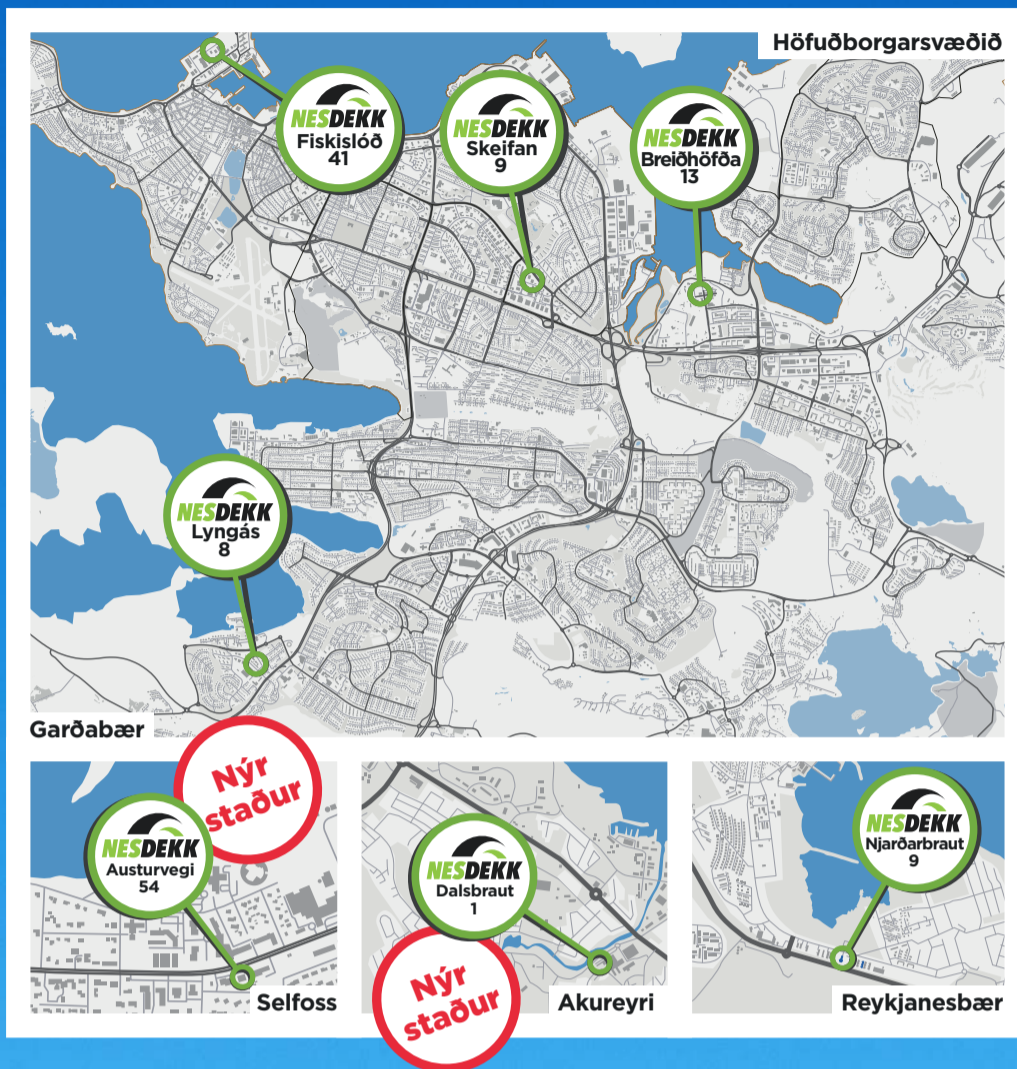
Við tökum upp glæsileg brúðkaupsmyndbönd um allt land. Kíktu á heimasíðu okkar www.mossmedia.is eða hringdu í s. 555-7799.

Tími nagladekkja er liðinn!

LÖGREGLAN

„Samkvæmt reglum er óheimilt að nota nagladekk á tímabilinu frá 15. apríl til og með 31. okt. Því er sá tími kominn að bileigendur verða að skipta yfir á óneglda hjólbarða. Í sömu reglum er þó undanþáguákvæði sem heimilar að nota neglda hjólbarða ef þess er þörf vegna aksturaðstæðna. Lögreglan mun framfylgja þessum reglum, og einnig líta til undanþáguákvæðanna.“

Tekið af www.logreglan.is

Bókaðu tíma á netinu

Bókaðu tíma og skoðu dekkjaúrvalið á nesdekk.is

ÁHRIFARÍK SÓLARVÖRN OG TRAUST HÚÐUMÖNNUN

- ✓ UVA & UVB vörn
- ✓ 48 tíma raki & E-vítamin
- ✓ Vatnsheld

 Virðir sjávarlíf **

SÓLARVÖRN
Nr.1
Í HEIMINUM*

protect &
moisture

Protects
healthy skin
from inside & outside

50+ UVA UVB
VERY HIGH

- Immediate UVA & UVB Protection
- 48h Moisture
- Water Resistant

*Euromonitor International Limited, Beauty and Personal Care 2022; NIVEA in the category Sun Care, incl. Sun Protection, Aftersun and Self-Tanning, in retail value terms, 2021 data.
free of UV filters Octinoxate, Oxybenzone, Octocrylene and free of Microplastic*. *** according to UNEP.